

**Α.Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΟΠΤΗΣ: ΣΑΒΒΑΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ**

**Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ
ΟΙ ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**ΚΟΥΦΟΥΤΑΚΗ ΚΟΡΝΗΛΙΑ
ΧΑΛΚΙΔΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΥΛΑ**

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2009**

**Α.Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΟΠΤΗΣ: ΣΑΒΒΑΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ**

**Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ
ΟΙ ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**ΚΟΥΦΟΥΤΑΚΗ ΚΟΡΝΗΛΙΑ
ΧΑΛΚΙΔΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΥΛΑ**

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2009**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Ορισμός	10
1.2 Αναδρομή στο παρελθόν	10
1.2.1 Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929	10
1.2.2 Οι συνέπειες της κρίσης	11
1.2.3 Τα αίτια της κρίσης	11
1.2.4 Υπερβολικός δανεισμός	13
1.2.5 Πτώση των συναλλαγών και η ρύθμιση Smoot – Hawley Tariff στις ΗΠΑ	14
1.2.6 Κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ και χρηματικά αποθέματα	15
1.2.7 Μεταγενέστερα ιστορικά στοιχεία	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	
2.1 Η κατάσταση πριν από την κρίση	18
2.2 Το ξεκίνημα της κρίσης	19
2.3 Μετά το ξέσπασμα της κρίσης	20
2.3.1 Η εικόνα της Αμερικανικής οικονομίας	21
2.3.2 Μέτρα λήψης των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης	23
2.3.3 Η εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	24
2.3.4 Μέτρα λήψης της Ε.Ε για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης	25
2.3.5 Μελλοντική βοήθεια για τους ανέργους	29
2.3.6 Οι κλάδοι της οικονομίας με τις μεγαλύτερες ζημίες	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
3.1 Ελληνική οικονομία	33
3.1.1 Εισαγωγή	33
3.1.2 Η Ελληνική οικονομία το 2007	36
3.1.3 Η Ελληνική οικονομία το 2008	38
3.1.4 Δημοσιονομικές προοπτικές για το 2009	43
3.1.5 Δημοσιονομικές εξελίξεις για το 2009	45
3.2 Οι μεταρρυθμίσεις της Ελληνικής οικονομίας	48
3.2.1 Φορολογική μεταρρύθμιση	48
3.2.2 Ασφαλιστική μεταρρύθμιση	50
3.2.3 Μεταρρύθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας	51
3.2.4 Αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου	51
3.2.5 Αύξηση της απασχόλησης και ενίσχυση της παραγωγικότητας	52
3.3 Τα μέτρα στήριξης της Ελληνικής οικονομίας	53
3.3.1 Η Ελληνική απάντηση απέναντι στη διεθνή κρίση	53
3.3.2 Ίδρυση γραφείου εξυπηρέτησης Ελληνικών επιχειρήσεων	59
3.3.3 Νομοσχέδιο για την εποπτεία της αγοράς και το ΤΕΜΠΕ	60
3.3.4 Ενίσχυση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις	62
3.3.5 Αλλαγές στην «Μαύρη λίστα» του Τειρεσία	64
3.3.6 Μέτρα για τους αγρότες	65
3.3.7 Μέτρα για τον τουρισμό	65
3.3.8 Μέτρα για τους ανέργους	66
3.4 Προβλέψεις για το 2009	67
3.4.1 Βελτίωση του οικονομικού κλίματος μετά από ένα χρόνο	67
3.4.2 Πτώση στο ρυθμό ανάπτυξης	68
3.4.3 Πλήξη του τουρισμού	68
3.4.4 Κρίση στα ακίνητα	70
3.5 Η εικόνα σήμερα	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

4.1 Εισαγωγή στο τραπεζικό σύστημα	73
4.2 Έλεγχοι για τις οικονομικές καταστάσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων	75
4.3 NPL – Προληπτική αύξηση προβλέψεων από τράπεζες	76
4.4 Η κατάσταση στο τραπεζικό κλάδο	78
4.4.1 Τα 9μήνα των τραπεζών	78
4.4.2 Τα μερίσματα των τραπεζών	82
4.5 Τραπεζική ανησυχία για τα 28 δις. Ευρώ	82
4.6 Πως μοιράστηκε το πακέτο των 28 δις ευρώ	84
4.7 Η κατάσταση των τραπεζών σήμερα και οι ευκαιρίες στο μέλλον	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΕΤΕ – ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

5.1 Γενικές πληροφορίες	88
5.1.1 Ιστορικό	88
5.1.2 Το οργανόγραμμα	89
5.1.3 Όμιλος της ΕΤΕ	91
5.2 Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της τράπεζας και του ομίλου - ΕΚΕ	94
5.2.1 Εισαγωγή	94
5.2.2 Πεδία δράσης ΕΚΕ	95
5.2.3 Βραβεύσεις και διακρίσεις της τράπεζας και του ομίλου	98
5.3 Αποτελέσματα του ομίλου της ΕΤΕ	99
5.3.1 Αποτελέσματα πρώτου τριμήνου 2008	99
5.3.2 Αποτελέσματα πρώτου εξαμήνου 2008	104
5.3.3 Αποτελέσματα εννιάμηνου 2008	110
5.3.4 Αποτελέσματα για το έτος 2008	116
5.3.5 Αποτελέσματα πρώτου τριμήνου 2009	122
5.3.6 Αποτελέσματα πρώτου εξαμήνου 2009	128
5.3.7 Συγκριτικά αποτελέσματα από την έναρξη της οικονομικής κρίσης έως σήμερα	136
5.4 Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΕΤΕ	141
5.5 Στοιχεία μετοχής	141
5.6 Μέτρα στήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, νοικοκυριά και ανέργων	144
5.7 Ενίσχυση στους ανέργους του ΟΑΕΔ	144
5.8 Το επιχειρησιακό σχέδιο του Ομίλου της ΕΤΕ 2007-2009	146

ΕΠΙΛΟΓΟΣ	150
-----------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	152
---------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	154
------------------	-----

Κατάλογος πινάκων

	ΣΕΛ.
Πίνακας Νο 1 «Πληγές της ελληνικής οικονομίας»	34
Πίνακας Νο 2 «Χρέος της γενικής κυβέρνησης»	47
Πίνακας Νο 3 «Μεταβολές της φορολογίας για Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε.»	48
Πίνακας Νο 4 «Σταδιακή μείωση φορολογικών συντελεστών»	49
Πίνακας Νο 5 «Κατανομή 4,3 δις € για την τόνωση της αγοράς»	63
Πίνακας Νο 6 «Εισερχόμενος τουρισμός»	69
Πίνακας Νο 7 «Ποσοστά της ΕΤΕ στις ενοποιούμενες εταιρείες με βάση το ΔΠΧΠ»	92
Πίνακας Νο 8 «Εγχώριες δραστηριότητες»	101
Πίνακας Νο 9 «Finansbank»	102
Πίνακας Νο 10 «Νοτιοανατολική Ευρώπη»	103
Πίνακας Νο 11 «Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το πρώτο εξάμηνο 2008»	104
Πίνακας Νο 12 «Εγχώριες δραστηριότητες»	107
Πίνακας Νο 13 «Finansbank»	108
Πίνακας Νο 14 «Νοτιοανατολική Ευρώπη»	109
Πίνακας Νο 15 «Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το 9μηνο 2008»	110
Πίνακας Νο 16 «Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το 12μηνο 2008»	116
Πίνακας Νο 17 «Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το πρώτο 3μηνο 2009»	122
Πίνακας Νο 18 «Χορηγήσεις στην Ελλάδα»	136
Πίνακας Νο 19 «Χορηγήσεις της Finansbank»	137
Πίνακας Νο 20 «Καταθέσεις Ομίλου»	139
Πίνακας Νο 21 «Καταστήματα»	140
Πίνακας Νο 22 «Στοιχεία μετοχής ΕΤΕ σε ετήσια βάση»	142
Πίνακας Νο 23 «ΕΤΕ-Εβδομαδιαία χρηματιστηριακά στοιχεία μετοχής»	143
Πίνακας Νο 24 «Προσληφθέντες του προγράμματος της ΕΤΕ»	145

Κατάλογος διαγραμμάτων

	ΣΕΛ.
Διάγραμμα Νο 1 «Συνολικές επενδύσεις (%του ΑΕΠ)»	36
Διάγραμμα Νο 2 «Συνολικές επενδύσεις το 2007(%του ΑΕΠ)»	37
Διάγραμμα Νο 3 «Ποσοστό ανεργίας»	39
Διάγραμμα Νο 4 «Ποσοστό ανεργίας 2008»	39
Διάγραμμα Νο 5 «Σύνθεση του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές, ετήσια %μεταβολή)»	40
Διάγραμμα Νο 6 «Ρυθμός ανάπτυξης»	41
Διάγραμμα Νο 7 «Έλλειμμα γενικής κυβέρνησης (%του ΑΕΠ)»	42
Διάγραμμα Νο 8 «Χρέος γενικής κυβέρνησης (%του ΑΕΠ)»	42
Διάγραμμα Νο 9 «Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων Ομίλου»	99
Διάγραμμα Νο 10 «Επιτοκιακό περιθώριο Ομίλου»	99
Διάγραμμα Νο 11 «Δάνεια Ομίλου (€ δις)»	100
Διάγραμμα Νο 12 «Κόστος / έσοδα Ομίλου»	100
Διάγραμμα Νο 13 «Δάνεια: καταθέσεις Ελλάδα»	101
Διάγραμμα Νο 14 «Δάνεια Finansbank (TRY δις)»	102
Διάγραμμα Νο 15 «Καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα Finansbank (TRY δις)»	102
Διάγραμμα Νο 16 «Δάνεια ΝΑ Ευρώπης (€ δις)»	103
Διάγραμμα Νο 17 «Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων Ομίλου»	104
Διάγραμμα Νο 18 «Επιτοκιακό περιθώριο Ομίλου»	105
Διάγραμμα Νο 19 «Δάνεια Ομίλου (€ δις)»	106
Διάγραμμα Νο 20 «Κόστος / έσοδα Ομίλου»	106
Διάγραμμα Νο 21 «Δάνεια: καταθέσεις Ελλάδος»	107
Διάγραμμα Νο 22 «Δάνεια Finansbank (TRY δις)»	108
Διάγραμμα Νο 23 «Καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα Finansbank (TRY δις)»	108
Διάγραμμα Νο 24 «Δάνεια ΝΑ Ευρώπης (€ δις)»	109
Διάγραμμα Νο 25 «Καταθέσεις στην Ελλάδα»	136
Διάγραμμα Νο 26 «Χορηγήσεις στην Ελλάδα»	137
Διάγραμμα Νο 27 «Χορηγήσεις της Finansbank»	137
Διάγραμμα Νο 28 «Καταθέσεις της Finansbank»	138
Διάγραμμα Νο 29 «Χορηγήσεις στη ΝΑ Ευρώπη»	138
Διάγραμμα Νο 30 «Καταθέσεις της ΝΑ Ευρώπης»	139
Διάγραμμα Νο 31 «Χορηγήσεις Ομίλου»	139
Διάγραμμα Νο 32 «Καθαρά κέρδη Ομίλου»	140
Διάγραμμα Νο 33 «Τιμή μετοχής ΕΤΕ σε εβδομαδιαία βάση»	143

Κατάλογος Συντομογραφιών και Ακρωνύμων

A.Δ.Ε.Δ.Υ.	= Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων
A.Ε.	= Ανώνυμη Εταιρία
A.Ε.Π.	= Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
A.Κ.Α.ΓΕ.	= Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών
A.μεΑ.	= Άτομα με Αναπηρίες
A.Μ.Κ.Α.	= Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
Αρ.	= Αριθμός
A.Τ.Ε.	= Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
B.Ε.Α.	= Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθηνών
Δ.Ε.Κ.Ο	= Δημόσια Επιχείρηση Κρατικού Οργανισμού
ΔΝ.Τ.	= Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Δολ.	= Δολάριο
Δ.Ο.Υ.	= Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Δ.Τ.Κ.	= Δείκτη Τιμών Καταναλωτή
Δ.Π.Χ.Π.	= Διεθνές Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης
Δ.Σ.	= Διοικητικό Συμβούλιο
€	= Ευρώ
E.E.	= Ευρωπαϊκή Ένωση
E.E.	= Ετερόρρυθμος Εταιρία
E.Κ.Α.Σ	= Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
Εκάτ.	= Εκατομμύρια
E.Κ.Ε.	= Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
E.Κ.Τ.	= Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
E.Κ.Τ	= Ευρωπαϊκό Κεντρικό Ταμείο
ΕΛ.Γ.Α.	= Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Επιχειρήσεων
E.O.K.	= Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
E.Π.Ε.	= Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης
E.Σ.Π.Α.	= Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
E.Σ.Υ.	= Εθνικό Σύστημα Υγείας
E.Σ.Υ.Ε.	= Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος
E.Τ.Α.Ε.Α.	= Ειδικό Ταμείο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών
E.Τ.ΑΚ.	= Ενιαίο Τέλος Ακινήτων
E.Τ.Ε.	= Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
E.Τ.Επ.	= Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
Η.Π.Α	= Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Η/Υ	= Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές
I.Κ.Α.	= Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης
I.L.O.	= Διεθνές Οργάνωση Εργασίας
I.O.B.E.	= Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
I.T.E.Π.	= Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων
I.X.	= Ιδιωτικής Χρήσης
Κ.α.	= Και άλλα
Κ.λπ.	= Και λοιπά
Κ.Π.Σ.	= Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης
Κ.τ.λ.	= Και τα λοιπά
Μ.β.	= Μονάδες βάσης
Μ.Μ.Ε./Μ.μ.Ε.	= Μεσαίων & Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
N.	= Νόμος
N.A.	= Νοτιοανατολικά
N.A.T.	= Ναυτικό Ασφαλιστικό Ταμείο
N.B.E.R	= National Bureau of Economic Research
N.Δ.	= Νομικού Διατάγματος

No.	= Νούμερο
N.P.L.	= Δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων
O.A.E.Δ.	= Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
O.A.E.E.	= Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών
O.Γ.Α.	= Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης
O.E.	= Ομόρρυθμος Εταιρία
O.O.Σ.Α.	= Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
O.Σ.Ε.	= Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
O.T.A.	= Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑ.ΣΟ.Κ.	= Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
Π.Γ.Δ.Μ.	= Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας
Π.Δ.Ε.	= Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Π.Σ.Α.	= Πρόγραμμα Σταθερότητας & Ανάπτυξης
Π.χ.	= Παραδείγματος Χάρη
P.S.L.O.	= Γραφείο Επιχειρηματικής Διασύνδεσης
R.M.	= Relationship Managers
Σ.Ε.Β.	= Σύνδεση Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
Σελ.	= Σελίδα
Σ.Δ.Ι.Τ.	= Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα
Σ.σ.	= Σημείωση συντάκτη
S.OX.	= Sarbanes Oxley
C.E.B.S.	= Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας
C.E.I.OP.S.	= Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων & Επαγγελματικών Συντάξεων
C.E.S.R.	= Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγοράς
T.E.M.Π.Ε.	= Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων
T.μ.	= Τετραγωνικά μέτρα
T.τ.Ε.	= Τράπεζα της Ελλάδος
Υ.Π.Ε.	= Υγειονομικών Περιφερειών
Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.	= Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
Fed	= Federal Reserve System(Ομοσπονδιακή Τράπεζα Αμερικής)
Φ.Π.Α.	= Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός ότι μια πτυχιακή εργασία απεικονίζει τις γνώσεις, τον τρόπο σκέψης και λειτουργίας που αποκτούν οι φοιτητές / φοιτήτριες από την ανώτερη εκπαίδευση.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αναφέρεται στην χρηματοπιστωτική κρίση και στις επιπτώσεις της στην Εθνική τράπεζα της Ελλάδος. Το θέμα, αν και πολύ ενδιαφέρον, μας δυσκόλεψε αρκετά στην συλλογή πληροφοριών από ελληνική βιβλιογραφία, λόγω της πρόσφατης εμφάνισης της στην παγκόσμια οικονομία.

Παρ' όλα αυτά, με την βοήθεια του Επόπτη μας κ. Σάββα Μαυρίδη, εντοπίσαμε την ανάλογη βιβλιογραφία, αρθρογραφία και χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο, καταφέραμε να ολοκληρώσουμε την εργασία μας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους καθηγητές του τμήματος Μάρκετινγκ- Εμπορίας και Διαφήμισης- για τις θεωρητικές αλλά κυρίως για τις πρακτικές γνώσεις που αποκτήσαμε κατά την διάρκεια της φοίτησής μας. Επίσης, να ευχαριστήσουμε τον κ. Σάββα Μαυρίδη για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του στην διεξαγωγή της εργασίας μας. Καθώς και στους προϊσταμένους της πρακτικής μας άσκησης στην ΕΤΕ, τους κ. Κ. Λιούρτα και κ. Δ. Σταμπί για τις πολύτιμες πληροφορίες και το χρόνο που διαθέσανε. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στις οικογένειές μας για την ηθική τους συμπαράσταση σε όλη την διάρκεια των σπουδών μας.

Με εκτίμηση
Κουφουτάκη Κορνηλία & Χαλκίδου Ζαφειρούλα

Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ορισμός:

Στο μακρινό παρελθόν ο όρος οικονομική κρίση μπορούσε να σημαίνει μόνο ότι οι οικονομικές προσπάθειες των ανθρώπων ματαιώνονταν (λ.χ. εξαιτίας ενός πολέμου) ή τα αγαθά που παρήγαν καταστρέφονταν ή χάνονταν (από δυσμενείς καιρικές συνθήκες ή λεηλασία). Μετά την ανάπτυξη της βιομηχανίας και της διαρκώς ανανεωμένης τεχνολογίας, οικονομική κρίση σημαίνει ότι υπάρχει παραγωγή ή υπερπαραγωγή προϊόντων, αλλά δεν υπάρχει αντίστοιχη ζήτηση για οποιαδήποτε αιτία, που συνοψίζεται σε μία πρόταση: το αγοραστικό κοινό δεν μπορεί να αγοράσει, γιατί δεν έχει επαρκές εισόδημα(από ανεργία ή άλλη αιτία).

Συνέπεια της κρίσης για τις βιομηχανίες είναι ότι μειώνουν την παραγωγή. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται λιγότερο προσωπικό, λιγότερες πρώτες ύλες, λιγότερα μεταφορικά μέσα. Συνέπεια άμεση: αύξηση της ανεργίας, άρα μείωση της αγοραστικής δύναμης, άρα ο φαύλος κύκλος διευρύνεται και συνεχίζεται, εκτός αν επινοηθούν άλλοι τρόποι εξόδου από τον κύκλο της οικονομικής κρίσης.¹

1.2 Αναδρομή στο παρελθόν:

1.2.1 Η Παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929:

Τα μεγάλα κραχ δεν εκδηλώνονται ποτέ με τον ίδιο τρόπο. Διαφέρουν ως προς το μέγεθος, τις αιτίες και τις επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία. Έχουν όμως κάτι κοινό: τη λεγόμενη «χρηματιστηριακή φούσκα» -την παράλογη και αφύσικη αύξηση στις τιμές των μετοχών στα χρηματιστήρια. Η αύξηση αυτή δεν ανταποκρίνεται στα πραγματικά κέρδη των εταιρειών και συνεπώς δεν έχει καμιά σχέση με τις οικονομικές δυνατότητες της επιχείρησης.

Το «Μαύρο '29»

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929 ήταν μια κατάσταση διεθνούς οικονομικής ύφεσης που διήρκησε από ένα μέχρι δέκα χρόνια σε διάφορες χώρες του κόσμου. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη οικονομική ύφεση της σύγχρονης ιστορίας και χρησιμοποιείται τον 21ο αιώνα ως παράδειγμα για το πόσο οδυνηρή μπορεί να είναι μια οικονομική καταστροφή. Η "Μεγάλη Εξαθλίωση", όπως χαρακτηρίστηκε στις ΗΠΑ, σύμφωνα με τους αναλυτές προκλήθηκε μετά από το χρηματιστηριακό κραχ στις 29 Οκτωβρίου του 1929, γνωστό ως η Μαύρη Τρίτη. Το τέρμα της κρίσης στις ΗΠΑ ταυτίστηκε με το έναυσμα της πολεμικής οικονομίας του 2ου παγκοσμίου πολέμου, γύρω στο 1939.²

Η κρίση είχε καταστροφικές επιπτώσεις τόσο στον ανεπτυγμένο, όσο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Επηρεάστηκε το διεθνές εμπόριο, καθώς επίσης και τα προσωπικά εισοδήματα, τα έσοδα από φόρους, οι τιμές και τα κέρδη. Η οικονομία πόλεων ανά τον κόσμο

¹ <http://www.siatastanews.gr/klasika/istoria.html>

² <http://www.mnews.gr/el/news.php?n=854>

επλήγη, ιδίως εκείνων που εξαρτώνταν άμεσα από τη βαριά βιομηχανία. Οι κατασκευές πάγωσαν, οι αγροτό-κτηνοτροφικές εργασίες υποχώρησαν λόγω πτώσης των τιμών στις σοδειές κατά 40% με 60%. Με υψηλά επίπεδα ζήτησης, σε συνδυασμό με την έλλειψη εναλλακτικών εργασιών, περιοχές που εξαρτώνταν από τον πρωτογενή τομέα όπως εκμετάλλευση γης, ορυχείων και ξύλου υπέφεραν ακόμη περισσότερο.³

1.2.2. Οι Συνέπειες της κρίσης:

Οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης ήταν διαφορετικές από χώρα σε χώρα (λ.χ. στη Γερμανία, όπως θα δούμε, διευκολύνθηκε η άνοδος του Ναζισμού) και αντιμετωπίστηκαν με τρόπο διαφορετικό στη Γερμανία, με ανάπτυξη πυρετώδη της πολεμικής βιομηχανίας (!) ύστερα από την επικράτηση των Εθνικοσοσιαλιστών (Nationalsozialisten- Nazi). Στη χώρα από όπου ξεκίνησε η κρίση αυτή αντιμετωπίστηκε με το λεγόμενο New Deal (τον καινούργιο χειρισμό), πρόγραμμα του Προέδρου Franklin Delano Roosevelt. Αυτό σημαίνει:

- Βοήθεια ειδική για τους ανέργους
- Ομοσπονδιακή βοήθεια για τους γεωργούς
- Προγράμματα για τα μεγάλα δημόσια έργα, ώστε να απορροφηθούν οι στρατιές των ανέργων

Σε άλλες χώρες η οικονομική κρίση προκάλεσε κυβερνητικές αλλαγές, με την προώθηση κεντροαριστερών συνασπισμών(στη Γαλλία Λαϊκό Μέτωπο, στη Βρετανία Κυβέρνηση Εργατικών) ή επικράτηση ακροδεξιών παρατάξεων ή στρατοκρατικών, που υπόσχονταν επίλυση των εσωτερικών προβλημάτων με επιθετική εξωτερική πολιτική.

Οι συνέπειες της κρίσης ήταν αισθητές ως το τέλος της δεκαετίας του 1930 και η ανεργία αντιμετωπίστηκε τελικά- σημειώνουν με πίκρα οι μελετητές- με τα έργα πολεμικής προετοιμασίας του Αδόλφου Χίτλερ και με την κήρυξη του Παγκόσμιου Πολέμου(1939), όταν εκατομμύρια νέοι στρατεύτηκαν και άλλα εκατομμύρια ανέργων απορροφήθηκαν στις πολεμικές βιομηχανίες.⁴

1.2.3 Τα Αίτια της Κρίσης:

Υπήρξαν πολλοί παράγοντες που προκάλεσαν την κρίση, όπως δομικές αδυναμίες και συγκεκριμένα περιστατικά τα οποία τη μετέτρεψαν σε μια γενικευμένη κατάθλιψη, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο μεταφέρθηκε από χώρα σε χώρα. Σχετικά με την περίοδο αυτή, οι ιστορικοί αναφέρουν ως δομικούς παράγοντες μεγάλες καταστροφές τραπεζών και το χρηματιστηριακό κράχ, ενώ αναλυτές όπως ο Πίτερ Τέμιν και ο Μπάρρυ Άιχενγκριν δίνουν έμφαση στην απόφαση της Βρετανίας να επιστρέψει στις ισοτιμίες που υπήρχαν πριν το Gold Standard προτού ξεσπάσει ο 1ος παγκόσμιος πόλεμος.

Οι εναλλασσόμενοι κύκλοι ύφεσης θεωρούνται ένα σύνθετο κομμάτι της ζωής σε ένα κόσμο με αβέβαιες ισορροπίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Το ποιος παράγοντας μετατρέπει μια συνήθη ήπια και σύντομη ύφεση ή οικονομικό κύκλο σε μια γενικευμένη κατάπτωση αποτελεί αντικείμενο συζήτησης. Άνθρωποι της διανοήσης δεν έχουν συμφωνήσει ως προς τα

³ <http://www.rnews.gr/el/news.php?n=854>

⁴ <http://www.siatastanews.gr/klasika/istoria.html>

ακριβή αίτια και τη σχετική τους συμβολή στην κρίση. Η αναζήτηση των ευθυνών είναι στενά συνδεδεμένη με το ερώτημα του πώς να αποφευχθεί μια μελλοντική κρίση και ως εκ τούτου οι πολιτικές απόψεις τους αναμειγνύονται σε μια ανάλυση ιστορικών γεγονότων οκτώ παρελθουσών δεκαετιών. Το μεγαλύτερο ερώτημα εστιάζεται στο κατά πόσο επρόκειτο για μια αποτυχία της ελεύθερης αγοράς ή για μια αποτυχία εκ μέρους των τραπεζών να προλάβουν την κατάρρευση των τραπεζών, τον επακόλουθο πανικό και περικοπές στα χρηματικά αποθέματα. Εκείνοι που υποστηρίζουν ένα σημαντικό ρόλο του κράτους στην οικονομία, πιστεύουν ότι επρόκειτο κυρίως για την αποτυχία των ελεύθερων αγορών, ενώ εκείνοι που πιστεύουν στην ελεύθερη αγορά υποστηρίζουν την άποψη πως η κρίση οφειλόταν στην αποτυχία της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει το πρόβλημα.

Σύγχρονες θεωρίες μπορεί να κατηγοριοποιούνται σε τρεις σχολές. Πρώτον, υπάρχουν οι υποστηρικτές των κλασικών οικονομικών: μονεταριστές, η αυστριακή σχολή και η νεοκλασική οικονομική θεωρία, όλες εκ των οποίων επικεντρώνονται στις μακροοικονομικές επιπτώσεις στο χρηματικό απόθεμα και στην προσφορά χρυσού που στήριζε πολλά νομίσματα προτού γενικευθεί η κρίση, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής και της κατανάλωσης.

Κατά δεύτερον, υπάρχουν πολλές δομικές θεωρίες, πιο γνωστή από τις οποίες η Κεϋνσιανή, αλλά και η σχολή των θεσμικών οικονομικών, που τονίζουν την υποκατανάλωση και την υπερεπένδυση (οικονομική φούσκα), προκλητική συμπεριφορά των τραπεζικών παραγόντων και βιομηχάνων, ή ανεπαρκείς κρατικοί λειτουργοί. Όταν ο πανικός ξεκίνησε και ακολούθησε η ύφεση, πολλοί πίστευαν ότι μπορούσαν να διασώσουν τα χρήματά τους παραμένοντας μακριά από την αγορά, καθώς οι τιμές υποχωρούσαν έτσι ώστε ένα δεδομένο ποσοστό χρημάτων να μπορούσε να αγοράσει περισσότερα αγαθά.

Σε τρίτο επίπεδο, υπάρχει η μαρξιστική κριτική για την πολιτική οικονομία. Η κριτική αυτή εστιάζεται σε αντιφάσεις του ίδιου του καπιταλισμού, μια κοινωνική αντιπαλότητα ως προς την οικειοποίηση της υπεραξίας του κεφαλαίου, καθώς προαγόταν μια έμφυτη ανισορροπία στη

συσσώρευση του, με υπερβολική συσσώρευση που κλιμακωνόταν μέχρι τις περιοδικές κρίσεις που το απομείωναν. Η προέλευση της κρίσης, ως εκ τούτου, εντοπίζεται αμιγώς στη σφαίρα της παραγωγής, αν και η οικονομική κρίση δύναται να επιδεινωθεί από προβλήματα δυσαναλογίας στην υπερπαραγωγή στη βιομηχανία και συναφείς παραγωγικούς τομείς, καθώς και στην υποκατανάλωση του λαού.⁵

1.2.4 Υπερβολικός δανεισμός:

Το εύκολο χρήμα είναι η κύρια αιτία του υπερδανεισμού. Όταν ένας επενδυτής πιστεύει πως μπορεί να βγάλει κέρδος 100% ετησίως δανειζόμενος με επιτόκιο 6%, θα δελεασθεί να δανειστεί, να επενδύσει και να κερδοσκοπήσει με τα χρήματα αυτά. Αυτός ήταν και ο πρωτεύων παράγοντας που οδήγησε στην υπερχρέωση του 1929. Εφευρέσεις και τεχνολογικές βελτιώσεις δημιούργησαν τεράστιες επενδυτικές ευκαιρίες, οδηγώντας σε μεγάλα χρέη.

Ο υπερβολικός δανεισμός θεωρείται μία από τις αιτίες της μεγάλης κρίσης. Μακροοικονομολόγοι, όπως ο Μπεν Μπερνάνκε, πρόεδρος της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ, επανέφεραν την άποψη της σχέσης χρέους-ύφεσης που πρωτοδιατυπώθηκε από τον Ίρβινγκ Φίσερ. Ο τελευταίος συνέδεσε την χαλαρή πίστωση με την υπερχρέωση, κάτι που προλείανε το έδαφος για κερδοσκοπικά παιχνίδια και επενδυτικές φούσκες. Επιπλέον, ο Μπερνάνκε προχώρησε στην ενοχοποίηση εννέα αλληλοσυσχετιζόμενων παραγόντων υπό συνθήκες χρέους και ύφεσης για να διευρινήσει το μηχανισμό της αποτυχίας.

Υποθέτοντας πως σε κάποιο δεδομένο χρονικό διάστημα παρουσιάζεται μια κατάσταση υπερχρέωσης, το γεγονός αυτό θα οδηγήσει σε ρευστοποίηση, είτε λόγω της ανησυχίας των πιστωτών, είτε των δανειοληπτών ή και των δύο. Τότε μπορούμε να εξαγάγουμε την ακόλουθη συμπερασματική αλυσίδα που απαρτίζεται από εννέα κρίκους:

- (1) Ρευστοποίηση των χρεών που οδηγεί σε εν θερμό πωλήσεις.
- (2) Συστολή των νομισματικών αποθεμάτων, καθώς τα τραπεζικά δάνεια αποπληρώνονται και περιορίζεται η ταχύτητα διακίνησης.
- (3) Πτώση στα επίπεδα των τιμών, με άλλα λόγια, μια φούσκα του δολαρίου. Συμπεραίνοντας, όπως ανεφέρθη και ανωτέρω, πως αυτή η πτώση δε σχετίζεται με ανατίμηση, πρέπει να ακολουθήσει:
- (4) μια ακόμη μεγαλύτερη πτώση στην καθαρή αξία των επιχειρήσεων προκαλώντας πτωχεύσεις

⁵ <http://www.siatastanews.gr/klasika/istoria.html>

- (5) και μια παρόμοια πτώση στα κέρδη, η οποία σε ένα καπιταλιστικό μοντέλο μιας κοινωνίας των ατομικών εσόδων, οδηγεί σε ανησυχία η οποία οδηγεί σε:
- (6) Μείωση της παραγωγής, των συναλλαγών και της εργασίας. Αυτές οι απώλειες, οι πτωχεύσεις και η ανεργία, οδηγούν σε:
- (7) Απαισιοδοξία έλλειψη αυτοπεποίθησης, η οποία εν συνεχεία οδηγεί σε
- (8) Αποταμίευση και λιγότερη διακίνηση χρήματος. Οι οκτώ αναφερθείσες μεταβολές προκαλούν:
- (9) Περίπλοκες στρεβλώσεις στα επιτόκια δανεισμού και συγκεκριμένα, μια πτώση στα ονομαστικά επιτόκια και στην αξία του χρήματος, συνοδευόμενη από μια αύξηση στα πραγματικά επιτόκια και της αγοραστικής αξίας των εμπορευμάτων.

Οι τράπεζες που είχαν χρηματοδοτήσει τα υπέρ χρέη άρχισαν να καταρρέουν καθώς οι δανειολήπτες αδυνατούσαν να ανταποκριθούν στις συμβατικές τους υποχρεώσεις και καταθέτες σήκωναν τα χρήματά τους μαζικά από τους λογαριασμούς τους, σχηματίζοντας τραπεζικές ουρές. Κυβερνητικές εγγυήσεις και νομοθετικές ρυθμίσεις της Fed που είχαν σκοπό να αποτρέψουν τέτοιες ουρές πανικού απεδείχθησαν αναποτελεσματικές και σε ορισμένες περιπτώσεις απεφεύχθησαν. Τραπεζικές καταστροφές οδήγησαν στην απώλεια αποθεμάτων εκατομμυρίων δολαρίων. Τα απλήρωτα χρέη κατέστησαν ακόμη πιο επικίνδυνα, καθώς οι τιμές και τα εισοδήματα έπεφταν 20-50%, αλλά τα χρέη παρέμεναν στα ίδια επίπεδα. Μετά την κρίση του 1929 και κατά τη διάρκεια των 10 πρώτων μηνών του 1930, 744 αμερικανικές τράπεζες κατέρρευσαν, ενώ μέχρι τα τέλη του έτους ανέρχονταν συνολικά στις 9.000. Το 1933, οι καταθέτες είχαν σημειώσει απώλειες \$ 140 δισεκατομμυρίων.

Οι καταρρεύσεις πήραν μορφή χιονοστιβάδας καθώς απελπισμένοι τραπεζίτες απέσυραν δάνεια, τα οποία δεν είχαν χρόνο ή χρήματα οι δανειολήπτες να αποπληρώσουν. Όντα τα μελλοντικά κέρδη χαμηλά, η επένδυση κεφαλαίων και οι κατασκευές περιορίστηκαν ή πάγωσαν τελείως. Εν όψει προβληματικών δανείων και χειροτέρευσης μελλοντικών προγραμμάτων, οι διασωθείσες τράπεζες κατέστησαν ακόμη πιο συντηρητικές στις χορηγήσεις δανείων. Άρχισαν να "κτίζουν" κεφαλαιακά αποθέματα και να περικόπτουν τα δάνεια, εντείνοντας την υποτίμηση του χρήματος. Ένας φαύλος κύκλος σχηματίστηκε, ενώ ακολούθησε και η οικονομική κατακρύφα. Αυτή η αυτοεκπληρούμενη προφητεία προκάλεσε - μετέτρεψε την οικονομική ύφεση του 1930 σε μια μεγάλη οικονομική εξαθλίωση μέχρι το 1933.⁶

1.2.5 Πτώση των συναλλαγών και η ρύθμιση Smoot-Hawley Tariff στις ΗΠΑ:

Πολλοί οικονομολόγοι είχαν υποστηρίξει πως η απότομη πτώση στις διεθνείς συναλλαγές μετά το 1930 οδήγησαν στη χειροτέρευση της εξαθλίωσης, ιδίως στις χώρες που εξαρτώνταν άμεσα από το διεθνές εμπόριο. Πολλοί ιστορικοί και οικονομολόγοι κατηγορήσαν εν μέρει την αμερικανική ρύθμιση Smoot-Hawley Tariff, που ετέθη σε εφαρμογή το 1930, λόγω της μείωσης των διεθνών συναλλαγών και της εφαρμογής ανταποδοτικών δασμών και στις άλλες χώρες. Οι παγκόσμιες συναλλαγές αποτελούσαν ένα μικρό κομμάτι της καθολικής οικονομικής δραστηριότητας των ΗΠΑ και επικεντρωνόταν σε μερικές επιχειρήσεις, όπως τις αγροτικές. Στις άλλες χώρες όμως ήταν ένας σημαντικός πυλώνας της οικονομίας. Ο μέσος όρος των δασμών που αναλογούσαν κατά κεφαλήν στα δασμολογημένες εισαγωγές μεταξύ 1921-1925 ανέρχόταν στο 25,0%, αλλά μετά τη νέα ρύθμιση κυμάνθηκε στο 50% μεταξύ 1931-1935.

⁶<http://www.siatastanews.gr/klasika/istoria.html>

Σε όρους δολαρίου, οι αμερικανικές εξαγωγές έπεσαν από τα \$ 5,2 δισ. το 1929 στα \$ 1,7 δισ. το 1933. Όμως, έπεσαν και οι τιμές, συνεπώς ο όγκος των εξαγωγών περιορίστηκε κατά το ήμισυ. Το πιο αδυσώπητο χτύπημα εδόθη από την κατάσταση που επικρατούσε στις τιμές των αγροτικών προϊόντων, όπως το σιτάρι, το βαμβάκι, ο καπνός και το ξύλο. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η πτώση στις αγροτικές εξαγωγές εμπόδισε πολλούς Αμερικάνους αγρότες από την αποπληρωμή των δανείων τους, προκαλώντας τραπεζικές ουρές σε μικρές αγροτικές τράπεζες που ήταν κοινές στα πρώτα χρόνια της μεγάλης εξαθλίωσης.⁷

1.2.6 Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ και Χρηματικά Αποθέματα:

Οι μονεταριστές, όπως η Μίλτον Φρίντμαν, αλλά και ο πρόεδρος της Fed, Μπέν Μπερνάνκε, υποστηρίζουν πως η μεγάλη εξαθλίωση προκλήθηκε από τη συντηρητική νομισματική πολιτική, τις συνέπειες του φτωχού προγραμματισμού από τη Fed, συνεχείς κρίσεις στο τραπεζικό σύστημα. Κατ' αυτή την άποψη, η Fed, με την έλλειψη δράσης, επέτρεψε στα χρηματικά αποθέματα, όπως μετρήθηκαν από το M2 να συρρικνωθούν κατά το ένα τρίτο μεταξύ 1929 και 1933. Ο Φρίντμαν ισχυρίστηκε ότι η επακόλουθη πτώση της οικονομίας, που ξεκίνησε από το χρηματιστηριακό κραχ, θα αποτελούσε υπό φυσιολογικές συνθήκες μια ακόμη ύφεση. Το πρόβλημα εστιάστηκε στο γεγονός πως πολλές δημόσιες τράπεζες κατέρρευσαν, ιδίως στην περίπτωση της Αμερικανικής Τράπεζα της Νέας Υόρκης, όπου προκλήθηκε πανικός και εκτεταμένες τραπεζικές ουρές, τη στιγμή που η Fed έμενε απαθής στη θέα της κατάρρευσης. Υποστήριξε πως, εάν η Fed είχε εξασφαλίσει έκτακτο δανεισμό σε αυτές τις νευραλγικές τράπεζες, ή είχε απλά χορηγήσει κρατικά ομόλογα στην αγορά ώστε να προμηθεύσει ρευστότητα και αύξηση της ποσότητας του διακινούμενου χρήματος μετά την πτώση των τραπεζών, όλες οι υπόλοιπες τράπεζες θα διασφαλιζόνταν από το νόμιμο της πτώσης και τα χρηματικά αποθέματα δε θα είχαν πέσει σε τόσο χαμηλό σημείο, σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα. Με σημαντικά περιορισμένη διακίνηση χρήματος, οι επιχειρηματίες αδυνατούσαν να λάβουν νέα δάνεια και να ανανεώσουν τα παλιά, αποτρέποντας πολλούς από νέες επενδύσεις. Αυτή η ερμηνεία κατηγορεί τη Fed για απραξία, ιδίως το κατάστημα της Νέας Υόρκης.

Ένας από τους λόγους που η Fed δεν έσπευσε να περιορίσει την πτώση των χρηματικών αποθεμάτων αφορούσε νομικές δεσμεύσεις. Εκείνη την περίοδο, το μέγεθος των πιστώσεων που η Fed μπορούσε να εκδώσει περιοριζόταν από νόμους που απαιτούσαν μερική υποστήριξη των πιστώσεων με χρυσό. Μέχρι τα τέλη του 1920, η Fed είχε σχεδόν φτάσει τα επιτρεπτά πιστωτικά

⁷ <http://www.rnews.gr/el/news.php?n=854>

όρια που ήταν δυνατό να υποστηριχθούν με το χρυσό που διέθετε. Επειδή όμως ο απαραίτητος χρυσός όμως δε συνοδευόταν και από τα αντίστοιχα αποθέματα, κατά τη διάρκεια του τραπεζικού πανικού, ένα μέρος αυτών των απαιτήσεων σε χρυσό εξαργυρώθηκαν με χρυσό της Fed. Λόγω όμως των υψηλών ορίων υποστήριξης της πίστωσης της Fed με χρυσό, οποιαδήποτε μετατροπή σε χρυσό στα θησαυροφυλάκια έπρεπε να συνοδευτούν από ένα μεγαλύτερο περιορισμό στην πίστωση. Κατά τη διάρκεια της μεγάλης εξαθλίωσης, οι ιδιωτικές επενδύσεις σε χρυσό κατέστησαν παράνομες, περιορίζοντας τις πιέσεις προς τη Fed για χρυσό.⁸

1.2.7 Μεταγενέστερα ιστορικά στοιχεία:

19 Οκτωβρίου 1987: Η «Μαύρη Δευτέρα»

Πριν από εικοσιδύο χρόνια, στις 19 Οκτωβρίου του 1987, η Γουόλ Στριτ έμοιαζε με πεδίο μάχης. Μέσα σ' ένα εφτάωρο ο δείκτης έχασε 22%, δηλαδή 550 εκατομμύρια δολάρια. Ήταν η μεγαλύτερη πτώση που σημειώθηκε ποτέ στην αγορά μετοχών. Από την αρχή του χρόνου έως το καλοκαίρι, ο δείκτης είχε σημειώσει άνοδο 44%. Το Σεπτέμβριο φάνηκαν οι πρώτες τάσεις συγκράτησης. Τη βδομάδα που προηγήθηκε του κραχ οι μετοχές είχαν χάσει περίπου το 10% της αξίας τους. Για τους οικονομικούς αναλυτές ήταν «φυσιολογικό φαινόμενο». Δύο παράγοντες ενοχοποιούνται για τη ραγδαία πτώση: η κερδοσκοπία στην αγορά προθεσμιακών τίτλων στο χρηματιστήριο του Σικάγου και τα αυτοματοποιημένα προγράμματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Όπως συνηθίζουν ν' αναφέρουν στη Γουόλ Στριτ, «το χρηματιστήριο είναι ο τόπος όπου επιβεβαιώνονται όλες οι προβλέψεις».

Οι μετοχές δεν είναι τίποτ' άλλο από ένα θερμόμετρο που ανεβοκατεβαίνει ανάλογα με τις πεποιθήσεις και το ένστικτο των διαπραγματευτών. Όταν η πλειοψηφία ευελπιστεί σε άνοδο των τιμών, τότε συμπεριφέρεται σύμφωνα μ' αυτή την πεποίθηση και οι μετοχές ανεβαίνουν. Αντίθετα, αν οι χρηματιστές αναμένουν πτώση επηρεάζουν την αγορά αρνητικά. Το ίδιο συνέβη και τη «Μαύρη Δευτέρα». Μετά τις πτωτικές τάσεις της προηγούμενης εβδομάδας οι κερδοσκόποι στοιχημάτισαν σε νέα πτώση, η οποία και πραγματοποιήθηκε. Όταν όμως η πτώση των τίτλων ξεπέρασε το 4% συνέβη κάτι απρόβλεπτο. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές των αμοιβαίων κεφαλαίων άρχισαν να ρίχνουν αυτομάτως στην αγορά τεράστιες ποσότητες μετοχών. Έτσι είχαν προγραμματιστεί να κάνουν στην περίπτωση που οι απώλειες ξεπερνούσαν το μέγιστο αποδεκτό επίπεδο. Σήμερα τέτοιοι αυτοματισμοί δεν χρησιμοποιούνται πια. Όμως το 1987 έκαναν ζημιά στο χρηματιστήριο, επειδή όλοι πουλούσαν και κανείς δεν αγόραζε.

Η διαφορά της «Μαύρης Δευτέρας» με το κραχ του 1929 βρίσκεται στο ότι η αμερικανική οικονομία, δώδεκα χρόνια πριν, ήταν πιο δυνατή και ανθεκτική. Καθοριστική υπήρξε επίσης η επέμβαση της κυβέρνησης και της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ, οι οποίες διέθεσαν στην αγορά μεγάλες ποσότητες ρευστού. Οι τράπεζες επωφελήθηκαν, μείωσαν τα επιτόκια και δάνεισαν σημαντικά κεφάλαια στις μεγαλύτερες εισηγμένες επιχειρήσεις.⁹

Ιανουάριος 1995: Φαινόμενο «Τεκίλα»

Στις 30 Ιανουαρίου, οι σημαντικότεροι τραπεζίτες του κόσμου βρίσκονταν στο Νταβός της Ελβετίας για το Παγκόσμιο Οικονομικό Συνέδριο. Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρισκόταν η κρίση του μεξικανικού πέσο, το οποίο είχε χάσει το 40% της αξίας του έναντι του δολαρίου μέσα σ' ένα μήνα εξαιτίας της διαφυγής κεφαλαίων από τη χώρα. Όταν ένας από τους συνέδρους

⁸ <http://www.mnews.gr/el/news.php?n=854>

⁹ <http://indy.gr/library/i-oikonomik-krisi-toy-1929>

ανέφερε πως τα συναλλαγματικά αποθέματα του Μεξικού ήταν λιγότερα από 5 δις δολάρια, τότε οι Αμερικανοί τραπεζίτες εγκατέλειψαν θορυβημένοι το συνέδριο. Το Μεξικό θα έπρεπε να τους επιστρέψει μέσα σε λίγες μέρες το ποσό των 18 δις δολαρίων, διαφορετικά η αδυναμία εξόφλησης των χρεών θα ζημίωνε τη χώρα τους αλλά και τις ΗΠΑ

Στις 3 Φεβρουαρίου, ο Αμερικανός πρόεδρος Μπιλ Κλίντον παρεμβαίνει και εξασφαλίζει διεθνή χρηματοδότηση ύψους 50 δις δολαρίων για λογαριασμό του Μεξικού. Η έκρηξη του επικίνδυνου φαινομένου «Τεκίλα» απετράπη την τελευταία στιγμή, όμως η πτώση των τιμών στο χρηματιστήριο του Μεξικού προκάλεσε και στη Γουόλ Στριτ απώλειες ύψους 10 δις δολαρίων.¹⁰

Οκτώβριος 1997: «Τίγρεις» σε νευρική κρίση

Η κρίση που έπληξε τον Οκτώβριο του 1998 τη Γουόλ Στριτ ξεκίνησε από τη Νοτιοανατολική Ασία. Χώρες όπως η Ταϊλάνδη, η Μαλαισία, οι Φιλιππίνες και η Ινδονησία γνώρισαν μια ραγδαία ανάπτυξη, χάρη στα αστρονομικά ποσά που επένδυσαν ιαπωνικές τράπεζες και αμερικανικοί οργανισμοί. Οι ξένοι επενδυτές δεν ανησυχούσαν για τα κέρδη τους, καθώς τα τοπικά νομίσματα ήταν προσκολλημένα στο δολάριο. Όμως οι κυβερνήσεις των ασιατικών χωρών δεν μπορούσαν να συγκρατήσουν περισσότερο τη συναλλαγματική ισοτιμία με το δολάριο λόγω του ξέφρενου ρυθμού επενδύσεων και των ελλειμμάτων στον προϋπολογισμό τους. Άλλωστε, ούτε τα αναγκαία συναλλαγματικά αποθέματα διέθεταν ούτε τη φορολογία μπορούσαν ν' αυξήσουν - αυτό θα επιβάρυνε αφάνταστα τις επιχειρήσεις και τις εξαγωγές, που αποτελούσαν τον κινητήριό μοχλό της οικονομίας τους. Η απόφαση να εγκαταλειφθεί η συναλλαγματική ισοτιμία με το αμερικανικό νόμισμα προκάλεσε πτώση στα χρηματιστήρια και στις τιμές των ανθρών μέχρι τότε οικοδομικών επιχειρήσεων. Οι Αμερικανοί επενδυτές ανησύχησαν γιατί η δοκιμασία της οικονομίας των Τίγρων θα επηρέαζε και τις ιαπωνικές τράπεζες στις οποίες οι ίδιοι είχαν επενδύσει, με αποτέλεσμα την κρίση.¹¹

¹⁰ Περιοδικό: focus magazine, τεύχος Νο 4, Ιούνιος 2000, σελ 120-124

¹¹ Περιοδικό: focus magazine, τεύχος Νο 4, Ιούνιος 2000, σελ 120-124

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

2.1 Η Κατάσταση πριν από την κρίση:

Πριν από την κρίση επικρατούσε μία θετική ατμόσφαιρα στις αγορές. Οι κτηματομεσιτικές αγορές κέρδιζαν αξία. Οι τιμές πετρελαίου με τις αυξανόμενες προοπτικές ζήτησης είχαν ανοδική πορεία. Τον Ιούλιο του 2007 η τιμή πετρελαίου ανά βαρέλι είχε φτάσει τα 147 δολάρια. Η αύξηση στις τιμές πετρελαίου και η ξηρασία που προκάλεσε άνοδο στις τιμές τροφίμων προμήνησαν την κρίση.

Οι τράπεζες έβλεπαν υψηλά κέρδη από τις πιστώσεις που σχεδίαζαν να χορηγήσουν στο κτηματομεσιτικό τομέα λόγω της ανοδικής πορείας της αγοράς αυτής. Από τις πιστώσεις μπορούσαν να επωφεληθούν και οι πελάτες με χαμηλό εισόδημα. Όταν αυξήθηκαν οι αξίες των κατοικιών, οι ιδιοκτήτες που απέκτησαν κατοικίες με στεγαστικά δάνεια, δανειοδοτήθηκαν περαιτέρω υποθηκεύοντας την επιπρόσθετη αξία.

Οι τράπεζες χωρίς να περιμένουν την πληρωμή των δάνειων, δείχνοντας την αξία των υποθηκευμένων κατοικιών, προωθούσαν ομόλογα στην αγορά τα οποία τους αποφέρανε νέες πηγές και τα οποία ξανά δανειοδοτούσαν. Οι αγοραστές ομολόγων τα πουλούσαν στην αγορά στους επενδυτές ως ομόλογα και μετοχές.¹²

¹² <http://www.trtgreek.com/international/newsDetail.aspx?HaberKodu=25c3fdc9-f6b1-440d-9a19-0d9615aa0bb8>

2.2 Το ξεκίνημα της κρίσης:

Το πρόβλημα εστιάζεται κυρίως στην Αμερική και ξεκίνησε όταν αρχές δεκαετίας 90 αποσύρθηκαν παραδοσιακοί τραπεζίτες και τα 'σύγχρονα στελέχη' εγκατέλειψαν τους παραδοσιακούς τραπεζικούς κανόνες σύμφωνα με οποίους πρέπει να υπάρχει ισορροπία στο ισοζύγιο καταθέσεις-δάνεια. Αντί αυτού ο μοναδικός στόχος ήταν η αύξηση των κερδών μέσω πωλήσεων.

Τα κέρδη των τραπεζών προέρχονται από τα δάνεια που δίνουν και όχι από τις καταθέσεις, οι οποίες θεωρούνται «παθητικό». Και αυτό διότι από τα δάνεια εισπράττουν τόκους, δηλαδή έχουν κέρδος, ενώ στις καταθέσεις πληρώνουν τόκους, άρα τους δημιουργούν ζημιά. Προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους οι τράπεζες έδιναν όσο περισσότερα δάνεια μπορούσαν, τα λεγόμενα subprime.¹³

Τι είναι τα subprime.:

Στις ΗΠΑ και στην Αγγλία οι τράπεζες δάνειζαν για την αγορά σπιτιού ως και 120% της αξίας του. Στις ΗΠΑ τα δάνεια που δίνονταν σε ανθρώπους χωρίς περιουσία, χωρίς εισόδημα και τελικά χωρίς δυνατότητα αποπληρωμής αποκαλούνταν subprime και αυτά ήταν τα πρώτα που «έσκασαν», προκαλώντας ένα ντόμινο προβλημάτων στις τράπεζες. Δεν ήταν όμως μόνο τα στεγαστικά που είχαν πρόβλημα, αλλά ένα πλήθος δανείων και επενδύσεων σε σύνθετα τραπεζικά προϊόντα τα οποία έχασαν τελείως την αξία τους και κατέστρεψαν κυριολεκτικά τις μεγαλύτερες τράπεζες των ΗΠΑ και μερικές από τις μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου. Τα προϊόντα αυτά σήμερα τα ονομάζουμε «τοξικά», ενώ πριν από λίγους μήνες θεωρείτο η επιτομή της τραπεζικής πρακτικής.¹⁴

Τα προβλήματα στις τράπεζες ξεκίνησαν όταν στις ΗΠΑ άρχισε η πτώση της αξίας των κατοικιών οι δανειολήπτες με χαμηλό εισόδημα αντιμετώπισαν δυσκολίες στην αποπληρωμή των δόσεων με αποτέλεσμα οι τράπεζες να κατασχέσουν τις κατοικίες. Όταν οι κατοικίες αυτές προωθήθηκαν προς πώληση για να αποφέρουν ρευστό στις τράπεζες αυξήθηκε η προσφορά με αποτέλεσμα να σημειωθούν μεγαλύτερες πτώσεις στις αξίες.

¹³ <http://www.capital.gr/gmessages/default.asp?id=825541>

¹⁴ Εφημερίδα: Ευρωοικονομία , 04/11/2008

Ως φυσικό επακόλουθο σημειώθηκε πτώση στα ομόλογα που βασίζονταν στα ενυπόθηκα δάνεια. Η κατάσταση αυτή έκρουσε τον κώδων κινδύνου για τις χρηματοοικονομικές εταιρίες. Αν και δεν άλλαζαν οι υπευθυνότητες πληρωμής προς τους καταθέτες, επειδή η περιουσία τους έχασε αξία οι τράπεζες βίωσαν προβλήματα κεφαλαίου.

Το πρόβλημα ρευστοποίησης που αντιμετώπισαν οι τράπεζες έπρεπε να λυθεί με πίστωση από άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, αλλά η κατάσταση ήταν ασαφής και περιείχε μεγάλα ρίσκα με συνέπεια να αυξάνει το κόστος της πίστωσης. Έτσι οι τράπεζες δεν είχαν την πρόθεση να δανειοδοτήσουν και ως συνέπεια αυτού ήταν αναμενόμενη μία σμίκρυνση στο οικονομικό σύστημα.

Στις αγορές άρχισε να επικρατεί ένα κλίμα έλλειψης εμπιστοσύνης και οι προβληματικές τράπεζες άρχισαν να καταρρέουν. Με τα στεγαστικά και τα τοξικά να σκάνε το ένα μετά το άλλο, οι τράπεζες δεν είχαν ρευστότητα, οι υπόλοιπες τράπεζες- επειδή δεν ήξεραν ποιες έχουν πρόβλημα με τα τοξικά- έπαψαν να χρηματοδοτούν η μία την άλλη, τελικά όλες οι τράπεζες έκοψαν όλες τις χρηματοδοτήσεις, οι επιχειρήσεις δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν, σταμάτησαν να πληρώνουν, έκαναν απολύσεις, πολλές έκλεισαν και έτσι το ντόμινο της κρίσης σάρωσε και συνεχίζει να σαρώνει την οικονομία παγκοσμίως.¹⁵

2.3 Μετά από το ξέσπασμα της κρίσης:

Η χρηματοπιστωτική κρίση, που ξεκίνησε στις ΗΠΑ, εξαπλώθηκε με ραγδαίους ρυθμούς σε όλη την Ευρώπη.

Μία από τις αιτίες της εξάπλωσης του προβλήματος σε ολόκληρο τον κόσμο είναι η παγκοσμιοποίηση. Το άνοιγμα των οικονομιών, η ελεύθερη μετακίνηση κεφαλαίων από ήπειρο σε ήπειρο και από χώρα σε χώρα, η ενοποίηση όλων των αγορών είναι η αιτία της «επιδημίας». Στα τοξικά τραπεζικά προϊόντα επένδυναν όχι μόνο οι αμερικανικές τράπεζες αλλά τράπεζες από ολόκληρο τον κόσμο. Επένδυναν επίσης ασφαλιστικές εταιρείες, ασφαλιστικά ταμεία, εταιρείες επενδύσεων, επενδυτικές τράπεζες και ιδιώτες.¹⁶

Η κρίση εξαπλώθηκε και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού με πρώτο θύμα την επενδυτική τράπεζα Northern Rock του Ηνωμένου Βασιλείου (Σεπτέμβριος 2007), αλλά και ελβετικές και γερμανικές τράπεζες. Δεύτερο μεγάλο σταθμό, αποτέλεσε η περίπτωση της Bear Stearns, πέμπτης μεγαλύτερης επενδυτικής τράπεζας στις ΗΠΑ, η οποία για να αποφύγει την πτώχευση, εξαγοράσθηκε από την J.P. Morgan με τη μεσολάβηση της FED και την εγγύηση του αμερικάνικου δημοσίου τον Μάρτιο του 2008.¹⁷

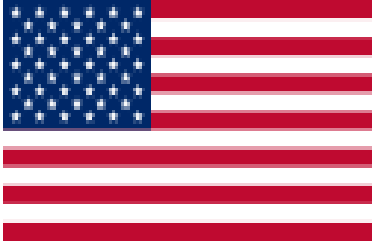
¹⁵ <http://www.trtgreek.com/international/newsDetail.aspx?HaberKodu=25c3fdc9-f6b1-440d-9a19-0d9615aa0bb8>

¹⁶ <http://www.helleniccongress.com/hc/2009/03/everything-you-wanted-to-know-about-the-economic-crisis/>

¹⁷ <http://blogs.eliamep.gr/petsas/pagkosmia-ikonomiki-krisi-i-eties-ke-i-antimetopisi-tis-2/>

2.3.1 Η εικόνα της Αμερικανικής οικονομίας:

Η αμερικανική οικονομία εισήλθε σε ύφεση τον Δεκέμβριο του 2007 αναφέρει η Επιτροπή του National Bureau of Economic Research (NBER), όπως αναφέρουν ξένα ειδησεογραφικά πρακτορεία. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αμερικανική οικονομία "έπιασε" την κορυφή της τον Δεκέμβριο και έκτοτε συρρικνώνεται συνεχώς.

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή δεν υιοθετεί τον επίσημο ορισμό της ύφεσης που προϋποθέτει δύο διαδοχικά τρίμηνα συρρίκνωσης του ΑΕΠ, αλλά εξετάζει βασικούς οικονομικούς δείκτες, όπως το ποσοστό ανεργίας, την βιομηχανική παραγωγή και τις λιανικές πωλήσεις.

Η Επιτροπή υιοθετεί τον ακόλουθο **ορισμό για την ύφεση**: "Ύφεση αποτελεί μια σημαντική υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας που εξαπλώνεται σε ολόκληρη την χώρα και διαρκεί για περίοδο μεγαλύτερη λίγων μηνών, συνήθως ορατή στην παραγωγή, την απασχόληση, το πραγματικό εισόδημα και άλλους δείκτες".

Η τελευταία φορά που η αμερικανική οικονομία διολίσθησε σε ύφεση ήταν από τον Μάρτιο έως το Νοέμβριο του 2001, σύμφωνα με το NBER

Το (NBER)National Bureau of Economic Research, είναι ιδιωτικός, μη-κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα το Κέμπριτζ της Μασαχουσέτης. ¹⁸

Λόγο της ύφεσης σημειώνεται πτώση του ΑΕΠ των ΗΠΑ το οποίο συρρικνώθηκε 0,5% (εποχικά προσαρμοσμένο μέγεθος) την περίοδο Ιουλίου- Σεπτεμβρίου του 2008. Πρόκειται για τη χειρότερη απόδοση από την υποχώρηση του ΑΕΠ κατά 1,4% στο τρίτο τρίμηνο του 2001. Ωστόσο, οι οικονομολόγοι ανέμεναν μεγαλύτερη πτώση στο αναθεωρημένο ΑΕΠ, της τάξης του 0,6%.

Σημειώνεται επίσης ότι τα αρχικά στοιχεία της κυβέρνησης έκαναν λόγο για συρρίκνωση 0,3% του ΑΕΠ. Στο προηγούμενο τρίμηνο το ΑΕΠ είχε αυξηθεί με ρυθμό 2,8%.

Εξάλλου, κατά 17,4% υποχώρησαν σε ετήσια βάση οι τιμές κατοικιών σε 20 μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ το Σεπτέμβριο, σύμφωνα με τα στοιχεία για το δείκτη τιμών κατοικιών Case-Shiller.

Η μεγαλύτερη πτώση τιμών παρατηρήθηκε στο Σαν Φρανσίσκο, το Λας Βέγκας και Μαϊάμι.¹⁹

Περαιτέρω επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών και στις 12 περιοχές που καλύπτει η Federal Reserve για το διάστημα από τα μέσα Οκτωβρίου έως τα τέλη Νοεμβρίου δείχνουν τα στοιχεία της "Φαιάς Βίβλου" (Beige Book) που έδωσε στο φως της δημοσιότητας η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε η κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ οι τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών δείχνουν επιδείνωση των συνθηκών, ενώ η δραστηριότητα στον αγροτικό τομέα αποτυπώνεται "μικτή" με την σοδειά να χαρακτηρίζεται καλή, ωστόσο να καταγράφονται έντονες ανησυχίες για τα μελλοντικά εισοδήματα των αγροτών.

¹⁸ <http://www.capital.gr/News.asp?details=629856>

¹⁹ <http://www.capital.gr/wall.asp?id=625911>

Ο τραπεζικός δανεισμός σε όλα τα είδη των δανείων συνεχίζει να υποχωρεί, ενώ καταγράφεται περαιτέρω σύσφιξη των κριτηρίων για τις χορηγήσεις.

Οι ανοδικές πιέσεις στις τιμές υποχωρούν δεδομένων των αδύναμων λιανικών πωλήσεων και μετά την υποχώρηση των τιμών των εμπορευμάτων.²⁰

Παρόλα αυτά η παραγωγικότητα στις ΗΠΑ αυξήθηκε περισσότερο από ότι αρχικά αναμενόταν, ενώ η παραγωγή υποχώρησε καθώς οι εταιρείες μείωσαν τις θέσεις απασχόλησης τους λόγω της επιδείνωσης στην οικονομία, σημειώνεται δηλαδή μία περαιτέρω αποδυνάμωση των αγορών εργασίας στις περισσότερες περιοχές της χώρας.

Σύμφωνα με το Dow Jones Newswires, η παραγωγικότητα στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα αναθεωρήθηκε ανοδικά στο 1,3% από 1,1%. Πρόκειται για απροσδόκητη εξέλιξη, καθώς οι μέσες εκτιμήσεις των οικονομολόγων που συμμετείχαν σε δημοσκόπηση του Dow Jones Newswires, ανέμεναν καθοδική αναθεώρηση στο 1%.

Σε ετήσια βάση, η παραγωγικότητα αυξήθηκε κατά 2,1%. Η παραγωγικότητα ορίζεται ως ο λόγος της παραγωγής ανά μονάδα εργασίας.²¹

Ακόμη, λόγω το ότι πολλοί δανειολήπτες που είχαν πάρει δάνεια subprime δεν μπορούσαν να πληρώσουν τις δόσεις τους, οι κατασχέσεις ακινήτων και οι πλειστηριασμοί διαδέχτηκαν ο ένας τον άλλον και αρκετοί έχασαν το σπίτι τους. Οι κατασχέσεις και οι πλειστηριασμοί ενέτειναν την πτώση των τιμών ακινήτων. Η αξία των ακινήτων μειώθηκε και μαζί οι εξασφαλίσεις των τραπεζών και η περιουσία των δανειοληπτών.

Έτσι από το 2007 μέχρι σήμερα, η κρίση απαριθμεί πάνω από 700,000 αστέγους και 860,000 απολυμένα στελέχη μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, ενώ 1,5 εκατομμύρια κατοικίες είναι στη διαδικασία της κατάσχεσης. Σύμφωνα με αναλυτές, από τις 8,500 αμερικανικές τράπεζες αναμένεται να μείνουν οι μισές, ενισχύοντας τις ανησυχίες των αναλυτών οι οποίοι περιμένουν την μεγαλύτερη κάμψη των τελευταίων 25 ετών.²²

²⁰ <http://www.capital.gr/news.asp?id=631661>

²¹ <http://www.capital.gr/news.asp?id=631340>

²² Εφημερίδα: Καθημερινή, 07/11/2008

2.3.2 Μέτρα λήψης των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης:

Το αστρονομικό ποσό των 7 τρις. δολαρίων είναι πρόθυμη να διαθέσει η αμερικανική κυβέρνηση, ώστε να κρατήσει ζωντανή την πάλαι ποτέ μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί περίπου αφενός σε 23.000 δολάρια για κάθε Αμερικανό πολίτη, ή αλλιώς στο 50% του ετήσιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Η διάθεση τέτοιου ποσού δεν έχει προηγούμενο, αφού αν αναλογιστεί κανείς την τελευταία κυβερνητική παρέμβαση στα τέλη της δεκαετίας του 80, και στις αρχές του 90, όταν «έτρεχε» η κρίση των αποταμιεύσεων και των δανείων, κατά την οποία είχαν διατεθεί κυβερνητικά κονδύλια ύψους 160 δισ. δολαρίων (ανάγοντας στο σήμερα, περίπου 237 δισ. δολάρια), το ποσό δεν αδυνατεί να μπει σε σύγκριση με τα τωρινά δεδομένα.

Πολλοί αναλυτές ωστόσο θεωρούν ότι το ποσό αυτό δεν αποτελεί παροχή, γεγονός που σημαίνει ότι δεν θα υπάρξει αντίκρισμα. Το ποσό αυτό δίνεται με την προοπτική να επανέλθει το ίδιο και περισσότερο στα ταμεία του κράτους, αφού έχει τη μορφή δανείων ή επενδύσεων. Για παράδειγμα η FED έχει ήδη πάρει πίσω 1,2 τρις. δολάρια, από τα 1,6 τρις. δολάρια, υπό την μορφή των δημοπρασιών.

Επιπλέον, η κυβέρνηση ήδη συγκεντρώνει τους τόκους από τα δάνεια που έχει χορηγήσει στις επιχειρήσεις, την ίδια ώρα που διατηρεί ένα σημαντικό μερίδιο στη μετοχική τους σύνθεση.²³

Επιγραμματικά οι κινήσεις «ματ» της FED έχουν ως εξής:

- Περίπου 1,6 τρις. δολάρια σε χορηγήσεις στις τράπεζες, απορροφώντας παράλληλα και «ανεπιθύμητα» προϊόντα. Επιπλέον αύξησε το όριο δημοπρασιών από 20 δισ. δολάρια σε 300 δισ. δολάρια.
- Απεριόριστη διαθεσιμότητα ρευστού σε 13 ξένες κεντρικές τράπεζες, γεγονός που οδήγησε σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της από 24 δισ. δολάρια τον περασμένο Δεκέμβριο σε 620 δισ. δολάρια τον Οκτώβριο.
- Περίπου 29 δισ. δολάρια ειδικές εγγυήσεις σε πιθανές ζημιές στο portfolio της Bear Stearns, γεγονός που απεμπλόκαρε την πώληση της τράπεζας στην JP Morgan
- Ημερήσιες χορηγήσεις 70 δισ. δολαρίων σε επενδυτικές τράπεζες και 92 δισ. δολαρίων σε εμπορικές τράπεζες.
- Αγορά προνομιούχων μετοχών τραπεζών, παρέχοντας τους ρευστότητα.
- Περίπου 300 δισ. δολάρια στη Citigroup ώστε να αποτρέψει τη χρεοκοπία της τέταρτης μεγαλύτερης τράπεζας.
- Κατακόρυφη μείωση των επιτοκίων στο 1% τον Οκτώβριο, από 5,25% το Σεπτέμβριο του 2007.

²³ http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=188916

- Φοροαπαλλαγές ώστε να τονώσει την εγχώρια κατανάλωση.
- Περίπου 8 δισ. δολάρια σε ανέργους.
- Ανακοπή πλειστηριασμών
- Φοιτητικά δάνεια ύψους 9 δισ. Δολαρίων
- Περίπου 300 δισ. δολάρια σε ασφαλίσεις στεγαστικών δανείων
- Καταναλωτικά δάνεια 800 δισ. δολαρίων, από τα οποία 200 δισ. δολάρια ήταν σε πιστωτικές κάρτες και 500 σε δάνεια αυτοκινήτων. Τα υπόλοιπα 100 ήταν απαιτήσεις που αγόρασε από τις Fannie Mae και Freddie ώστε να κάνει φθηνότερα τα δάνεια.
- Επιχειρηματικά δάνεια 68 δισ. δολαρίων.²⁴

2.3.3 Η εικόνα της Ευρωπαϊκής ένωσης:

Η παγκόσμια οικονομική θύελλα συνταράσσει όλες τις χώρες του κόσμου. Επηρεάζει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες. Δημιουργεί πολύ σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι, ισχυροί επιχειρηματικοί όμιλοι, καταρρέουν. Η ανεργία είναι σήμερα σε φάση παγκόσμιας έκρηξης. Στην Ευρώπη έχει πλήξει, έως τώρα, πάνω από τέσσερα εκατομμύρια ανθρώπους. Σε πολλές χώρες καταγράφει ρεκόρ δεκαετιών. Στην Ισπανία ξεπέρασε το 17% και η πρόβλεψη για τη χώρα αυτή είναι πολύ χειρότερη ακόμα. Ο ρυθμός αύξησης της ανεργίας στην Αγγλία είναι σήμερα ο υψηλότερος από τότε που άρχισε επίσημα να καταγράφεται, δηλαδή από το 1971. Τα δημόσια οικονομικά χειροτερεύουν σε όλες τις χώρες. Το έλλειμμα προβλέπεται να φθάσει στην Ευρωζώνη στο 5,3% του ΑΕΠ, στην Ισπανία στο 8,6%, στη Γαλλία στο 6,6%, στην Πορτογαλία στο 6,5%. Οι ρυθμοί ανάπτυξης υποχωρούν σε όλο τον κόσμο. Η ευρωζώνη βυθίζεται στην ύφεση και μάλιστα της τάξης του - 4%. Η Γερμανία στον μείον 5,4%, η Ισπανία στο μείον 3,2%

Το συμπέρασμα στο τελευταίο Ecofin είναι, ότι η ύφεση στην ευρωζώνη θα είναι μεγαλύτερης έντασης απ' ότι είχε εκτιμηθεί μόλις πριν από λίγους μήνες. Μέχρι το 2010 αναμένεται να προστεθούν 8 εκατ. επιπλέον άνεργοι. Ο φόβος για κοινωνικές εκρήξεις

²⁴ http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=188916

απλώνεται σε όλη την Ευρώπη. Τα ελλείμματα προβλέπεται ότι θα αυξηθούν ακόμα περισσότερο και για πολλές χώρες αναμένεται να κινηθεί η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

Πολλές χώρες της Ευρώπης έχουν θέσει σε εφαρμογή ισχυρά πακέτα μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης, που αντιστοιχούν σε ποσοστό πάνω από 5% του ΑΕΠ της Ε.Ε.²⁵

2.3.4 Μέτρα λήψης της ΕΕ για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης:

Από την πρώτη εκδήλωση της αναταραχής, τον Αύγουστο του 2007, το Ευρωσύστημα έχει προσαρμόσει τον τρόπο που κατανέμει, εντός της λεγόμενης «περιόδου τήρησης» (maintenance period), τη ρευστότητα σε ευρώ που παρέχει. Δηλαδή, με δεδομένο το ποσό της προσφοράς ρευστότητας που έχει αποφασισθεί για κάθε περίοδο, μεγαλύτερο τμήμα της παρέχεται στην αρχή και λιγότερο στο υπόλοιπο διάστημα της περιόδου τήρησης. Η πολιτική αυτή, επειδή διευκολύνει τις τράπεζες να προγραμματίζουν με μεγαλύτερη ακρίβεια και βεβαιότητα τις ροές ρευστών διαθεσίμων, τείνει να σμικρύνει τις αποκλίσεις των διατραπεζικών επιτοκίων από το κεντρικό επιτόκιο της ΕΚΤ, τουλάχιστον στις πράξεις βραχυπρόθεσμης διάρκειας.

Επιπλέον, για να εξομαλυνθούν οι συνθήκες της διατραπεζικής και στις σχετικά πιο μακρές διάρκειες, το Ευρωσύστημα έχει αυξήσει σημαντικά την αναχρηματοδότηση που παρέχει μέσω των πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης. Κατ' αναλογία, βεβαίως, έχει περιορισθεί το καθαρό ποσό ρευστότητας που παρέχεται μέσω των πράξεων πιο βραχυπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, ούτως ώστε να διατηρείται η συνολική αναχρηματοδότηση στο επίπεδο που είναι συμβατό με τους στόχους της νομισματικής πολιτικής.

Μετά τη διάσωση της Bear Stearns, τον Μάρτιο του 2007, οι χρηματοπιστωτικές αγορές εισήλθαν σε νέα φάση έντονων αναταράξεων. Και τον Σεπτέμβριο η κατάσταση επιδεινώθηκε με την κατάρρευση της Lehman Brothers. Αντιδρώντας στις αναζωπυρωμένες πιέσεις των αγορών, το Ευρωσύστημα επέτεινε τις προσπάθειες υποβοήθησης των τραπεζών της ευρωζώνης και κάλυψης των αναγκών τους σε ευρώ και σε δολάρια. Συγκεκριμένα:

- Ενίσχυσε περαιτέρω την πολιτική της παροχής μεγαλύτερης ρευστότητας στην αρχή των εβδομαδιαίων πράξεων βασικής αναχρηματοδότησης
- Αύξησε σημαντικά τη μεσοσταθμική διάρκεια των αντιστρεπτέων πράξεων (repos).
- Και, σε συνεργασία με την αμερικανική Fed, διέυρνε την παροχή ρευστότητας σε δολάρια

Στις αρχές του περασμένου Οκτωβρίου το Ευρωσύστημα, προκειμένου να συμβάλει στην ελάφρυνση των πιέσεων που ασκούνταν στην αγορά χρήματος της ευρωζώνης, αποφάσισε κατ' εξαίρεση να μεταβάλει προσωρινά και τη μορφή των δημοπρασιών στις εβδομαδιαίες πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης. Για ορισμένο διάστημα οι πράξεις αυτές θα διενεργούνται με τη λεγόμενη «διαδικασία σταθερού επιτοκίου». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι τράπεζες θα μπορούν, με δεδομένο και εκ των προτέρων γνωστό επιτόκιο, να δανείζονται από το Ευρωσύστημα όση ρευστότητα θέλουν (έναντι, βεβαίως, επαρκούς ενεχύρου). Επιπρόσθετα, η διαφορά επιτοκίων μεταξύ των διευκολύνσεων έκτακτης αναχρηματοδότησης και καταθέσεων στην ΕΚΤ περιορίστηκε στις 100 μονάδες βάσης, από 200 μονάδες βάσης που ήταν πριν. Η ρύθμιση αυτή αποβλέπει στην αποθάρρυνση του αποθησαυρισμού και την ευρύτερη διάχυση της

²⁵ Εφημερίδα: Ευρωοικονομία, 16/12/2008

παρεχόμενης από το Ευρωσύστημα ρευστότητας στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος και εντέλει στους δανειζόμενους από αυτό.

Στην ταχύτερη ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας θα μπορούσε να συμβάλει και το δημοσιονομικό πακέτο, που τέθηκε στους αρχηγούς κρατών προς έγκριση. Το σχέδιο προβλέπει σημαντικό μέγεθος δημοσιονομική ενίσχυση, αξιοποιώντας τα περιθώρια του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ωστόσο για τις χώρες-μέλη της Ένωσης, όπως η Ελλάδα, που βρίσκονται στα όρια των δημοσιονομικών κανόνων του Συμφώνου, που παρουσιάζουν υψηλό δημόσιο χρέος και ταυτόχρονα υψηλό έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, τα περιθώρια είναι μηδαμινά.

Για τις χώρες αυτές, η τυχόν χαλάρωση της δημοσιονομικής σύνεσης θα απέβαινε σε βάρος της οικονομίας αλλά και των ίδιων των δημοσιονομικών προοπτικών τους, μεσοπρόθεσμα, καθώς θα αύξανε ακόμη περισσότερο το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους τους. Είδη για τα ελληνικά 10-ετή κρατικά ομόλογα το επιτόκιο κινείται στις 170 μ.β. ψηλότερα από τα γερμανικά, όταν πριν από ενάμισι χρόνο ήταν στα όρια των 30 μ.β.²⁶

Πιο αναλυτικά, οι κυβερνήσεις, από το Δουβλίνο και το Βερολίνο μέχρι τη Ρώμη, έχουν δεσμεύσει περί τα 1,2 τρις. ευρώ, ενώ οι Ευρωπαίοι ηγέτες έχουν υποσχεθεί από κοινού 200 δισ. ευρώ για να αποτρέψουν την περαιτέρω συρρίκνωση των οικονομιών τους. Η Αθήνα έχει περιοριστεί απλώς σε ένα πακέτο στήριξης του τραπεζικού κλάδου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κομισιόν, το κοινοτικό πακέτο στήριξης της οικονομίας αντιστοιχεί στο 3,3% με 4% του κοινοτικού ΑΕΠ, ενώ ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα έχει ανεβάσει τον πήχη στο 5,5% του ΑΕΠ των Ηνωμένων Πολιτειών.

Σύμφωνα πάντως με υπολογισμούς του πρακτορείου Thomson Reuters, η κυβέρνηση Ομπάμα έχει δεσμευτεί να ρίξει στις αγορές το αστρονομικό ποσό των 10,9 τρις. δολαρίων για τη σωτηρία της αμερικανικής οικονομίας, ενώ η Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Fed) έχει αφήσει ανοιχτό το ενδεχόμενο να τυπώσει φρέσκο χρήμα.

Στην Ευρώπη, τα πακέτα δημοσιονομικής στήριξης που έχουν ανακοινωθεί, αξίας 1,4 τρις ευρώ, έχουν ως εξής:

Βουλγαρία: Αύξηση δαπανών κεφαλαίου κατά 20% στα 5,6 δισ. λεβ (3,66 δισ. δολ.) το 2009. Τα κεφάλαια θα πάνε σε έργα υποδομής, σε επισκευές δημόσιων κτιρίων και σε έργα εκπαίδευσης και υγείας.

Γαλλία: Η κυβέρνηση Σαρκοζί ανακοίνωσε πρόγραμμα δημοσιονομικής στήριξης 26 δισ. ευρώ (33,8 δισ. δολ.) που αντιστοιχεί στο 1,3% του ΑΕΠ. Στόχος του σχεδίου είναι να δημιουργηθούν 80.000-100.000 νέες θέσεις εργασίας, που θα αντικαταστήσουν τις 90.000 θέσεις, οι οποίες υπολογίζεται ότι θα χαθούν συνολικά κατά τη διάρκεια της κρίσης. Όσοι χάνουν τη δουλειά τους θα λαμβάνουν επί 12 μήνες το 100% των αποδοχών τους.

Γερμανία: Η γερμανική Βουλή ενέκρινε πρόγραμμα 50 δισ. ευρώ που περιλαμβάνει επενδύσεις υποδομής και φοροαπαλλαγές. Προηγούμενως είχε υιοθετήσει μέτρα συνολικής αξίας 31 δισ.

²⁶ http://www.economist.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=5707:2008-12-10-07-02-49&catid=23:2008-07-02-15-56-03&Itemid=31

ευρώ με στόχο τη δημιουργία επενδύσεων και νέων συμβολαίων αξίας 50 δισ. ευρώ σε διετή περίοδο.

Η δέση μέτρων της κυβέρνησης Μέρκελ περιλαμβάνει νέους γενναιόδωρους κανόνες λειτουργίας των επιχειρήσεων, κίνητρα για στροφή στην «πράσινη» οικονομία, πόρους για δημόσιες υποδομές, κατάργηση των τεκμηρίων αγοράς αυτοκινήτου και κίνητρα στους επιχειρηματίες για να μην απολύουν προσωπικό.

Ηνωμένο Βασίλειο: Δεσμεύτηκε να δαπανήσει 500 εκατ. στερλίνες (754 εκατ. δολ.) για να πατάξει την ανεργία, στο πλαίσιο του πακέτου δημοσιονομικής στήριξης 20 δισ. στερλινών που ανακοινώθηκε τον Νοέμβριο.

Προβλέπεται επίσης δαπάνη 2.500 στερλινών για κάθε εταιρεία που κάνει προσλήψεις επί 6 μήνες και πλέον. Επίσης, φορολογικές περικοπές, μεταξύ των οποίων μείωση του ΦΠΑ από το 17,5% στο 15% έως τα τέλη 2009 και 3 δισ. στερλίνες σε δαπάνες κεφαλαίου που αντιστοιχούν στο 1% του ΑΕΠ. Το ποσό των 3 δισ. στερλινών θα διατεθεί σε σχολεία, δρόμους, φιλική προς το περιβάλλον ενέργεια.

Ισπανία: Η κυβέρνηση Θαπατέρο έχει υιοθετήσει ποικίλα μέτρα για να αντιμετωπίσει την ύφεση και την ανεργία, μεταξύ των οποίων πακέτο στήριξης ύψους 38 δισ. ευρώ, που περιλαμβάνει 6 δισ. ευρώ σε φορολογικές περικοπές και 4 δισ. σε ρευστότητα για πολίτες και επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Η κυβέρνηση έχει δηλώσει ότι θα δαπανήσει επιπλέον 11 δισ. ευρώ σε δημόσια έργα. Ανακοινώθηκε διετής παράταση σε ανέργους και συνταξιούχους για αποπληρωμή της μισής τους δόσης για στεγαστικό δάνειο. Με το μέτρο εκτιμάται ότι θα ωφεληθούν περί τις 500.000 οικογένειες. Με 170 εκατ. ευρώ θα επιδοτηθούν οι επιχειρήσεις που θα προσλάβουν ανέργους που έχουν οικογένεια.

Ιταλία: Η ιταλική κυβέρνηση ενέκρινε πακέτο βοήθειας των οικογενειών και μικρών επιχειρήσεων που έχουν πληγεί από την κρίση. Ο πρωθυπουργός δήλωσε ότι τα μέτρα αντιστοιχούν σε 80 δισ. ευρώ.

Προχώρησε στην έκδοση «κοινωνικής κάρτας» η οποία χορηγείται σε όσους φορολογούμενους δηλώνουν κάτω των 6.000 ευρώ ετησίως, κυρίως χαμηλοσυνταξιούχους και διαζευγμένες μητέρες. Ανακοίνωσε κίνητρα για την αγορά νέων αυτοκινήτων (περίπου 1.000 ευρώ για την απόσυρση παλαιών αυτοκινήτων και μέχρι και 2.000 ευρώ, για την αγορά οχημάτων τελευταίας τεχνολογίας, πιο φιλικά προς το περιβάλλον).

Λιθουανία: Ετοιμάζει πακέτο αξίας 4-5 δισ. λίτας (1,48-1,86 δισ. δολ.) για να βοηθήσει την πρόσβαση επιχειρήσεων στην πίστωση, για να επιταχύνει την απορρόφηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων και για να προωθήσει την ελαστικότητα στην απασχόληση.

Ουγγαρία: Αύξηση στον κύριο φόρο προστιθέμενης αξίας για βελτίωση εσόδων, με μείωση φόρων απασχόλησης. Τον Νοέμβριο η Ουγγαρία εισήγαγε διετές πακέτο μέτρων 1,4 τρις. φιορινιών (6,9 δισ. δολ.) για να δοθεί ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη.

Ολλανδία: Εισήγαγε μέτρα ρευστότητας ύψους περίπου 6 δισ. ευρώ, που μεταξύ άλλων δίνουν τη δυνατότητα στις εταιρείες να απομειώσουν επενδύσεις νωρίτερα από συνήθως.

Πορτογαλία: Ενέκρινε τον Δεκέμβριο πακέτο ύψους περίπου 2,2 δισ. ευρώ με στόχο την τόνωση του ΑΕΠ κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες, το οποίο στοχεύει σε επενδύσεις σε σχολεία, στην τεχνολογία και στην εναλλακτική ενέργεια.

Ακόμα ενέκρινε πακέτο ενίσχυσης της εγχώριας αυτοκινητοβιομηχανίας συνολικού ύψους 900 εκατ. ευρώ, επίσης το σχέδιο περιλαμβάνει πιστωτικές γραμμές ύψους 200 εκατ. ευρώ για τους εξαγωγείς του τομέα των αυτοκινητοβιομηχανιών, καθώς και κεφάλαια συνολικού ύψους 70 εκατ. ευρώ που θα κατευθυνθούν στην εκπαίδευση περίπου 10.000 εργαζόμενων στον τομέα. Δεν ανακοινώθηκαν περαιτέρω λεπτομέρειες για τα υπόλοιπα κεφάλαια.

Σλοβακία: Ενέκρινε πρόγραμμα οικονομικής στήριξης συνολικής αξίας 332 εκατ. ευρώ, με αναδιοργάνωση των δαπανών προϋπολογισμού.

Σλοβενία: Εισάγει πακέτο ύψους περίπου 800 εκατ. ευρώ ή 2% του ΑΕΠ, που ίσως περιλαμβάνει επιδότηση εταιρειών για βελτίωση της απασχόλησης και φορολογικά κίνητρα.

Σουηδία: Ανακοίνωσε πρόγραμμα ύψους 8,3 δισ. κορόνων (1 δισ. δολ.) τον Δεκέμβριο, που αντιστοιχεί στο 3% του ΑΕΠ, αλλά θεωρήθηκε πολύ μικρό.

Τσεχία: Έχει υπερδιπλασιάσει το πακέτο στήριξης στις 73 δισ. κορόνες (3,3 δισ. δολ.), που αντιστοιχούν στο 1,9% του ΑΕΠ.

Νορβηγία: παρουσίασε πρόσφατα πακέτο δημοσιονομικής στήριξης 20 δισ. κορόνων (2,87 δισ. δολ.). Περιλαμβάνει 16,6 δισ. σε έκτακτες δαπάνες προϋπολογισμού και 3,3 δισ. κορόνων σε φοροαπαλλαγές.

Στην **Τουρκία:** τέλος, το κοινοβούλιο ενέκρινε πρόσφατα πακέτο μέτρων, που περιλαμβάνει μέτρα στήριξης της μεταποίησης και αφήνει περιθώρια μείωσης των εταιρικών φόρων για επενδύσεις σε ποσοστό μέχρι και 90%. Μειώνονται επίσης οι φόροι στην κλωστοϋφαντουργία και στο λιαν εμπόριο ρούχων κατά 75% για 5 χρόνια.²⁷

Μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας:

Δέκα ενέργειες για την καταπολέμηση της ανεργίας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας πρότεινε η ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής για την απασχόληση, που πραγματοποιήθηκε στις 7/5/2009.

Ειδικότερα, σύμφωνα με ανακοίνωση της Κομισιόν, τα δέκα μέτρα που προτείνονται για την αντιμετώπιση τόσο των βραχυπρόθεσμων όσο και των μακροπρόθεσμων προκλήσεων, τα οποία θα πρέπει να εφαρμοστούν σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο μαζί με τους κοινωνικούς εταίρους, είναι τα εξής:

1. Διατήρηση όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων σε θέσεις εργασίας, με την προσωρινή προσαρμογή των ωρών εργασίας και σε συνδυασμό με επανεκπαίδευση και χρηματοδοτική υποστήριξη από το δημόσιο (συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου).
2. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, παραδείγματα χάριν, με τη μείωση του μη μισθολογικού κόστους εργασίας και με ευελιξία και ασφάλεια.
3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εθνικών υπηρεσιών απασχόλησης με την παροχή εντατικής καθοδήγησης, κατάρτισης και με αναζήτηση θέσης εργασίας τις πρώτες εβδομάδες της ανεργίας, ιδίως για τους νεαρούς ανέργους.
4. Σημαντική αύξηση του αριθμού μαθητειών και περιόδων άσκησης υψηλής ποιότητας έως το τέλος του 2009.
5. Προαγωγή αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς με την προσφορά κινήτρων για εργασία, με ουσιαστικές και δραστήριες πολιτικές για την αγορά εργασίας και με τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, που οδηγούν επίσης στην καλύτερη ένταξη των

²⁷ <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11379&subid=2&tag=8334&pubid=2802738>

μειονεκτούντων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των αναπήρων, των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση και των μεταναστών.

6. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων σε όλα τα επίπεδα με τη δια βίου μάθηση, ιδίως παροχή των απαραίτητων δεξιοτήτων σε ανθρώπους που εγκαταλείπουν το σχολείο, ώστε να βρουν μια θέση εργασίας.

7. Χρησιμοποίηση της κινητικότητας της εργασίας, ώστε να συνδυάζεται η προσφορά εργασίας με τη ζήτηση εργασίας για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

8. Εντοπισμός ευκαιριών απασχόλησης και απαιτήσεων δεξιοτήτων και βελτίωση της πρόβλεψης δεξιοτήτων, ώστε να οργανώνεται καλύτερα η προσφορά κατάρτισης.

9. Παροχή βοήθειας σε ανέργους και σε νέους που ξεκινούν τη δική τους επιχείρηση, παραδείγματος χάριν, με την παροχή κατάρτισης για την υποστήριξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, με την παροχή κεφαλαίου εκκίνησης ή με τη μείωση ή κατάργηση της φορολογίας για νεοσύστατες επιχειρήσεις (start-ups).

10. Πρόβλεψη και διαχείριση της αναδιάρθρωσης μέσω αμοιβαίας μάθησης και ανταλλαγής καλών πρακτικών.

[Η Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής αποτελείται από την προεδρική τριάντα (Τσεχική, Σουηδική και Ισπανική κυβέρνηση), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων].²⁸

2.3.5 Μελλοντική βοήθεια για τους ανέργους:

Η Κομισιόν αποφάσισε να αναγάγει σε πρώτη προτεραιότητα της Ένωσης την καταπολέμηση της ανεργίας που διογκώνεται συνεχώς στην Ευρώπη εξαιτίας της κρίσης.

Σύμφωνα με τη συνέντευξη Τύπου στις Βρυξέλλες ο πρόεδρος της Κομισιόν Μανουέλ Μπαρόζο και ο επίτροπος Βλαντιμίρ Σπίντλα, αρμόδιος για την απασχόληση, «η Ένωση θα διαθέσει 19 δισ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) για να υποστηρίξει τους Ευρωπαίους πολίτες που πλήττονται από την οικονομική κρίση».

Όπως ανακοίνωσαν δε οι ίδιοι, η κοινοτική προσπάθεια θα επικεντρωθεί σε ένα χρονικό διάστημα δύο ετών, δηλαδή το 2009 και το 2010, κατά τη διάρκεια του οποίου η Κοινότητα θα προκαταβάλει κονδύλια χωρίς αυτή τη διετία να είναι αναγκαία η εθνική συγχρηματοδότηση των διαφόρων κοινωνικού χαρακτήρα προγραμμάτων, τα οποία θα υλοποιούνται μόνο με κοινοτικούς πόρους.²⁹

Προγράμματα

Σύμφωνα πάντα με τις προτάσεις της Επιτροπής αυτό το ποσό των 19 δισ. ευρώ δεν είναι προκαταναμεμημένο ανά χώρα-μέλος, όμως επειδή ακολουθεί τις δημοσιονομικές προοπτικές, το ποσό που θα πάρει η κάθε χώρα «κολλάει» στα κοινωνικού χαρακτήρα επιχειρησιακά προγράμματα που έχει σχεδιάσει.

Έτσι, σύμφωνα με υπολογισμούς των αρμοδίων υπηρεσιών της Κομισιόν, η Ελλάδα, η οποία δικαιούται χρηματοδοτήσεις ύψους 4 δισ. 229 εκατ. Ευρώ από το Κοινωνικό ταμείο για ολόκληρη την επταετία 2007-2013 που διαρκεί η υλοποίηση του ΕΣΠΑ (Δ ΚΠΣ), θα εισπράξει

²⁸ <http://www.capital.gr/news.asp?id=731135>

²⁹ Εφημερίδα Έθνος 03/06/2009

για την αντιμετώπιση της ανεργίας της τη διετία 2009-2010 ένα ποσό ύψους 1.246.800.115 ευρώ περίπου.

Επιδίωξη της Επιτροπής είναι, μαζί με τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλους εταίρους, να δημιουργηθεί νέος μηχανισμός χορήγησης μικροδανείων για αυτούς -συνήθως άνεργοι- οι οποίοι αντιμετωπίζουν συνήθως δυσκολίες στην πρόσβαση σε αναγκαία κονδύλια για να δημιουργήσουν επιχειρήσεις ή μικροεπιχειρήσεις. Τις προτάσεις της αυτές θα τις υποβάλει η Επιτροπή προς έγκριση στο Ευρωπαϊκό συμβούλιο κορυφής που θα γίνει στις Βρυξέλλες στις 18-19 Ιουνίου.

Για τη διετία 2009-2010 η Επιτροπή υποστηρίζει τα κράτη-μέλη που επωφελούνται των χρηματοδοτήσεων, όχι μόνο από το κοινωνικό αλλά και από τα άλλα διαρθρωτικά ταμεία, και θα έχουν την έκτακτη δυνατότητα να υλοποιούν τα προγράμματά τους με τους πόρους αυτών των ταμείων χωρίς να συμμετέχουν και τα ίδια με εθνικές συγχρηματοδοτήσεις.³⁰

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Οι 7 ενέργειες για στήριξη της εργασίας

Η Επιτροπή προτείνει συγκεκριμένα μια σειρά ενεργειών, όπως:

«Την επίσπευση της προβλεπόμενης χορήγησης των 19 δισ. ευρώ για την παροχή βοήθειας στους εργαζόμενους για να παραμείνουν στην εργασία τους ή να μετακινηθούν σε άλλες θέσεις εργασίας. Για την περίοδο 2009-2010 η Κομισιόν δηλώνει έτοιμη να αποδώσει τις δηλωμένες δαπάνες των κρατών-μελών σε ποσοστό 100%».

Η Κομισιόν προτείνει επίσης «να διαθέσει από τον υφιστάμενο προϋπολογισμό της Κοινότητας 100 εκατομμύρια ευρώ τα οποία - εάν συνδυασθούν με τα κονδύλια από τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ιδίως δε με αυτά από την ΕΤΕπ- θα καταλήξουν σε κονδύλια ύψους άνω των 500 εκατ. ευρώ για τη δημιουργία νέου κοινοτικού μηχανισμού χορήγησης μικροδανείων».

Για τη μεγιστοποίηση της ενσωμάτωσης των νέων που πρωτοφθάνουν στην Αγορά εργασίας, η Κομισιόν συστήνει επίσης τη δημιουργία και ανάπτυξη 5 τουλάχιστον εκατομμυρίων θέσεων μαθητείας (STAGE) σε επιχειρήσεις.

Οι κοινοτικές κυβερνήσεις οφείλουν, βεβαίως, να αναλάβουν τις αναγκαίες δράσεις για να αποφεύγεται η πρόωρη εγκατάλειψη από τους νέους του σχολικού συστήματος, προκειμένου αυτοί να έχουν τον χρόνο να αποκτούν τις βασικές γνώσεις-κλειδιά για τη μετέπειτα επαγγελματική ζωή τους.³¹

³⁰ Εφημερίδα: Έθνος, 03/06/2009

³¹ -//-

Άμεση βοήθεια

Στο ίδιο πάντα πλαίσιο κίνησής της η Επιτροπή υποστηρίζει την άμεση βοήθεια για τους ανέργους, ώστε ν' αποφευχθεί ο κίνδυνος μακροχρόνιας ανεργίας και η απώλεια σχετικών δεξιοτήτων συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων της σχετικά με το ότι θα πρέπει να παρέχεται σε κάθε άνεργο η ευκαιρία κατάρτισης ή εργασίας: εντός 1 μηνός για νέους ηλικίας κάτω των 20 ετών, εντός 3 μηνών για νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών και εντός 6 μηνών για άτομα ηλικίας άνω των 25 ετών.

Στις ίδιες προτάσεις της η Κομισιόν επιδιώκει την παροχή βοήθειας για την επιστροφή των πλέον μειονεκτούντων ατόμων σε θέσεις εργασίας π.χ. μέσω χαμηλότερου μη μισθολογικού κόστους εργασίας, κινήτρων πρόσληψης κ.λπ.

Η Επιτροπή έχει σχεδιάσει επίσης πρακτικό πακέτο εργαλείων, που θα βοηθήσει τις επιχειρήσεις, τους εργαζομένους και τους αντιπροσώπους τους (συνδικαλιστές κ.λπ.) να διαχειρίζονται καλύτερα και να προβλέπουν μια ενδεχόμενη αναδιάρθρωση της επιχείρησής τους.

Η Κομισιόν θέλει επίσης να τροποποιήσει τη λειτουργία των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων (σ.σ. εκτός του κοινωνικού) που χρηματοδοτούν την ανάπτυξη των πιο καθυστερημένων οικονομικά Περιφερειών ή εκείνων των Περιφερειών που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση.³²

³² Εφημερίδα: Έθνος, 03/06/2009

2.3.6 Οι κλάδοι της οικονομίας με τις μεγαλύτερες ζημιές:

Τις μεγαλύτερες ζημιές μέχρι στιγμής έχουν οι τράπεζες και η ναυτιλία. Οι μεν τράπεζες λόγω του ότι πρόκειται για πιστωτική κρίση, οι δε ναυτιλιακές διότι μειώθηκε ο όγκος του παγκόσμιου εμπορίου, έπεσαν οι τιμές των ναύλων και των караβιών και ακρίβυναν τα δάνεια. Καθώς η ναυτιλία είχε γνωρίσει πρωτοφανή ανάπτυξη την τελευταία δεκαετία λόγω του υψηλού ρυθμού της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, έχει αποθέματα ρευστού. Αλλά τα πράγματα δεν είναι καλά διότι πλεονάζουν τη στιγμή αυτή τα καράβια και η ζήτηση παραμένει χαμηλή.

Τεράστιες ζημιές αντιμετωπίζουν όλες οι βιομηχανίες και κυρίως οι αυτοκινητοβιομηχανίες, αλλά και ο κλάδος της οικοδομής και του real estate. Όταν αυτοί οι κλάδοι, που είναι οι σημαντικότεροι της παγκόσμιας οικονομίας, υποφέρουν, υποφέρουν μαζί τους και όλοι οι άλλοι, καθώς όλες οι οικονομικές δραστηριότητες είναι απόλυτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, με βασικό αποτέλεσμα αυτών η αύξηση της ανεργίας.³³

³³<http://www.helleniccongress.com/hc/2009/03/everything-you-wanted-to-know-about-the-economic-crisis/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.

Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

3.1. Ελληνική Οικονομία:

3.1.1. Εισαγωγή:

Από την ένταξη στην ΕΟΚ και ιδιαίτερα από το 1996 οι κυβερνήσεις Σημίτη - Καραμανλή επέβαλαν πλήρως στη χώρα μας το νεοφιλελεύθερο σύστημα της «παγκοσμιοποίησης». Μεταξύ άλλων, διαλύεται η κοινωνική πρόνοια και φορτώνεται η χώρα μ' ένα ανεξέλεγκτο δημόσιο χρέος, που, με τους ειδικούς και λοιπούς λογαριασμούς, που είναι εκτός κρατικού προϋπολογισμού και δεν γίνονται γνωστοί στον ελληνικό λαό. Ιδιωτικοποιούνται τα πάντα (βλέπε παράρτημα σελ.154), δημόσιες επιχειρήσεις, δημόσια περιουσία,. Δεν υπάρχουν χρήματα να πληρωθούν μισθοί και ασφαλιστικές εισφορές.³⁴

Ήδη από τα μέσα του 2007, η διεθνής οικονομική δραστηριότητα παραμένει σε πτωτική πορεία. Η χρηματοοικονομική κρίση, με αφετηρία την αγορά ενυπόθηκων δανείων των ΗΠΑ, σε συνδυασμό με τις σχετικά υψηλές τιμές πετρελαίου, εμπορευμάτων και τροφίμων έως και τα μέσα Ιουλίου 2008, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία σημαντικής αβεβαιότητας στο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον. Η κλιμακούμενη κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές προκάλεσε διεθνώς σημαντικά προβλήματα φερεγγυότητας σε πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και περιορισμό της ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά. Το αποτέλεσμα ήταν η σημαντική μείωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και η αυξανόμενη αβεβαιότητα. Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2008, τα προβλήματα αυτά προκάλεσαν την πρωτοφανή αντίδραση Ευρώπης και Αμερικής, ώστε να μετριαστούν οι επιπτώσεις της κρίσης, καθώς και να διασφαλιστεί η σταθερότητα του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος. Επιπλέον, οι Κεντρικές Τράπεζες συντονισμένα σε διεθνές επίπεδο χαλάρωσαν τη νομισματική πολιτικής τους. Ωστόσο, το οικονομικό και επιχειρηματικό κλίμα εξακολουθεί να είναι δυσμενές, ενώ έχουν αρχίσει να εμφανίζονται τα αποτελέσματα της αρνητικής επίδρασης της χρηματοοικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία. Οι αναδυόμενες οικονομίες, αν και παρουσιάζουν γενικά μεγαλύτερες αντιστάσεις, έχουν επίσης πληγεί από τις αρνητικές οικονομικές εξελίξεις, με αποτέλεσμα η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα να σημειώνει σημαντική πτώση. Από κάθε άποψη, το συνολικό μέγεθος και η διάρκεια των δυσμενών οικονομικών εξελίξεων δεν είναι δυνατό ακόμη να προσδιοριστούν επακριβώς.

Σύμφωνα με την ενδιάμεση πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 19ης Ιανουαρίου, ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας θα μειωθεί από 5% το 2007, στο 3,3% το 2008 και μόλις στο 0,5% το 2009. Η ανάκαμψη αναμένεται κατά το 2010, μέσω της ανάκτησης της εμπιστοσύνης στις χρηματοοικονομικές αγορές και την αυξημένη δημοσιονομική επέκταση, κυρίως στις ΗΠΑ, που θα στηρίξουν τον πραγματικό τομέα.

Η οικονομική κατάσταση στην ΕΕ παραμένει εξίσου αβέβαιη, αν και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και η σταθερή οικονομική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, καθώς και οι συντονισμένες δράσεις για τη διαχείριση της οικονομικής κρίσης έχουν αυξήσει την

³⁴ <http://www.aske.gr/cgi-bin/fylla.cgi?f125&2>

ανθεκτικότητα και την ευελιξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ώστε να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κρίσης. Το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να συρρικνωθεί σχεδόν κατά 2% το 2009, τόσο στην Ε.Ε. όσο και στη ζώνη του ευρώ, ασκώντας πίεση στην αγορά εργασίας, ενώ σταδιακή ανάκαμψη προβλέπεται από το 2010.

Η χώρα μας δεν αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα στην πηγή του κακού, στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Φυσικά αυτό δεν ήταν τυχαίο. Δεν ήταν όμως και αποτέλεσμα της "θωράκισης". Πολύ απλά, οι τράπεζες στη χώρα μας ήταν προσεκτικότερες στον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονταν τα χρήματά τους. Ουσιαστικά, με την ανάπτυξη που γνώριζαν τα τελευταία χρόνια δεν είχαν ανάγκη να προβούν σε ακροβασίες, προκειμένου να εμφανίσουν αποτελέσματα.

Εννοείται ότι η κρίση δεν άγγιξε ακόμη το μεγάλο πυλώνα της οικονομίας μας, την παραοικονομία που, όπως είναι φυσικό, οργιάζει σε περιόδους κρίσης. Ήδη, για παράδειγμα, οι τοκογλύφοι έχουν ξεκινήσει εντατικό marketing, ενώ τα λαθραία προϊόντα και οι απομιμήσεις πωλούνται "κανονικά". Το χρήμα γυρίζει στην παρά - αγορά, αλλά το κράτος αδυνατεί να κρατήσει το μερτικό του.

Βέβαια αυτά δεν είναι τα μόνα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελληνική οικονομία. Το υψηλό δημόσιο χρέος και το έλλειμμα των συναλλαγών μας με το εξωτερικό, το οποίο πλησιάζει τα 40 δις. ευρώ εφέτος, είναι δύο από τα πολλά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Γενικότερα έχουμε πρόβλημα εσόδων. Η ελληνική οικονομία στηρίζεται κατά 50% στο Δημόσιο (που έχει έλλειμμα και χρέος) και σε τέσσερις βασικούς κλάδους: στις τράπεζες- που έχουν πρόβλημα-, στη ναυτιλία- που έχει καταρρεύσει παγκοσμίως -, στην οικοδομή- που έχει παγώσει και στον τουρισμό- που αναμένεται ότι θα μειωθεί σημαντικά. Όλοι οι άλλοι κλάδοι στηρίζονται σε αυτούς τους τέσσερις και στο Δημόσιο και κανένας αυτή τη στιγμή δεν παράγει έσοδα. Ταυτόχρονα, η φοροδιαφυγή, η διαφθορά και η γραφειοκρατία έχουν καταδικάσει τον δημόσιο τομέα, που δυσκολεύεται να βοηθήσει σε περιόδους κρίσεως.³⁵

Πίνακας Νο 1

Πληγές της ελληνικής οικονομίας			
	2008	2009	2010
Έλλειμμα προϋπολογισμού (%ΑΕΠ)	5	6,1	6,7
Έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (%ΑΕΠ)	14,4	12,9	13,4
Ανεργία	7,7	9,5	10,3
Επενδύσεις	-11,5	-8,4	-2,6
Εισαγωγές	-4,4	-17,7	-0,8
Εξαγωγές	2,2	-23,4	-0,5
Ανάπτυξη	2,9	-1,3	0,3

Πηγή: ΟΟΣΑ, Εξαμηνιαία έκθεση, Ιούνιος 2009

Οι παγκόσμιες προκλήσεις απαιτούν παγκόσμιες και ισχυρές αποφάσεις και παρεμβάσεις. Λόγω της κλίμακας του προβλήματος και της στενής διασύνδεσης των επιμέρους οικονομιών, αποτελεσματικές λύσεις μπορούν να προκύψουν μόνο από καλά σχεδιασμένες παρεμβάσεις διεθνούς κλίμακας, που επιπλέον υλοποιούνται ενορχηστρωμένα και αποτελεσματικά. Για το τεράστιο αυτό και πολύπλοκο έργο έχουν κινητοποιηθεί οι κυβερνήσεις, οι κεντρικές τράπεζες, οι φορείς εποπτείας και οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, σε βαθμό πρωτοφανή για τα ιστορικά δεδομένα σε περιόδους ειρήνης.³⁶

³⁵<http://www.helleniccongress.com/hc/2009/03/everything-you-wanted-to-know-about-the-economic-crisis/>

³⁶ http://www.economist.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=5707:2008-12-10-07-02-49&catid=23:2008-07-02-15-56-03&Itemid=31

Οι προσπάθειες που καταβάλλονται παγκοσμίως είναι για την τόνωση της οικονομίας από τις επιπτώσεις την χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι οποίες αναφέρονται:

1. Στη διατραπεζική αγορά είχε προκύψει το πρόβλημα του ακριβού δανεισμού μεταξύ των τραπεζών λόγω της αβεβαιότητας, και αυτό το πρόβλημα άρχισε να εξομαλύνεται χάρη στην κινητοποίηση των θεσμικών οργάνων παγκοσμίως.
2. Πιστωτική λιτότητα: οι εμπορικές τράπεζες στη προσπάθεια τους να βελτιώσουν τους δείκτες φερεγγυότητας τους έσφιξαν τα λουριά στους δανειολήπτες(επιχειρήσεις, καταναλωτές) με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της κατανάλωσης, και σε αυτό τον τομέα καταβάλλονται προσπάθειες από τις κυβερνήσεις για τόνωση της κατανάλωσης και της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
3. Ένα κύμα περικοπών θέσεων εργασίας από τις επιχειρήσεις συνεπάγεται μία νέα στρατιά ανέργων, οι οποίοι με την σειρά τους θα αποτελέσουν την νέα φουρνιά επισφαλών πελατών για τις τράπεζες και ανενεργών καταναλωτών, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ανακύκλωση του προβλήματος.
4. Στο παραπάνω πρόβλημα προστίθεται και το κλείσιμο πολλών μικρών επιχειρήσεων, και αυτό το πρόβλημα στην Ελλάδα γίνεται αν σκεφτεί κανείς ότι η αναλογία επιχειρήσεων-πληθυσμού είναι ένα προς είκοσι, τι στιγμή που ο αντίστοιχος μέσος όρος στην ευρωζώνη είναι ένα προς εκατό.
5. Η ροή των εταιρικών αποτελεσμάτων των εισηγμένων εταιριών μαρτυρούν ότι η κρίση βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, ενώ οι αναθεωρήσεις των business plans δείχνουν το βάθος της.³⁷

Οι προσπάθειες όλων κινούνται προς δύο μείζονες κατευθύνσεις:

- Πρώτον, **εξουδετέρωση των χρηματοπιστωτικών κραδασμών και ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεών τους για τον πραγματικό τομέα της οικονομίας**, δηλαδή για τις επιχειρήσεις, τους εργαζόμενους, τα νοικοκυριά. Αυτό το στόχο έχουν, παραδείγματος χάρη, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κυβερνητικά σχέδια διάσωσης (rescue plans) των συνολικά 2,1 δις ευρώ και το πακέτο δημοσιονομικής ώθησης (fiscalstimulus package), το οποίο ισοδυναμεί με 1,5 % του ΑΕΠ της Ένωσης.
- Και δεύτερον, **θωράκιση του χρηματοπιστωτικού συστήματος** με ρυθμίσεις που θα διασφαλίσουν ότι τα φαινόμενα αστάθειας, που σήμερα βιώνουμε με τόση ένταση, έκταση και διάρκεια, δεν θα εμφανιστούν ξανά στο μέλλον.³⁸

³⁷ <http://www.futuresandoptions.gr>

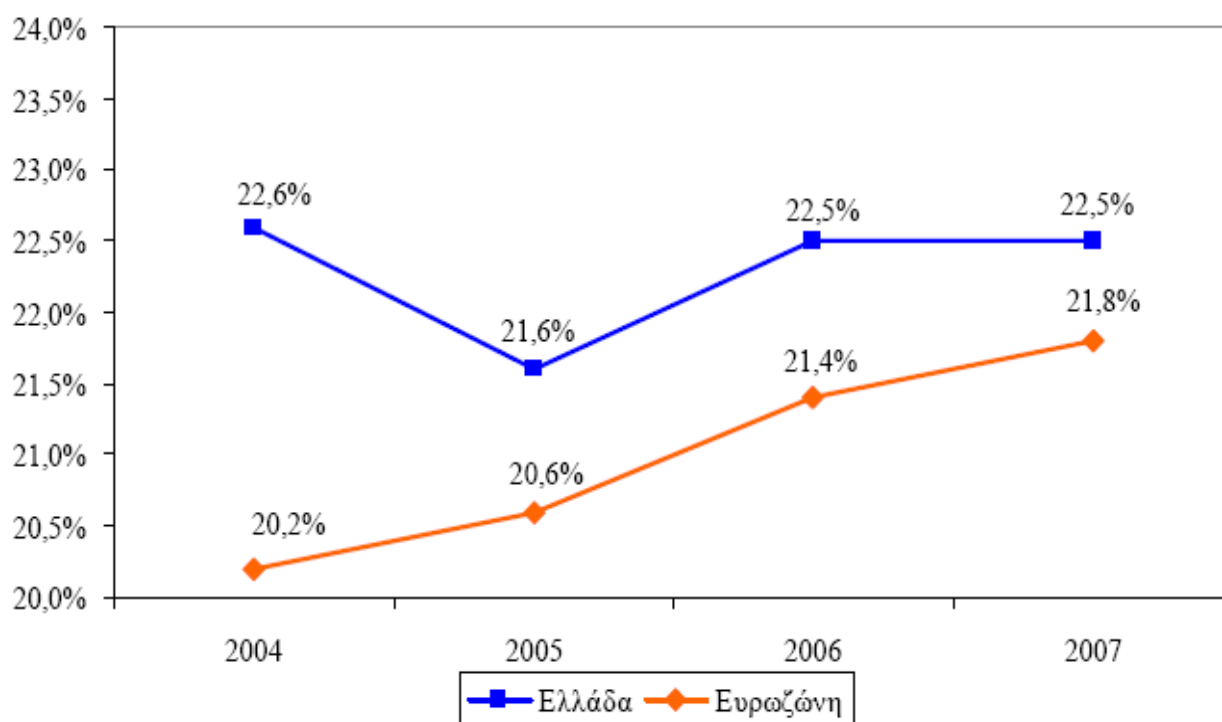
³⁸ http://www.economist.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=5707:2008-12-10-07-02-49&catid=23:2008-07-02-15-56-03&Itemid=31

3.1.2. Η Ελληνική οικονομία το 2007:

Κατά τη διάρκεια του 2007, η ελληνική οικονομία συνέχισε να αναπτύσσεται με ρυθμούς κοντά στη μακροπρόθεσμη τάση, καταγράφοντας ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ 4%, από 4,5% το 2006, υψηλότερο κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες από το μέσο ρυθμό ανάπτυξης της ευρωζώνης. Η ισχυρή οικονομική ανάπτυξη ήταν αποτέλεσμα κυρίως της υψηλής εγχώριας ζήτησης, η οποία συνέβαλλε 4,6 ποσοστιαίες μονάδες στο ρυθμό ανάπτυξης. Το εξωτερικό ισοζύγιο είχε αρνητική συμβολή 1,62 ποσοστιαίες μονάδες στο ρυθμό ανάπτυξης, δεδομένου ότι ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ήταν υψηλότερος κατά 3,6 ποσοστιαίες μονάδες από την αντίστοιχη αύξηση των εξαγωγών. Η τελική ζήτηση συνέβαλε 6,41 ποσοστιαίες μονάδες στο συνολικό ρυθμό ανάπτυξης, ενώ η συμβολή των εξαγωγών υπηρεσιών ήταν 1,6 ποσοστιαίες μονάδες, καταγράφοντας σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τα ιστορικά δεδομένα.

Επιπλέον, η αύξηση των επενδύσεων, αν και ελαφρώς μειωμένη, παρέμεινε σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Οι συνολικές επενδύσεις σε σταθερές τιμές αυξήθηκαν κατά 4,9% και οι επενδύσεις σε εξοπλισμό κατά 9,1%, ενώ, σε τρέχουσες τιμές, οι επενδύσεις ανήλθαν στο 22,5% του ΑΕΠ. Από την οπτική γωνία της σχέσης αποταμίευσης –επενδύσεων, η υψηλή αύξηση των επενδύσεων και η αύξηση της εγχώριας ζήτησης συνέβαλαν στην αύξηση της διαφοράς αποταμίευσης-επενδύσεων, η οποία αντανάκλαται επίσης στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο έφθασε το 14% του ΑΕΠ το 2007 και σημείωσε την τέταρτη καλύτερη επίδοση στην ευρωζώνη.³⁹

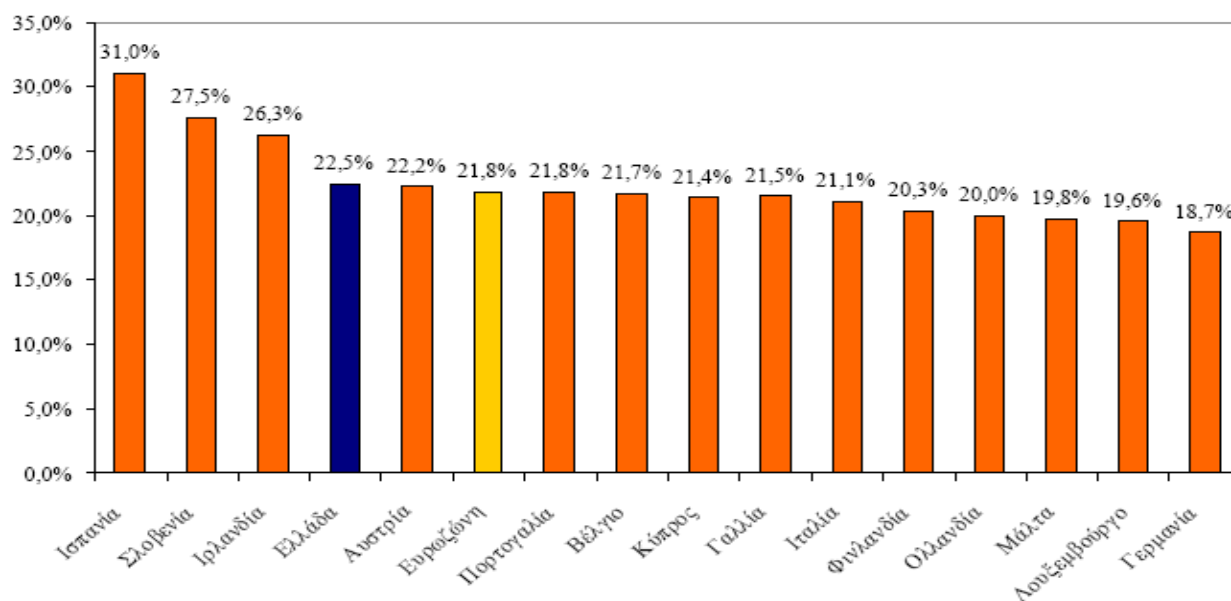
Διάγραμμα Νο 1
Συνολικές Επενδύσεις (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat

³⁹ Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών
<http://www.mnec.gr>

Διάγραμμα Νο 2
Συνολικές Επενδύσεις το 2007 (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Ο ρυθμός ανάπτυξης των αγορών εξαγωγικών προϊόντων μειώθηκε στο 5,7% από 8,7% το 2006 και, κατά συνέπεια, η ανοδική τάση του προηγούμενου έτους στο ρυθμό αύξησης των εξαγωγών αγαθών αντιστράφηκε κατά το 2007. Ωστόσο, οι εξαγωγές υπηρεσιών, σε σταθερές τιμές, αυξήθηκαν σημαντικά κατά 12,7%, συνεισφέροντας 1,6 ποσοστιαίες μονάδες στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ. Από την άλλη πλευρά, παρά τη σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των εισαγωγών αγαθών σε σταθερές τιμές σε σύγκριση με το 2006, ο ρυθμός αυτός παρέμεινε στο 6,7%, ενώ και οι εισαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 6,8%. Συνολικά, οι εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας καθορίστηκαν κυρίως από τις αυξανόμενες τιμές του πετρελαίου, την υψηλή ενεργειακή εξάρτηση της οικονομίας, την ανατίμηση του ευρώ, τη χαμηλότερη ανάπτυξη πολλών ευρωπαϊκών χωρών που δέχονται πάνω από το ήμισυ των ελληνικών εξαγωγών, την ισχυρή εγχώρια ζήτηση, τη διατήρηση υψηλών ρυθμών αύξησης των επενδύσεων και τις σημαντικές εισαγωγές μηχανημάτων και εξοπλισμού.

Στον εγχώριο τομέα, το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 4,2% και, κατά συνέπεια, η ιδιωτική κατανάλωση σε σταθερές τιμές αυξήθηκε κατά 3,0%. Η πιστωτική επέκταση προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις ήταν ο ακρογωνιαίος λίθος της υψηλής εγχώριας ζήτησης σε συνδυασμό με τα επενδυτικά κίνητρα. Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ οδήγησαν σε επιτάχυνση της διαδικασίας πραγματικής σύγκλισης, όπως προκύπτει από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης).

Η διατήρηση του ρυθμού αύξησης της πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας ενίσχυσε τη συνεχιζόμενη μείωση του ποσοστού ανεργίας στο 8,0% από 8,6% το 2006, καθώς και την αύξηση της συνολικής απασχόλησης κατά 1,3%. Η παραγωγικότητα της εργασίας αυξήθηκε κατά 2,7%, έναντι μέσης αύξησης της παραγωγικότητας στην ευρωζώνη κατά 1,1%. Ο πληθωρισμός, με βάση τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ μειώθηκε στο 2,9% από 3,2% το 2006, παρά την άνοδο του πετρελαίου και των τιμών των βασικών εμπορευμάτων από τα μέσα του 2007. Ο αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης επιβραδύνθηκε επίσης στο 3,2% από 3,5% το 2006.⁴⁰

⁴⁰ <http://www.mnec.gr>

3.1.3. Η Ελληνική οικονομία το 2008:

Κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2008, η αύξηση του ΑΕΠ παρέμεινε ισχυρή, αν και σε πτωτική πορεία, και πάνω από το μέσο όρο της ευρωζώνης. Σε ετήσια βάση, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 3,6% κατά το δεύτερο τρίμηνο και κατά 3,1% το τρίτο τρίμηνο, με το μέσο ρυθμό ανάπτυξης της ευρωζώνης να διαμορφώνεται στο 1,4% και 0,8% αντίστοιχα. Οι εξελίξεις για την εγχώρια ζήτηση και τις εξαγωγές ήταν σχετικά πιο ευνοϊκές, αν και η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας είναι εμφανής.⁴¹

Όσον αφορά στις επενδύσεις, κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν σημαντικά σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των επενδύσεων αντανακλά τη σημαντική επιβράδυνση της ιδιωτικής κατασκευαστικής δραστηριότητας και, συνεπώς, μια πιθανή διόρθωση στην αγορά στέγης. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται επίσης από το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2008 υπάρχει μια σημαντική πτώση άνω του 20% στις κατασκευαστικές άδειες. Ωστόσο, κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους, οι πιστώσεις προς τις εγχώριες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά διατήρησαν ρυθμό αύξησης κοντά στο 20%, αν και ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά ήταν κάπως χαμηλότερος. Οι εν λόγω εξελίξεις σηματοδοτούν χαμηλότερη ζήτηση δανείων, λόγω της αύξησης των επιτοκίων για στεγαστικά δάνεια, καθώς και πιο αυστηρούς κανόνες από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά την έγκριση των δανείων.⁴²

Οι εξελίξεις όσον αφορά στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα αντικατοπτρίζουν την αύξηση της συνολικής ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης μέχρι τα μέσα του 2008, που τόνωσε τη συνολική τελική ζήτηση, ενώ, από το τρίτο τρίμηνο του έτους και μετά, ο ρυθμός αύξησης της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης μειώθηκε. Η μείωση αυτή σε ένα βαθμό οφείλεται στην επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των λιανικών πωλήσεων. Οι δείκτες οικονομικού κλίματος και οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών δείχνουν επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η οποία φαίνεται να εντείνεται από το δεύτερο τρίμηνο του έτους και, ιδιαίτερα, στο μεταποιητικό τομέα.

Στον εξωτερικό τομέα, οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών κατέγραψαν απότομη πτώση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2008, σηματοδοτώντας επιδείνωση στις εισαγωγές αγαθών. Οι εξελίξεις στις εισαγωγές αγαθών αποδίδονται στην αύξηση του δείκτη τιμών εισαγομένων, ως αποτέλεσμα της αύξησης των τιμών του πετρελαίου. Η αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, από την άλλη πλευρά, διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα κατά τα δύο πρώτα τρίμηνα, κυρίως εξαιτίας του υψηλού ρυθμού αύξησης των εξαγωγών υπηρεσιών. Ωστόσο, κατά το τρίτο τρίμηνο η αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών περιορίστηκε. Συνολικά, κατά το τρίτο τρίμηνο, το έλλειμμα του εξωτερικού τομέα, σε εθνικολογιστική βάση μειώθηκε, συμβάλλοντας θετικά στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ.⁴³

Όσον αφορά τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας, η αύξηση της απασχόλησης παραμένει θετική, αναδεικνύοντας μια σχετικά «ανθεκτική» αγορά εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας

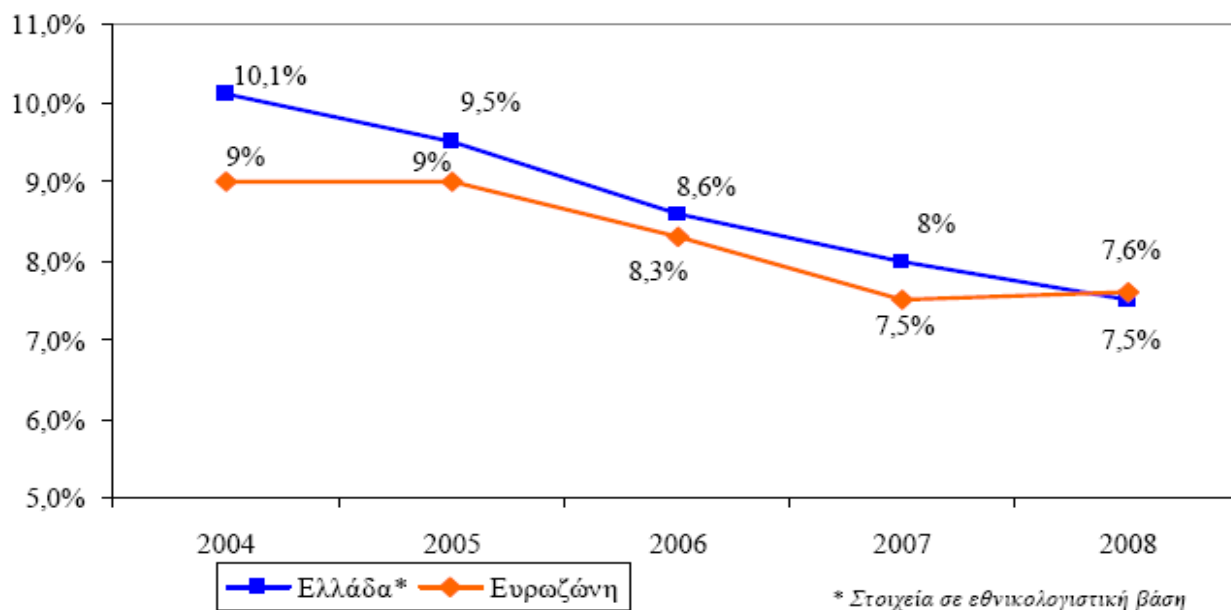
⁴¹ <http://www.mnec.gr>

⁴² <http://www.mnec.gr>

⁴³ <http://www.mnec.gr>

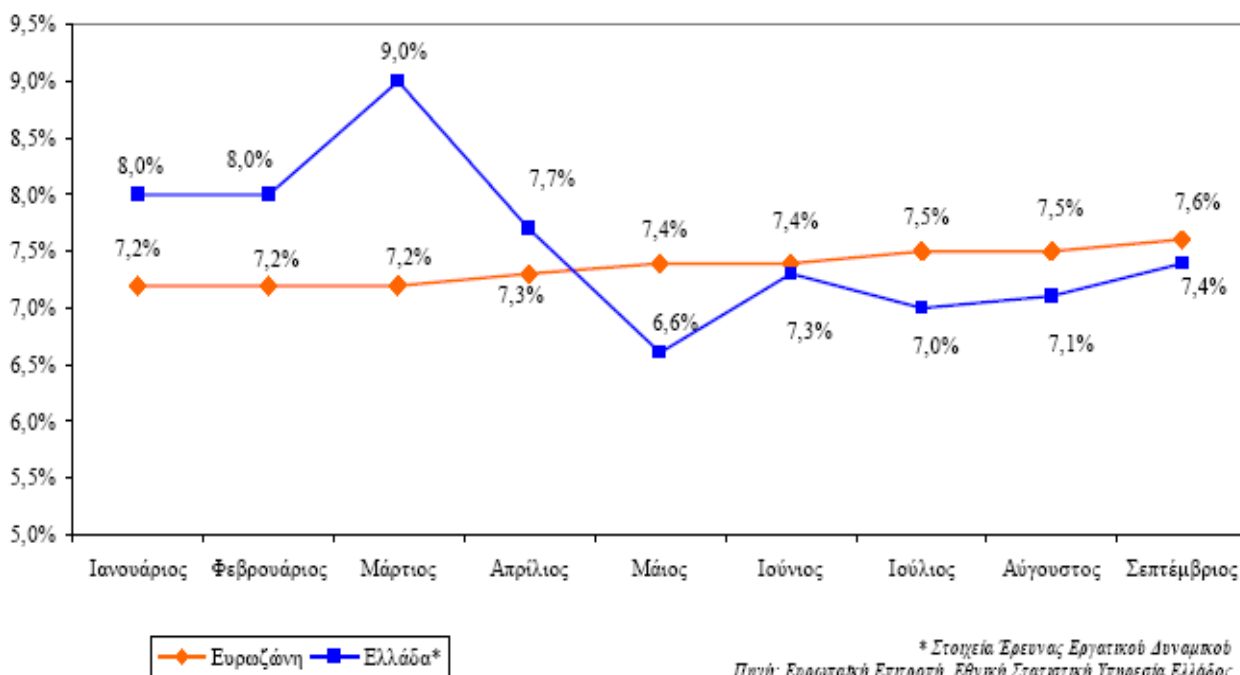
μειώθηκε σε 7,2% κατά το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο του 2008, η οποία ήταν και η χαμηλότερη από το μέσο όρο της ευρωζώνης, από 8,3% το πρώτο τρίμηνο και ο αριθμός των ανέργων έφτασε στα 355.000 άτομα (στοιχεία Έρευνας Εργατικού Δυναμικού). Η ανεργία έχει μειωθεί στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1990.⁴⁴

Διάγραμμα Νο 3
Ποσοστό Ανεργίας

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Διάγραμμα Νο 4
Ποσοστό Ανεργίας (2008)

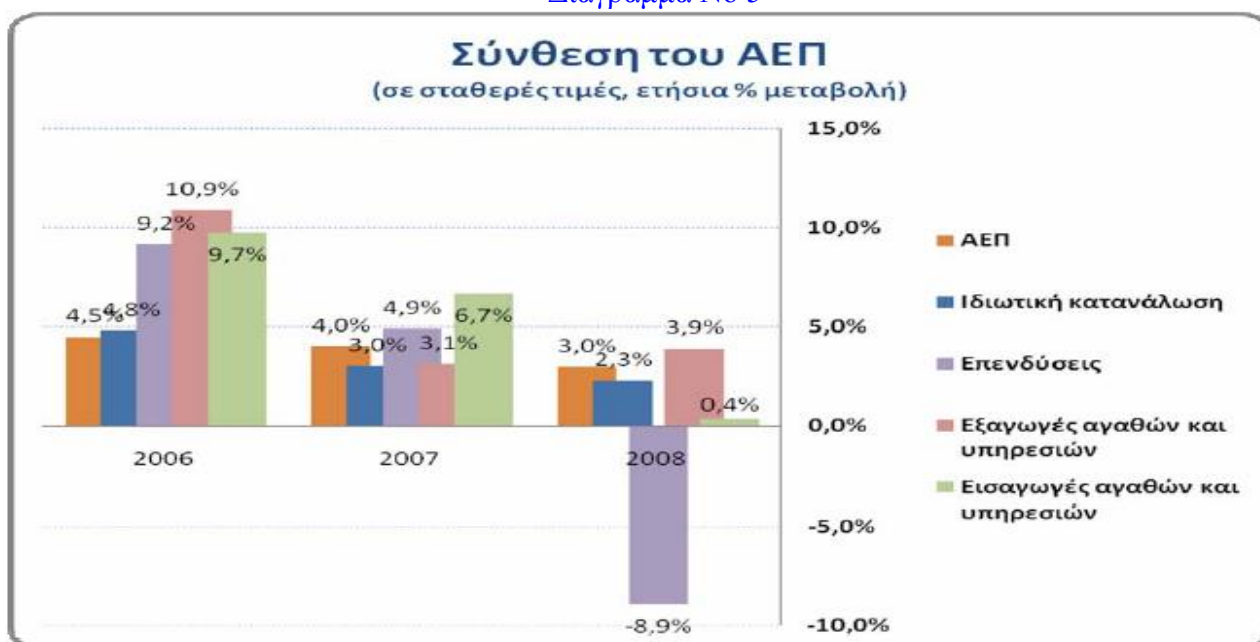

⁴⁴ <http://www.mnec.gr>

Υπό το πρίσμα της επιδείνωσης των οικονομικών προοπτικών, η οποία αρχίζει να γίνεται εμφανής κυρίως από το τρίτο τρίμηνο του 2008, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ για το 2008 εκτιμάται σε 3,0%. Οι εκτιμήσεις αυτές αποτελούν αναθεώρηση προς τα κάτω του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα σε σύγκριση με τις προβλέψεις που περιλαμβάνονται στην περυσινή επικαιροποίηση του Π.Σ.Α.. Η επιβράδυνση στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ προέρχεται από το χαμηλότερο ρυθμό αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης (2,3% σε σταθερές τιμές), και από την έντονη κάμψη στις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κατά 8,9%, αντανακλώντας τη σημαντική μείωση κατά 15,0% στη συνολική κατασκευαστική δραστηριότητα και κατά 25,0% στις επενδύσεις κατοικιών. Οι συνολικές επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθούν στο 19,9% από 22,5% το 2007. Ωστόσο, οι επενδύσεις της γενικής κυβέρνησης εκτιμάται ότι αυξήθηκαν σε πραγματικές όρους κατά 4,0%, οδηγώντας σε τόνωση της ζήτησης και ενισχύοντας την προοπτική της οικονομικής ανάκαμψης.⁴⁵

Από μια πιο θετική οπτική γωνία, αν και μια μικρή μείωση στο σύνολο των εξαγωγών θα ήταν αναμενόμενη, κυρίως λόγω του περιορισμού των εξαγωγών υπηρεσιών (κυρίως στον τουρισμό και στις υπηρεσίες μεταφορών), το περιεχόμενο των εξαγωγών αγαθών, καθώς και η γεωγραφική εξειδίκευση των εμπορικών ροών προς χώρες με υψηλότερη ανάπτυξη, αναμένεται να περιορίσει ενδεχόμενες αρνητικές πιέσεις στις εξαγωγές. Έτσι, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών εκτιμάται ότι αυξήθηκαν το 2008 κατά 3,9%, αντικατοπτρίζοντας αύξηση κατά 7,7% των εξαγωγών υπηρεσιών και μείωση κατά 1,1% των εξαγωγών αγαθών. Οι εξελίξεις αυτές υποδηλώνουν μια συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,93 ποσοστιαίες μονάδες. Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από την άλλη πλευρά, εκτιμάται ότι έχουν επιδεινωθεί ραγδαία, με ρυθμό αύξησης 0,4%, κυρίως λόγω της σημαντικής μείωσης των εισαγωγών αγαθών κατά 2,3%. Οι εξελίξεις αυτές οφείλονται στη μείωση των καταναλωτικών δαπανών, καθώς και στη χαλάρωση των πιέσεων στις τιμές του πετρελαίου. Το εξωτερικό ισοζύγιο αναμένεται να συμβάλει κατά 0,79 ποσοστιαίες μονάδες στην αύξηση του ΑΕΠ, ενώ η τελική εγχώρια ζήτηση κατά 0,30 ποσοστιαίες μονάδες, συνεισφορά που βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο και αντανακλά την αρνητική συμβολή των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου κατά 2,18 ποσοστιαίες μονάδες.⁴⁶

Διάγραμμα Νο 5

Πηγή: Eurostat

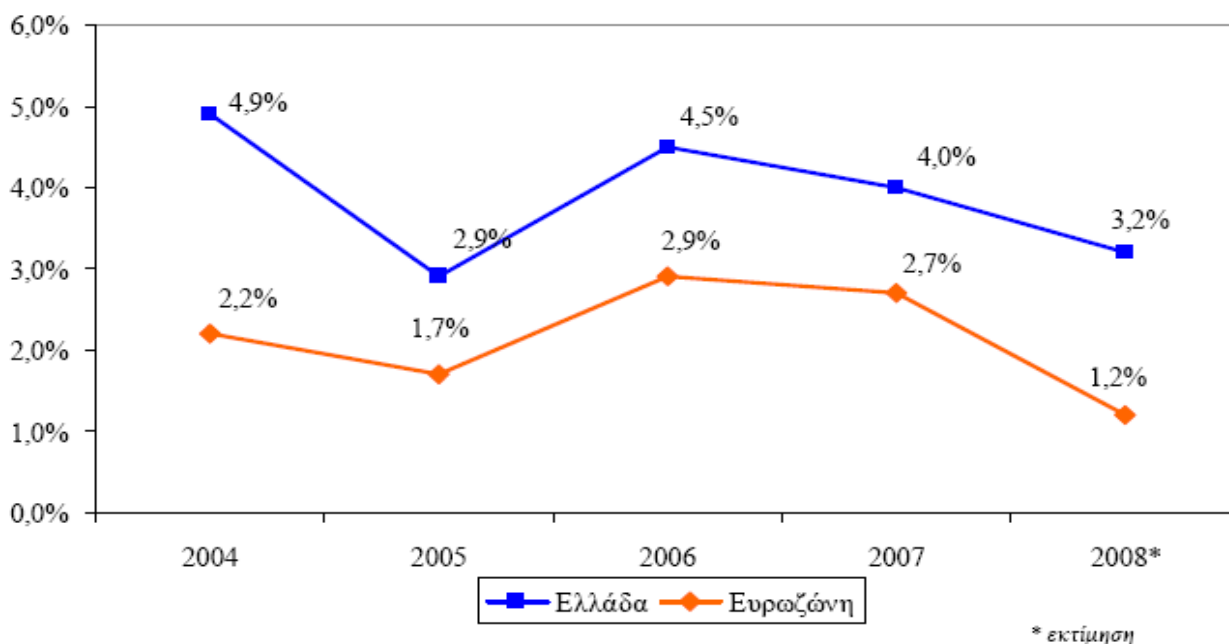
⁴⁵ <http://www.mnec.gr>

⁴⁶ <http://www.mnec.gr>

Το πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος εκτιμάται ότι επιταχύνθηκε ελαφρά κατά 0,9% σε σύγκριση με ρυθμό 3,5% το 2007, σηματοδοτώντας με τον τρόπο αυτό βελτίωση συνολικά της ανταγωνιστικότητας της χώρας, ενώ προβλέπεται επίσης, συγκράτηση των ονομαστικών μισθών. Η απασχόληση εκτιμάται ότι αυξήθηκε κατά 1,0% και το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται στο 7,5%, σε εθνικολογιστική βάση, καταγράφοντας μια αθροιστική μείωση κατά 1,1 ποσοστιαία μονάδα κατά την περίοδο 2006-2008.⁴⁷

Παρά τη θετική επίδραση της μείωσης των τιμών του πετρελαίου και των εμπορευμάτων από τον Ιούλιο του 2008, καθώς και τον περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας, τόσο ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ ως μέτρο του πληθωρισμού όσο και ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης εκτιμώνται το 2008 στο 4,3% και στο 4,2% αντίστοιχα, έναντι 2,9 % και 3,2% το 2007. Αυτό οφείλεται σε ένα αποτέλεσμα συγκριτικής βάσης από έκρηξη των τιμών του πετρελαίου και των εμπορευμάτων κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων τριμήνων του έτους. Το ποσοστό πληθωρισμού (μετρούμενο από το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή Δ.Τ.Κ.) παρέμεινε σε σταθερά υψηλά επίπεδα (4,6% για την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου), ωστόσο, η τάση αυτή φαίνεται να έχει αντιστραφεί, καθώς ο ρυθμός μεταβολής του Δ.Τ.Κ. μειώθηκε στο 3,9% τον Οκτώβριο του 2008 και στο 2,9% το Νοέμβριο, ενώ περαιτέρω μείωση στο 2,0% σημειώθηκε το Δεκέμβριο του 2008. Ο πυρήνας του Δ.Τ.Κ. επίσης παρουσίασε επιβράδυνση στο 3,4% το Δεκέμβριο του 2008, διατηρώντας μια μάλλον σταθερή τάση σε όλη τη διάρκεια του έτους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι γίνεται μία παραδοχή για ακαμψία των τιμών κατά την εξέταση της συνολικής επίδρασης στον Δ.Τ.Κ από τη μείωση στον πληθωρισμό λόγω των καυσίμων. Από την άλλη πλευρά, η υποτίμηση του ευρώ από τον Αύγουστο του 2008, εάν διατηρηθεί, θα μπορούσε να περιορίσει την ενδεχόμενη αντιπληθωριστική επίδραση της μείωσης των τιμών των βασικών εμπορευμάτων.⁴⁸

Διάγραμμα Νο 6
Ρυθμός Ανάπτυξης

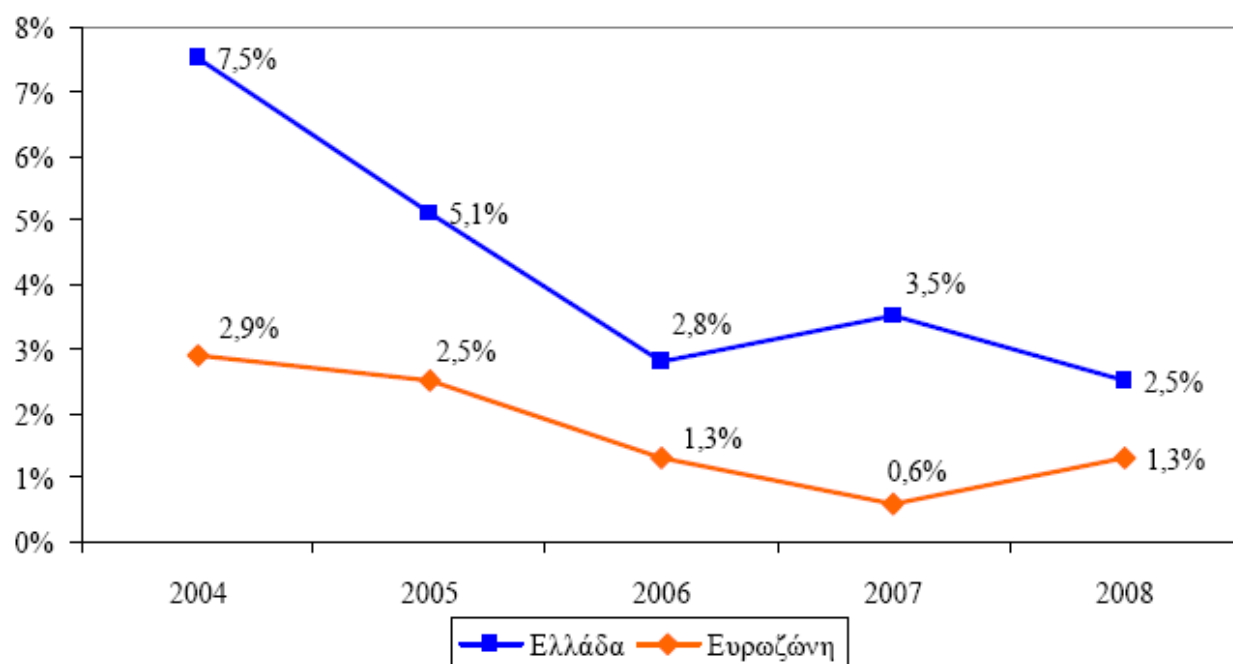

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat

⁴⁷ <http://www.mnec.gr>

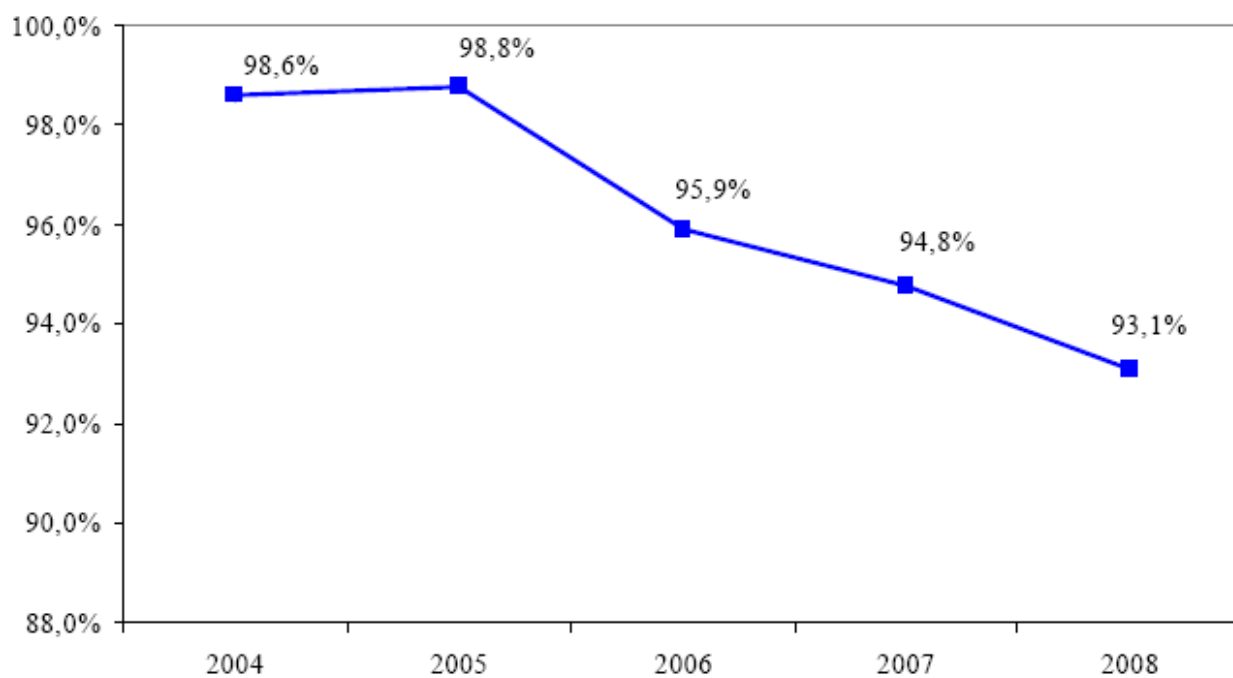
⁴⁸ <http://www.mnec.gr>

Διάγραμμα Νο 7
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Διάγραμμα Νο 8
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

3.1.4. Δημοσιονομικές προοπτικές για το 2009:

ΕΣΟΔΑ

Λαμβάνοντας υπόψη τη χαμηλότερη φορολογική βάση για το 2008 και τις εξελίξεις στην είσπραξη φορολογικών εσόδων τους τελευταίους μήνες του 2008 η κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε περισσότερο συντηρητικές προβλέψεις όσον αφορά τα έσοδα για το 2009. Συγκεκριμένα, τα έσοδα αναμένεται να είναι χαμηλότερα κατά €2,5 δις περίπου σε σύγκριση με την εκτίμηση του Προϋπολογισμού για το 2009. Η υστέρηση αυτή αναλύεται ως εξής:

- ⇒ Περίπου € 600 εκατ. από άμεσους φόρους (κυρίως φόροι που αφορούν στα νομικά πρόσωπα και οφείλονται σε χαμηλότερα επίπεδα κερδών για το 2008).
- ⇒ € 1,6 δις από έμμεση φορολογία ως αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της ανάπτυξης.
- ⇒ € 220 εκατ. λιγότερα από ότι είχαν αρχικά εκτιμηθεί από περαιώση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων καθώς και ληξιπρόθεσμων οφειλών ως αποτέλεσμα του περιορισμού της ρευστότητας στην αγορά.
- ⇒ Οι επιστροφές φόρων θα είναι υψηλότερες κατά περίπου € 400 εκατ. προκειμένου να εξασφαλιστεί η ικανοποιητική ρευστότητα στην αγορά (επιτάχυνση της επιστροφής ΦΠΑ).

Η εφαρμογή του Προϋπολογισμού του 2009 θα στηριχθεί σε έσοδα όπως ο φόρος ακίνητης περιουσίας του 2008 στα νοικοκυριά (ο οποίος θα εισπραχθεί όπως αναφέρθηκε ήδη το 2009), μέρος των εσόδων από την περαιώση και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές που μεταφέρονται στο 2009 όπως επίσης και έσοδα από το φορολογικό πακέτο το οποίο νομοθετήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2008.

Επιπρόσθετα, το τρέχον έτος η απόδοση των υπηρεσιών είσπραξης εσόδων θα παρακολουθείται στενά και θα αξιολογείται με βάση συγκεκριμένους στόχους, δείκτες, συγκρίσεις και διασταυρώσεις, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός «έγκαιρης προειδοποίησης». Αυτό το σύστημα θα επιτρέπει στις φορολογικές αρχές να εντοπίσουν ενδεχόμενες υστερήσεις έγκαιρα, έτσι ώστε να αναληφθούν οι απαραίτητες δράσεις.

Η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων θα συνεχιστεί, παρά το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή η κατάσταση στις χρηματοπιστωτικές αγορές δεν είναι ευνοϊκή, και αναμένεται να αποδώσει τουλάχιστον € 1 δις.⁴⁹

ΔΑΠΑΝΕΣ

Όσον αφορά τις πρωτογενείς δαπάνες, θα εφαρμοσθούν συγκεκριμένοι κανόνες προκειμένου να εξασφαλιστούν οι προβλέψεις της παρούσας Επικαιροποίησης του Προγράμματος. Συγκεκριμένα:

- ⇒ Οι νέες προσλήψεις θα είναι περιορισμένες και σε κάθε περίπτωση θα είναι λιγότερες από τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων που συνταξιοδοτούνται. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων στην γενική κυβέρνηση, αν και ο κανόνας δεν θα εφαρμόζεται ομοιόμορφα σε όλους του τομείς: σε συγκεκριμένους τομείς όπως η υγεία και η εκπαίδευση ο αριθμός των νεοπροσλαμβανόμενων θα μπορεί να είναι μεγαλύτερος από αυτούς που συνταξιοδοτούνται χωρίς να καταστρατηγείται ο γενικός

⁴⁹ <http://www.mnec.gr>

κανόνας. Η Διυπουργική Επιτροπή για την Οικονομία θα πρέπει να δίνει την τελική έγκριση για οποιαδήποτε απόφαση προσλήψεων λαμβάνεται σε χαμηλότερα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης.

- ⇒ Επιπρόσθετα η μισθολογική πολιτική θα είναι συνετή, με τις αυξήσεις των μισθών να καλύπτουν τον πληθωρισμό χωρίς να υπονομεύουν τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών ή να οδηγούν σε απώλειες ανταγωνιστικότητας.
- ⇒ Επίσης, οι προσπάθειες ενοποίησης υπηρεσιών και οργανισμών θα ενταθούν, ενώ την όλη διαδικασία θα επιτηρεί η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης.
- ⇒ Το σύστημα των αποδοχών των διοικήσεων των δημοσίων φορέων θα αναθεωρηθεί με στόχο τη μείωση δαπανών μέσω της στενής παρακολούθησης και της επιβολής ανώτατων ορίων.
- ⇒ Θα δημιουργηθεί μία κεντρική υπηρεσία για όλες τις πληρωμές μισθών, εξασφαλίζοντας διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, έτσι ώστε να δοθεί μια καθαρή εικόνα όλων των συνολικών απολαβών των δημοσίων υπαλλήλων.
- ⇒ Ο Νόμος 3697 / 2008 για τις δαπάνες των φορέων της γενικής κυβέρνησης θα εφαρμοστεί πλήρως, και με όλες τις νόμιμες συνέπειες που αναφέρονται στον Νόμο (συμπεριλαμβανομένης της διακοπής χρηματοδότησης σε όσους οργανισμούς δεν συμμορφώνονται και της επιβολής προστίμων). Αυτός ο νόμος αναμένεται να περιορίσει τις δαπάνες της γενικής κυβέρνησης καθώς μία νέα Διυπουργική Επιτροπή θα εποπτεύει τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης και τα νοσοκομεία. Όλοι αυτοί οι οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι να καταθέσουν προϋπολογισμούς και ένα τριετές επιχειρησιακό σχέδιο με συγκεκριμένους στόχους καθώς επίσης και ισολογισμούς με βάση τα Δ.Χ.Π (για τα νοσοκομεία), ενώ η τυποποίηση και ο εκσυγχρονισμός των λογιστικών τους συστημάτων είναι επίσης υποχρεωτική.
- ⇒ Όλες οι ελαστικές δαπάνες θα παρακολουθούνται στενά, αυστηρά σε μηνιαία βάση, ενώ συγκεκριμένοι κανόνες θα αρχίσουν εφαρμόζονται μέσα στο έτος (περιλαμβανομένης της δυνατότητας ομοιόμορφων μειώσεων). Εξοικονόμηση δαπανών επίσης θα προκύψει από την χρήση νέων μεθόδων (όπως χρηματοδοτική μίσθωση - leasing) για τις δημόσιες προμήθειες διαρκών αγαθών όπως Η/Υ και σχετικού εξοπλισμού καθώς επίσης και αυτοκινήτων.
- ⇒ Ένα ολοκληρωμένο σύστημα δημοσίων προμηθειών για οργανισμούς που επιτηρούνται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει σχεδιαστεί και θα εφαρμοσθεί από αυτό το έτος. Το νέο σύστημα αυξάνει την διαφάνεια και προωθεί τον ανταγωνισμό, ενώ περιορίζει την απώλεια πόρων μέσω της συγκέντρωσης και ομαδοποίησης των αναγκών των νοσοκομείων προκειμένου να προετοιμάζονται ολοκληρωμένες διαδικασίες δημοσίων προμηθειών.
- ⇒ Εξοικονομήσεις στις δαπάνες των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης αναμένονται επίσης από τη χρήση νέων τεχνολογιών και γραμμωτού κωδικού (bar code) σε φαρμακευτικά προϊόντα, με δεδομένο ότι θα είναι δυνατή η διασταύρωση και ο έλεγχος στη συνταγογράφηση. Ειδική έμφαση θα δοθεί στον έλεγχο του τρόπου σύνταξης των φαρμακευτικών συνταγών. Προς αυτή την κατεύθυνση πιλοτικά έργα έχουν ήδη ξεκινήσει.
- ⇒ Θα συνεχιστούν οι προσπάθειες βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ), μέσω της Ειδικής Γραμματείας, αποδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στη συγκράτηση των λειτουργικών δαπανών και των δανειακών αναγκών τους.
- ⇒ Το σχέδιο αναδιάρθρωσης του ΟΣΕ το οποίο ανακοινώθηκε τον Αύγουστο του 2008 θα εφαρμοστεί εντός του σχετικού χρονοδιαγράμματος. Αυτό το σχέδιο περιλαμβάνει την πλήρη επιχειρησιακή αναμόρφωση, ενώ υπάρχουν συγκεκριμένα μέτρα για τον εξορθολογισμό της

εξυπηρέτησης του χρέους του Οργανισμού, τη σταδιακή εξυγίανση του προϋπολογισμού του ΟΣΕ και την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του. Επίσης, το σχέδιο αναδιάρθρωσης συμπεριλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας και την προώθηση της διαφάνειας.

⇒ Μια από τις βασικές προτεραιότητες της κυβέρνησης είναι η αλλαγή στον τρόπο προετοιμασίας, εφαρμογής και εποπτείας του κρατικού προϋπολογισμού με την υιοθέτηση του προϋπολογισμού προγραμμάτων. Η προετοιμασία ενός προϋπολογισμού με αυτή τη μορφή θα τον κάνει περισσότερο εύληπτο, με ξεκάθαρη παρουσίαση των κυβερνητικών πολιτικών και προτεραιοτήτων. Την ίδια στιγμή θα επιτρέψει τον έλεγχο του κόστους κάθε προγράμματος και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των επιμέρους δράσεων. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι ένα από τα κύρια αντικείμενα της διαρθρωτικής αυτής μεταρρύθμισης είναι η καθιέρωση ενός τριετούς δημοσιονομικού πλαισίου. Στην εφαρμογή του νέου συστήματος, ο προϋπολογισμός κάθε Υπουργείου/οργανισμού θα είναι ενδεικτικός για τα προγράμματα τα οποία κάθε Υπουργός δεσμεύεται να υλοποιήσει με τους διαθέσιμους πόρους. Η πλήρης εφαρμογή του προϋπολογισμού προγραμμάτων έχει ορισθεί για το 2012. Σημαντικά βήματα έχουν ήδη γίνει προς αυτή την κατεύθυνση, με πιλοτικά προσχέδια του προϋπολογισμού προγραμμάτων να συνοδεύουν ήδη τις τρέχουσες εκδόσεις του Προϋπολογισμού. Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του προϋπολογισμού προγραμμάτων, προγραμματίζεται επίσης μια αναδιάρθρωση του λογιστικού συστήματος της Κεντρικής Κυβέρνησης. Οι κύριες πτυχές αυτής της αναδιάρθρωσης αφορούν:

- την καθιέρωση σύγχρονων λογιστικών προτύπων,
- την ανάπτυξη ενός αναμορφωμένου συστήματος λογαριασμών, και
- την εισαγωγή σύγχρονων λογιστικών καταστάσεων που θα αποτυπώνουν την χρηματοοικονομική κατάσταση, την απόδοση και τις χρηματοροές.

Τα πρώτα βήματα για τη δημιουργία του νέου λογιστικού συστήματος έχουν ήδη γίνει. Το σχέδιο είναι βασισμένο σε πρότυπα που αναπτύχθηκαν για τον ιδιωτικό τομέα, με τις απαραίτητες τροποποιήσεις ώστε να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες της Δημόσιας Διοίκησης. Το ζητούμενο είναι, μέσα από αυτό το σχέδιο, να γίνει εφικτή η σύνταξη αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων για όλους τους φορείς της γενικής κυβέρνησης.

Ωστόσο, και λαμβάνοντας υπόψη την χρονική υστέρηση ώστε να αποδώσουν όλα τα διαρθρωτικά μέτρα για τις δαπάνες, οι δαπάνες για το 2009 θα είναι υψηλότερες κατά € 900 εκατ. σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις που έχουν συμπεριληφθεί στον προϋπολογισμό του 2009. Αυτό το ποσό θα καλύπτει τις αυξημένες ανάγκες των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης και την αναγκαία προσαρμογή στο σύστημα αμοιβών του προσωπικού στην Υγεία προκειμένου να υπάρχει συμμόρφωση με σχετική Κοινοτική Οδηγία.⁵⁰

3.1.5. Δημοσιονομικές εξελίξεις για το 2009:

ΔΑΠΑΝΕΣ

Η εφαρμογή του νόμου 3697/2008 σχετικά με τις δαπάνες των φορέων της γενικής κυβέρνησης, αναμένεται να περιορίσει τις δαπάνες και να ενισχύσει περαιτέρω την ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Επίσης, η μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (νόμος 3655/2008) είναι ένα σημαντικό

⁵⁰ <http://www.mnec.gr>

βήμα προς την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Σημαντική εξοικονόμηση αναμένεται μέσω οικονομικών κλίμακας, εξαιτίας της μείωσης του κατακερματισμού του συστήματος, αλλά και από την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αποθεματικών και της ακίνητης περιουσίας τους. Από την 1/10/2008, 133 ταμεία και κλάδοι κοινωνικής ασφάλισης συγχωνεύθηκαν σε μόλις 13.

Επιπλέον, οι περισσότεροι ειδικοί λογαριασμοί καταργούνται το 2009. Οι λογαριασμοί που διατηρούνται, όπως εκείνοι που αφορούν σε διεθνείς συμβάσεις, ερευνητικούς σκοπούς και το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, υπόκεινται σε κανόνες που διασφαλίζουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την αποτελεσματικότητα. Η κατάργηση των λογαριασμών αυτών αναμένεται να βελτιώσει τη διαφάνεια, στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της κυβέρνησης για την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών. Η εισαγωγή του προϋπολογισμού προγραμμάτων είναι ένα ακόμη σημαντικό μέτρο για τη βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών, ενώ παράλληλα θα επιτρέπει τον πολυετή προϋπολογισμό, την ενίσχυση της διαφάνειας και την αξιολόγηση στη δημοσιονομική διαχείριση.⁵¹

ΕΣΟΔΑ

Για την υποστήριξη των ασθενέστερων πολιτών, το αφορολόγητο όριο για μισθωτούς και συνταξιούχους αυξήθηκε από τα 10.000€ στα 12.000€. Ο κεντρικός φορολογικός συντελεστής για εισοδήματα έως 30.000€ μειώθηκε στο 25% το 2009 από 27% το 2008. Σύμφωνα με νομοθεσία που έχει ήδη εγκριθεί από το Κοινοβούλιο, ο κεντρικός φορολογικός συντελεστής θα μειωθεί περαιτέρω ώστε να φθάσει το 20% το 2014. Ο φορολογικός συντελεστής για εισοδήματα μεταξύ 30.000€ και 75.000€ μειώθηκε σε 35% το 2009 από 37% το 2008. Για τη στήριξη της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, ο φορολογικός συντελεστής των επιχειρήσεων ακολουθεί μια παρόμοια πορεία και αναμένεται να μειωθεί στο 20% το 2014.

Για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η κυβέρνηση ψήφισε το νόμο 3634/2008, με τον οποίο εξισώνονται οι συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης και του πετρελαίου κίνησης. Το μέτρο αυτό αναμένεται να περιορίσει την εκτεταμένη φοροδιαφυγή στην αγορά πετρελαίου, όπου το πετρέλαιο θέρμανσης, που υπόκειται σε χαμηλότερο ειδικό φόρο κατανάλωσης, μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για άλλες χρήσεις. Το ίδιο μέτρο θα εφαρμοστεί και στο ναυτιλιακό πετρέλαιο. Επιπλέον, ο νόμος 3634/2008 συνέβαλε στον εκσυγχρονισμό της φορολογίας ακινήτων. Θεσμοθετήθηκε ένας ενιαίος φόρος ακινήτων αντικαθιστώντας μια σειρά φόρων που επιβάλλονταν στα ακίνητα. Ο συντελεστής καθορίστηκε σε 0,1% για τα νοικοκυριά και 0,6% για τις επιχειρήσεις. Αναφορικά με τη βελτίωση των ελεγκτικών μηχανισμών, η επιλογή του προσωπικού τους βασίζεται πλέον σε ενδελεχή αξιολόγηση. Η διάρκεια της θητείας θα είναι δύο τετραετίες, ενώ θα διεξάγεται μια ενδιάμεση αξιολόγηση στο τέλος της πρώτης τετραετίας.

Πιο πρόσφατα, ο νόμος 3697/2008, που ψηφίστηκε τον Σεπτέμβριο του 2008, περιλαμβάνει νέες παρεμβάσεις όπως:

- ➔ Ένας νέος συντελεστής φορολόγησης 10% επιβάλλεται στο πρώτο κλιμάκιο (0-10.500€) της κλίμακας των ελευθέρων επαγγελματιών (με συγκεκριμένες εξαιρέσεις για νέους επαγγελματίες).
- ➔ Το ποσοστό προκαταβολής φόρου για τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες αυξήθηκε σε 80% από 65%, ενώ για τις τράπεζες διαμορφώθηκε στο 100%.

⁵¹ <http://www.mnec.gr>

- ➔ Επιβλήθηκε αυτοτελής φορολογία με συντελεστή 10% στα μερίσματα που διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες. Ο ίδιος συντελεστής ισχύει και για κεφαλαιακά κέρδη από πώληση μετοχών.
- ➔ Υπάγεται σε φορολογία με τις γενικές διατάξεις, ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, το όφελος από τα δικαιώματα προαίρεσης (stock options).
- ➔ Τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων αυξήθηκαν κατά 20%.

Επιπλέον νομοθετήθηκε η περαιώση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων για ελεύθερους επαγγελματίες και επιχειρήσεις.⁵²

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Η κυβέρνηση παραμένει προσηλωμένη στον στόχο της για συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στο δημόσιο χρέος. Ο Πίνακας Νο 2 παρουσιάζει τις εξελίξεις στο χρέος της γενικής κυβέρνησης. Το 2008, το χρέος της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε ελαφρά στο 94,6% του ΑΕΠ από το επίπεδο του 94,8% το 2007. Εξαιτίας της τρέχουσας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, το χρέος αναμένεται να αυξηθεί στο 96,3% του ΑΕΠ το 2009, ενώ αναμένεται να σημειώσει πτώση στο επίπεδο του 96,1% και 94,7% το 2010 και 2011 αντίστοιχα. Κατά την διάρκεια του προγράμματος, τα πρωτογενή πλεονάσματα αυξάνονται από 0,3% το 2009 σε 0,8% το 2010 και σε 1,2% το 2011. Η προσαρμογή ελλείμματος - χρέους παρουσιάζει ταχεία μείωση από το 2,6% το 2008 στο 1,5% το 2009, για να φθάσει το 0,5% το 2010 και το 2011.

Παρά το γεγονός ότι το 2008 και στην αρχή του 2009 η πολιτική έκδοσης τίτλων για πολλές χώρες είχε επηρεαστεί από την σοβαρή παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση, η Ελλάδα ακολουθώντας μια συνετή πολιτική διαχείρισης δημοσίου χρέους και χρησιμοποιώντας μια ποιοτική και ποσοτική στρατηγική διαχείρισης κινδύνου ήταν σε θέση να αντεπεξέλθει με επιτυχία στην κρίση, προσαρμόζοντας την πολιτική της με ευελιξία στις συνθήκες της αγοράς. Ωστόσο, ως αποτέλεσμα της αναπόφευκτης αύξησης του κόστους δανεισμού, οι δαπάνες για τόκους αυξάνονται στο 4,5% το 2009 από 4% το 2008, ενώ αναμένεται να μειωθούν ελαφρά στο 4,4% το 2010 και στο 4,3% το 2011 καθώς οι συνθήκες των αγορών αναμένεται σταδιακά να βελτιωθούν.⁵³

Πίνακας Νο2
Χρέος της γενικής κυβέρνησης

% ΑΕΠ	Κωδικός ESA	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009	Έτος 2010	Έτος 2011
1. Ακαθάριστο Χρέος		94.8	94.6	96.3	96.1	94.7
2. Μεταβολή ποσοστού Χρέους		-1.1	-0.2	-1.7	-0.2	-1.4
Συμβολή στη μεταβολή του χρέους						
3. Πρωτογενές πλεόνασμα		1.4	0.6	0.3	0.8	1.2
4. Τόκοι	EDP D.41	4.1	4.0	4.5	4.4	4.3
5. Παράγοντες προσαρμογής		1.8	2.6	1.5	0.5	0.5
6. Προκύπτων επιτόκιο		4.9	5.1	5.3	5.2	5.0

Πηγή: Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών

⁵² <http://www.mnec.gr>

⁵³ <http://www.mnec.gr>

3.2. Οι μεταρρυθμίσεις της ελληνικής οικονομίας:

3.2.1. Φορολογική μεταρρύθμιση:

Η φορολογική μεταρρύθμιση άρχισε από το 2004 και μέχρι σήμερα, πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις, Αυτές είναι οι ακόλουθες:

Η πρώτη φάση της φορολογικής μεταρρύθμισης (Νόμος 3296/2004) είχε ως στόχο τη στήριξη της αναπτυξιακής διαδικασίας, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την εξασφάλιση ενός πιο διαφανούς, δίκαιου και λειτουργικού συστήματος.

Οι φορολογικοί συντελεστές για τις επιχειρήσεις μειώθηκαν από τα 35% στο 25% και για τις Ο.Ε. και Ε.Ε. από το 25% στο 20%. Επίσης, αυξήθηκε το αφορολόγητο όριο για τα φυσικά πρόσωπα κατά 1000€ στα 11000€, αυξήθηκαν οι εκπτώσεις για ορισμένες κοινωνικές φύσεις δαπάνες ενώ παράλληλα απλουστεύτηκε σημαντικά το φορολογικό σύστημα.

Πίνακας Νο 3
Μεταβολές της φορολογίας για Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε.

Φορολογία Α.Ε. και Ε.Π.Ε.			
2004	2005	2006	2007
35%	32%	29%	25%
Φορολογία Ο.Ε. και Ε.Ε.			
2004	2005	2006	2007
25%	24%	22%	20%

Πηγή: Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών

Η δεύτερη φάση της φορολογικής μεταρρύθμισης (Νόμος 3522/2006) αφορά τη μεταρρύθμιση φυσικών προσώπων, βάσει της οποίας όλοι οι πολίτες θα πληρώνουν λιγότερους φόρους.

Πιο συγκεκριμένα, το 2007 έγινε νέα αύξηση του αφορολόγητου ορίου για τα φυσικά πρόσωπα κατά 1000€, φτάνοντας τα 12000€ ενώ παράλληλα την τριετία 2007-2009 θα μειωθούν σταδιακά ο κεντρικός φορολογικός συντελεστής στο 25% (από 30%) και ο ανώτερος φορολογικός συντελεστής στο 35% (από το 40%).

Τέλος με την τρίτη φάση της φορολογικής μεταρρύθμισης (Νόμος 3634/2008) καταργήθηκε ο φόρος κληρονομιάς και γονικών παροχών στα ακίνητα και απαλλάχθηκε από τους φόρους η πρώτη κατοικία στο βαθμό που καλύπτει βασικές στεγαστικές ανάγκες. Σε αντικατάσταση μιας σειράς φόρων που επιβάρυναν την κατοικία, θεσπίστηκε ενιαίο τέλος ακινήτων με χαμηλό συντελεστή 0,1% για τα φυσικά πρόσωπα.

Συγκεκριμένα:

- 3.300.000 πολίτες δεν θα πληρώνουν τίποτα χάρη στην αύξηση του αφορολόγητου ορίου από το 2004 κατά 2.000€
- 2.500.000 περίπου φορολογούμενοι, με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, θα πληρώσουν σταδιακά (από το 2007 έως το 2009) λιγότερους φόρους.
- Όλοι οι συνταξιούχοι ωφελούνται από τη φορολογική μεταρρύθμιση.
- Όλες οι πολύτεκνες μητέρες δεν θα πληρώνουν εφεξής φόρο στο επίδομα που λαμβάνουν από το κράτος.

- Όλοι οι πολίτες με αναπηρία ωφελούνται πολλαπλά. Αυξάνεται το ποσό της εκπιπτόμενης δαπάνης χωρίς δικαιολογητικά στα 2.400€. Αυξάνεται το όριο των στεγαστικών αναγκών στα 90 τ.μ. για την απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων. Αφαιρείται από τα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων ποσό 1.500€ για κάθε απασχολούμενο άτομο με ποσοστό αναπηρίας πάνω από 67%. Μειώνεται από το 19% στο 9% ο ΦΠΑ στα ιατρικά μηχανήματα και τις συσκευές που χρησιμοποιούν τα άτομα με αναπηρία.
- Όλοι οι ενοικιαστές θα πληρώνουν πλέον χαμηλότερο ενοίκιο λόγω της κατάργησης του τέλους χαρτοσήμου.
- Όλοι οι Έλληνες ναυτικοί θα πληρώνουν το μισό και λιγότερο φόρο λόγω της ανάλογης μείωσης του φορολογικού συντελεστή.
- Όλοι οι φορολογούμενοι ωφελούνται από την επέκταση της έκπτωσης 20% για τις δαπάνες εγκατάστασης τηλεθέρμανσης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και από την αύξηση κατά 200€ του ποσού μέγιστης εκπιπτόμενης δαπάνης.
- Όλοι οι φορολογούμενοι ωφελούνται από τις νέες, μεγαλύτερες εκπτώσεις στα ασφάλιστρα ζωής, ενοίκια και δίδακτρα φροντιστηρίων.
- Όλοι οι ιδιοκτήτες ακινήτων ωφελούνται από τη σημαντική αύξηση από το 5% και 15% στο 40% των δαπανών που εκπίπτουν με δικαιολογητικά (για ασφάλιστρα, έξοδα επισκευής, συντήρησης κ.λπ.) για όλες τις οικοδομές ανεξάρτητα από τη χρήση τους. Έτσι, περιορίζεται και η φοροδιαφυγή. Ταυτόχρονα μειώνεται και ο συντελεστής ΦΠΑ από 19% σε 9% για εργασίες ανακαίνισης ή επισκευής κατοικιών.
- Απλοποίηση και εκσυγχρονισμός της φορολογίας ακινήτων με την κατάργηση του φόρου κληρονομιάς, του φόρου για γονικές παροχές και την απαλλαγή της πρώτης κατοικίας από φορολογία, στο βαθμό που καλύπτει βασικές στεγαστικές ανάγκες.
- Θέσπιση ενιαίου τέλους ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.) με χαμηλό συντελεστή, σε αντικατάσταση μιας σειράς φόρων που επιβάρυναν τα ακίνητα. Απαλλαγή από το Ε.Τ.ΑΚ. της κύριας κατοικίας φυσικών προσώπων, για κατοικίες έως 200 τ.μ. και για αντικειμενικά προσδιοριζόμενη αξία έως €300.000. Σχεδόν 2,5 εκατ. νοικοκυριά δεν θα πληρώνουν το Ε.Τ.ΑΚ. για την κύρια κατοικία τους.
- Απαλλαγή της αγοράς πρώτης κατοικίας από το φόρο μεταβίβασης (200 τ.μ. + 25 τ.μ. για το τρίτο παιδί και καθένα από τα επόμενα παιδιά).
- Αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου στα καύσιμα με την εξομοίωση του φόρου στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης χωρίς καμία απολύτως επιβάρυνση των νοικοκυριών..⁵⁴

Πίνακας Νο 4

ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ				
ΕΙΣΟΔΗΜΑ	2004	2007	2008	2009
ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟ	10.000 €	12.000 €	12.000 €	12.000 €
12.000€ - 30.000€	33%*	29%	27%	25%
30.000€ - 75.000€	40%	39%	37%	35%
Πάνω από 75.000€	40%	40%	40%	40%

Πηγή: Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών

⁵⁴ <http://www.mnec.gr>

3.2.2. Ασφαλιστική μεταρρύθμιση:

Έχει συστηματικά τεκμηριωθεί ότι οι δαπάνες για συντάξεις αποτελούν ένα σημαντικό κίνδυνο για τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Στο πλαίσιο των εθνικών προτεραιοτήτων όπως παρουσιάζονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, των συστάσεων του Συμβουλίου και του προηγούμενου Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η κυβέρνηση υιοθέτησε το Μάρτιο του 2008 μια εκτεταμένη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (ν. 3655/2008). Η μεταρρύθμιση αυτή αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα για την αντιμετώπιση του έντονου κατακερματισμού του συστήματος, επιτρέποντας καλύτερη εποπτεία και σημαντικές εξοικονομήσεις από πλευράς διοικητικού κόστους. Επιπλέον, ο νόμος υιοθετεί μια σειρά παραμετρικών προσαρμογών που παρέχουν ισχυρότερα κίνητρα για την παράταση του εργασιακού βίου, την αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης και την αύξηση της γυναικείας απασχόλησης.

Πλαίσιο 6.1 – Σημαντικότερα στοιχεία της πρόσφατης μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού συστήματος (Ν. 3655/2008)

- Αποτελεσματική αντιμετώπιση του κατακερματισμού του συστήματος με τη μείωση του αριθμού των ταμείων από 133 σε 13, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του διοικητικού κόστους και τη βελτίωση του μηχανισμού ελέγχου και εποπτείας.
- Υιοθέτηση ενός μοναδικού Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ), σε εφαρμογή από την 01.06.2009, που επιτρέπει, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση του ελέγχου των δαπανών. Η υιοθέτηση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης αναμένεται επίσης να συνεισφέρει στο έργο της επιθεώρησης εργασίας, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη μείωση της εισφοροδιαφυγής.
- Ίδρυση του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), με σκοπό τη διασφάλιση των μελλοντικών συνταξιοδοτικών πληρωμών. Σκοπός του ΑΚΑΓΕ είναι η δημιουργία αποθεματικών ώστε να χρηματοδοτηθούν οι συνταξιοδοτικές πληρωμές των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης μετά την 01.01.2019. Από την 01.01.2009, το ΑΚΑΓΕ θα χρηματοδοτείται από: (α)
 - ποσοστό 10% επί των ετήσιων συνολικών εσόδων από αποκρατικοποιήσεις,
 - ποσοστό 4% επί των ετήσιων συνολικών εσόδων από τον ΦΠΑ και
 - ποσοστό 10% επί του συνόλου των ετησίως εισπραττόμενων ποσών από κοινωνικούς πόρους από τους φορείς, κλάδους ή λογαριασμούς κοινωνικής ασφάλισης, που αναφέρονται στο άρθρο 150, του ν.3655/08.
- Οικονομικά κίνητρα για την παράταση του εργασιακού βίου μέχρι και 3 έτη πέρα από την ηλικία της θεμελίωσης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος και αυξημένα αντικίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση.
- Αυστηρότερα κριτήρια επιλεξιμότητας, κυρίως για τους μισθωτούς (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ).
- Ενίσχυση των διατάξεων που αφορούν την άδεια μητρότητας, με στόχο την διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η έλλειψη επικαιροποιημένων προβολών για την εξέλιξη των δαπανών για συντάξεις έχει αποτελέσει ένα σημαντικό εμπόδιο στην ποσοτική ανάλυση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών για την Ελλάδα. Σε συνεργασία με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO), η Εθνική Αναλογιστική Αρχή ανέπτυξε την απαραίτητη υποδομή για μια ολοκληρωμένη αναλογιστική ανάλυση του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.⁵⁵

⁵⁵ <http://www.mnec.gr>

3.2.3. Μεταρρύθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας:

Σύμφωνα με τις κοινές προβολές του 2006, η πορεία των δαπανών για την υγεία στην Ελλάδα θέτει πολύ λιγότερους κινδύνους στη μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών σε σχέση με τις δαπάνες για συντάξεις, παρουσιάζοντας αύξηση 1,7% του ΑΕΠ μεταξύ 2004 και 2050. Το Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) αναδιοργανώνεται με στόχο τη βελτίωση του οικονομικού, διαχειριστικού και διοικητικού ελέγχου. Οι προωθούμενες μεταρρυθμίσεις περιγράφονται εκτενέστερα στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και περιλαμβάνουν:

- Τον νόμο 3697/2008 ο οποίος προβλέπει ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία των φορέων του ευρύτερου δημοσίου τομέα, συμπεριλαμβανομένων των νοσοκομείων και των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης. Το νέο πλαίσιο έχει στόχο τον περιορισμό των δαπανών και τη βελτίωση της διαφάνειας.
- Τον νόμο 3580/2007, που τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιούνιο του 2008, και προβλέπει για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα προμηθειών για τους φορείς εποπτευόμενους από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στόχος του συστήματος αυτού είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και η βελτίωση του ελέγχου των δαπανών των προμηθειών υγείας.
- Την αναδιοργάνωση της περιφερειακής συγκρότησης του ΕΣΥ (ν. 3527/2007), με την οποία έγινε συγχώνευση των Υγειονομικών Περιφερειών (ΥΠΕ) από δεκαεπτά σε επτά. Στόχος της νέας περιφερειακής συγκρότησης είναι η διασφάλιση της αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης λειτουργίας του συστήματος, βελτιώνοντας ταυτόχρονα τον έλεγχο των δαπανών.
- Η ενεργή αξιοποίηση των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) για την κατασκευή και συντήρηση των κτιριακών υποδομών του ΕΣΥ.⁵⁶

3.2.4. Αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου:

Η φοροδιαφυγή αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες πληγές του παρελθόντος, έχει διαρθρωτικά χαρακτηριστικά και δεν αντιμετωπίστηκε όπως θα έπρεπε κατά το παρελθόν. Είχαν μείνει στο περιθώριο οι δυνατότητες που παρείχαν οι νέες τεχνολογίες.

- Η αναβάθμιση των μηχανισμών του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών έδωσαν νέα ώθηση στην προσπάθεια για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου. Οι διασταυρώσεις φορολογικών στοιχείων γίνονται πια στο μέγιστο δυνατό βαθμό.
- Ενδεικτικό της αποτελεσματικότητας της προσπάθειας για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής είναι η θετική πορεία είσπραξης του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), που αυξήθηκε με διψήφιο ποσοστό το 2006 και το 2007.
- Αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου στα καύσιμα με την εξομοίωση του φόρου στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης χωρίς καμία απολύτως επιβάρυνση των νοικοκυριών (Πρόγραμμα ΉΦΑΙΣΤΟΣ).
- Σύστημα Ελέγχου και Διακίνησης Πετρελαίου Ναυτιλίας (Πρόγραμμα ΠΟΣΕΙΔΩΝ).

⁵⁶ <http://www.mnec.gr>

Νέο νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής (Νόμος 3610/2007) Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και την ενίσχυση της φορολογικής δικαιοσύνης βασίζεται σε τρεις άξονες:

- Την αλλαγή της νοοτροπίας φορολογουμένων και φορολογικών αρχών,
- Την καλύτερη λειτουργία των φορολογικών ελέγχων, με τη μεγαλύτερη αντικειμενικότητα και διαφάνεια,
- Την παροχή κινήτρων στους φορολογουμένους, ώστε να ζητούν την έκδοση φορολογικών στοιχείων.⁵⁷

3.2.5. Αύξηση της απασχόλησης και ενίσχυση της παραγωγικότητας:

Η εκτιμώμενη ραγδαία αύξηση του λόγου ηλικιακής εξάρτησης αναμένεται να οδηγήσει σε συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού με αρνητικές επιπτώσεις στον δυναμικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης στο μέλλον. Δεδομένων αυτών των εξελίξεων είναι σκόπιμο να βελτιωθεί η αξιοποίηση του δυναμικού ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης και της ενθάρρυνσης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

Σύμφωνα και με τις εθνικές προτεραιότητες που παρουσιάζονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010 και τις συστάσεις του Συμβουλίου, προσδίδεται μεγαλύτερη έμφαση στις Ενεργές Πολιτικές Απασχόλησης, με στόχο κυρίως τους νέους, τις γυναίκες και τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας. Ταυτόχρονα, η πρόσφατη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης παρέχει αυξημένα κίνητρα για την παράταση του εργασιακού βίου και ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γυναικών μέσω βελτιωμένων διατάξεων για τις άδειες μητρότητας. Η ενεργός προώθηση της ισότητας, η επένδυση σε υποδομές κοινωνικής φροντίδας και φροντίδας παιδιών, καθώς και η ενίσχυση της μερικής απασχόλησης έχουν συμβάλει σε μια ενθαρρυντική αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών τα τελευταία χρόνια.

Επιπλέον, αυξημένη έμφαση δίνεται στην αύξηση της παραγωγικότητας, μέσω της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο, της μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος, της βελτίωσης του συστήματος κατάρτισης και δια βίου μάθησης, αλλά και μέσω του ανοίγματος των αγορών στον ανταγωνισμό και τη διάχυση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας. Η βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας στο δημόσιο τομέα παραμένει επίσης πολύ σημαντική προτεραιότητα.⁵⁸

⁵⁷ <http://www.mnec.gr>

⁵⁸ <http://www.mnec.gr>

3.3. Τα μέτρα στήριξης της ελληνικής οικονομίας:

3.3.1. Η ελληνική απάντηση απέναντι στη διεθνή κρίση:

Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών Γιάννης Παπαθανασίου στην ετήσια Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ που έγινε στην Αθήνα στις 11 Μαΐου 2009, αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η ελληνική απάντηση απέναντι στη διεθνή κρίση στηρίζεται από την αρχή σε τρεις πυλώνες:⁵⁹

Ο πρώτος πυλώνας είναι η σταδιακή μείωση του ελλείμματος και του χρέους (συνέχιση της δημοσιονομικής προσαρμογής και μείωση του λόγου χρέος / ΑΕΠ), ο δεύτερος πυλώνας είναι η στήριξη της πραγματικής οικονομίας (συγκρότηση των δαπανών υψηλού κινδύνου, κυρίως μέσω μιας ουσιαστικής μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης) και ο τρίτος πυλώνας είναι η στήριξη των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων που δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους (ενίσχυση της απασχόλησης και επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης της παραγωγικότητας με την υλοποίηση ενός κατάλληλου μίγματος πολιτικής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας).

Πρώτος πυλώνας:

«Για τη σταδιακή μείωση του ελλείμματος και του χρέους υλοποιούμε ένα ολοκληρωμένο πακέτο μέτρων.

- Παγώσαμε τους μισθούς, τα επιδόματα και τις συντάξεις σε όλο το δημόσιο τομέα. Ταυτόχρονα όμως, μεριμνήσαμε ώστε να δώσουμε έκτακτο επίδομα στήριξης στους μισθωτούς και τους συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα. Τη χορήγηση **δύο έκτακτων επιδομάτων, θέρμανσης και στεγαστικών δανείων**, όπως είχε αναγγείλει στην βουλή ο πρωθυπουργός κ. Καραμανλής. Συγκεκριμένα τον Ιανουάριο **χορηγήθηκε εφάπαξ επίδομα θέρμανσης ύψους 200,150 και 100 ευρώ** με γνώμονα γεωγραφικά κριτήρια σε δικαιούχους ΟΓΑ, ΕΚΑΣ και σε εγγεγραμμένους ανέργους. Επιπλέον, σε δύο δόσεις τον Ιανουάριο και τον Ιούνιο του 2009 θα καταβληθεί έκτακτο επίδομα στεγαστικών δανείων σε δικαιούχους ΟΓΑ και του ΕΚΑΣ που έχουν λάβει στεγαστικά δάνεια πριν το 2009.

⁵⁹ <http://www.ana-mpa.gr/anaweb/user/showprel?service=3&maindoc=7590784>

- Όλα τα Υπουργεία περιορίζουν κατά 10% τις ελαστικές δαπάνες. Από αυτό και μόνο εκτιμάται εξοικονόμηση 500 εκατ. ευρώ. Το μέτρο αυτό υλοποιείται ήδη, με την αναπροσαρμογή των ορίων πληρωμής ανά κωδικό του Προϋπολογισμού.
- Περιορίζονται κατά 10% οι δαπάνες για συμβάσεις έργου και συμβάσεις ορισμένου χρόνου στο Δημόσιο, που θα υπογραφούν το 2009.
- Περιορίζονται οι προσλήψεις στο Δημόσιο, με εξαίρεση τους τομείς της Υγείας και της Παιδείας. Οι προσλήψεις φέτος θα είναι συνολικά 12.000 έναντι 21.000 αποχωρήσεων.
- Εφαρμόζεται αυστηρός έλεγχος στις δαπάνες των ΟΤΑ, των Νοσοκομείων και των Ασφαλιστικών Ταμείων, με αυστηρές κυρώσεις που φθάνουν μέχρι και την καθαίρεση των μη αιρετών διοικήσεων που δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους.
- Μπαίνει σε πλήρη εφαρμογή το ολοκληρωμένο σύστημα προμηθειών στο χώρο της Υγείας. Με το πρόγραμμα αυτό προβλέπεται, ότι θα υπάρξει εξοικονόμηση πόρων τουλάχιστον 500 εκατ. Ευρώ ετησίως και για τα επόμενα τρία χρόνια
- Προχωράμε στην εγκατάσταση των απαραίτητων υποδομών και αξιοποιούμε την τεχνογνωσία αξιόπιστων συμβούλων από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας προκειμένου μηχανογραφικά να ελέγξουμε τη φαρμακευτική δαπάνη και να ελαχιστοποιήσουμε τη σπατάλη που γίνεται στο χώρο του φαρμάκου. Και το κάνουμε αυτό γιατί, όταν θα ξέρουμε ποιος γιατρός γράφει για ποιον ασθενή ποια φάρμακα και για ποιο λόγο, πόσο συχνά και πού εκτελούνται οι συνταγές, τότε δεν θα πρέπει να εκπλαγεί κανένας, αν οι φαρμακευτικές δαπάνες μειωθούν δραστικά. Η διεθνής εμπειρία, δείχνει ότι μηχανοργανωμένα συστήματα παρακολούθησης της συνταγογραφίας, χορήγησης φαρμάκων και ελέγχου των διαγνωστικών και ιατρικών πράξεων μπορούν να συγκρατήσουν τις συνολικές δαπάνες υγείας έως και 30%.
- Δημιουργούμε Ενιαία Αρχή για την καταβολή όλων των αποδοχών των δημόσιων υπαλλήλων. Με τον τρόπο αυτό γίνεται, για πρώτη φορά, η πλήρης καταγραφή των συνολικών αποδοχών κάθε δημόσιου υπάλληλου, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και βάζοντας οριστικό τέρμα σε οποιεσδήποτε επιλεκτικές πολιτικές.
- Μπαίνει σε άμεση εφαρμογή το ανώτατο όριο στις αποδοχές διοικητικών στελεχών οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Το όριο αυτό ανέρχεται στο ύψος του μισθού του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου.
- Υλοποιούμε, για πρώτη φορά, Πρόγραμμα για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση ύψους 631 εκατ. ευρώ, με στόχο τη μείωση του κόστους της γραφειοκρατίας τουλάχιστον κατά 25%. Πρόκειται για το σημαντικότερο πρόγραμμα διοικητικής αναδιοργάνωσης που έχει επιχειρηθεί ποτέ, με στόχο τον ανασχεδιασμό των κρισιμότερων δημόσιων υπηρεσιών
- Αλλάζουμε τη φιλοσοφία των κρατικών προμηθειών, υιοθετώντας τη μέθοδο Leasing, προκειμένου το κράτος να εξοικονομήσει σημαντικούς πόρους, όπως κάνει και ο ιδιωτικός τομέας.
- Προχωράμε σε διάλογο με την ΑΔΕΔΥ, για τη διαμόρφωση νέου μισθολογίου για τους νεοπροσλαμβανόμενους στο Δημόσιο, που θα ισχύσει από το 2010. Στόχος είναι πλέον οι δημόσιοι υπάλληλοι με τα ίδια προσόντα, την ίδια προϋπηρεσία και για την ίδια δουλειά, να αμείβονται εξίσου. Και να μπει ένα οριστικό τέλος στην πολιτική των επιδομάτων.
- Μετά την αποκρατικοποίηση της Ολυμπιακής, που ελάχιστοι πίστευαν ότι θα επιτύχει, συνεχίζουμε, όπως ακριβώς δεσμευτήκαμε, με το πρόγραμμα εξυγίανσης του ΟΣΕ. Απαλλάσσουμε έτσι τους φορολογούμενους από ζημιές που φτάνουν τα 2,7 εκατ. ευρώ την ημέρα!
- Έχουμε θέσει τον φοροεισπρακτικό μηχανισμό σε διαρκή επιτήρηση. Έχουν τεθεί σαφείς στόχοι και όσοι δεν ανταποκρίνονται σε αυτούς, θα αντικαθίστανται. Μοναδικό κριτήριο για τις προαγωγές και τις τοποθετήσεις των προϊσταμένων και των διευθυντών θα αποτελεί εφεξής η αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί.
- Προχωράμε σε στοχευμένες διασταυρώσεις και σε συνεργασία με εξειδικευμένες εταιρείες του ιδιωτικού τομέα ετοιμάζουμε ηλεκτρονικό σύστημα έκδοσης τιμολογίων, το

οποίο καταγράφει και διασταυρώνει ηλεκτρονικά τα στοιχεία των οικονομικών συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο , ώστε να αποκλείσουμε την έκδοση πλαστών τιμολογίων.

- Αξιοποιούμε την τεχνογνωσία της αγοράς, ώστε να προχωρήσει αποτελεσματικότερα η είσπραξη των βεβαιωθέντων χρεών, που σήμερα αγγίζουν τα 20 δισ. ευρώ. Από αυτά, τα μισά θεωρείται ότι είναι εισπράξιμα. Στόχος μας για το 2009, είναι να εισπραχθούν από αυτά τουλάχιστον 1,8 δισ. και να συνεχίσουμε στα επόμενα έτη με ακόμα ταχύτερους ρυθμούς. Εξειδικευμένοι σύμβουλοι από τον ιδιωτικό τομέα θα συνδράμουν και θα καθοδηγούν το έργο των εφοριών.
- Συνεχίζουμε και ολοκληρώνουμε τη διαδικασία αλλαγής του τρόπου κατάρτισης του προϋπολογισμού. Ο προϋπολογισμός προγραμμάτων δεν αποτελεί μόνο έναν τρόπο διαφορετικής και απλούστερης αποτύπωσης και παρουσίασης του κρατικού Προϋπολογισμού, καθώς μειώνονται από 14.000 σε 1.000 οι εγγραφές, αλλά μια συνολική διαφοροποίηση στην άσκηση της Δημοσιονομικής Διαχείρισης και κατ' επέκταση της λειτουργίας του δημόσιου τομέα.
- Το σχέδιο δράσης που έχουμε θέσει για τη στήριξη των δημοσίων οικονομικών, ασφαλώς και δεν μπορεί να αλλάξει τα πράγματα από τη μία μέρα στην άλλη. Ιδίως σε μια εποχή πτώσης των λιανικών πωλήσεων, μείωσης των κερδών, καθώς και του ρυθμού ανάπτυξης. Όμως, τα περιθώρια βελτίωσης σε μια κοινωνία μεγάλης φοροδιαφυγής, από τη μία, και αναποτελεσματικής λειτουργίας του κρατικού τομέα από την άλλη, υπάρχουν. Χρειάζεται χρόνος, συνέπεια και συνέχεια, για να αποδώσει μια τέτοια πολιτική. Και αυτό το δρόμο είμαστε αποφασισμένοι να ακολουθήσουμε.»»

Δεύτερος πυλώνας:

««Η στήριξη της πραγματικής οικονομίας.

- Εγγυηθήκαμε τις καταθέσεις των Ελλήνων. Τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν ότι οι χώρες θα πρέπει να παράσχουν ένα ελάχιστο όριο καταθέσεων στα 50.000 € στις τραπεζικές καταθέσεις.
- Λάβαμε μέτρα για την προστασία των δανειοληπτών.
- Προχωρήσαμε στο σχέδιο ενίσχυσης της ρευστότητας.
- Στηρίζουμε, με χαμηλότοκα δάνεια, ύψους 9,5 δισ. ευρώ, 80.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσω του ΤΕΜΠΜΕ.
- Θεσμοθετήσαμε τη δανειοδότηση σε ποσοστό 100% για την αγορά κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης.
- Διπλασιάζουμε το αφορολόγητο για τους τόκους των στεγαστικών δανείων για ανέγερση ή αγορά κατοικίας.
- Ενεργοποιούμε το ΕΣΠΑ 2007 - 2013. Εθνικοί και κοινοτικοί πόροι ύψους τουλάχιστον 36 δισ. ευρώ πρόκειται να επενδυθούν μέχρι το 2013 και να στηρίζουν την ανάπτυξη, την απασχόληση, την παιδεία και το κοινωνικό κράτος. Μέσα στο 2009 εκτιμάται ότι οι δαπάνες θα ανέλθουν περίπου στα 3 δισ. ευρώ.
- Το Γ' ΚΠΣ κλείνει χωρίς να χαθεί ούτε ένα ευρώ, σε αντίθεση με όσα προέβλεπαν και σε αυτή την περίπτωση οι εγχώριες Κασσάνδρες, παρ' όλο που το παραλάβαμε το 2004, 4 χρόνια μετά την έναρξή του, με απορρόφηση μόλις 23%.
- Στηρίζουμε την απασχόληση με 3,2 δισ. ευρώ από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Και προχωράμε σε προγράμματα κατάρτισης και επιδότησης εργασίας για πάνω από 1.300.000 εργαζομένους.
- Από το ΕΣΠΑ 2007 - 2013 ενισχύουμε τους πόρους σε όφελος των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.
- Προκηρύσσονται άμεσα νέες δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επιχειρηματικότητα - Ανταγωνιστικότητα, που ανέρχονται σε 1,3 δισ. ευρώ. Οι

- δράσεις αυτές αφορούν την ενίσχυση επιχειρήσεων που απασχολούν ως και 50 άτομα, με έμφαση στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας από νέους και γυναίκες και σε περιοχές που πλήττονται περισσότερο από την κρίση.
- Προχωρούν νέες δράσεις για τις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της ψηφιακής στρατηγικής. Οι νέες δράσεις αφορούν: την ψηφιακή ασφάλεια των Επιχειρήσεων. Τη χρηματοδότηση δημιουργίας ψηφιακών καταστημάτων. Τη χρηματοδότηση έναρξης νέων επιχειρήσεων, με βάση επιχειρηματικά μοντέλα που αξιοποιούν δυναμικά τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.
 - Καταρτίζουμε σχέδιο αναβάθμισης σειράς περιφερειακών αεροδρομίων, με τη Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, έτσι ώστε να μετεξελιχθούν σε πόλους τοπικής ανάπτυξης.
 - Υλοποιούμε το μεγαλύτερο πρόγραμμα μεγάλων έργων υποδομής που γνώρισε ποτέ η χώρα, ύψους 19 δισ. ευρώ. Όταν την περίοδο 1994 - 2003 είχαν πραγματοποιηθεί μαζί με τα Ολυμπιακά Έργα, έργα ύψους 10 δισ. ευρώ.
 - Ολοκληρώνουμε την Εγνατία Οδό, διπλασιάζεται το ΜΕΤΡΟ στην Αθήνα και κατασκευάζεται το ΜΕΤΡΟ της Θεσσαλονίκης.
 - Ολοκληρώνουμε τον Εθνικό Χωροταξικό Σχεδιασμό και τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια για τον Τουρισμό, τη Βιομηχανία και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
 - Προχωρά το Εθνικό Κτηματολόγιο. Σε διάστημα δύο ετών, το Κτηματολόγιο θα έχει καλύψει τα 2/3 της χώρας. Όταν επί είκοσι σχεδόν χρόνια, οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ το μόνο που κατάφεραν με το συγκεκριμένο έργο ήταν να ξοδευτούν οι αντίστοιχοι πόροι χωρίς να παραχθεί κανένα απολύτως έργο και τελικά να καταδικαστεί η χώρα μας.
 - Ξεκίνησε η κατασκευή των μεγάλων οδικών αξόνων (Ιόνια Οδός, Κόρινθος - Πάτρα - Πύργος - Τσακώνα, Κεντρικής Ελλάδος κ.α), με τους οποίους η χώρα αποκτά επιτέλους σύγχρονο εθνικό οδικό δίκτυο, που θα έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί ήδη από το Β και Γ Πλαίσιο Στήριξης.
 - Αναβαθμίζουμε τα περιφερειακά αεροδρόμια και τα λιμάνια της χώρας και προχωρά το νέο διεθνές αεροδρόμιο στο Καστέλι της Κρήτης.
 - Σχεδιάζουμε μια νέα γενιά δημοσίων έργων, ύψους 8 δισ. ευρώ, ως το 2013. Το 85% των έργων αυτών θα κατασκευαστεί στην Περιφέρεια.
 - Προκηρύσσουμε στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα, που θα αφορά τη βελτίωση της ενεργειακής συμπεριφοράς των κτιρίων που κτίστηκαν πριν το 1980, δηλαδή πριν τεθεί σε εφαρμογή ο Κανονισμός Θερμομόνωσης (μονώσεις, αλλαγές κουφωμάτων, υαλοπινάκων κ.λ.π.). Με το πρόγραμμα αυτό δίνουμε ώθηση τόσο στη βιομηχανία δομικών υλικών, όσο και σε συναφή με τον κλάδο των κατασκευών επαγγέλματα, και παράλληλα ενισχύουμε το εισόδημα των νοικοκυριών με τη μείωση των δαπανών τους για ενέργεια.
 - Εφαρμόζουμε μια ολοκληρωμένη πολιτική για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η Ελλάδα είναι μια από τις 4 χώρες της Ε.Ε. που βρίσκονται μέσα στους στόχους του πρωτοκόλλου του Κιότο.
 - Δημιουργήσαμε νέο θεσμικό πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, με αποτέλεσμα να τριπλασιαστεί η εγκατεστημένη ισχύς.
 - Παρουσιάσαμε το Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Αττικής και καταρτίζουμε αντίστοιχα σχέδια για τη Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο, την Πάτρα, τα Ιωάννινα, τη Λάρισα και το Βόλο.
 - Ενισχύουμε μέσω του επενδυτικού νόμου πάνω από 6.000 επενδύσεις, συνολικού ύψους 12 δισ. ευρώ. Οι επενδύσεις αυτές δημιουργούν πάνω από 28.500 νέες θέσεις απασχόλησης. Έχουμε επιταχύνει τις εκταμιεύσεις ενώ παράλληλα απλουστεύθηκε η διαδικασία έκδοσης των τροποποιητικών αποφάσεων, έχει γίνει θεσμική προσαρμογή στις καθοριζόμενες υποχρεώσεις των εταιρειών με την άρση γραφειοκρατικών

εμποδίων, δόθηκε εκ του νόμου ένα (1) έτος παράταση χρόνου υλοποίησης για όλα τα επενδυτικά σχέδια του νόμου 3299/2004 που εγκρίθηκαν κατά την πρώτη φάση του και εξασφαλίζονται οι δημόσιοι πόροι για την ύπαρξη δυνατότητας αρχικά της παραγωγής των επενδυτικών σχεδίων στον επενδυτικό νόμο και της ομαλής μετέπειτα χρηματοδότησής τους

- Αξιοποιούμε με τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, ιδιωτικά κεφάλαια ύψους 5,7 δις. ευρώ, για τη δημιουργία 327 νέων κοινωνικών υποδομών. Ήδη έχει υπογραφεί το πρώτο έργο ΣΔΙΤ που αφορά την υλοποίηση 7 πυροσβεστικών σταθμών. Επίσης και η επιλογή του προσωρινού αναδόχου για το δεύτερο έργο που είναι αυτό της υλοποίησης των διοικητηρίων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Κορίνθου και Τρικάλων ενώ στην τελική ευθεία μπαίνουν άλλα 6 έργα ΣΔΙΤ ύψους 500 εκατ. ευρώ.
- Με στοχευμένα μέτρα στηρίζουμε τις τουριστικές επιχειρήσεις, τον κλάδο της οικοδομής, τις εξαγωγές καθώς και τον κλάδο του αυτοκινήτου.

Τέλος η κυβέρνηση συνεχίζει σταθερά στην πολιτική μείωσης των φορολογικών συντελεστών. Οι οποίοι και θα μειωθούν σταδιακά επιπλέον 5% ως το 2014.»»

Τρίτος πυλώνας:

«« Η στήριξη των πολιτών που δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους.

- Παρέχουμε έκτακτο επίδομα στήριξης έως και 500 ευρώ σε 1.860.000 μισθωτούς και συνταξιούχους
- Δίνουμε το ΕΚΑΣ σε 60.000 επιπλέον συνταξιούχους.
- Έχουμε διασφαλίσει πόρους 22 δις. ευρώ ως το 2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης.
- Ενώ ενισχύουμε το αγροτικό εισόδημα με επιπλέον 500 εκ. ευρώ.
- Στηρίζουμε την τρίτεκνη οικογένεια. Περισσότερες από 200.000 μητέρες με τρία παιδιά λαμβάνουν πλέον πολυτεχνικό επίδομα
- Δημιουργήσαμε περισσότερα από 1.800 ολοήμερα νηπιαγωγεία και δημοτικά για τη στήριξη της εργαζόμενης οικογένειας.
- Δημιουργούμε 55 νέα ειδικά σχολεία για ΑΜΕΑ σε όλη τη χώρα.
- Αυξήσαμε κατά 63% τις δαπάνες για το κοινωνικό κράτος, σε σύγκριση με το 2004.
- Διαθέτουμε 450 εκατ. ευρώ για τη στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων, μέσω του Εθνικού Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής.
- Αυξήσαμε το επίδομα ανεργίας. Από 299 ευρώ έφθασε στα 431 ευρώ.
- Προκηρύσσουμε μέσω του ΟΑΕΔ πάνω από 50.000 νέες θέσεις εργασίας και θα ακολουθήσουν άλλες 140.000 εντός του 2009. Και επιδοτούμε χιλιάδες θέσεις εργασίας.
- Κατασκευάζονται 2.700 κατοικίες για εργαζόμενους με χαμηλά εισοδήματα.
- Επιδοτείται το ενοίκιο 120.000 δικαιούχων του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας
- Χορηγούνται άτοκα δάνεια σε 2.500 πολύτεκνες οικογένειες, ΑΜΕΑ και πυρόπληκτους.
- Επιδοτούνται χιλιάδες θέσεις εργασίας σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, και σε επιχειρήσεις του τουρισμού.

Τα στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού του τριμήνου Ιανουαρίου - Μαρτίου 2009, του χειρότερου τριμήνου των τελευταίων δεκαετιών σε ολόκληρο τον κόσμο, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008, δείχνουν, ότι τα έσοδα, προ επιστροφών φόρων αυξήθηκαν κατά 5%.

Η αύξηση των εσόδων περιορίζεται στο 5% γιατί, εξαιτίας της διεθνούς κρίσης, καταγράφεται και στη χώρα μας μείωση της συνολικής ζήτησης, μείωση των μεταβιβάσεων των ακινήτων και των αυτοκινήτων - όπως άλλωστε έχω επισημάνει - και μείωση των εσόδων από καύσιμα, λόγω της μειωμένης τιμής του πετρελαίου.

Παρά τον περιορισμένο ρυθμό αύξησης των εσόδων και με στόχο να ενισχύσουμε τη ρευστότητα της αγοράς, επιταχύνουμε τις επιστροφές φόρων, με αποτέλεσμα αυτές να είναι αυξημένες κατά 78% (612 εκατ. Ευρώ) σε σχέση με το 2008. Πρόκειται για μια πολιτική επιλογή και απόφαση, με στόχο να στηρίζουμε τις αντοχές της αγοράς σε μια δύσκολη περίοδο.

Όσον αφορά τις δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού, για το διάστημα Ιανουάριος - Μάρτιος, αυτές δεν ξεπέρασαν το ποσοστό 25% που προκύπτει από τις συνολικές ετήσιες προβλέψεις του αναθεωρημένου Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, διαμορφώθηκαν στο 23,1%.

Η αύξηση των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού οφείλεται:

- στη διάθεση αυξημένων κονδυλίων για τη χορήγηση του έκτακτου επιδόματος κοινωνικής συνοχής, συνολικού ύψους 300 εκατ. ευρώ, στους χαμηλοσυνταξιούχους, άνεργους και ΑΜΕΑ,
- στην αντιμετώπιση των δαπανών των ειδικών λογαριασμών, που ενσωματώθηκαν στον προϋπολογισμό, ενώ το αντίστοιχο διάστημα του έτους 2008 βάρυναν τους ειδικούς λογαριασμούς,
- στις επιχορηγήσεις στα ασφαλιστικά ταμεία (ΙΚΑ, ΝΑΤ, ΟΑΕΕ και ΟΓΑ) με 490 εκατ. ευρώ,
- στις αποδόσεις στην Ε.Ε., που έφθασαν τα 49 εκατ. ευρώ, λόγω αύξησης της βάσης υπολογισμού του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος,
- στις αυξημένες κατά 996 εκατ. ευρώ δαπάνες για τόκους, λόγω της διεθνούς κρίσης και της αναγκαίας αναπροσαρμογής της εκδοτικής και διαχειριστικής στρατηγικής μας,
- και τέλος, στη διάθεση 294 εκατ. ευρώ, σε εκτέλεση αποφάσεων του Διαιτητικού Δικαστηρίου, που επιδικάστηκαν υπέρ της Ολυμπιακής Αεροπορίας και κατά του Ελληνικού Δημοσίου και αφορούσαν την επίλυση διαφορών μεταξύ τους.

Επιπλέον, με στόχο την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και την ενίσχυση της ρευστότητας, ειδικά των τοπικών οικονομιών, σε μία δύσκολη περίοδο, επιταχύνουμε τη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Ήδη το πρώτο τρίμηνο του έτους καταβάλλαμε το 33,3% του συνολικού ΠΔΕ, με αποτέλεσμα οι δαπάνες του να διαμορφωθούν στα 2,9 δις. €, έναντι 785 εκατ. ευρώ στο αντίστοιχο διάστημα του 2008. Μέχρι σήμερα έχουμε καταβάλει το 60% του συνολικού ΠΔΕ, με αποτέλεσμα οι δαπάνες του να διαμορφωθούν πάνω από 5,5 δις ευρώ, έναντι 4 δις ευρώ στο αντίστοιχο διάστημα του 2008, ενώ στις 2 Ιανουαρίου είχαμε προχωρήσει στην καταβολή 1,7 δις ευρώ.»»

Στο επόμενο διάστημα θα κριθεί η διασφάλιση του μέλλον της χώρας ή αν θα εισέλθουμε σε μακρά περίοδο αβεβαιότητας, ανασφάλειας και κοινωνικών εντάσεων. Είναι απαραίτητη η μελλοντική ανάπτυξη της χώρας στην παραγωγή και τη δημιουργία σύγχρονων ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών και όχι στο δανεισμό και στην κατανάλωση. Πρέπει να υπάρχουν ξεκάθαροι στόχοι και σαφείς επιδιώξεις.⁶⁰

⁶⁰ <http://www.ana-mpa.gr/anaweb/user/showprel?service=3&maindoc=7590784>

3.3.2. Ίδρυση γραφείου εξυπηρέτησης Ελληνικών επιχειρήσεων:

Γραφείο Εξυπηρέτησης των ελληνικών επιχειρήσεων ίδρυσε το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών στα κεντρικά γραφεία της Παγκόσμιας Τράπεζας στην Ουάσιγκτον. Το Γραφείο έχει στόχο την υποστήριξη των προσπαθειών των ελληνικών επιχειρήσεων να συμμετάσχουν επιτυχώς στα έργα- προμήθειες που προκηρύσσονται από την Παγκόσμια Τράπεζα και αφορούν εταιρίες συμβούλων, μεταποιητικές και εμπορικές επιχειρήσεις, τεχνικούς συμβούλους και κατασκευαστές.

Ειδικότερα, το Γραφείο Εξυπηρέτησης προσφέρει:

- Την εύκολη στη χρήση ιστοσελίδα «Παγκόσμια Τράπεζα-Ευκαιρίες για Ελληνικές Επιχειρήσεις», η οποία παρέχει επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με ενεργά και υπό προετοιμασία έργα και διευκολύνει την επιτυχή συμμετοχή στα έργα της Παγκόσμιας Τράπεζας
- Πληροφορίες, που δεν είναι άμεσα διαθέσιμες στο κοινό, σχετικά με τα έργα- προμήθειες
- Οργάνωση συναντήσεων μεταξύ ελληνικών επιχειρήσεων και ανώτερων στελεχών της Παγκόσμιας Τράπεζας
- Παρακολούθηση της προόδου των προσφορών και των έργων ελληνικών επιχειρήσεων
- Προώθηση των ενδιαφερόντων των ελληνικών επιχειρήσεων στους αρμόδιους φορείς ή πρόσωπα της Παγκόσμιας Τράπεζας
- Οργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων που απευθύνονται σε εταιρίες συμβούλων, κατασκευαστικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις.⁶¹

[[Στην ανακοίνωση σημειώνεται ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε έργα της Παγκόσμιας Τράπεζας μπορούν να επικοινωνούν με την υπεύθυνη του Γραφείου κ. Ανδρία Αναγιωτού (τηλ. +1.202.458.8704, aanayiotos@worldbank.org)

Παράλληλα, το Γραφείο Εξυπηρέτησης συνεργάζεται και συντονίζεται με άλλους φορείς, που θεσμικά ασχολούνται με συμπληρωματικά θέματα, όπως τον κ. Θεόδωρο Αξυλιθιώτη (Γραφείο Επιχειρηματικής Διασύνδεσης (PSLO) της Παγκόσμιας Τράπεζας στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, τηλ. 2310.370120, theo@ebeth.gr) και Εμπορικούς Ακολούθους των ελληνικών Πρεσβειών στις χώρες ενδιαφέροντος.]]

⁶¹ <http://www.capital.gr/news.asp?id=629426>

3.3.3. Νομοσχέδιο για την εποπτεία της αγοράς και το ΤΕΜΠΕ:

Έρευνα της εταιρίας MARC, η οποία έγινε για λογαριασμό του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΒΕΑ), αποκαλύπτει ότι **3 στις 10 μικρομεσαίες επιχειρήσεις** σκέφτονται να προχωρήσουν σε μείωση του προσωπικού τους. Τουλάχιστον το 18% των επιχειρήσεων αυτών τις θεωρεί αναπόφευκτες και θα προχωρήσει σε απολύσεις από τις αρχές του 2009.

Όσον αφορά στη **ρευστότητα**, οι 7 στις 10 μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα, ενώ δυσκολίες έχουν και στη συνεργασία με τις τράπεζες (40%). Το μεγαλύτερο πρόβλημα σε σχέση με τις τράπεζες εντοπίζεται στις ΕΠΕ και στις Α.Ε., όπου αναφέρονται προβλήματα από το 34,4%.

Την ίδια ώρα καταγράφεται **φρένο στις χρηματοδοτήσεις** για τους 2 στους 3 επαγγελματιοβιοτέχνες. Σημειώνεται ότι μία στις τέσσερις επιχειρήσεις που ανήκουν στο ΒΕΑ (24,3%) έχει ζητήσει αυτή την περίοδο χρηματοδότηση από την τράπεζα.

Μόνο το **ένα στα τρία αιτήματα δανειοδότησης έγινε αποδεκτό** από την τράπεζα με τους ίδιους όρους που ίσχυαν και πριν. Στο 1/3 των περιπτώσεων η τράπεζα δέχτηκε μεν να χορηγήσει δάνειο, αλλά με πιο δυσμενείς όρους, ενώ στο 1/3 των περιπτώσεων η απάντηση της τράπεζας ήταν αρνητική.⁶²

Για το λόγο αυτό στις 26 Νοεμβρίου 2008 ψηφίστηκε το νομοσχέδιο του υπουργείου Ανάπτυξης για την ίδρυση Υπηρεσίας Εποπτείας της Αγοράς, στο οποίο εντάσσονται και τρεις τροπολογίες, μεταξύ των οποίων του Γ. Σουφλιά για το Κτηματολόγιο και του Αλ. Κοντού για τους εργαζόμενους τις επιχειρήσεις ΣΕΒΑΘ και ΣΕΠΕΚ της Θράκης.

Επιπλέον ενσωματώθηκε η διάταξη για «την βελτίωση των διατάξεων που διέπουν το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ)» σύμφωνα με την οποία -μεταξύ άλλων- διευκολύνεται η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων μέσω τραπεζικού δανεισμού και μειώνεται στο 1% από 1,5% το ποσοστό της προμήθειας που λαμβάνει το Ταμείο για τις εγγυήσεις επί δανείων.

Στο σχέδιο νόμου ενσωματώθηκε και η τροπολογία του υπουργού Ανάπτυξης, Χρ. Φώλια, για τους κανόνες τεκμηρίωσης τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών, με την οποία υποχρεώνονται οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις (εκείνες δηλαδή που ανήκουν στον ίδιο όμιλο) να τεκμηριώνουν την τιμή των προϊόντων στη χώρα μας με βάση την τιμή που έχουν καθορίσει για τις υπόλοιπες χώρες.⁶³

Αναλυτικά, οι τράπεζες που υπέγραψαν συμβάσεις συνεργασία με τη ΤΕΜΠΜΕ για το νέο πρόγραμμα εγγύησης και επιδότησης επιτοκίου για κεφάλαιο κίνησης είναι οι εξής.⁶⁴

⁶² <http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/413843/Article.aspx>

⁶³ http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=187678

⁶⁴ <http://www.capital.gr/articles.asp?id=631567&pg=1>

	Εμπορικές Τράπεζες
1.	Αγροτική Τράπεζα
2.	Γενική Τράπεζα
3.	Τράπεζα Πειραιώς
4.	Τράπεζα Αττικής
5.	Εμπορική Τράπεζα
6.	Millenium Bank
7.	Πανελλήνια Τράπεζα
8.	Proton Bank
9.	Marfin Egnatia Bank
10.	Ελληνική Τράπεζα
11.	Probank
12.	Alpha Bank
13.	Τράπεζα Κύπρου
14.	Eurobank
15.	Εθνική Τράπεζα
16.	Citibank
17.	Aspis Bank
18.	First Business Bank
19.	Bank Kedr

	Συνεταιριστικές Τράπεζες
1.	Αχαϊκή Συνεταιριστική Τράπεζα
2.	Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα
3.	Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου
4.	Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου
5.	Συνεταιριστική Τράπεζα Ευβοίας
6.	Συνεταιριστική Τράπεζα Ιωαννίνων
7.	Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας
8.	Συνεταιριστική Τράπεζα Κορινθίας
9.	Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας
10.	Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου
11.	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Κοζάνης
12.	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Πιερίας
13.	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Τρικάλων
14.	Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών
15.	Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων
16.	Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας

3.3.4. Ενίσχυση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις:

Υπεγράφη 24/08/2009 η κοινή υπουργική απόφαση για την ενεργοποίηση της δράσης, ύψους 1,05 δις Ευρώ για την ενίσχυση των μικρομεσαίων και μικρών επιχειρήσεων.

Από την 1^η Σεπτεμβρίου θα έχουν τη δυνατότητα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να καταθέτουν τις αιτήσεις για να υπαχθούν στο πρόγραμμα των επιδοτήσεων έως 1,05 δις ευρώ, που θα δοθούν μέσω του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013.⁶⁵

⁶⁵ Εφημερίδα: Ημερησία, 25/08/2009, σελ. 5

Το οικονομικό επιτελείο, θεωρεί ότι το πρόγραμμα αυτό εκτός από το ότι θα βοηθήσει σημαντικά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να αντεπεξέλθουν των δυσμενών επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, θα στηρίξει και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, που φέτος αναμένεται να παρουσιάσει αρνητικό πρόσημο στο σύνολο του έτους. Μάλιστα, η δράση αυτή εντάσσεται σε ένα « πακέτο» μέτρων στήριξης ύψους 4,3 δις ευρώ.

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ενισχύσεων των ΜμΕ, ανέρχεται στο 1,05 δις ευρώ, εκ των οποίων το 1 δις ευρώ θα ισοκαταμεληθεί (από 250 εκατ. Ευρώ) στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της μεταποίησης, του τουρισμού, του εμπορίου και των υπηρεσιών. Τα υπόλοιπα 50 εκατ. Ευρώ θα διατεθούν για τις εταιρίες franchise.

Η επιχορήγηση είναι 55% για την Αττική (πλην των νησιών της) και το νομό της Θεσσαλονίκης και 65% για την υπόλοιπη επικράτεια και τα νησιά της Αττικής, ενώ το 80% του ποσού κατευθύνεται στην περιφέρεια και το 20% στην Αττική.

Βάσει των υπολογισμών που έχουν γίνει εκτιμάτε ότι από το πρόγραμμα θα ωφεληθούν περί τις 17.000 με 20.000 επιχειρήσεις. Ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός κυμαίνεται από 20.000 έως 300.000 ευρώ ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις (μεταποίηση – από 50.000€ έως 300.000€, τουρισμός – από 30.000€ έως 250.000€, εμπόριο και υπηρεσίες – από 20.000€ έως 200.000€).

Παράλληλα, στις αρχές Σεπτεμβρίου, αναμένεται να ξεκινήσει και η υποβολή των αιτήσεων για την ένταξη των ενδιαφερομένων στο πρόγραμμα για την ενίσχυση των ελεύθερων επαγγελματιών ύψους 250 εκατ. Ευρώ, που θα πραγματοποιηθεί και αυτό μέσω του ΕΣΠΑ. Η δράση αυτή αφορά την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού περίπου 50.000 ελεύθερων επαγγελματιών (γιατροί, οδοντίατροι, δικηγόροι, μηχανικοί, λογιστές οικονομολόγοι και συμβολαιογράφοι). Η επιδότηση κυμαίνεται από 3.000 ευρώ έως και τα 20.000 ευρώ.⁶⁶

Πίνακας Νο 5

Κατανομή 4,3 δις ευρώ για την τόνωση της αγοράς

2 δις ευρώ	Εγγυήσεις του Δημοσίου για δάνεια προς επιχ/σεις
1,05 δις ευρώ	Επιδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων (έναρξη 1 ^η Σεπτεμβρίου)
600 εκατ ευρώ	Αγροτικές επιχορηγήσεις
400 εκατ ευρώ	Ανακαίνιση – ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών
250 εκατ ευρώ	Ενίσχυση ελεύθερων επαγγελματιών
40 εκατ ευρώ	Απόσυρση κλιματιστικών
+ Απόσυρση αυτοκινήτων	
+ Μείωση τελών ταξινόμησης (έληξε 7 Αυγούστου)	

Σύνολο: 4,3 δις ευρώ

Πηγή: Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών

⁶⁶ Εφημερίδα: Ημερησία, 25/08/2009, σελ. 5

3.3.5. Αλλαγές στην «Μαύρη Λίστα» του Τειρεσία:

Μείωση του ελάχιστου χρόνου "παραμονής" στη μαύρη λίστα του Τειρεσία και αύξηση των ελάχιστων ορίων... εισόδου σχεδιάζει σύμφωνα με πληροφορίες το οικονομικό επιτελείο, στο πλαίσιο των μέτρων προστασίας των δανειοληπτών.

Αν δεν υπάρξουν αλλαγές στο τελικό σχέδιο, από τις αρχές του έτους **θα αυξηθεί στα 200 ευρώ το ελάχιστο όριο... εισόδου**, από 150 ευρώ που είναι σήμερα, για διαταγές πληρωμής, πλειστηριασμούς και κατασχέσεις και 60 ευρώ για συναλλαγματικές.

Παράλληλα, σχεδιάζεται μείωση κατά δύο έτη του χρόνου διάρκειας της "ρετσινιάς" του Τειρεσία, από τα 7 στα 5 χρόνια, για τις περιπτώσεις που αφορούν σε προγράμματα πλειστηριασμών, κατασχέσεις και επιταγές του ΝΔ 1923.

Σήμερα, **στη μαύρη λίστα του Τειρεσία** περιλαμβάνονται περίπου 1 εκατ. φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν προσημείωση ακινήτου (π.χ., λόγω λήψης στεγαστικού δανείου).

Στο Σύστημα Οικονομικής Συμπεριφοράς, όπως είναι το... επίσημο όνομα της μαύρης λίστας, τηρούνται στοιχεία για 3 χρόνια προκειμένου για επιταγές, για συναλλαγματικές και για καταγγελίες συμβάσεων καρτών, στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων, για 5 χρόνια προκειμένου για διαταγές πληρωμής, για 7 χρόνια όσον αφορά σε προγράμματα πλειστηριασμών, σε κατασχέσεις και σε επιταγές του ΝΔ 1923 και για 15 χρόνια προκειμένου για κηρυχθείσες πτωχεύσεις.

Οι πληροφορίες διαγράφονται από το αρχείο εφόσον έχει εξοφληθεί η οφειλή στο σύνολό της και έχει παρέλθει το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα για το σύνολο των καταχωρισμένων στο αρχείο δεδομένων.

Ειδική μεταχείριση προβλέπεται εφόσον στο αρχείο εμφανίζονται μόνο έως 3 σφραγισμένες επιταγές ή/και απλήρωτες συναλλαγματικές συνολικού ποσού έως και 1.500 ευρώ.

Διαγράφονται από το αρχείο μεταδιδόμενων πληροφοριών εφόσον έχουν εξοφληθεί ή έχουν τακτοποιηθεί αποδεδειγμένα και έχει παρέλθει η ημερομηνία στέρησης βιβλιαρίου επιταγών, χωρίς να απαιτείται η πάροδος τριετίας.

Αν στο αρχείο εμφανίζονται μόνο έως πέντε 5 σφραγισμένες επιταγές ή/και απλήρωτες συναλλαγματικές συνολικού ποσού έως και 3.000 ευρώ, διαγράφονται μετά την πάροδο είκοσι τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης ή λήξης αντίστοιχα της πιο πρόσφατης από τις επιταγές ή συναλλαγματικές, εφόσον έχουν εξοφληθεί ή έχουν τακτοποιηθεί αποδεδειγμένα και έχει παρέλθει η ημερομηνία στέρησης βιβλιαρίου επιταγών.⁶⁷

⁶⁷ <http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/415070/Article.aspx>

3.3.6. Μέτρα για τους αγρότες:

Πακέτο ύψους 500 εκατομμυρίων ευρώ, για την ενίσχυση του εισοδήματος του αγροτικού κόσμου, ανακοίνωσε ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης.

Όπως μεταδίδει ο Α9,84 από το ποσό αυτό τα 425 εκατομμύρια ευρώ θα καταβληθούν μέσω ΕΛΓΑ, ενώ τα υπόλοιπα 75 εκατ. ως έκτακτη ενίσχυση.

Επιπλέον θα δοθούν άλλα 120 εκατομμύρια ευρώ, μόνο στους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ως επιστροφή του ειδικού φόρου κατανάλωσης.

Ο κ. Χατζηγάκης δήλωσε πως «η κυβέρνηση εξάντλησε κάθε δυνατό περιθώριο», ενώ τόνισε πως έχει ξεκινήσει «νέα πορεία ανοιχτού διαλόγου». Επίσης ο αρμόδιος υπουργός κρίνει το ποσό ικανοποιητικό.

Προηγήθηκε συνάντηση του κυρίου Χατζηγάκη με τον Υπουργό Οικονομίας, κατά την οποία καθορίστηκαν τα ποσά που θα δοθούν ως ενίσχυση. Συζητήθηκε επίσης με τις Τράπεζες το πρόγραμμα των δανείων που έχουν λάβει οι αγρότες.⁶⁸

3.3.7. Μέτρα για τον τουρισμό:

Στο πακέτο των μέτρων για τη στήριξη της απασχόλησης στον τουρισμό που ανακοίνωσε η υπουργός Φάνη Πάλλη - Πετραλιά, περιλαμβάνονται οι επιδοτήσεις στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για να επαναπροσλάβουν τους εποχικούς ξενοδοχοϋπαλλήλους στο δίμηνο Απριλίου-Μαΐου, η αύξηση κατά 230.000 των δελτίων κοινωνικού τουρισμού και η κατάρτιση 3.500 ανέργων (από τους οποίους οι 1.050 θα τοποθετηθούν σε θέσεις εργασίας).

Σύμφωνα με τα βασικά συμπεράσματα έκθεσης που κατάρτισε το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ), η τουριστική κίνηση προς την Ελλάδα το 2009 προβλέπεται να μειωθεί τουλάχιστον κατά 4,24% ενώ η πτώση της τουριστικής κίνησης από τις παραδοσιακές αγορές εκτιμάται ότι θα υποχωρήσει τουλάχιστον κατά 4,58%.

⁶⁸ <http://www.athina984.gr/node/35799>

Ιδιαίτερη μάλιστα μεταβολή αναμένεται να σημειώσει η τουριστική κίνηση από τη Βρετανία, τη Γερμανία και την Ιταλία, αγορές που αντιπροσωπεύουν περίπου το 38% του εισερχόμενου τουρισμού στη χώρα. Όπως επισημαίνει το ΙΤΕΠ, η συρρίκνωση της τουριστικής δραστηριότητας στην Ελλάδα θα έχει σημαντικά αρνητική επίδραση στον τομέα της απασχόλησης.

Συγκεκριμένα, μία μείωση των αφίξεων κατά 5%, 10% ή 15% θα οδηγήσει στην απώλεια 69.000, 96.000 και 144.000 θέσεων εργασίας αντίστοιχα.⁶⁹

3.3.8. Μέτρα για τους ανέργους:

Πακέτο 2.5 δισ. για ανέργους

Με 70% πόρους από κοινοτικά προγράμματα και 30% από τον εθνικό προϋπολογισμό

* Εκτιμάται ότι θα επωφεληθούν 500.000 άτομα ,κυρίως, σε τουρισμό και οικοδομές * Στο 9,4% σκαρφάλωσε εφέτος η ανεργία, έναντι 8% τον Ιανουάριο 2008

Πακέτο στήριξης 2,5 δισ. ευρώ για το 2009 προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση ενέκρινε η οικονομική επιτροπή που συνεδρίασε υπό τον Πρωθυπουργό. Κάνοντας δεκτή την πρόταση της αρμόδιας Υπουργού η επιτροπή αποφάσισε την διάθεση πόρων που προέρχονται κατά 70% από κοινοτικά προγράμματα και 30% από τον εθνικό προϋπολογισμό προκειμένου να στηριχθούν όπως είτε η κ. Πετραλιά, 500.000 συμπολίτες μας. Τα ποσά θα κατανεμηθούν στους τομείς του τουρισμού, της οικοδομής, των μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, προκειμένου όπως είτε η Υπουργός να ελαχιστοποιηθούν οι συνέπειες της κρίσης και να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.

Στόχος της κυβέρνησης είναι να ελαστικοποιήσει όλες τις παρενέργειες της κρίσης, στηρίζοντας την απασχόληση, τους εργαζομένους και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας.

Στα σχέδια του υπουργείου Απασχόλησης, σύμφωνα με πληροφορίες, είναι να επιδοτείται η κατάρτιση ανέργων για νέες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθώς και να μετατραπεί το επίδομα ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης σε δήμους και ορισμένες ΔΕΚΟ.

⁶⁹ Εφημερίδα: Ημερησία, 14 Απριλίου 2009

ΣΚΑΡΦΑΛΩΣΕ Η ΑΝΕΡΓΙΑ

Εν τω μεταξύ, στο 9,4% ανήλθε το ποσοστό ανεργίας τον Ιανουάριο 2009 έναντι 8% που ήταν τον Ιανουάριο του 2008, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 465.692 άτομα τον Ιανουάριο του 2009, έναντι των 390.210 ανέργων του Ιανουαρίου του 2008, ενώ το σύνολο των απασχολούμενων εκτιμάται ότι ανήλθε σε 4 .485.015 άτομα.⁷⁰

3.4. Προβλέψεις για το 2009:

3.4.1. Βελτίωση του οικονομικού κλίματος μετά από ένα χρόνο:

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα ακολουθεί την τάση ελαφράς ανόδου που καταγράφεται στην πλειονότητα των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών και, μετά από ένα χρόνο συνεχούς υποχώρησης, διαμορφώνεται στις 46,4 μονάδες από τις 43,1 μονάδες το Μάρτιο, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οικονομικής συγκυρίας του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ).

Αν και ο δείκτης παραμένει ακόμα σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, η βελτίωση του Απριλίου αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη καθώς ενδεχομένως να σηματοδοτεί την ολοκλήρωση της πτωτικής πορείας του δείκτη. Χωρίς να μπορεί ακόμα να αξιολογηθεί ως ανάκαμψη, φαίνεται ότι οι δυσμενείς προβλέψεις παγιώνονται σε αυτά τα επίπεδα - δεν επιδεινώνονται περισσότερο - και το ενδιαφέρον είναι αν μπορούν πλέον κάποιοι επιχειρηματικοί πυρήνες να υποστηρίξουν μία τάση διεξόδου από το εξαιρετικά απαισιόδοξο κλίμα, αναφέρει το ΙΟΒΕ.

Αναλυτικότερα:

- ➔ Στη Βιομηχανία, καταγράφεται ήπια βελτίωση στο επίπεδο των αποθεμάτων και τις προβλέψεις της παραγωγής, ενώ οι εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο της ζήτησης και παραγγελιών παραμένουν σταθερές.
- ➔ Στις Υπηρεσίες, επιδεινώνονται ελαφρώς οι εκτιμήσεις για την πορεία των εργασιών και την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της ζήτησης βελτιώνονται οριακά.
- ➔ Στο Λιανικό Εμπόριο, βελτιώνονται οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο και αποκλιμακώνονται τα αποθέματα, παρ' όλο που οι τρέχουσες πωλήσεις εξακολουθούν να είναι υποτονικές.
- ➔ Στις Κατασκευές, οι εκτιμήσεις για το επίπεδο του προγράμματος εργασιών κινούνται ελαφρώς ανοδικά, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου εξακολουθούν να βαίνουν δυσμενέστερες.
- ➔ Η Καταναλωτική εμπιστοσύνη βελτιώνεται, με τις προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική τους κατάσταση, την πρόθεση για αποταμίευση και τις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας να είναι λιγότερο απαισιόδοξες σε σχέση με το Μάρτιο. Όμως οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα, γεγονός που σημαίνει ότι ο φόβος της ανεργίας διατηρείται έντονος στην ελληνική κοινωνία.⁷¹

⁷⁰ <http://www.eleftheria.gr/viewarticle.asp?aid=8060&pid=5>

⁷¹ <http://www.plant-management.gr/index.php?id=14349>

3.4.2. Πτώση στο ρυθμό ανάπτυξης:

Σημαντική επιβράδυνση της ελληνικής οικονομίας αλλά και περαιτέρω αύξηση της ανεργίας προβλέπει ο ΟΟΣΑ για την Ελλάδα σε έκθεσή του για την παγκόσμια οικονομία. Σύμφωνα με το Διεθνή Οργανισμό ο ρυθμός μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας αναμένεται να υποχωρήσει στο 1,9% του ΑΕΠ το επόμενο έτος από 3% που εκτιμά η κυβέρνηση σύμφωνα με τον νέο προϋπολογισμό που κατατέθηκε στη Βουλή.

Ο δείκτης της ανεργίας θα φτάσει στο 8% για το 2009 και 8,2% το 2010

Την ίδια στιγμή το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε στο 2,7% του ΑΕΠ από 2,5% το 2008 και θα διαμορφωθεί στο 2% για το 2009 που εκτιμά η ελληνική κυβέρνηση

Αισιόδοξη πρόβλεψη για τον πληθωρισμό κάνει ο διεθνής οργανισμός εκτιμώντας ότι το 2009 η μέση αύξηση του τιμάριθμου δεν θα ξεπεράσει το 2,7% από 3% που προβλέπει ο νέος προϋπολογισμός.

Τέλος η ιδιωτική κατανάλωση θα διαμορφωθεί στο 2%, όσο δηλαδή περίπου εκτιμά και η κυβέρνηση (2,2%), για το 2009, ενώ σε απόλυτη ταύτιση των εκτιμήσεών τους βρέθηκαν η ελληνική κυβέρνηση και ο ΟΟΣΑ για το σκέλος της δημόσιας κατανάλωσης στο 1,9% του ΑΕΠ.⁷²

3.4.3. Πλήξη του τουρισμού:

Η πρώτη εκτίμηση για το επόμενο έτος, είναι όχι απλώς «χειρότερη», αλλά «σημαντικά χειρότερη», όπως αναφέρει το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ). Η εικόνα που προκύπτει είναι ότι φέτος θα έχουμε περίπου τις ίδιες σε αριθμό αφίξεις με τις περσινές, ίσως λίγο λιγότερες, ελαφρώς αυξημένες εισπράξεις και επιδείνωση όλων των τουριστικών δεικτών το 2009, λόγω της κρίσης. «Επειδή κανείς τη στιγμή αυτή δεν μπορεί να εκτιμήσει τη διάρκεια και την ένταση της κρίσης, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, μπορεί, ωστόσο, να προβλέψει με βεβαιότητα ότι το 2009 θα είναι σημαντικά χειρότερο από το 2008», αναφέρεται στην ανακοίνωση του Ινστιτούτου.⁷³

Ακόμα ο κ. Χαρδούβελης, καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς και οικονομικός σύμβουλος του ομίλου Eurobank υπογράμμισε ότι η κρίση και οι επιπτώσεις της στην πραγματική οικονομία δεν θα αφήσουν ανεπηρέαστο τον παγκόσμιο τουρισμό. Άλλωστε, εξήγησε, ο τουρισμός συμπεριφέρεται όπως και το διεθνές εμπόριο και γνωρίζουμε ότι ο ρυθμός ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου μειώνεται.

Σύμφωνα με τον καθηγητή, οι προβλέψεις για την πορεία των οικονομιών στις κυριότερες αγορές του ελληνικού τουριστικού προϊόντος είναι δυσοίωνες. Οι 5 χώρες που τροφοδοτούν την ελληνική τουριστική αγορά με πάνω από το 50% των τουριστών (κατά σειρά: Ηνωμένο

⁷² http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=187059

⁷³ <http://www.capital.gr/news.asp?id=630960>

Βασίλειο, Γερμανία, ΗΠΑ, Ιταλία, Γαλλία) αναμένεται να εμφανίσουν αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2009, ενώ η όποια ανάκαμψη μετά τα μέσα του 2009 θα είναι αναιμική.

Σε συνδυασμό με την υποτίμηση της βρετανικής λίρας και του αμερικανικού δολαρίου τα τελευταία δύο χρόνια, τα νέα δεν είναι σίγουρα ευχάριστα. Μελέτη του ΔΝΤ για τις υφέσεις του παρελθόντος στις κυριότερες οικονομίες κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υφέσεις, όπως η σημερινή, που σχετίζονται με πτώσεις στις τιμές των ακινήτων και με περιορισμό των πιστώσεων είναι βαθιές και διαρκούν περισσότερο από τις τυπικές υφέσεις.⁷⁴

Η πορεία του τουρισμού στην Ελλάδα και τις ανταγωνίστριες χώρες επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και προβλέψεων: από τα μέχρι σήμερα διαθέσιμα στοιχεία για το 2009, αναδεικνύεται η αρνητική πορεία των τουριστικών μεγεθών για όλους τους ανταγωνιστικούς ευρωμεσογειακούς προορισμούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κρίση άγγιξε ακόμη και την Τουρκία (-0,5%), στην οποία τα τελευταία χρόνια οι ρυθμοί ανάπτυξης ξεπέρασαν το 15%. Η πορεία των συναλλαγματικών εισπράξεων, ιδιαίτερα για τη χώρα μας, το πρώτο τρίμηνο του 2009, ήταν δυσμενέστερο αυτής των αφίξεων, αφού κατά γράφεται μείωση κατά 18,2%.⁷⁵

Πίνακας Νο 6
Εισερχόμενος τουρισμός
% μεταβολή

Χώρα	Αφίξεις		
	2007/2006	2008/2007	2009/2008
Ελλάδα(*) (1)	11,5	0,0	-7,3
Ιταλία(2)	20,0	-3,8	-4,8
Ισπανία(1)	1,7	2,9	-11,9
Πορτογαλία(**)(3)	6,0	9,9	-20,6
Κροατία(**)(3)	14,7	38,2	-21,6
Κύπρος(1)	-6,0	0,6	-8,6
Τουρκία(1)	14,9	12,4	-0,5

(*) Αφορά αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας.

(**) Αφορά διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

(1) Ιανουάριος-Απρίλιος (2) Ιανουάριος-Φεβρουάριος (3) Ιανουάριος-Μάρτιος

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

⁷⁴ <http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/411647/Article.aspx>

⁷⁵ Περιοδικό: Οικονομική επιθεώρηση, Αύγουστος 2009, σελ 27

3.4.4 Κρίση στα ακίνητα:

Η κρίση στα ακίνητα είναι γεγονός! Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Οι προβλέψεις των ειδικών κάνουν λόγο για συνέχιση της κρίσης έως το 2010.

- Οι ρυθμοί αύξησης των χορηγήσεων από 34% είναι στο 17% και για το 2009 οι τράπεζες βλέπουν να πέφτει στο 15%.
- Αυξάνονται οι κατασχέσεις σπιτιών λόγω χρεών. Σήμερα είναι περισσότερες σε σύγκριση με το προηγούμενο εξάμηνο. Περίπου στις 73,000 έφτασε ο συνολικός αριθμός των διαταγών πληρωμής που εκδόθηκαν πέρυσι από το Ειρηνοδικείο και το Πρωτοδικείο της Αθήνας. Σύμφωνα με το Ειρηνοδικείο της Αθήνας, το 2007 έγιναν 3,705 κατασχέσεις κινητών και εκδόθηκαν 4,694 προγράμματα πλειστηριασμών ακινήτων. Πέρυσι σημειώθηκε αύξηση 18,7% στις διαταγές πληρωμής για χρέη σε στεγαστικά δάνεια.
- Το 70% των πλειστηριασμών και των κατασχέσεων αφορά διεκδικήσεις τραπεζών κατά πελατών τους, ενώ το υπόλοιπο 30% αφορά απαιτήσεις ιδιωτών αλλά και Δημοσίου – ΔΟΥ.
- Έξι στους δέκα πολίτες δεν εμφανίζουν πρόθεση αγοράς τα επόμενα πέντε χρόνια. Συνταξιούχοι, οι άνεργοι και οι νοικοκυρές είναι αρνητικοί στο ενδεχόμενο αγοράς νέας κατοικίας την προσεχή πενταετία.
- Μόνο τρεις στους δέκα εκτιμούν ότι η κατοικία αποτελεί επένδυση για το μέλλον. Στη Θεσσαλονίκη το ποσοστό ιδιοκατοίκησης φτάνει το 74%. Το 38% των ερωτηθέντων έχει ιδιόκτητη κατοικία με εμβαδόν 61-90 τ.μ.
- Το 45% επιλέγει την περιοχή που θα κατοικήσει με βάση την καθαριότητα και την ύπαρξη χώρων πρασίνου.
- Ο αριθμός νέων οικοδομικών αδειών έχει μειωθεί κατά 15,9%.
- Το 41% των πολιτών βλέπει αύξηση τιμών τους επόμενους 12 μήνες και το 36% ότι θα παραμείνουν σταθερές.
- Τέσσερις στους δέκα διαμένουν σε παλιές κατοικίες, δηλαδή προ του 1980.⁷⁶

⁷⁶ Ένθετο Καθημερινής: «Όλα όσα θέλετε να ξέρετε για τα στεγαστικά δάνεια», σελ. 6

3.5. Η Εικόνα σήμερα:

Μια ανάσα πριν από την ύφεση βρίσκεται η ελληνική οικονομία. Η Τράπεζα της Ελλάδος εκτιμά ότι φέτος ο ρυθμός ανάπτυξης θα διαμορφωθεί μεταξύ 0% και -1%, το δε Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών εγκατέλειψε πλέον την αισιόδοξη πρόνλεψη για +1,1% και δια στόματος Γ. Παπαθανασίου προβλέπει πλέον μηδενικό ρυθμό ανάπτυξης.⁷⁷

Στελέχη της ΕΣΥΕ εκτιμούν ότι το ΑΕΠ συρρικνώθηκε στο δεύτερο τρίμηνο κατά περίπου 0,2%, όταν στο πρώτο τρίμηνο του 2009 είχε αυξηθεί οριακά, κατά 0,3% και πέρυσι στο δεύτερο τρίμηνο είχε καταγράψει άνοδο της τάξης του 3,5%. Φέτος, στο διάστημα Απριλίου - Ιουνίου, σημειώθηκε μεγάλη κάμψη στην οικοδομή, «βουτιά» της βιομηχανικής παραγωγής και σημαντική μείωση της κατανάλωσης.

Ωστόσο, ο παράγοντας «κλειδί» είναι η πορεία του τουρισμού. Μάλιστα, η πτώση στην τουριστική κίνηση είναι και ο κυριότερος λόγος για τον οποίο στο οικονομικό επιτελείο εκφράζουν ανοιχτά πλέον τους φόβους τους ότι η ελληνική οικονομία θα παρουσιάσει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης σε ολόκληρο το 2009.

Σχετικά με την ανεργία, στην ΕΣΥΕ υποστηρίζουν ότι τον Μάιο κινήθηκε κάτω από το 9%, όταν τον Απρίλιο είχε διαμορφωθεί στο 9,4% και στο πρώτο τρίμηνο του έτους στο 9,3%. Σε σχέση, όμως, με τον περυσινό Μάιο καταγράφεται μεγάλη αύξηση των ανέργων, αφού τότε είχε ανέλθει στο 6,6%. Πάντως, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις, το ποσοστό ανεργίας για ολόκληρο το 2009, αναμένεται να κινηθεί σε επίπεδα υψηλότερα του 9%.⁷⁸

Στη συρρίκνωση των αναπτυξιακών επιδόσεων της οικονομίας παραπέμπουν όλα τα στοιχεία για την πορεία βασικών κλάδων, όπως της βιομηχανίας(η οποία βρίσκεται σε βαθιά ύφεση), του τουρισμού, των κατασκευών και των εξαγωγών.

Το πλήγμα για τις επιχειρήσεις είναι πολύ σημαντικό. Σύμφωνα με έρευνα του IOBE, επιδείνωση της οικονομικής κρίσης το επόμενο δωδεκάμηνο, η οποία θα αποτυπωθεί στην πτώση των πωλήσεων και των κερδών, προβλέπει το 85% των επιχειρήσεων. Περισσότερες από 50% των επιχειρήσεων εκτιμούν ότι ο τζίρος και τα κέρδη τους θα μειωθούν 20% τους επόμενους δώδεκα μήνες, ενώ επτά στις δέκα επιχειρήσεις θεωρούν ότι έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την κρίση, με τη βιομηχανία και το εμπόριο να εκφράζουν τη μεγαλύτερη απαισιοδοξία και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να θεωρούν ότι έχουν πληγεί περισσότερο.

Τα κέρδη αναμένονται να υποχωρήσουν κατά μέσο όρο 13%, με τη βιομηχανία να χάνει 7,7%, τις υπηρεσίες 33,5%, το λιανικό εμπόριο 17% και τις κατασκευές 23,8%. Η κρίση έχει επηρεάσει τη χρηματοδότηση από τις τράπεζες για τρεις στις πέντε επιχειρήσεις. Έντονα αρνητική αξιολόγηση εντοπίζεται στο κλάδο των κατασκευών, όπου το 70% των επιχειρήσεων κρίνει ότι η κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τη χρηματοδότηση. Δύο στις τρεις επιχειρήσεις εντοπίζουν βασικότερο πρόβλημα στον περιορισμό της ρευστότητας πελατών και προμηθευτών. Χαρακτηριστικό της πιστωτικής ασφυξίας είναι τα στοιχεία του «Τειρεσία», σύμφωνα με τα οποία στο πρώτο εξάμηνο του 2009 η αξία των ακάλυπτων επιταγών και των απλήρωτων συναλλαγματικών εκτινάχθηκε στα 1,77 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 198% σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, καταγράφοντας δηλαδή νέο ιστορικό ρεκόρ.⁷⁹

⁷⁷ Περιοδικό: Οικονομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 2009,σελ. 10

⁷⁸ Εφημερίδα: Καθημερινή, Τρίτη 18/08/2009

⁷⁹ Περιοδικό: Οικονομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 2009,σελ. 10

Την ίδια στιγμή, τα στοιχεία για την οικονομική κατάσταση των Ελλήνων είναι άκρως ανησυχητικά. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Φτώχειας, Εισοδημάτων, Ανισοτήτων και Κοινωνικού Αποκλεισμού, ένας στους πέντε Έλληνες βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Το εισοδήμα τους δεν καλύπτει τις βασικές τους ανάγκες. Άλλοι, που δεν είναι κάτω από το όριο της φτώχειας, δεν μπορούν να ξεπληρώσουν τα χρέη τους. Μάλιστα, η χώρα μας βρίσκεται μόλις μια θέση κάτω από την “ πρωταθλήτρια” της φτώχειας, τη Λετονία, με ποσοστό 20,1%, σε σύνολο 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παρά την άνοδο του ΑΕΠ την τελευταία δεκαετία, το ποσοστό της μακροχρόνιας φτώχειας παραμένει αμετάβλητο στο 14% του συνόλου του πληθυσμού.⁸⁰

Η κατάσταση των φορολογικών εσόδων και η εκτός ελέγχου αύξηση των δαπανών που έχουν φέρει το δημοσιονομικό έλλειμμα στο 5,1% στο τέλος του 5μήνου οδήγησαν την κυβέρνηση στη λήψη έκτακτων φοροεισπρακτικών μέτρων. Ειδικότερα επιβλήθηκε έκτακτη εισφορά και ετήσιο ειδικό τέλος έως και 1.300€ στους κατόχους ιδιωτικών και επαγγελματικών σκαφών. Επίσης, επιβλήθηκε ειδικός φόρος στους κατόχους Ι.Χ. μεγάλου κυβισμού και αυξήθηκε η φορολογία στην κινητή τηλεφωνία με συμβόλαιο. Επιβλήθηκε υψηλός φόρος και στα καρτοκινητά.⁸¹

Τον Οκτώβριο με την κατάρτιση του προϋπολογισμού του 2010, αλλά και τη υποβολή στην Ευρωπαϊκή Ένωση του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΠΣΑ) θα παρουσιαστεί ένα ολοκληρωμένο πακέτο μόνιμων διαρθρωτικών μέτρων, με στόχο τον σε μόνιμη βάση περιορισμό των κρατικών δαπανών, την ενίσχυση των δημοσίων εσόδων μέσω της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της εθνικής μας οικονομίας. Άλλωστε, το 2010 δεν προβλέπεται να έχουμε τις έκτατες απώλειες εσόδων που έχουμε καθόλη τη διάρκεια του 2009.

Τα μέτρα που ανακοινώθηκαν σίγουρα δεν είναι ευχάριστα και πρώτα από όλα για την κυβέρνηση. Είναι όμως αναγκαία μέτρα και κατά το δυνατόν δίκαια κατανομημένα. Αναγκαία, προκειμένου να εξισορροπηθούν οι απώλειες εσόδων που προκαλεί η κρίση. Και δίκαια κατανομημένα, γιατί το βάρος, πέφτει σε όσους έχουν αποδεδειγμένα μεγαλύτερες οικονομικές δυνατότητες και μπορούν να συνεισφέρουν στην εθνική προσπάθεια. Πέραν του ότι, οι φόροι σε σκάφη, σε αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού δεν αφορούν τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα για τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, οι φόροι στην βενζίνη και στην κινητή τηλεφωνία δεν αποτελούν τελείως ανελαστικές δαπάνες. Οι αντίστοιχες επιβαρύνσεις αφορούν κυρίως αυτούς που κάνουν μεγάλη χρήση είτε του κινητού τους είτε του αυτοκινήτου τους. Άρα μπορούν να γίνουν οικονομίες σε ατομικό επίπεδο.⁸²

⁸⁰ <http://www.capital.gr/news.asp?details=630170>

⁸¹ Περιοδικό: Οικονομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 2009, σελ. 11

⁸² Εφημερίδα: Αυριανή, 06/07/2009

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

4.1 Εισαγωγή στο τραπεζικό σύστημα:

Τράπεζα είναι ο οργανισμός που διαχειρίζεται χρήματα, είναι ο χώρος όπου προσφέρει την διαχείριση και την προστασία χρημάτων των πελατών, δίνει συμβουλές στους πελάτες για επενδύσεις και αποδόσεις και βοηθάει καταναλωτές, νοικοκυριά και επιχειρήσεις με δανεισμό για την κάλυψη των αναγκών τους.⁸³

Το τραπεζικό σύστημα είναι ο μεσάζον μεταξύ αποταμιευτών και επενδυτών. Η καλή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος είναι ζωτική για την ανάπτυξη της οικονομίας καθώς αυτή συντελεί στην απρόσκοπτη μεταβίβαση των αποταμιεύσεων σε επενδυτικά έργα.

Το τραπεζικό σύστημα είναι ότι είναι το κυκλοφορικό σύστημα για έναν οργανισμό. Μέσω αυτού συντηρείται αλλά και αναπτύσσεται το εθνικό σώμα. Άρα είναι πολύ σημαντικό να είναι ενταγμένο σε μια γενική εθνική πολιτική, που στόχο έχει να κατανέμει τους εθνικούς πόρους με τέτοιο τρόπο, ώστε από την μία να διατηρούνται οι υπάρχουσες δραστηριότητες και από την άλλη να αναπτύσσονται καινούριες. Δραστηριότητες, που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και θα συντελέσουν όχι μόνον στην ανάπτυξη, αλλά και στη γενικότερη κοινωνική λειτουργία. Δεν έχει σημασία αν αυτό το σύστημα συντίθεται από ιδιωτικές ή κρατικές τράπεζες. Αυτό το οποίο έχει σημασία είναι να ελέγχεται στη λειτουργία του. Δεν έχει σημασία δηλαδή ποιος εισπράττει το τραπεζικό κέρδος. Σημασία έχει να μην χάνει τον προσανατολισμό του ως σύστημα.

Οι κύριες λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος είναι

1. Ο δανεισμός και επένδυση χρημάτων
2. Πληρωμές για τους πελάτες
3. Διαχείριση και προστασία των χρημάτων
4. συμβουλές για επενδύσεις και αποδόσεις.

Οι τράπεζες λειτουργούν σε μεταβαλλόμενο περιβάλλον όπως:

- Παγκοσμιοποίηση
- Διαφοροποίηση προϊόντων
- Αποκοινωνικοποίηση (deregulation)
- Ένταση των συγχωνεύσεων και εξαγορών
- Αυτοματοποίηση των υπηρεσιών.

⁸³ Τραπεζικό marketing, Πέτρος Τομάρας, σελ.14-15

Νομισματική πολιτική στην Ελλάδα:

Ιστορικό: Μεταπολεμικά και ως την δεκαετία του 1980, νομισματική πολιτική στην Ελλάδα ασκούσε η Νομισματική Επιτροπή. Ιδρύθηκε το 1946 με πρόεδρο τον Υπουργό Συντονισμού και μέλη τους Υπουργούς Προεδρίας και Οικονομικών και τον Διοικητή της ΤτΕ (αρχικά συμμετείχαν και εκπρόσωποι των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου).

Η νομισματική πολιτική ασκείται με μέτρα άμεσου επηρεασμού των πιστώσεων (καθορισμός του ύψους, των κανόνων, των όρων και του επιτοκίου πιστώσεων).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 καταργήθηκε η Νομισματική Επιτροπή και η νομισματική πολιτική ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το τραπεζικό σύστημα απελευθερώθηκε το 1992 (προϋπόθεση συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή νομισματική ενοποίηση). Με την ένταξη της ΤτΕ στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (1 Ιανουαρίου 2001) η νομισματική πολιτική ασκείται ενιαία.⁸⁴

Κεντρική τράπεζα:

Οι λειτουργία της Κεντρικής τράπεζας βασίζεται στους εξής ρόλους:

1. Ελέγχει τη λειτουργία των τραπεζών έτσι ώστε να ακολουθούν τους νόμους για τη σωστή και ασφαλή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος.
2. Λειτουργεί σαν τραπεζίτης των τραπεζών, δανείζοντας σε περιπτώσεις ανάγκης.
3. Ασκή νομισματική πολιτική ελέγχοντας την προσφορά του χρήματος.

Ο σημαντικότερος τρόπος με τον οποίο η κεντρική τράπεζα της Ελλάδος επηρεάζει την προσφορά χρήματος είναι η πολιτική της ανοιχτής αγοράς. Με την οποία, η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος αγοράζει ή πουλά κρατικά ομόλογα μέσω του χρηματιστηρίου.

Ο Συντονισμός σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελείται από όργανα τα οποία επιβλέπουν τη λειτουργία του συστήματος. Αυτά είναι:

1. Το Συμβούλιο του Ecofin
2. Η Ευρωβουλή
3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
4. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
5. Οι CEBS-CESR-CEIOPS
6. Η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκής Τράπεζας

⁸⁴ Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφάλισης Τραπεζικών Καταθέσεων (Federal Deposit Insurance), στο 46% έχει ανέλθει το ποσοστό των «προβληματικών» τραπεζών,. Το ποσοστό αποτελεί το υψηλότερο των τελευταίων 13 ετών, γεγονός που επιβεβαιώνει τη δύσκολη εποχή που διανύει ο τραπεζικός κλάδος.

Στην Ελλάδα ο τράπεζες δεν είχαν συμμετοχή στα τοξικά προϊόντα που προκάλεσαν τις αναταράξεις στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τα πραγματικά προβλήματα της κρίσης διαφάνηκαν στην ελληνική οικονομία, με την άνοδο των επιτοκίων και το συντηρητισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος να πλήττει δανειολήπτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών και λοιπές πτυχές της αγοράς, με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία⁸⁵

4.2. Έλεγχοι για τις οικονομικές καταστάσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων:

Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γ. Προβόπουλου και ο πρόεδρος της κεφαλαιαγοράς κ. Α. Πιλάβιου καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες και η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου συζήτησαν σχετικά με τους ελέγχους που θα διενεργηθούν στις οικονομικές καταστάσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων για τη χρήση του 2008 και τα τεχνικά ζητήματα που θα αντιμετωπιστούν. Ειδικότερα:

1. Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, με ιδιαίτερη έμφαση στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει ενεργός αγορά ή όταν η αγορά παρουσιάζει χαμηλή εμπορευσιμότητα.

2. Οι επαναταξινομήσεις χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού σύμφωνα με τις πρόσφατες αλλαγές που έχουν γίνει στα διεθνή λογιστικά πρότυπα και η συμμόρφωση με τους κανόνες γνωστοποιήσεων, ούτως ώστε οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν πλήρως την επίπτωση των σχετικών μεταβολών.

3. Οι προβλέψεις για απομείωση της αξίας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, κυρίως των δανείων, με έμφαση στην ανάγκη πλήρους αποτύπωσης των υφιστάμενων συνθηκών της αγοράς, των καθυστερήσεων αποπληρωμής, των ενδείξεων για επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των δανειοληπτών και για ενδεχόμενη μείωση της αξίας των πιθανών εξασφαλίσεων. Επιπλέον αναφέρθηκαν και οι περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται η καταχώριση των ζημιών απομείωσης στα αποτελέσματα χρήσης.

4. Η προβλεπόμενη ένταξη στις καταστάσεις πληροφοριών που παρέχουν τη δυνατότητα στους επενδυτές να αξιολογήσουν επαρκώς την επίδραση την οποία έχουν τα χρηματοοικονομικά μέσα στην οικονομική θέση και απόδοση της τράπεζας και τους κινδύνους

⁸⁵ Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος

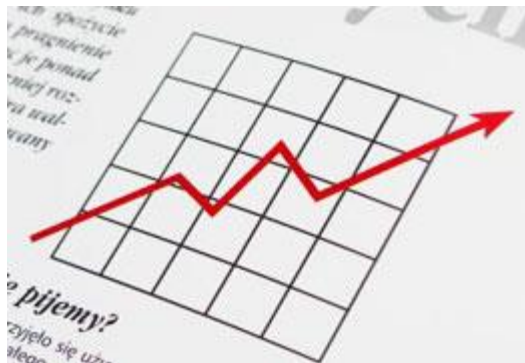
στους οποίους η τράπεζα ήταν εκτεθειμένη κατά τη διάρκεια και στο τέλος της χρήσης, καθώς και η επεξήγηση των τρόπων με τους οποίους γίνεται η διαχείριση των κινδύνων.

Η Τράπεζα της Ελλάδος θα παρακολουθεί τα ζητήματα αυτά σε συνεχή βάση και θα βρίσκεται σε επικοινωνία με τα πιστωτικά ιδρύματα και τις ελεγκτικές εταιρίες στο πλαίσιο του εποπτικού της ρόλου. Η διαφάνεια και η ορθή απεικόνιση των ισολογισμών και των αποτελεσμάτων των εταιριών έχουν πρωτεύουσα σημασία για την επιτυχή αντιμετώπιση των εξωγενών κραδασμών που επηρεάζουν τη χρηματοπιστωτική και, μέσω αυτής, τη μακροοικονομική σταθερότητα, διότι αμβλύνουν τις διακυμάνσεις των όρων και συνθηκών δανεισμού και τις δυσμενείς επιπτώσεις αυτών των διακυμάνσεων για τον πραγματικό τομέα της οικονομίας.

Οι συνεχιζόμενες αναταράξεις των πιστωτικών αγορών και η επιδείνωση της εικόνας των τραπεζικών ιδρυμάτων στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη καθιστούν πιο επιτακτική την αυξημένη εγρήγορση και ετοιμότητα των αρχών εποπτείας. Η Τράπεζα της Ελλάδος θα διατηρεί στενή συνεργασία με άλλες εποπτικές αρχές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και με τους ορκωτούς λογιστές των πιστωτικών ιδρυμάτων και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς ελέγχου, στο πλαίσιο της απαιτούμενης συντονισμένης προσπάθειας για ορθή και διαφανή αποτύπωση των οικονομικών στοιχείων των πιστωτικών ιδρυμάτων και συστηματική παρακολούθηση των δεδομένων που επηρεάζουν το τραπεζικό σύστημα.⁸⁶

4.3. NPL - Προληπτική αύξηση προβλέψεων από τράπεζες:

Η προληπτική αύξηση των προβλέψεων αποτελεί ένα νέο όρο που εισάγει η Alpha bank στην τραπεζική ορολογία και όπως διαφαίνεται θα υιοθετηθεί από μεγάλη μερίδα τραπεζών στα επόμενα τρίμηνα. Η ΤτΕ και οι τραπεζίτες έχουν κρούσει τον κώδων του κινδύνου προβλέποντας ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα θα είναι στο μέλλον η αύξηση των επισφαλειών. Πόσο όμως μπορεί να αυξηθούν οι επισφάλειες στην Ελλάδα;

Σύμφωνα με απολύτως αξιόπιστες πληροφορίες η ΤτΕ μεταξύ των εναλλακτικών μοντέλων, stress test, που έχει διερευνήσει είναι και μια ενδεχόμενη αύξηση του NPL δηλαδή του δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων από 4,7% περίπου στο 9% ή αν ο αντίκτυπος της κρίσης είναι χαμηλότερος τότε θα μπορούσε να διαμορφωθεί στο 6% επί του συνόλου των χορηγήσεων.

Με τα δάνεια να διαμορφώνονται στα 230 δις ευρώ την τρέχουσα περίοδο και το NPL να διαμορφώνεται στο 4,7% ή περίπου 10 δις ευρώ προβληματικά δάνεια στο σύστημα τότε οι

⁸⁶ <http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/412141/Article.aspx>

επισφάλειες μπορεί να εκτοξευθούν με βάση την πλέον απαισιόδοξη πρόβλεψη έως τα 20 δις ευρώ.

Όμως και ενώ η ΤτΕ πρέπει να λαμβάνει υπόψη της όλες τις παραμέτρους και να αξιολογεί όλα τα δεδομένα, ανάλογα μοντέλα έχουν χρησιμοποιήσει και τράπεζες και μεταξύ αυτών και η Εθνική. Με βάση πληροφορίες μεταξύ των πιθανών σεναρίων που έχουν ληφθεί από την Εθνική για τις επισφάλειες είναι το NPL στο τραπεζικό σύστημα να υπερβεί το 10% και ουσιαστικά να εκτοξευθούν οι προβλέψεις στα 23 με 24 δις ευρώ. Θα έχουν δημιουργηθεί δηλαδή 13 με 14 δις ευρώ νέα προβληματικά δάνεια.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι περίπου για το 52% των δανείων υπάρχουν προβλέψεις και για το 48% εξασφαλίσεις προκύπτει ουσιαστικά ότι σε μια δραματική επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας από τα 13 με 14 δις ευρώ προβληματικά δάνεια που θα μπορούσαν να προκύψουν περίπου τα μισά δηλαδή 6 με 7 δις ευρώ θα αποτελούσαν τον σκληρό πυρήνα του προβλήματος για το οποίο οι τράπεζες θα υποχρεώνονταν να περάσουν τις ζημιές από τα αποτελέσματα και εν συνεχεία από την καθαρή θέση.

Όμως αν οι τράπεζες διενεργούσαν πρόσθετες προβλέψεις 6 με 7 δις ευρώ θα ναρκοθετούσαν τα κέρδη τους και ή θα εμφάνιζαν δραματική πτώση ή ακόμη και ζημιές. Που όμως εδράζετε αυτή η απαισιόδοξη εκτίμηση που μπορεί να πλήξει τα κέρδη των τραπεζών το 2009 και το 2010;

1) Η παρελθούσα εμπειρία έχει αποδείξει ότι η κορύφωση των επισφαλειών εμφανίζεται 6 μήνες μετά την σταδιακή σταθεροποίηση και ανάκαμψη των χρηματιστηρίων μετά από μια μεγάλη κρίση. Ουσιαστικά τα προβληματικά δάνεια θα κορυφωθούν προς το τέλος του 2009 ή αρχές του 2010.

2) Το Αύγουστο του 1991 (μετά την κρίση) καταγράφηκε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο η χειρότερη επίδοση των τραπεζών στα προβληματικά δάνεια είχαν ανέλθει στο 11,9%.

Το 2002 το NPL σε πανευρωπαϊκό επίπεδο είχε διαμορφωθεί στο 10,4%. Το 2009 με 2010, είναι ενδεχόμενο το NPL να αγγίξει εκ νέου διψήφιο αριθμό κοντά στο 10% και αν οι εκτιμήσεις αυτές επιβεβαιωθούν τότε κέρδη και ίδια κεφάλαια θα πληγούν καιρως.⁸⁷

⁸⁷ http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&1a=1&art_aid=187252

4.4. Η Κατάσταση στο τραπεζικό κλάδο:

4.4.1 Τα 9μήνα των τραπεζών:

Οι ρυθμοί ανάπτυξης των τραπεζικών μεγεθών συνέχισαν να αυξάνονται, ωστόσο με αισθητά μικρότερη ένταση, με **την ποιότητα των χαρτοφυλακίων** τους να αποτελεί το σημαντικότερο ερώτημα. Αυτό αποτελεί το πρώτο αλλά και ουσιαστικότερο συμπέρασμα των αποτελεσμάτων στο εννεάμηνο του 2008. Συνολικά, παρά τις όποιες επιφυλάξεις, **η διατήρηση των λειτουργικών περιθωρίων σε ικανοποιητικά επίπεδα** είναι σημαντικό δείγμα υγείας για τις τραπεζικές δυνάμεις.

Σε περιβάλλον κρίσης, όμως, όπου η ποιότητα αποτελεί το ζητούμενο, οι προβλέψεις για επισφάλειες σημείωσαν εντυπωσιακή άνοδο συνολικά, ενώ το ζήτημα για τις ελληνικές τράπεζες δεν είναι το τρίμηνο που πέρασε, αλλά οι προοπτικές για το 2009 και το 2010, ιδιαίτερα όσον αφορά στην πιστωτική ποιότητα των χαρτοφυλακίων τους. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, για την ώρα πάντα, παρουσιάζει σχετικά ισχυρά δείγματα υγείας, εντούτοις είναι σημαντικά εκτεθειμένο στους κινδύνους των αναδυόμενων αγορών, κυρίως στα Βαλκάνια και στην Τουρκία.⁸⁸

---ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Στο 1,235 δισ. ευρώ διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας στο εννεάμηνο του 2008, σημειώνοντας αύξηση κατά 7% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007, αν και τα καθαρά κέρδη από τις εγχώριες δραστηριότητες έφτασαν στα 732 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας πτώση 7% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε στο 25% για το εννεάμηνο του 2008, οριακά μειωμένη κατά μία ποσοστιαία μονάδα έναντι του εννεαμήνου 2007.

Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα, ενώ ένα στοιχείο το οποίο χρήζει αξιολόγησης είναι ο χαμηλός όγκος των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων που διαμορφώθηκε στο επίπεδο του 3,10%, βελτιωμένος κατά 50 μονάδες βάσης σε σχέση με το εννεάμηνο του 2007. Από την άλλη πλευρά, όμως, παρά τη θετική αυτή εξέλιξη, οι προβλέψεις του ομίλου έναντι πιστωτικού κινδύνου αυξήθηκαν στο τρίτο τρίμηνο κατά 21% στα 112 εκατ. ευρώ, ενώ ο δείκτης κάλυψης καθυστερούμενων χορηγήσεων από προβλέψεις μειώθηκε στο 78% από 86% στο τρίτο τρίμηνο του 2007.⁸⁹

⁸⁸ Εφημερίδα: Χρήμα Τρίτη, 23/12/2008

⁸⁹ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

Τέλος, ο δείκτης cost of risk αυξήθηκε σε 72 μονάδες βάσης στο φετινό τρίτο τρίμηνο από 66 μονάδες βάσης το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2007.

---EFG EUROBANK

Τα καθαρά κέρδη της EFG Eurobank διαμορφώθηκαν στα 647 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 4,7%, ενώ τα οργανικά κέρδη της τράπεζας ενισχύθηκαν κατά 17,8% στα 560 εκατ. ευρώ και οι καταθέσεις εμφάνισαν ισχυρή άνοδο 42,5% σε ετήσια βάση. Το επιτοκιακό περιθώριο παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα, παρόλο που σημείωσε πτώση σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2007.

Η μικρή αύξηση στον δείκτη κόστους προς έσοδα σε επίπεδο ομίλου ήταν αναμενόμενη, ενώ ένα ακόμα ενδιαφέρον στοιχείο είναι ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ο οποίος παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα στο 2,66% των συνολικών χορηγήσεων, έναντι 2,57% το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2007. Ο δείκτης κάλυψης καθυστερούμενων χορηγήσεων από προβλέψεις, ωστόσο, μειώθηκε αισθητά στο 77,6% το τρίμηνο που πέρασε από 91,2% όπου είχε διαμορφωθεί το εννεάμηνο του 2007 (λαμβάνομένων υπόψη, όμως, των εξασφαλίσεων ο δείκτης κάλυψης των επισφαλών απαιτήσεων υπερβαίνει το 100%).

Τέλος, και ο δείκτης καθυστερήσεων άνω των 90 ημερών διαμορφώθηκε στο 3,43% από 3,32% το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2007.⁹⁰

---ALPHA BANK

Ο όμιλος της Alpha Bank εμφάνισε πτώση 15,2% στα ενοποιημένα καθαρά κέρδη, τα οποία διαμορφώθηκαν στα 568 εκατ. ευρώ έναντι 669,7 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ τα καθαρά τακτικά κέρδη μειώθηκαν 3,5% σε σχέση με το εννεάμηνο του 2007.

Τα έσοδα από τόκους αυξήθηκαν κατά 16,6% και σε επίπεδο καθαρών εσόδων η τράπεζα κινήθηκε καλύτερα σε σχέση με τα προηγούμενα τρίμηνα, ενώ το απόλυτο μέγεθος ανήλθε σε 1,82 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 11,7%. Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο διαμορφώθηκε υψηλότερα στο 3,1%, ενώ ο δείκτης εξόδων προς έσοδα έφτασε στο 46,4% από 45,4% στη διάρκεια του 2007.

Το στοιχείο το οποίο επηρέασε σημαντικά τα κέρδη του εννεαμήνου ήταν οι ζημιές απομειώσεως, οι οποίες στο τρίτο τρίμηνο αυξήθηκαν στα 124,1 εκατ. ευρώ, ενώ στο εννεάμηνο ανήλθαν στα 266 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 69% σε ετήσια βάση. Παρά τη σημαντική άνοδο, ο δείκτης κάλυψης καθυστερούμενων χορηγήσεων διαμορφώθηκε στο 56%, επίπεδο αρκετά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της αγοράς, αν και ο δείκτης καθυστερήσεων μειώθηκε στο 3,5% από 3,9% στο εννεάμηνο του 2007.

⁹⁰ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

Παράλληλα, οι απομειώσεις δανείων ανήλθαν σε 994 εκατ. ευρώ και διαμορφώθηκαν σε ποσοστό 2% του χαρτοφυλακίου των δανείων.⁹¹

---MARFIN POPULAR BANK

Στα 323,3 εκατ. ευρώ ανήλθαν τα καθαρά κέρδη του ομίλου της Marfin Popular Bank στο εννεάμηνο του 2008, παραμένοντας κοντά στα επίπεδα των επαναλαμβανόμενων κερδών του αντίστοιχου περυσινού διαστήματος, περίοδος στην οποία είχαν περιληφθεί και τα έκτακτα κέρδη από την πώληση συμμετοχών στην Ελληνική Τράπεζα και στη Universal Life. Η Marfin Popular Bank εμφάνισε αύξηση των καταθέσεων κατά 17% στα 24,6 δισ. ευρώ, ενώ οι χορηγήσεις της εμφανίζονται ενισχυμένες κατά 41% στα 23,1 δισ. ευρώ, με τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας να διαμορφώνεται στο 11% στο εννεάμηνο του 2008.

Παράλληλα, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL) μειώθηκε στο 4,2% τον Σεπτέμβριο του 2008 από 5,1% τον Σεπτέμβριο του 2007, αν και ο δείκτης κάλυψης των καθυστερούμενων χορηγήσεων μειώθηκε από το 65% στο 62%. Παράλληλα, οι προβλέψεις για απομειώσεις παρέμειναν στα ίδια επίπεδα σε σχέση με το εννεάμηνο του 2007, ενώ το επιτοκιακό περιθώριο μειώθηκε οριακά στο 2,45% από 2,49% στο τρίτο τρίμηνο του 2008.⁹²

---ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Για την Τράπεζα Πειραιώς, τα καθαρά κέρδη μετά φόρων άγγιξαν τα 441 εκατ. ευρώ έναντι 358,8 εκατ. ευρώ το 2007, αυξημένα κατά 23%. Τα καθαρά έσοδα από τόκους ενισχύθηκαν κατά 34% και διαμορφώθηκαν σε 861 εκατ., ενώ το σύνολο των καθαρών εσόδων του εννεαμήνου του 2008 ανήλθε σε 1,3 δισ. ευρώ εμφανίζοντας αύξηση κατά 27%.

Το καθαρό περιθώριο τόκων διατηρήθηκε στο 3% για το εννεάμηνο του 2008, ενώ ταυτόχρονα ο δείκτης κόστους προς έσοδα διαμορφώθηκε στο 48,9% έναντι 49,3% το προηγούμενο έτος. Παράλληλα, σταθερός διατηρήθηκε ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών στο 3,40%, σημαντική αύξηση σημείωσαν οι προβλέψεις οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 133,7 εκατ. ευρώ από 84,7 εκατ. ευρώ, ενώ για τις διεθνείς δραστηριότητες η άνοδος ήταν της τάξεως του 246%, από 14,9 εκατ. ευρώ σε 51,4 εκατ. ευρώ.

Ο δείκτης κάλυψης των χορηγήσεων σε καθυστέρηση προσέγγισε το 68%, ενώ οι απομειώσεις δανείων διαμορφώθηκαν σε ποσοστό 1,4% του συνολικού χαρτοφυλακίου των δανείων.⁹³

⁹¹ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

⁹² Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

⁹³ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

---ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ

Η Τράπεζα Κύπρου κατέγραψε οριακή αύξηση 1,6% στα καθαρά κέρδη της, στα 375 εκατ. ευρώ, με τα συνολικά έσοδα να διαμορφώνονται στα 887 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 4%. Οι προβλέψεις στο εννεάμηνο μειώθηκαν από τα 51 εκατ. ευρώ στα 40 εκατ. ευρώ, με αποτέλεσμα τα κέρδη να εμφανίζονται ενισχυμένα, ενώ το καθαρό περιθώριο στην Ελλάδα μειώθηκε στο 2,43% από 2,93% το αντίστοιχο περυσινό χρονικό διάστημα.

Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε στο 3,40% από 4,30% στο εννεάμηνο του 2007, ενώ ο δείκτης κάλυψης των καθυστερούμενων χορηγήσεων από προβλέψεις υποχώρησε στο 73% από 78%. Παράλληλα, τα υψηλότερα των προβλέψεων κέρδη τα οποία ανακοίνωσε η Τράπεζα Κύπρου οφείλονται και στην αποτίμηση σε δολάρια της υπεραξίας που καταβλήθηκε για την απόκτηση του 80% της Uniastrium Bank και λιγότερο στις λειτουργικές της δραστηριότητες.⁹⁴

---ΑΤΕΒΑΝΚ

Πτώση 61,8% στα καθαρά κέρδη στο εννεάμηνο του 2008 σημείωσε η Αγροτική Τράπεζα, καθώς το απόλυτο μέγεθος διαμορφώθηκε στα 83,8 εκατ. ευρώ από 219,1 εκατ. ευρώ κατά την αντίστοιχη περυσινή περίοδο, αν και η μείωση αυτή ήταν αναμενόμενη λόγω των σημαντικών μη επαναλαμβανόμενων εσόδων που είχαν επιτευχθεί το εννεάμηνο του 2007, ύψους 80,5 εκατ. ευρώ, από πωλήσεις μετοχών του χαρτοφυλακίου επενδύσεων.

Η οριακή αύξηση των καταθέσεων κατά 3,1% από το εννεάμηνο του 2007 και η μείωση του δείκτη κάλυψης των καθυστερούμενων χορηγήσεων από το 76,5% στο 67,4% ήταν στοιχεία από τα αποτελέσματα εννεαμήνου του 2008. Οι προβλέψεις αυξήθηκαν κατά 16% στα 70,3 εκατ. ευρώ από 60,6 εκατ. ευρώ το εννεάμηνο του 2007, ενώ το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο επιδεινώθηκε ελαφρώς στο 2,91% από το 2,96%.⁹⁵

---ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ

Σημαντική πτώση άνω του 99,5% στα καθαρά κέρδη στο εννεάμηνο του 2008 σημείωσε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, καθώς το απόλυτο μέγεθος διαμορφώθηκε στα 400.000 ευρώ από 73,8 εκατ. ευρώ κατά την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Οι προβλέψεις απομείωσης αξίας απαιτήσεων διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των 29,08 εκατ. ευρώ, έναντι 18,45 εκατ. ευρώ της αντίστοιχης περιόδου του 2007, παρουσιάζοντας αύξηση 57,62%, ενώ τα ίδια κεφάλαια

⁹⁴ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

⁹⁵ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

μειώθηκαν στα 625,94 εκατ. ευρώ, έναντι 746,44 εκατ. ευρώ στο τέλος της προηγούμενης χρήσης.⁹⁶

4.4.2 Τα μερίσματα των τραπεζών:

Με δεδομένο ότι για το 2008 οι τράπεζες θα διανεμούν έως το 35% των κερδών τους σε σχέση με το 50% στο παρελθόν και ταυτόχρονα τα κέρδη των τραπεζών θα είναι μειωμένα κατά 600 εκατ ευρώ είναι προφανές ότι οι μέτοχοι θα λάβουν χαμηλότερα μερίσματα σε σχέση με το 2007. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι πόσο χαμηλότερα μερίσματα;

Οι τραπεζίτες εκπονούν δύο σχέδια το καλό και το κακό για τα μερίσματα σε κάθε περίπτωση όμως τα μερίσματα του 2007 δεν μπορούν να επαναληφθούν. Επίσης υπάρχει ενδεχόμενο κάποιες τράπεζες να μην διανεμούν μέρισμα.

Η Εθνική είχε διανεμίσει το 2007 ως μέρισμα και επανεπένδυση μερίσματος 1,4 ευρώ. Για το 2008 με βάση το καλό σενάριο θα διανεμίσει 1,10 ευρώ και με βάση το κακό σενάριο 0,60 ευρώ. Δεν αποκλείεται να ακολουθήσει εκ νέου πολιτική επανεπένδυση μερίσματος. Δεν θα διανεμίσει bonus για το 2008 εξοικονομώντας 30 εκατ. Ευρώ.

Η Alpha bank είχε διανεμίσει το 2007 μέρισμα 0,90 ευρώ. Για το 2008 θα διανεμίσει μέρισμα που θα κινείται μεταξύ 0,50 και 0,71 ευρώ ανά μετοχή με βάση το κακό και το καλό σενάριο αντίστοιχα. Από το μέρισμα θα εξοικονομήσει περίπου 165 με 180 εκατ. ευρώ.

Η Eurobank είχε διανεμίσει το 2007 κέρδη ανά μετοχή 0,82 ευρώ μαζί με το προμέρισμα. Για το 2008 θα διανεμίσει μέρισμα μεταξύ 0,50 και 0,58 ευρώ ανά μετοχή.

Η Πειραιώς είχε διανεμίσει μέρισμα το 2007 ανά μετοχή 0,72 ευρώ. Για το 2008 το μέρισμα που θα καταβάλλει θα κινηθεί μεταξύ 0,50 και 0,63 ευρώ. Το ποσό που θα εξοικονομήσει από αυτά θα προστεθούν στα κεφάλαια.

Η Κύπρου διένειμε το 2007 περί τα 0,44 ευρώ ανά μετοχή και το 2008 θα κινηθεί μάλλον στα 0,32 ευρώ ανά μετοχή.

Η Marfin Popular Bank είχε διανεμίσει το 2007 μέρισμα 0,35 ευρώ. Για το 2008 μάλλον θα κινηθεί προς τα 0,20 με 0,24 ευρώ ανά μετοχή.⁹⁷

4.5 Τραπεζική ανησυχία για τα 28 δις Ευρώ:

Τον κώδωνα του κινδύνου ότι θα πληρώσουν ακριβά την άντληση ρευστότητας και κεφαλαίων από το πακέτο στήριξης των 28 δις ευρώ κρούουν οι Έλληνες τραπεζίτες και για τον λόγο αυτό αναζητούν φόρμουλα ώστε ή να κάνουν μερική χρήση των μέτρων και για μικρά σχετικά ποσά, όσες το καταφέρουν ή να χρησιμοποιήσουν τα μέτρα για μικρό χρονικό διάστημα ώστε να περιορίσουν το αναμενόμενο υψηλό κόστος.

⁹⁶ Εφημερίδα: Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635

⁹⁷ http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&1a=1&art_aid=189205

Σύμφωνα με πληροφορίες οι διοικήσεις ορισμένων τραπεζών επιδιώκουν να χρησιμοποιήσουν τα μέτρα από αρχές Ιανουαρίου ωστόσο στοχεύουν ορισμένες εξ αυτών , να επιστρέψουν κεφάλαια και ρευστότητα εντός του 2009 στο ελληνικό δημόσιο και ταυτόχρονα να αντλήσουν σχετικά μικρά ποσά ώστε:

1. Να προλάβουν το μπαράζ των εκδόσεων που σχεδιάζονται σε όλη την Ευρώπη. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι συνολικά στην Ευρώπη οι χώρες υλοποιούν αντίστοιχα προγράμματα με την Ελλάδα ύψους 1,5 τρις ευρώ. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι τα κράτη θα αναζητήσουν ρευστότητα 1,5 τρις ευρώ από επενδυτές που γενικά δεν διαθέτουν υψηλή ρευστότητα. Με βάση εκτιμήσεις το μέσο κόστος άντλησης ρευστότητας π.χ. για τα 15 δις ευρώ επί συνόλου 28 δις ευρώ που θα φέρουν την εγγύηση του δημοσίου θα πρέπει να κινείται μεταξύ 160 έως 180 ή το πολύ 200 μονάδες βάσης πάνω από το euribor 3 μηνών δηλαδή με βάση τα τρέχοντα επίπεδα δηλαδή 5,5% περίπου.

Όμως με δεδομένο ότι από τον Ιανουάριο θα ξεκινήσει μπαράζ εκδόσεων δηλαδή θα υπάρχει μεγάλη προσφορά και μικρότερη ζήτηση υπάρχει ο κίνδυνος το κόστος άντλησης ρευστότητας αντί 180 μονάδες βάσης πάνω από το euribor να διαμορφωθεί στις 250 μονάδες βάσης καθιστώντας μη ελκυστική την άντληση ρευστότητας.

Πως προκύπτει η τιμολόγηση; Το δημόσιο αντλεί ρευστότητα με euribor συν 50 μονάδες βάσης , σε αυτό θα πρέπει να προστεθεί ένα premium 40 με 50 μονάδες βάσης καθώς ο εκδότης των ομολόγων θα είναι τράπεζα και εγγυητής το δημόσιο και περίπου 100 μονάδες βάσης το κόστος εγγύησης άρα προκύπτει ένα κόστος με βάση τις τωρινές συνθήκες 5,7%. Αν όμως αντί για 180 ή 200 μονάδες βάσης το κόστος διαμορφωθεί στις 250 μονάδες τότε δεν θα είναι προς το συμφέρον των τραπεζών. Με βάση τελευταίες πληροφορίες η Εθνική σε κεφάλαια θα αντλήσει 400 με 500 εκατ ευρώ η Alpha 800 με 900 εκατ ευρώ η Eurobank 1 δις ευρώ η Πειραιώς 800 με 900 εκατ ευρώ , η ΑΤΕ 400 εκατ ευρώ κ.α.

2. Όσον αφορά την κεφαλαιακή ενίσχυση το 10% ετήσια απόδοση που ζητά το δημόσιο χαρακτηρίζεται υψηλό για προνομιούχες μετοχές. Το παράδειγμα της Εθνικής είναι ενδεικτικό. Η Εθνική υλοποίησε αύξηση κεφαλαίου με προνομιούχες μετοχές ύψους 625 εκατ δολαρίων με απόδοση 9% που τώρα διαμορφώνεται στο 11%. Η Εθνική πληρώνει 11% στους επενδυτές της οι οποίοι όμως λαμβάνουν δύο μεγάλα ρίσκα α) κατέχουν τίτλους τράπεζας και όχι κράτους β) η τράπεζα μπορεί να σταματήσει την καταβολή της απόδοσης σε ετήσια βάση και γ) οι προνομιούχες μετοχές δεν έχουν διάρκεια λήξης. Στην Εθνική αυτό δεν θα συμβεί αλλά θεωρητικά θα μπορούσε να συμβεί.

Με την έκδοση προνομιούχων μετοχών από τις τράπεζες τις οποίες θα τις αγοράσει το κράτος οι κίνδυνοι που επωμίζεται το ελληνικό δημόσιο είναι πολύ μικρότεροι. Σε μια τέτοια περίπτωση θα έπρεπε η απόδοση που ζητά το δημόσιο να είναι της τάξης του 7% ή 8% και όχι 10%. Το δημόσιο όμως ουσιαστικά έχει χορηγήσει δάνειο 5ετούς διάρκειας στις τράπεζες ενώ η καταβολή της απόδοσης του 10% είναι υποχρεωτική.

3) Το ενδεχόμενο να αποπληρώσουν μετά την 1^η Ιουλίου τα κεφάλαια που θα αντλήσουν ορισμένες τράπεζες είναι ενδεχόμενο που εξαρτάται όμως από την κατάσταση των αγορών εκείνη την περίοδο, από το ύψος των νέων επισφαλειών που μπορεί να δημιουργηθούν και από την κεφαλαιακή επάρκεια της κάθε τράπεζας.

4) Αν αποπληρώσουν κεφάλαια μέσα στο 2009 οι τράπεζες δεν θα επηρεαστεί η πολιτική bonus και αποδοχών των τραπεζιτών. Ως έχει ανακοινωθεί οι ετήσιες αποδοχές των τραπεζιτών δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις αποδοχές του διοικητή της ΤτΕ δηλαδή τις 350 χιλιάδες ευρώ. Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν ορισμένοι τραπεζίτες σχεδιάζουν να πραγματοποιήσουν αύξηση κεφαλαίου με έκδοση προνομιούχων μετοχών π.χ. Ιανουάριο ή Φεβρουάριο του 2009 και σε διάστημα 6 με 8 μηνών να επαναγοράσουν τις προνομιούχες μετοχές.⁹⁸

4.6 Πως μοιράστηκε το πακέτο των 28 δις Ευρώ:

Σύμφωνα με πληροφορίες, στο κομμάτι της αύξησης κεφαλαίου (5 δις. ευρώ), η Εθνική θα λάβει ποσό της τάξης του 1 δις. ευρώ, η Alpha Bank 650 εκατ. ευρώ, η Eurobank 950 εκατ. ευρώ, η Πειραιώς 750 εκατ. ευρώ, η ΑΤΕbank 500 εκατ. ευρώ και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο 400 εκατ. ευρώ, ενώ ποσό της τάξης των 750 εκατ. ευρώ θα διανεμηθεί στις άλλες τράπεζες.

Από τα 23 δις. ευρώ της ρευστότητας, υπολογίζεται ότι η Εθνική θα απορροφήσει 5 δις. ευρώ, η Alpha Bank και η Eurobank από περίπου 4 δις. ευρώ έκαστη, 3,5 δις. ευρώ η Πειραιώς, 3 δις. ευρώ η ΑΤΕbank και 1,5 δις. ευρώ το Τ.Τ., ενώ τα υπόλοιπα 2 δις. ευρώ θα δοθούν σε μικρότερες τράπεζες.

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση, η κατανομή θα γίνει με βάση το μερίδιο αγοράς και τη συμβολή κάθε τράπεζας στη χρηματοδότηση της οικονομίας. Το τρίτο κριτήριο είναι η κεφαλαιακή επάρκεια που ορίζεται από 8 -10% και, στην περίπτωση της παροχής ρευστότητας, η κατάσταση από πλευράς ρευστότητας και το ενδεχόμενο να απειληθεί η κεφαλαιακή επάρκεια.⁹⁹

Αυστηρά κριτήρια για την ένταξη

Για το δανεισμό των τραπεζών με εγγύηση του Δημοσίου, τα βασικά κριτήρια είναι η κατάσταση του πιστωτικού ιδρύματος από πλευράς ρευστότητας, το μέγεθός του –όπως αυτό προκύπτει από το μερίδιο αγοράς στη χρηματοδότηση της οικονομίας–, ο ρόλος του στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας καθώς και το μέγεθος της συμβολής του πιστωτικού ιδρύματος στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των στεγαστικών δανείων. Οι τράπεζες θα λάβουν «δανεικά» τα ειδικά ομόλογα του Δημοσίου (με μηδενικό επιτόκιο) και έναντι προμήθειας από 25 έως 50 μονάδες βάσης, ανάλογα με το εάν θα υπάρχουν πρόσθετες εξασφαλίσεις. Οι ίδιες προμήθειες ισχύουν και για τις εγγυήσεις του

⁹⁸ http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&1a=1&art_aid=188583

⁹⁹ <http://www.capital.gr/news.asp?details=630101>

Δημοσίου. Όσον αφορά τις κεφαλαιακές ενισχύσεις με αντάλλαγμα προνομιούχες μετοχές, η επαναγορά τους από τις τράπεζες θα γίνεται στην αρχική τιμή διάθεσης, ενώ η αγορά τους από το Δημόσιο θα γίνεται με ομόλογα ή μετρητά. Η αξία αγοράς των προνομιούχων μετοχών, που είναι η ονομαστική αξία των κοινών μετοχών της τελευταίας έκδοσης των εταιρειών αυτών, καλύπτεται από ομόλογα του ελληνικού δημοσίου με επιτόκιο Euribor. Για τον προσδιορισμό της σχέσης μετατροπής των προνομιούχων μετοχών σε κοινές απαιτείται η υποβολή –στη λήξη της πενταετίας– και έγκριση από τον υπουργό Οικονομίας, ύστερα από σχετική εισήγηση του διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος σχεδίου αναδιάρθρωσης του πιστωτικού ιδρύματος που αδυνατεί να ικανοποιήσει τις προϋποθέσεις εξαγοράς των προνομιούχων μετοχών.

Όσον αφορά την παροχή εγγύησης του Δημοσίου για το δανεισμό των τραπεζών, τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να ζητήσουν την εγγύηση του Δημοσίου για τίτλους που θα εκδώσουν ή δάνεια τα οποία θα συνάψουν ως δανειολήπτες κατά την περίοδο μέχρι 31-12-2009, διάρκειας από 3 μήνες έως 3 έτη. Οι αιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων για χορήγηση εγγύησης περιορίζονται μόνο όσον αφορά το ποσό της συνολικής εγγύησης που αντιστοιχεί σε κάθε πιστωτικό ίδρυμα και στην καταληκτική ημερομηνία αίτησης (31.12.2009). Η εν λόγω εγγύηση δεν καλύπτει καταθέσεις της διατραπεζικής αγοράς.¹⁰⁰

4.7 Η κατάσταση των τραπεζών σήμερα και οι ευκαιρίες στο μέλλον:

Σε αυξήσεις της τιμής-στόχου της Εθνικής τράπεζας, της Alfa Bank, της Eurobank, της Marfin Popular Bank και της τράπεζας Πειραιώς προχώρησαν οι αναλυτές της UBS παίρνοντας τη σκυτάλη ευνοϊκών εκτιμήσεων για τις ελληνικές τράπεζες, από την JP Morgan, την Deutsche Bank και τη Nomura.

Η UBS στην τελευταία της έκθεση εκτιμά ότι τα κέρδη του 2^{ου} τριμήνου θα σημειώσουν αύξηση 20% και αναμένει καλύτερα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα για τις τράπεζες Alfa Bank και Πειραιώς. Στην έκθεση του οίκου εκτιμάται ότι τα καθαρά κέρδη της Alfa Bank στο 2^ο τρίμηνο θα ανέλθουν σε 99 εκατ. ευρώ ενισχυμένα κατά 40% σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο. Για την τράπεζα Πειραιώς αναμένονται καθαρά κέρδη 67 εκατ. ευρώ ενισχυμένα κατά 28,7%, για την Εθνική τράπεζα περιμένει 271 εκατ. ευρώ μειωμένα κατά 9,1%, για την Eurobank περιμένει 78 εκατ. ευρώ αυξημένα κατά 8,6%, για την Marfin εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 53 εκατ. ευρώ ενισχυμένα κατά 31,6% και για την ΑΤΕ περίπου 41 εκατ. ευρώ αυξημένα κατά 10,1%.¹⁰¹

Οι αναλυτές της JP Morgan εκτιμούν ότι η σταθεροποίηση στα περιθώρια και οι βελτιωμένες προοπτικές σε επίπεδο κύκλου εργασιών, θα δώσουν ώθηση στην κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών το 2^ο εξάμηνο του 2009, αλλά και το 2010, με την δεύτερη φάση της ανάκαμψης να στηρίζεται από τις μειωμένες προβλέψεις και τη σταθεροποίηση της ποιότητας των παγίων.

Ευκαιρίες

« Με το τέλος της κρίσης θα δημιουργηθούν επενδυτικές ευκαιρίες, καθώς μεγάλα «σπίτια» του εξωτερικού, που έχουν επενδύσει στα Βαλκάνια και στη Ν.Α. Ευρώπη, θα θελήσουν να αποχωρήσουν στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης των θέσεών τους. Αυτές τις ευκαιρίες

¹⁰⁰ <http://www.capital.gr/news.asp?details=630101>

¹⁰¹ Εφημερίδα: Ημερησία, 25/08/2009, σελ 3

θα πρέπει να είμαστε έτοιμη να τις αξιοποιήσουμε», αναφέρει ο Chief Financial Officer της Εθνικής, Ανθimos Θωμόπουλος, σε συνέντευξη στο περιοδικό Οικονομική Επιθεώρηση.

Η ολοκλήρωση της κρίσης θα δημιουργήσει ένα διαφορετικό τοπίο για τον τραπεζικό κλάδο σε εγχώριο επίπεδο, ο οποίος βγαίνει λιγότερο λαβωμένος σε σχέση με τον υπόλοιπο ευρωπαϊκό. Τα τελευταία αποτελέσματα των στρες τεστ που διενέργησε η Τράπεζα της Ελλάδος, αλλά και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, είναι αποκαλυπτικά. Οι κεφαλαιακές θέσεις των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων παρέμειναν σε σημαντικό βαθμό ισχυρές και η ανάπτυξή τους, μετά την καμπύλη που σημείωσε στο τελευταίο τρίμηνο του 2008 και στο πρώτο του 2009, γύρισε σε θετικό «πρόσημο». Αν συνυπολογιστούν μάλιστα και οι «ενέσεις» που έγιναν τότε προκύπτει ότι η «επόμενη μέρα» διαγράφεται μάλλον αισιόδοξη για τον κλάδο, εκτός σοβαρού απρόοπτου. Κατά συνέπεια, αποκτά ακόμη μεγαλύτερη αξία η πρόβλεψη των ευκαιριών που διανοίγονται στην περιοχή και της ανάγκης για την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή τους.

Και επειδή σε αυτές τις περιπτώσεις η σημασία βρίσκεται στη λεπτομέρεια, η εκτίμηση είναι ότι «οι ευκαιρίες αυτές θα παρατηρηθούν κυρίως λίγο πριν από την ολοκλήρωση της κρίσης». Το πιθανότερο ενδεχόμενο είναι ότι ο κύκλος θα κλείσει προς το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2010. τουλάχιστον σε διεθνές επίπεδο γιατί σε ελληνικό, επειδή άργησε να φτάσει η κρίση θα καθυστερήσει περισσότερο να φύγει. Επειδή όμως τα τραπεζικά επεκτατικά βήματα στρατηγικού χαρακτήρα για τα οποία γίνεται λόγος εντοπίζονται εκτός συνόρων, το χρονοδιάγραμμα που ισχύει είναι αυτό του 1^{ου} τριμήνου του 2010. Κατά συνέπεια ότι είναι να γίνει θα γίνει κυρίως τότε.¹⁰²

Οι νέες αγορές

Υπενθυμίζεται ότι οι περισσότερες από τις ελληνικές τράπεζες και κυρίως οι λεγόμενες «μεγάλες» διαθέτουν σήμερα πολύ ισχυρή παρουσία στις αγορές της Νέας Ευρώπης, αλλά και της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου (Τουρκία, Κύπρος, Αίγυπτος). Το ευτύχημα είναι ότι έως σήμερα η διεθνής κρίση, μολονότι τις χτύπησε, τελικώς δεν τις σάρωσε. Το γεγονός λειτούργησε ευεργετικά για ελληνικούς ομίλους, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις ήλεγχαν και εξακολουθούν να ελέγχουν έως και το 45% των τοπικών αγορών. Το ποσοστό δεν θα πρέπει να προκαλεί εντύπωση, καθώς εκτιμάται ότι τα συνολικά τραπεζικά κεφάλαια που έχουν επενδυθεί στην ευρύτερη περιοχή υπολογίζεται ότι αντιστοιχούν στο 30% με 35% του ΑΕΠ. Κατά συνέπεια, η εξέλιξη αυτή είναι μάλλον φυσιολογική και αναμενόμενη. Απρόοπτη ήταν η έκταση και το μέγεθος της κρίσης, τα επέκεινα της οποίας, όμως, δείχνουν στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή να είναι περιορισμένα.

Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα της Τουρκίας. Ο τοπικός τραπεζικός κλάδος συνέχισε και το πρώτο τρίμηνο του 2009 να εμφανίζει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, την ώρα που η Ευρώπη καταβαρθωνόταν. Όπως είναι φυσικό, το γεγονός αυτό είχε θετικό αντίκτυπο στα αποτελέσματα των ελληνικών θυγατρικών στην άλλη πλευρά του Αιγαίου. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Finansbank, η οποία ανήκει στον Όμιλο της Εθνικής τράπεζας και είναι στην πρώτη δεκάδα της γειτονικής χώρας, ανακοίνωσε αύξηση αποτελεσμάτων από τον Ιανουάριο έως και το Μάρτιο του 2009 σαν να μην μεσολάβησε «καμία κρίση».

Σε ότι αφορά την υπόλοιπη Νέα Ευρώπη, η κατάσταση δεν διαφοροποιείται σημαντικά, αν και οι εκεί προσπάθειες διάσωσης που αναλήφθηκαν ήταν περισσότερο διεθνείς και συντονισμένες, είτε με την ευθύνη διεθνών οργανισμών (IMF, World Bank κ.α.), είτε με πρωτοβουλία ιδιωτικών τραπεζών (πρωτοβουλία των έξι, κ.α.). Είτε έτσι είτε αλλιώς φαίνεται να διασώζεται και παράλληλα να διανοίγει νέους ορίζοντες. Οι τελευταίοι θα οριστικοποιηθούν

¹⁰² Περιοδικό: Οικονομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 2009, σελ.22

όταν οι αναδιατάξεις δυνάμεων, που ξεκίνησαν ή πρόκειται να ξεκινήσουν στο προσεχές διάστημα, δημιουργήσουν «κενά». Αυτά θα προκληθούν, κυρίως, από τις αναμενόμενες αποφάσεις μεγάλων δυτικοευρωπαϊκών και αμερικανικών τραπεζών να αποχωρήσουν από επενδυτικές θέσεις που έχουν δημιουργήσει στην περιοχή. Και αυτά ακριβώς θα κληθούν να καλύψουν όσες από τις ελληνικές τράπεζες είναι κατάλληλα προετοιμασμένες, από κεφαλαιακής κυρίως άποψης. Τέτοιο παράδειγμα είναι η Citigroup η οποία αποφάσισε να αποχωρήσει από αρκετές αγορές.¹⁰³

Αυτές τις υπονοεί ο Ανθ. Θωμόπουλος ότι θα κληθούν να αξιοποιήσουν οι ελληνικοί όμιλοι εφόσον βρεθούν «την κατάλληλη στιγμή στο σωστό σημείο».

¹⁰³ Περιοδικό: Οικονομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 2009, σελ 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΤΕ – ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ της ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

5.1 Γενικές πληροφορίες:

5.1.1 Ιστορικό:

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ) είναι πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα, υπαγόμενη στην ελληνική και κοινοτική τραπεζική νομοθεσία και ειδικότερα στο Ν.2076/92 όπως ισχύει σήμερα, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η δεύτερη τραπεζική οδηγία 89/646/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η τράπεζα ιδρύθηκε το 1841 ως εμπορική τράπεζα και εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από την ίδρυσή του το 1880. Με πάνω από 160 πλέον χρόνια επιτυχούς και αδιάλειπτης λειτουργίας στον οικονομικό βίο της χώρας, η Τράπεζα έχει εξελιχθεί σε ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο όμιλο εταιρειών παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καλύπτοντας έτσι τις συνεχώς διευρυνόμενες ανάγκες των πελατών της. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα ίδρυσε το 1891 την Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλίσεων «Η Εθνική» και το 1927 την Εθνική Κτηματική Τράπεζα.

Γεώργιος Σταύρος
(1841-1869)

Μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928, η Τράπεζα είχε το εκδοτικό προνόμιο στην Ελλάδα και ήταν υπεύθυνη για την έκδοση του νομίσματος. Το 1953, η Τράπεζα συγχωνεύτηκε με την «Τράπεζα Αθηνών», που είχε ιδρυθεί το 1893. Μέσα στο 1998, η Τράπεζα προέβη στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», η οποία είχε προέλθει από τη συγχώνευση δύο πρώην θυγατρικών της εταιρειών, της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» και της «Εθνική Στεγαστική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», με σκοπό την αρτιότερη εξυπηρέτηση των πελατών της στον τομέα της στεγαστικής και κτηματικής πίστης.

Από τον Οκτώβριο 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Η συμμερφωση της Τράπεζας με όλες τις υποχρεώσεις της, σε όλες τις χώρες του κόσμου, όπου αναπτύσσει τις δραστηριότητές της, αποτελεί αρχή που ακολουθείται χωρίς καμία παρέκκλιση. Μετά την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, η ΕΤΕ είναι υποχρεωμένη να συμμορφώνεται και με τη χρηματιστηριακή νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και τις σχετικές αποφάσεις της αμερικανικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος παρέχει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Ο όμιλος δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα καθώς και στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη ΝΑ Ευρώπη (Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία, Αλβανία, Π.Γ.Δ.Μ.), στην Κύπρο, στην Αίγυπτο, στη Ν Αφρική και από το 2006 και μετά, στην Τουρκία.

Η ΕΤΕ, ως οργανισμός που δραστηριοποιείται σε ένα ταχύτατα αναπτυσσόμενο και μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αναγνωρίζει την έκθεση του Ομίλου της σε τραπεζικούς κινδύνους και την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισής τους. Η διαχείριση και ο έλεγχος των κινδύνων αυτών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δέσμευσης του Ομίλου να επιδιώκει σταθερά υψηλές

αποδόσεις για τους μετόχους του, μέσω της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ κινδύνων και αποδόσεων, τόσο στις καθημερινές εργασίες όσο και στη στρατηγική διαχείριση των στοιχείων του ισολογισμού και των κεφαλαίων του Ομίλου.¹⁰⁴

Η περιουσία της ΕΤΕ στο εξωτερικό είναι εντυπωσιακή. Αναπτύσσει δίκτυα καταστημάτων, εξυπηρετώντας όλες τις ελληνικές τράπεζες. Το 1996 διατηρούσε διεθνώς 83 καταστήματα διαφόρων εταιρικών μορφών (καταστήματα, αντιπροσωπείες και πρακτορεία), ενώ το σύνολο του δικτύου των καταστημάτων της ήταν 589 και τα ΑΤΜς ανέρχονταν σε 452. το 2000 τα καταστήματά της ανέρχονταν στα 606 και τα ΑΤΜς της στα 800. Χαρακτηριστικό είναι ότι η ΕΤΕ, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, κατείχε την 116 θέση μεταξύ των τραπεζών όλου του κόσμου.

Η ΕΤΕ έχει το πιο ανεπτυγμένο και οργανωμένο δίκτυο καταστημάτων στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο, σε σχέση με τις άλλες ελληνικές τράπεζες. Είναι από τις πρώτες τράπεζες που καθιέρωσε την τραπεζική πίστη στην Ελλάδα και παρουσιάζει πρώτη τη σύγχρονη τεχνολογία και κυρίως το on line σύστημα.¹⁰⁵

5.1.2 Το οργανόγραμμα της ΕΤΕ:

Το οργανόγραμμα μιας επιχείρησης αποτελεί την τυπική, γραφική απεικόνιση της δομής της, όπου αποτυπώνονται οι ρόλοι στους οποίους έχει καταταμηθεί η επιχειρηματική λειτουργία.

Στο οργανόγραμμα μιας επιχείρησης απεικονίζεται όμως μόνο η επίσημη σχεδίαση της δομής. Στο εκάστοτε ισχύον οργανόγραμμα αποτυπώνονται οι τυπικά προβλεπόμενοι διοικητικοί ρόλοι. Το οργανόγραμμα αποτελεί μια επίσημη τυπική πρόβλεψη δράσης της επιχείρησης.

Το οργανόγραμμα δείχνει:

- την κατανομή της εργασίας σε μέρη
- τις σχέσεις ιεραρχίας
- το επίπεδο διοίκησης με βάση διαδοχικά επίπεδα
- τη διαίρεση της επιχείρησης σε κεντρικές και περιφερειακές μονάδες
- τις υπηρεσιακές και τυπικές οδούς επικοινωνίας.

Το οργανόγραμμα δε δείχνει:

- την άτυπη οργάνωση που αποτελεί προέκταση και συμπλήρωμα της τυπικής.
- όλες τις οδούς επικοινωνίας, τυπικές και άτυπες.
- το βαθμό εξουσίας και ευθύνης των διαφόρων ατόμων¹⁰⁶

¹⁰⁴ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

¹⁰⁵ Τραπεζικό Marketing, Πέτρος Τομάρας, σελ 237-238

¹⁰⁶ www.oktonia.com/download.php?file=942.pdf

5.1.3 Όμιλος της ΕΤΕ:

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η παλαιότερη εμπορική τράπεζα της χώρας, ηγείται του μεγαλύτερου και ισχυρότερου Ομίλου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα:

- Ο Όμιλος της ΕΤΕ προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες επιχειρήσεων και ιδιωτών.
- Η Τράπεζα αριθμεί 578 καταστήματα και 1.500 ATMs στην ελληνική επικράτεια, ενώ διαμέσου θυγατρικών εταιρειών και καταστημάτων διαθέτει το ευρύτερο δίκτυο διανομής προϊόντων και υπηρεσιών από κάθε άλλη τράπεζα στο εξωτερικό (1.234 μονάδες).
- Ο Όμιλος της ΕΤΕ δραστηριοποιείται διεθνώς σε 15 χώρες, όπου ελέγχει 8 τράπεζες και 62 εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών και λοιπών υπηρεσιών.
- Ελέγχοντας το 1/4 της λιανικής τραπεζικής και έχοντας την μεγαλύτερη καταθετική βάση στην Ελλάδα (24% μερίδιο αγοράς στις καταθέσεις), η Εθνική Τράπεζα δίκαια μπορεί να ισχυρισθεί ότι είναι η Τράπεζα της Ελληνικής Οικογένειας.
- Με ισχυρή κεφαλαιακή βάση, ήτοι ίδια κεφάλαια EURO 6,2 δισ. και συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 9,9% (BIS ratio), ο Όμιλος της ΕΤΕ πρωταγωνιστεί στις εγχώριες και περιφερειακές εξελίξεις.
- Ο Όμιλος της ΕΤΕ είναι ο πρώτος ελληνικός χρηματοοικονομικός οργανισμός που εισήγαγε με επιτυχία τις μετοχές του στη μεγαλύτερη κεφαλαιαγορά του κόσμου, το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.
- Με την εξαγορά της United Bulgarian Bank στη Βουλγαρία (2000), της Stopanska Banka στην ΠΓΔΜ (2000), της Banca Romaneasca στη Ρουμανία (2003), της Finansbank στην Τουρκία (2006) και της Vojvodjanska Banka στη Σερβία (2006), η ΕΤΕ φιλοδοξεί να γίνει ο κορυφαίος χρηματοπιστωτικός όμιλος σε μια αγορά 125 εκατομμυρίων κατοίκων.¹⁰⁷

¹⁰⁷ www.nbg.gr

Ενοποιούμενες Εταιρείες

Ποσοστά συμμετοχής της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στις εταιρείες που περιλαμβάνονται στον Ενοποιημένο Ισολογισμό του Χρηματοπιστωτικού Ομίλου της 31.03.2009, με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.¹⁰⁸

Πίνακας Νο 7
Ποσοστό της ΕΤΕ στις ενοποιούμενες εταιρείες με βάση τα ΔΠΧΠ

Επωνυμία		Έδρα	% Συμμετοχής	
			31.03.2009	31.12.2008
1	Εθνική Π&Κ Χρηματοπιστηριακή ΑΕΠΕΥ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
2	Εθνική Κεφαλαίου ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
3	Εθνική Asset Management ΑΕΔΑΚ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
4	Εθνική Leasing ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
5	Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
6	Προνομιούχος ΑΕ Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	100,00%	100,00%
7	NBG Bancassurance ΑΕ Ασφαλ. Πρακτόρευσης	Ελλάδα	100,00%	100,00%
8	Καινοτόμες Επιχειρήσεις ΑΕ (I-Ven)	Ελλάδα	100,00%	100,00%
9	Ανώνυμος Ελλ. Ετ. Γεν. Ασφαλειών « Η Εθνική»	Ελλάδα	100,00%	100,00%
10	Audatex Ελλάς ΑΕ	Ελλάδα	70,00%	70,00%
11	National Μεσιτική Ασφαλίσεων ΑΕ	Ελλάδα	95,00%	95,00%
12	ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης ΑΞΕ	Ελλάδα	85,35%	85,35%
13	Grand Hotel Summer Palace ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
14	Εκπαιδευτικό Κέντρο ΕΤΕ ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
15	Ethnodata ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
16	ΚΑΔΜΟΣ ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
17	ΔΙΟΝΥΣΟΣ ΑΕ	Ελλάδα	99,91%	99,91%
18	Κτηματική Κατασκευαστική ΑΕ "ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ"	Ελλάδα	100,00%	100,00%
19	ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
20	Ελληνικά Τουριστικά Έργα ΑΕ	Ελλάδα	77,76%	77,76%
21	Ethnoplan ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
22	Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης ΑΕ	Ελλάδα	100,00%	100,00%
23	Finansbank AS (*)	Τουρκία	99,79%	99,79%
24	Finans Leasing (*)	Τουρκία	61,68%	61,68%
25	Finans Invest (*)	Τουρκία	99,70%	99,70%
26	Finans Portfolio Management (*)	Τουρκία	99,70%	99,69%
27	Finans Investment Trust (*)	Τουρκία	87,26%	87,25%
28	IB Tech (*)	Τουρκία	99,60%	99,59%
29	Finans Pension AS	Τουρκία	99,79%	99,79%
30	Finans Tucetici Finansmani AS	Τουρκία	99,79%	99,79%
31	Finansbank Malta Holdings Ltd (*)	Μάλτα	100,00%	99,79%
32	Finansbank Malta Ltd (*)	Μάλτα	100,00%	99,79%
33	United Bulgarian Bank AD, Sofia (UBB)	Βουλγαρία	99,91%	99,91%
34	UBB Asset Management	Βουλγαρία	99,92%	99,92%
35	UBB Insurance Broker	Βουλγαρία	99,93%	99,93%
36	Interlease EAD, Sofia	Βουλγαρία	100,00%	100,00%
37	Interlease Auto EAD	Βουλγαρία	100,00%	100,00%
38	ETEBA Bulgaria AD, Sofia	Βουλγαρία	100,00%	100,00%

¹⁰⁸ www.nbg.gr

39	ETEBA Romania SA	Ρουμανία	100,00%	100,00%
40	Banca Romaneasca SA (*)	Ρουμανία	99,28%	99,28%
41	NBG Leasing IFN SA	Ρουμανία	100,00%	100,00%
42	SC Garanta Asigurari SA	Ρουμανία	94,96%	94,96%
43	Vojvodjanska Banka AD Novi Sad	Σερβία	100,00%	100,00%
44	NBG Leasing d.o.o. - Belgrade	Σερβία	100,00%	100,00%
45	NBG Services d.o.o. - Belgrade	Σερβία	100,00%	100,00%
46	Stopanska Banka AD, Skopje (*)	ΠΓΔΜ	94,64%	94,64%
47	NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	100,00%	100,00%
48	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Κύπρος	100,00%	100,00%
49	Εθνική Χρηματοπιστηριακή Κύπρου ΛΤΔ	Κύπρος	100,00%	100,00%
50	NBG Management Services Ltd	Κύπρος	100,00%	100,00%
51	Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ	Κύπρος	100,00%	100,00%
52	Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ	Κύπρος	100,00%	100,00%
53	The South African Bank of Athens Ltd (SABA)	Ν. Αφρική	99,67%	99,67%
54	NBG Luxembourg Holding SA	Λουξεμβούργο	100,00%	100,00%
55	NBG Luxfinance Holding SA	Λουξεμβούργο	100,00%	100,00%
56	NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
57	NBGI Private Equity Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
58	NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
59	NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
60	NBG Finance (Sterling) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
61	NBG Funding Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
62	NBGI Private Equity Funds	Ηνωμένο Βασίλειο	100,00%	100,00%
63	Eterika Plc (Special Purpose Entity)	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-
64	Revolver APC Limited (Special Purpose Entity)	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-
65	Revolver 2008-1 PLC (Special Purpose Entity)	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-
66	Titlos PLC (Special Purpose Entity)	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-
67	NBGI Private Equity SAS	Γαλλία	100,00%	100,00%
68	NBG International Inc (NY)	ΗΠΑ	100,00%	100,00%
69	NBG International Holdings BV	Ολλανδία	100,00%	100,00%
70	CPT Investments Ltd	Νησιά Cayman	50,10%	50,10%

Πηγή: Εθνική τράπεζα

(*) Το ποσοστό συμμετοχής περιλαμβάνει και δικαιώματα αγοράς και πώλησης δικαιωμάτων προαίρεσης

5.2 Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου – ΕΚΕ:

5.2.1 Εισαγωγή:

«Εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς αντιλαμβάνονται ότι η υπεύθυνη συμπεριφορά οδηγεί στην αιεφόρο επιχειρηματική επιτυχία».¹⁰⁹

«Για την τράπεζα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούνται “φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις αποφάσεις και τη λειτουργία της όπως οι μέτοχοι, πελάτες, εργαζόμενοι, επιχειρηματική κοινότητα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές κοινωνίες, προμηθευτές, πολιτεία, μέσα ενημέρωσης”».¹¹⁰

Στο πλαίσιο της μακράς ιστορίας της Εθνικής, ως φορέα που βρισκόταν πάντοτε στην πρώτη γραμμή της κοινωνικής και πολιτισμικής ζωής στην Ελλάδα, και σε συνέχεια αυτής, σήμερα μάλιστα που η Τράπεζα αγκαλιάζει και τις κοινωνίες και τον πολιτισμό των χωρών στις οποίες διευρύνει επεκτεινόμενη τη δράση της, η πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, για την ίδια και τον Όμιλο, όπως υιοθετήθηκε από το ΔΣ της, προσδιορίζει το στόχο και τις βασικές αξίες που διέπουν τη δράση αυτής, καθώς και των θυγατρικών της.

Η παρούσα πολιτική του ΔΣ της ΕΤΕ προσδιορίζει τους βασικούς άξονες της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου και καθορίζει τις δράσεις της Τράπεζας και των Θυγατρικών της στο χώρο αυτό.

Τα ΔΣ των Θυγατρικών χρησιμοποιούν την παρούσα πολιτική ως οδηγό για την ανάθεση αρμοδιοτήτων και εξουσιών όσον αφορά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τον έλεγχο των δράσεων αυτών.

- **Ο σκοπός της Δράσης ΕΚΕ**

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της προσβλέπουν σε ανάληψη υψηλού επιπέδου κοινωνικής ευθύνης, μέσα από την τήρηση και την προώθηση των πανανθρώπινων αξιών αλλά και των κοινωνικών, πνευματικών και πολιτιστικών αξιών των χωρών στις οποίες η Τράπεζα δραστηριοποιείται. Η Τράπεζα φροντίζει ώστε η κοινωνική της δράση να βρίσκεται πάντα σε αρμονία και με τα μακρόπνοα συμφέροντα των μετόχων της.

- **Οι αξίες:**

- ❖ Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
(Η Τράπεζα και οι Θυγατρικές της συμμορφώνονται πλήρως με αποφάσεις που απαγορεύουν συνεργασία με χώρες, επιχειρήσεις ή πρόσωπα που υποθάλπουν τη βία και την τρομοκρατία)

¹⁰⁹ Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης 2007

¹¹⁰ Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης 2007

- ❖ Σεβασμός για το περιβάλλον
(Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της πιστεύουν ότι αναπόσπαστο κομμάτι καλής εταιρικής συμπεριφοράς αποτελεί η υιοθέτηση και εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών για το περιβάλλον στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής ευθύνης)

- ❖ Κοινωνική συνεισφορά
(Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της συνεισφέρουν στην κοινωνική συνοχή και στην πρόοδο των χωρών όπου δραστηριοποιούνται. Ο Όμιλος υποστηρίζει τις προσπάθειες αντιμετώπισης διεθνών προβλημάτων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης)
- ❖ Συμβολή στις τέχνες, στον πολιτισμό και στην παιδεία
(Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της συμβάλλουν στην ενίσχυση και προβολή των πολιτιστικών αξιών και δράσεων στο χώρο της Τέχνης και της παιδείας της κάθε χώρας στην οποία δραστηριοποιούνται)
- ❖ Ανεξαρτησία
(Η Εταιρική Κοινωνική Δράση της Τράπεζας και των θυγατρικών της είναι ανεξάρτητη από τα επιμέρους συμφέροντα πελατών, μετόχων ή τρίτων. Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της δεν υποστηρίζουν ούτε επιχορηγούν πολιτικά κόμματα, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο.)¹¹¹

5.2.2 Πεδία δράσης ΕΚΕ:

Οι αξίες του Ομίλου ΕΤΕ υλοποιούνται στα ακόλουθα πεδία δράσης.

1. Άνθρωπος

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της υποστηρίζουν προγράμματα κοινωνικής αλληλεγγύης, συνδράμουν στο έργο φορέων με αναγνωρισμένη δράση για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων και ενισχύουν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες και άτομα.

Προσφέρουν χορηγίες για βραβεία, υποτροφίες, έρευνα, έκδοση εντύπων, βιβλίων και αφιερωμάτων, στηρίζουν το επιστημονικό έργο, κυρίως συνέδρια, για όλο το φάσμα των επιστημών και συνδράμουν, με αίσθημα οικολογικής συνείδησης, στο έργο φορέων που μεριμνούν για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

¹¹¹ www.nbg.gr

Διαθέτουν πονήματα σε βιβλιοθήκες Πανεπιστημίων, Τεχνολογικών Ιδρυμάτων και άλλων κοινωνικών φορέων προκειμένου να καλύψουν ανάγκες γνώσης και έρευνας και προσφέρουν ως δωρεά ίδιο ηλεκτρονικό εξοπλισμό σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά ιδρύματα.

Στηρίζουν μέσω χορηγιών τη διοργάνωση διεθνών κτλ. αθλητικών συναντήσεων καθώς και αθλητικές ομοσπονδίες και μεμονωμένους αθλητές για την προετοιμασία και συμμετοχή τους σε παγκόσμια πρωταθλήματα και Ολυμπιακούς Αγώνες.

2. Πολιτισμός

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της στηρίζουν δραστηριότητες και εκδηλώσεις που αφορούν τη μουσική, τα εικαστικά και τις παραστατικές τέχνες και προσφέρουν χορηγίες για τη διαφύλαξη και ανάδειξη του ιστορικού και πολιτιστικού «γίγνεσθαι», τη συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων, για αρχαιολογικές ανασκαφές καθώς και για εκδόσεις πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.

Συνδράμουν στην πραγματοποίηση συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων με επενδυτικό και χρηματοοικονομικό περιεχόμενο και παραχωρούν δωρεάν χώρους της Τράπεζας για διοργάνωση εκδηλώσεων τρίτων.

Φροντίζουν για την επιμέλεια, τον εμπλουτισμό, την καταγραφή και τη συντήρηση της Καλλιτεχνικής Συλλογής της Τράπεζας και το δανεισμό έργων της σε διάφορους πολιτιστικούς φορείς, προκειμένου να συμπεριληφθούν σε διοργανώσεις εκθέσεων στην Αθήνα και στην Περιφέρεια, καθώς και για τον δανεισμό ψηφιακών φωτογραφιών των έργων σε πολιτιστικούς φορείς και ιδιώτες.

3. Περιβάλλον

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της εφαρμόζουν με συνέπεια την πολιτική που έχουν χαράξει για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, ενισχύοντας την περιβαλλοντική συνείδηση του προσωπικού της και εμμέσως των μετόχων και της πελατείας τους. Παρακολουθούν και βελτιώνουν συνεχώς το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO 14001, ακολουθούν τη σχετική νομοθεσία, θέτουν στόχους με βάση τα αντίστοιχα κριτήρια, αποτιμούν της άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους στο περιβάλλον και παρακολουθούν τις διεθνείς τάσεις. Το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης επικεντρώνεται στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων, τον εξορθολογισμό των επαγγελματικών μετακινήσεων, την αποτελεσματική διαχείριση χαρτιού και στερεών αποβλήτων, την εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων στις προμήθειες και την εφαρμογή πολιτικής για την ανάλυση και την εκτίμηση περιβαλλοντικών κινδύνων στις διαδικασίες των χρηματοδοτήσεων.¹¹²

Βοήθεια στις πυρόπληκτες περιοχές

Το πρωτοπόρο για τα τραπεζικά δεδομένα πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με επιτυχία σε 43 πυρόπληκτους Δήμους της Πελοποννήσου και της Εύβοιας και απέδειξε τη διαχρονική στήριξη της Εθνικής Τράπεζας στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή της χώρας μας.

Η Εθνική Τράπεζα αρωγός στις προσπάθειες επίλυσης των προβλημάτων που προέκυψαν από τον πύρινο εφιάλτη, ενέκρινε αμέσως τη διάθεση ποσού 50,000,000€ και κατέθεσε στο Ειδικό Ταμείο Αντιμετώπισης Έκτατων Αναγκών (ΕΤΑΕΑ) το ποσό των 25,000,000€ για την

¹¹² www.nbg.gr

κάλυψη άμεσων αναγκών των πυροπαθών. Ο προγραμματισμός, ο συντονισμός και η υλοποίηση έγιναν με παραμέτρους τον Άνθρωπο, τον Πολιτισμό και το Περιβάλλον.

➔ **ΑΝΘΡΩΠΟΣ**

- Οικονομική ενίσχυση όλων των πυροπαθών συναδέλφων
- Κοινωνικές παροχές για την στήριξη πυρόπληκτων οικογενειών
- Μέριμνα για ορφανά παιδιά και φοιτητές
- Φροντίδα τραυματιών με σοβαρά εγκαύματα
- Οικονομική ενίσχυση για την αντιμετώπιση των πρώτων αναγκών
- Παροχές για τη βελτίωση συνθηκών λειτουργίας των Αγροτικών Ιατρείων
- Δωρεά 49 κλιματιστικών μηχανημάτων, για την κάλυψη των αναγκών των κέντρων υγείας των τοπικών διαμερισμάτων, 3 λεωφορεία (25-30 ατόμων) για την μεταφορά μαθητών και ένα όχημα για την στήριξη του προγράμματος “Βοήθεια στο σπίτι”.

➔ **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ**

- Στήριξη για ανακατασκευή διατηρητέων κτηρίων
- Δωρεά ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε φορείς με κοινωφελή δράση
- Συμμετοχή της τράπεζας στα μέτρα προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς (Αρχαία Ολυμπία, Καρύταινα, Αρχαία Μεσσήνη).

➔ **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

- Έργα αντιπλημμυρικά και υδρευτικά (διάνοιξη γεωτρήσεων – επισκευές γεφυριών).

Η τράπεζα με τις συγκεκριμένες ενέργειες, πρωτοβουλίες και πρακτικές, εγγυάται τη δημιουργική στήριξη της ελληνικής κοινωνίας, καλλιεργεί την ελπίδα και την αισιοδοξία για το μέλλον και με την πεποίθηση ότι συμβάλει δυναμικά, ουσιαστικά και αποτελεσματικά στις προκλήσεις των καιρών, καταδεικνύει για ακόμα μια φορά το ανθρώπινο πρόσωπό της ως επιχείρηση.¹¹³

Εκδήλωση για τους Ολυμπιονίκες του Πεκίνου

Η Εθνική τράπεζα τίμησε τους δύο ολυμπιονίκες που μας έκαναν περήφανους στο Πεκίνο, Πηγή Δεβετζή και Αλέξανδρο Νικολαΐδη, σε ειδική εκδήλωση, στο Μέγαρο Μελά.

Η Εθνική τράπεζα συνεισφέρει στον αθλητισμό και στηρίζει τους αθλητές. Οι δύο Ολυμπιονίκες του Πεκίνου τονίζουν την βοήθεια και την συνεισφορά της τράπεζας στην όλη τους πορεία.

Ο Αλέξανδρος Νικολαΐδης λέει: “Είχα την τύχη να έχω την Εθνική τράπεζα στο πλάι μου σε μια από τις δυσκολότερες στιγμές της ζωής μου. Όταν, λοιπόν, είχα σπάσει το πόδι μου στους ολυμπιακούς αγώνες του Σύδνεϋ, η τράπεζα ήταν από τους μοναδικούς που με πίστεψαν και με στήριξαν σε όλη αυτή την πολύ δύσκολη διαδρομή που είχα μπροστά μου. Μετά από αυτό, είχαμε την ευτυχία να χαρούμε μαζί τις επιτυχίες που έφερε αυτή η στήριξη και μαζί να φτάσουμε στα υψηλότερα σκαλιά του βήθρου.”

Η Πηγή Δεβετζή λέει: “Η Εθνική τράπεζα είναι χορηγός μου από το 2003. Είναι πολύ σημαντικό για τους αθλητές να έχουν ένα χορηγό για να στηρίζει την προσπάθειά τους, και πόσον μάλλον την Εθνική Τράπεζα, την οποία ευχαριστώ, ελπίζοντας η συνεργασία να συνεχιστεί στο μέλλον.”¹¹⁴

¹¹³Εφημερίδα: Εθνοτραπεζική Έρευνα και Γνώση, Δεκέμβριος 2008, Νο 7, σελ 7

¹¹⁴Εφημερίδα: Πρώτη εμείς, Οκτώβριος 2008, αρ. τεύχους 11,σελ 13

5.2.3 Βραβεύσεις και διακρίσεις της Τράπεζας και του Ομίλου:

Η Εθνική Τράπεζα, στο πλαίσιο της καλύτερης εξυπηρέτησης και ικανοποίησης των αναγκών των πελατών της και των μετόχων που την εμπιστεύονται, αλλά και του ευρύτατου κοινωνικού έργου που έχει επιτελέσει, έχει λάβει σημαντικές βραβεύσεις και διακρίσεις, όπως:

- FT Global 500: Η μοναδική ελληνική εταιρεία στις 500 κορυφαίες εταιρείες του κόσμου (Financial Times).
- Καλύτερη Τράπεζα Εποπτικών Κεφαλαίων: 1η στην Ελλάδα και 99η στον κόσμο (“The Banker” των Financial Times).
- Forbes Global 2000: 82η στον κόσμο με βάση το δείκτη αξιολόγησης κεφαλαίου, πωλήσεων, κερδών και χρηματιστηριακής αξίας Forbes Global 2000.
- Best Private Banking in Greece: Καλύτερη Τράπεζα στην Ελλάδα στον τομέα του Private Banking (περιοδικό Euromoney).
- Private Equity Awards: 1η θέση για τις επιτυχημένες επιχειρηματικές κινήσεις της NBGI Private Equity, στην κατηγορία επενδύσεων μέχρι του ποσού των GBP 50 εκατ. ανά επένδυση (περιοδικό Unquote).
- Διάκριση “Deal of the Year” για την NBGI Private Equity, για την επένδυσή της στην αλυσίδα National Autocentres, στο πλαίσιο του θεσμού των βραβείων “M&A Awards”.
- Top 100 Best Banking Brands: Η μοναδική ελληνική Τράπεζα στις 100 καλύτερες του κόσμου (The Banker).
- Project Finance International League Tables: 13η Τράπεζα σε Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Αφρική και 18η παγκοσμίως στον τομέα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών project finance.
- Καλύτερος θεματοφύλακας για εγχώριους και ξένους θεσμικούς επενδυτές.
- Best Investor Relations in Greece: Καλύτερο τμήμα Σχέσεων με Θεσμικούς Επενδυτές στην Ελλάδα (IR Magazine).
- Primary Dealers στην αγορά ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου: 1η θέση κατά το πρώτο εξάμηνο 2008.
- Επιχειρηματικά Βραβεία ΧΡΗΜΑ 2008:
 - “Καλύτερης Εταιρίας FTSE-ASE/20 – 2008”
 - “Καλύτερης Τράπεζας – 2008”
 - “Επενδυτικών Σχέσεων – 2008”
- Best Bank in Greece and in South East Europe by Assets Strength & Best Bank in Greece and in South East Europe by Capital Strength (περιοδικό Finance Central Europe).
- Η μετοχή της ΕΤΕ συμπεριελήφθη στο δείκτη Globan Dow – top 150. Οι κλάδοι που περιέχονται στο δείκτη αποτελούν τους βασικούς πυλώνες της παγκόσμιας οικονομίας. Η λίστα περιέχει 18 παγκόσμιους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς (7 προέρχονται από την Ευρώπη) μεταξύ των οποίων και η ΕΤΕ.¹¹⁵

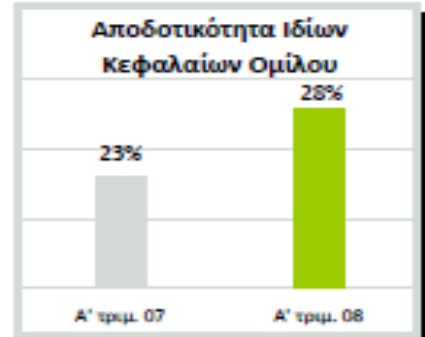
¹¹⁵ www.nbg.gr

5.3 Αποτελέσματα του Ομίλου της ΕΤΕ:

5.3.1 Αποτελέσματα πρώτου τριμήνου του 2008:

Σε €423 εκατ. διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του Ομίλου της ΕΤΕ το πρώτο 3μηνο του 2008, σημειώνοντας αύξηση κατά +25% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 28% για το πρώτο 3μηνο του 2008, αυξημένη κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες. Σε €423 εκατ. διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του Ομίλου της ΕΤΕ το πρώτο 3μηνο του 2008, σημειώνοντας αύξηση κατά +25% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 28% για το πρώτο 3μηνο του 2008, αυξημένη κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του πρώτου 3μήνου 2007.

Διάγραμμα Νο 9

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Οι επιδόσεις αυτές του Ομίλου είναι αποτέλεσμα της ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στις αγορές της Τουρκίας και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 8% σε σχέση με το πρώτο 3μηνο του 2007 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα και ανήλθαν σε €255 εκατ.
- Η συνεισφορά της Finansbank στην κερδοφορία του Ομίλου για το πρώτο 3μηνο του 2008, εξαιρουμένης της φορολογικής περαίωσης, ανήλθε σε €129 εκατ. (+40% έναντι του πρώτου 3μήνου 2007), ποσό που αντιστοιχεί στο 30% της συνολικής κερδοφορίας του Ομίλου.
- Εντυπωσιακή αύξηση κατά +72% σημείωσαν τα καθαρά κέρδη των μονάδων που δραστηριοποιούνται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα οποία ανήλθαν στα €50 εκατ. συνεισφέροντας 12% στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου.

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου ανήλθε σε €855 εκατ. αυξημένο κατά 21% σε σχέση με €708 εκατ. στην αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η σημαντική αύξηση του επιτοκιακού αποτελέσματος του Ομίλου είναι αποτέλεσμα της ορθολογικής επέκτασης των δανειακών χαρτοφυλακίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση του κόστους άντλησης κεφαλαίων σε συνθήκες διεθνούς κρίσης ρευστότητας.

Παρά την όξυνση του ανταγωνισμού στην άντληση κεφαλαίων και τη συνεπακόλουθη αύξηση του κόστους χρήματος, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο του Ομίλου το πρώτο 3μήνο του 2008 παρέμεινε στα επίπεδα του τέταρτου 3μήνου 2007 και ανήλθε σε 4.31% έναντι 4.19% το πρώτο 3μηνο του 2007.¹¹⁶

Διάγραμμα Νο 10

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

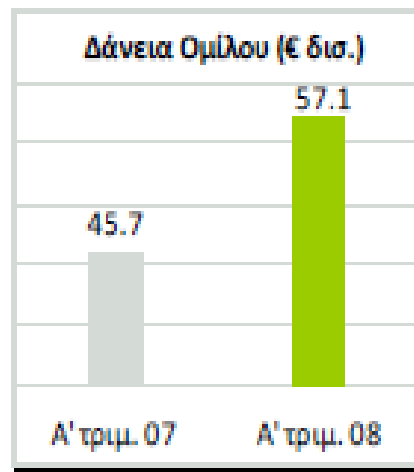
¹¹⁶ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Οι παραπάνω επιδόσεις και ειδικά του επιτοκιακού αποτελέσματος καταδεικνύουν τα ισχυρά θεμελιώδη του Ομίλου τα οποία δεν επηρεάστηκαν από την πιστωτική κρίση που έπληξε τις αγορές παγκοσμίως.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων του Ομίλου ανήλθε στο τέλος του πρώτου 3μήνου 2008 σε €57.1 δισ. έναντι €45.7 δισ. στο τέλος του πρώτου 3μήνου 2007, παρουσιάζοντας αύξηση +25%. Στο πρώτο 3μηνο οι νέες χορηγήσεις διπλασιάστηκαν σε σχέση με τις αντίστοιχες νέες χορηγήσεις του πρώτου 3μήνου 2007 τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Τουρκία και τη ΝΑ Ευρώπη, επιβεβαιώνοντας τις αναπτυξιακές προοπτικές του Ομίλου.

Παρά τη μεγέθυνση που παρουσίασε ο Όμιλος κατά το πρώτο 3μηνο του 2008, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων παρέμεινε αμετάβλητη. Η σχέση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων παρέμεινε σταθερή από το Δεκέμβριο του 2007 στο επίπεδο του 3.5% και μειωμένη κατά μισή ποσοστιαία μονάδα έναντι του πρώτου 3μήνου 2007.

Διάγραμμα Νο 11

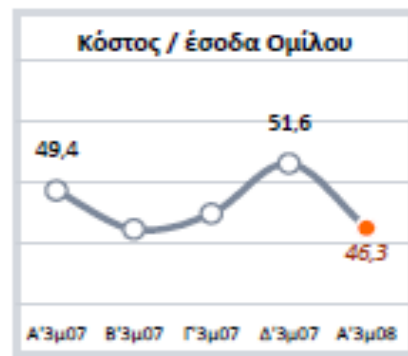

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Αντίστοιχα, οι καταθέσεις διαμορφώθηκαν σε €60.5 δισ. σημειώνοντας αύξηση κατά +13% σε ετήσια βάση. Ως αποτέλεσμα, η σχέση δανείων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 92% έναντι 82% την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η ιδιαίτερα χαμηλή σχέση δανείων προς καταθέσεις αποτελεί εγγύριο για την απρόσκοπτη χρηματοδότηση της μελλοντικής επέκτασης του Ομίλου και ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως στην τρέχουσα συγκυρία στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.

Παρά τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στην Τουρκία (+207 μονάδες σε ετήσια βάση, +2 436 εργαζόμενοι) και τις επενδύσεις για τη λειτουργική ενσωμάτωση των θυγατρικών εξωτερικού, το ύψος των λειτουργικών δαπανών ανήλθε κατά το πρώτο 3μηνο του 2008 σε €525 εκατ. έναντι €492 εκατ. της αντίστοιχης περιόδου του 2007, αυξημένο κατά +7%. Η επίδοση αυτή αποτελεί επιβράβευση της συνεχούς προσπάθειας περιστολής των εξόδων. Ως αποτέλεσμα, ο λόγος κόστους προς έσοδα μειώθηκε στο ιστορικό χαμηλό του 46.3% (έναντι 49.4% το πρώτο 3μηνο του 2007)

Διάγραμμα Νο 12

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Ελλάδα

Με δυναμικούς ρυθμούς συνεχίζει να αυξάνεται η λιανική τραπεζική στην Ελλάδα. Το σύνολο των χορηγήσεων κατά το πρώτο 3μηνο 2008 ανήλθε σε €26.6 δισ. σημειώνοντας αύξηση κατά +20% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007.¹¹⁷

¹¹⁷ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Συγκεκριμένα:

- Το ύψος των στεγαστικών δανείων αυξήθηκε κατά +17% έναντι του Μαρτίου 2007 και διαμορφώθηκε σε €16.9 δισ. Οι εκταμιεύσεις νέων στεγαστικών δανείων ανήλθαν σε περίπου €800 εκατ. κατά το πρώτο 3μηνο του 2008 παρά τις απεργιακές κινητοποιήσεις διάρκειας 8 εργασίμων ημερών (ή 13% του συνόλου των εργάσιμων ημερών), διατηρώντας την υπεροχή της Εθνικής στο κρίσιμο αυτό τμήμα της εγχώριας αγοράς.
- Το ύψος των καταναλωτικών δανείων και καρτών ανήλθε σε €6 δισ., καταγράφοντας αύξηση +24% σε σχέση με το Μάρτιο του 2007. Οι εκταμιεύσεις νέων καταναλωτικών δανείων υπερέβησαν τα €550 εκατ. αυξημένες κατά +70% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2007. Παράλληλα αυξήθηκε και ο αριθμός των νέων πιστωτικών καρτών ως αποτέλεσμα των επιτυχημένων προωθητικών ενεργειών των τελευταίων μηνών.
- Οι χορηγήσεις της Τράπεζας προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και επαγγελματίες ανήλθαν σε €3.7 δισ. το Μάρτιο του 2008, αυξημένες κατά +28%, με παράλληλη διεύρυνση του αριθμού των συνεργαζομένων επιχειρηματιών.

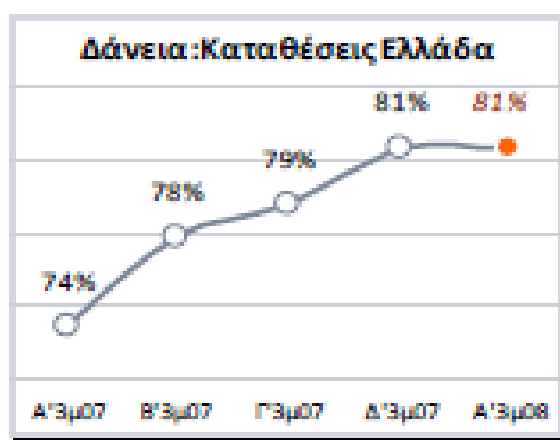
Αύξηση ρεκόρ κατά +22% σε €14.3 δισ. σημείωσαν οι χορηγήσεις προς μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με το Μάρτιο του 2007.

Πίνακας Νο 8

Εγχώριες δραστηριότητες		
€ εκ.	Α'3μ.08	± %
Στεγαστικά	16 927	+17%
Καταναλωτικά	5 997	+24%
Μικρομεσαίες επ.	3 713	+28%
Λιανική τραπεζική	26 637	+20%
Επιχειρηματικά δάνεια	14 245	+22%
Σύνολο Ελλάδας	40 882	+21%

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 13

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Οι καταθέσεις πελατών στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα €49.3 δισ. αυξημένες κατά 11% σε ετήσια βάση. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Όμιλος της ΕΤΕ αύξησε από το Δεκέμβριο του 2007 το μερίδιο αγοράς του στις καταθέσεις ταμειωτηρίου κατά 0.2% ποσοστιαίες μονάδες στο 32.3%, παρά τον εντεινόμενο ανταγωνισμό.

Παράλληλα, τα αμοιβαία κεφάλαια υπό διαχείριση ανήλθαν σε €6.8 δισ. Ο Όμιλος βρίσκεται σταθερά στην πρώτη θέση με συνολικό μερίδιο 31.7% αυξημένο κατά +1.2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το Μάρτιο του 2007. Εξαιρουμένων των κεφαλαίων διαχείρισης διαθέσιμων το μερίδιο αγοράς μας ανήλθε σε 18.3% παρουσιάζοντας αύξηση +2 ποσοστιαίων μονάδων σε ετήσια βάση.¹¹⁸

¹¹⁸ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Finansbank

Τα καθαρά κέρδη της Finansbank το πρώτο 3μηνο του 2008, εξαιρουμένης της εφάπαξ δαπάνης της φορολογικής περαιοσης που εφαρμόστηκε στο σύνολο των τραπεζών της Τουρκίας, αυξήθηκαν κατά 40% και ανήλθαν σε €129 εκατ. (TRY232 εκατ.), αντιπροσωπεύοντας το 30% των συνολικών κερδών του Ομίλου.

Η βελτίωση της κερδοφορίας οφείλεται αφενός στην κατά +28% αύξηση του καθαρού επιτοκιακού αποτελέσματος κατά το πρώτο 3μηνο του 2008 το οποίο ανήλθε σε TRY400 εκατ. έναντι TRY 314 εκατ. για την αντίστοιχη περίοδο του 2007 και αφετέρου στην κατά +21% αύξηση των εσόδων από προμήθειες που ανήλθαν σε TRY 124 εκατ. από TRY 102 εκατ. το Μάρτιο του 2007.

Το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Finansbank διαμορφώθηκε σε TRY20.1 δισ. (€9.7 δισ.) σημειώνοντας αύξηση κατά +43% σε ετήσια βάση.

Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν τη βάση της αναπτυξιακής πορείας της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται με εντυπωσιακούς ρυθμούς της τάξης του +64%. Το Μάρτιο του 2008 ανήλθαν σε TRY7.9 δισ. (€3.8 δισ.). Ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν οι χορηγήσεις στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά +62.5% και +57% αντίστοιχα σε σχέση με το Μάρτιο του προηγούμενου έτους. Οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης ανήλθαν σε TRY12.2 δισ. (€5.9 δισ.) σημειώνοντας αύξηση +32% σε ετήσια βάση.

Η ραγδαία αύξηση των χορηγήσεων δεν επηρέασε την ποιότητα του χαρτοφυλακίου με το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων να παραμένει στα επίπεδα του Δεκεμβρίου 2007 (μόλις 2.4% του συνολικού χαρτοφυλακίου).

Τα υπόλοιπα καταθέσεων της Finansbank εξακολουθούν να αυξάνονται με εξαιρετικούς ρυθμούς, ιδίως όσον αφορά τις καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα οι οποίες ανέρχονται σε TRY6.8 δισ. (€3.3.δισ.) έναντι TRY4.7 δισ. (€2.8 δισ.) το Μάρτιο του 2007, καταγράφοντας αύξηση +44%.

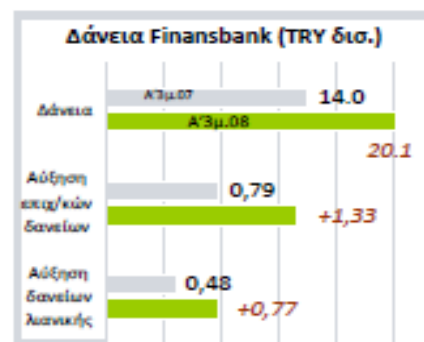
Η προγραμματισμένη επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finansbank πλησιάζει στην ολοκλήρωσή της με την προσθήκη 85 νέων καταστημάτων τους τελευταίους 12 μήνες, με αποτέλεσμα το Μάρτιο του 2008 το δίκτυο της Finansbank να αριθμεί 413 καταστήματα.¹¹⁹

Πίνακας Νο 9

Finansbank		
TRY ΕΚ	Α'3μ.08	± %
Επιτοκιακό έσοδο	400	+28%
Προμήθειες	124	+21%
Λειτουργικά έξοδα	(237)	+22%
Οργανικά κέρδη	287	+29%
Καθαρά κέρδη	232	+40%

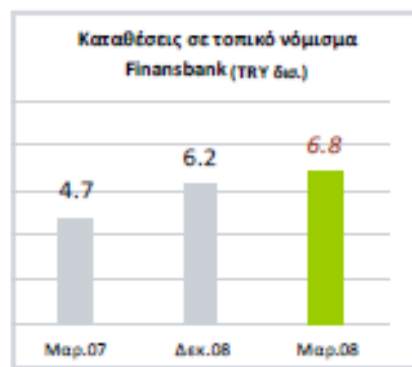
Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 14

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 15

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

¹¹⁹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Νοτιοανατολική Ευρώπη

Τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες του Ομίλου στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ανήλθαν σε €50 εκατ., σημειώνοντας εντυπωσιακή αύξηση της τάξης του +72%, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Όλες οι χώρες της περιοχής εμφάνισαν ισχυρή κερδοφορία υπογραμμίζοντας την αποδοτικότητα της πειθαρχημένης οργανικής ανάπτυξης και του ελέγχου όλων των συντελεστών κόστους.

Με την προσθήκη νέων μονάδων το δίκτυο του Ομίλου στη ΝΑ Ευρώπη περιλαμβάνει 670 καταστήματα, 122 περισσότερα από το Μάρτιο του 2007 και 8,842 εργαζομένους, 11% περισσότερους από την αντίστοιχη περίοδο του 2007.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων διαμορφώθηκε σε €7.5 δισ. σημειώνοντας αύξηση 65% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2007, με τη λιανική τραπεζική να παραμένει ο κύριος μοχλός ανάπτυξης του δανειακού χαρτοφυλακίου στην περιοχή. Το ύψος των χορηγήσεων λιανικής αυξήθηκε κατά +68% έναντι του Μαρτίου 2007 και ανήλθε σε €3 δισ. Το συνολικό μερίδιο αγοράς διαμορφώθηκε σε 8.3% αυξημένο κατά 1 ποσοστιαία μονάδα έναντι του πρώτου 3μηνου του 2007.

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αντιπροσωπεύουν μόλις το 2.6% των συνολικών χορηγήσεων, μειωμένο κατά 0.6% ποσοστιαίες μονάδες από τα επίπεδα του Μαρτίου 2007.

Κεφαλαιακή επάρκεια

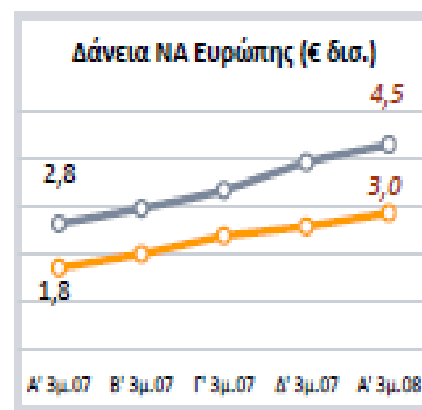
Ο Βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας διαμορφώνεται σε 9.2% και ο συνολικός σε 10%, επίπεδα που κατατάσσουν την Εθνική μεταξύ των πλέον ισχυρών κεφαλαιακά ομίλων στην Ευρώπη. Ο συνδυασμός υψηλής ρευστότητας και ισχυρής κεφαλαιακής βάσης εξασφαλίζει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή ανάπτυξη του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό

Πίνακας Νο 10

Νοτιοανατολική Ευρώπη		
€ εκ	Α'3μ.08	± %
Επιτοκιακό έσοδο	105	+60%
Έσοδα προμηθειών	25	+7%
Λειτουργικά έξοδα	(67)	+25%
Οργανικά έσοδα	63	+78%
Καθαρά κέρδη	50	+72%

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 16

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

¹²⁰ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

5.3.2 Αποτελέσματα πρώτου εξαμήνου 2008:

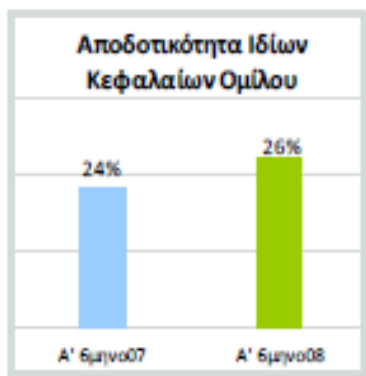
Πίνακας Νο 11 Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το πρώτο εξάμηνο 2008

σε € εκατ.	Α' 6μηνο 2008	Α' 6μηνο 2007	Δ
Καθαρά κέρδη μετόχων ΕΤΕ*	835	724	+15%
Καθαρά κέρδη στην Ελλάδα	510	478	+7%
Καθαρά κέρδη Finansbank	448	367	+22%
Καθαρά κέρδη ΝΑ Ευρώπης	107	61	+74%
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	26%	24%	+200μβ
Συντελεστής αποτελεσματικότητας (C/I)	47%	49%	-2,1%
Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL ratio)	3,2%	3,7%	-50μβ
Σύνολο ενεργητικού (€ δισ.)	94,5	82,3	+15%
Δάνεια / Καταθέσεις	94%	86%	+800μβ

* Προ της εφάπαξ δαπάνης €21 εκατ. που αφορά διακανονισμό φορολογικής διαφοράς του Τουρκικού Δημοσίου με το σύνολο των τραπεζών της Τουρκίας και εξαιρουμένων των κερδών από την πώληση της ΑΓΕΤ

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 17

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Σε € 835 εκατ. διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του Ομίλου της ΕΤΕ το πρώτο 6μηνο του 2008, σημειώνοντας αύξηση κατά +15% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 26% για το πρώτο 6μηνο του 2008, αυξημένη κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 6μήνου του 2007.

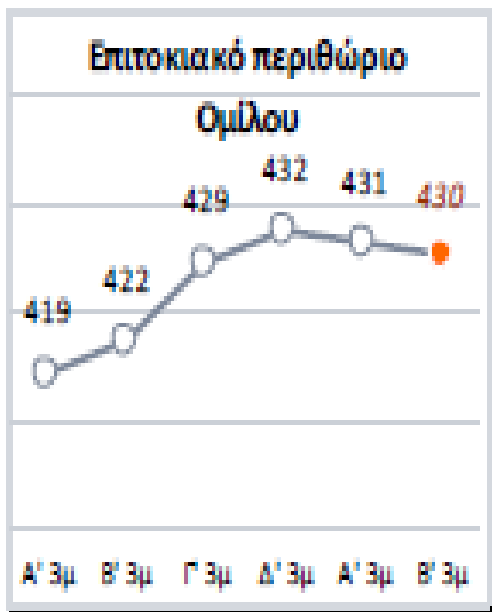
Οι επιδόσεις αυτές του Ομίλου είναι αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στις αγορές της Τουρκίας και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης παρά την δυσμενή διεθνή συγκυρία.¹²¹

¹²¹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 7% σε σχέση με το πρώτο 6μηνο του 2007 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα και ανήλθαν σε €510 εκατ.
- Αύξηση κατά 22% σημείωσαν τα κέρδη της Finansbank για το πρώτο 6μηνο του 2008, το οποίο εξαιρούμενης της φορολογικής περαίωσης, ανήλθαν σε €238 εκατ., ποσό που αντιστοιχεί στο 29% της συνολικής κερδοφορίας του Ομίλου.
- Εντυπωσιακή αύξηση κατά +74% σημείωσαν τα καθαρά κέρδη των μονάδων που δραστηριοποιούνται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα οποία ανήλθαν στα €107 εκατ., συνεισφέροντας 13% στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου.

Διάγραμμα Νο 18

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου διαμορφώθηκε σε €1729 εκατ. αυξημένο κατά 20% σε σχέση με €1443 εκατ. στην αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η αύξηση αυτή του επιτοκιακού αποτελέσματος του Ομίλου είναι ιδιαίτερα θετική εξέλιξη ενόψει της συνεχιζόμενης διεθνούς κρίσης ρευστότητας και πρέπει να αποδοθεί στην ορθολογική επέκταση των δανειακών χαρτοφυλακίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση του κόστους άντλησης κεφαλαίων.

Ως αποτέλεσμα, παρά την όξυνση του ανταγωνισμού στην άντληση κεφαλαίων και την συνεπακόλουθη αύξηση του κόστους χρήματος, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο του Ομίλου το δεύτερο τρίμηνο του 2008 παρέμεινε αμετάβλητο για τέταρτο συνεχές 3μηνο στα προ-κρίσης επίπεδα του 4,30% έναντι 4,22% το δεύτερο 3μηνο του 2007.

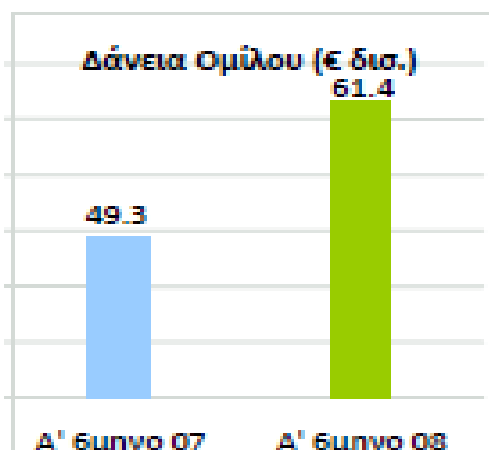
Οι παραπάνω επιδόσεις και ειδικότερα του επιτοκιακού αποτελέσματος, καταδεικνύουν τα ισχυρά θεμελιώδη του Ομίλου το οποίο αμβλύνουν τις επιπτώσεις της πιστωτικής κρίσης που συνεχίζει να πλήττει τις αγορές παγκοσμίως.

Αύξηση κατά 25% κατέγραψε το συνολικό ύψος χορηγήσεων του Ομίλου οι οποίες στο τέλος του πρώτου 6μήνου 2008 ανήλθαν σε €61, 4 δις έναντι €49,3 δις. Στο τέλος του πρώτου 6μήνου 2007, επιβεβαιώνοντας την αναπτυξιακή δυναμική του Ομίλου παρά τις συνθήκες δημοσιονομικής πειθαρχίας στις περισσότερες χώρες της ευρύτερης περιοχής.

Παρά την μεγέθυνση που παρουσίασε ο Όμιλος κατά το 2008, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων βελτιώθηκε περαιτέρω. Η σχέση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων διαμορφώθηκε σε 3,2% βελτιωμένη κατά μισή ποσοστιαία μονάδα έναντι του πρώτου 6μήνου του 2007.¹²²

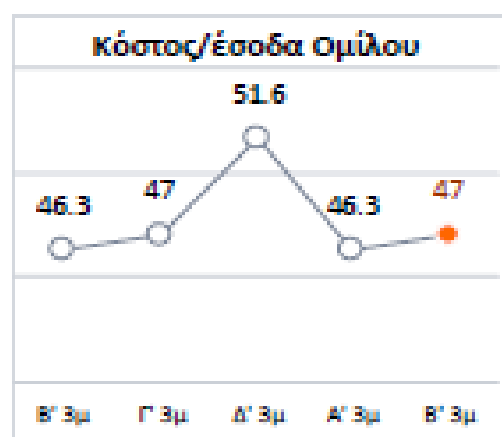
¹²² Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα Νο 19

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 20

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Αντίστοιχα, αύξηση κατά 15,5% σημείωσαν οι καταθέσεις του Ομίλου οι οποίες στο τέλος του πρώτου 6μήνου 2008 προσεγγίζουν τα €63,9 δισ. Ως αποτέλεσμα, η σχέση δανείων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 94% έναντι 86% την αντίστοιχη περίοδο του 2007. εξακολουθεί επομένως η σχέση δανείων προς καταθέσεις να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, γεγονός που αποτελεί ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως στην τρέχουσα συγκυρία στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.

Παρά τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και στην Τουρκία (+193 τους τελευταίους 12 μήνες, +2300 εργαζόμενοι) και τις επενδύσεις για τη λειτουργική ενσωμάτωση των θυγατρικών εξωτερικού, το ύψος των λειτουργικών δαπανών του Ομίλου ανήλθε κατά το πρώτο 6μηνο του 2008 σε €1078 εκατ. έναντι €1036 εκατ. Της αντίστοιχης περιόδου του 2007, αυξημένο κατά μόλις +4%. Η επίδοση αυτή είναι ιδιαίτερα θετική αν ληφθούν υπόψη έντονες πληθωριστικές πιέσεις στην ευρύτερη περιοχή και αποτελεί επιβράβευση των πρωτοβουλιών του Ομίλου για την περιστολή των εξόδων. Ως αποτέλεσμα, ο λόγος κόστους προς έσοδα βελτιώθηκε περαιτέρω στο 47% (έναντι 49,1% το πρώτο 6μηνο του 2007).

Χορηγήσεις στην Ελλάδα

Με δυναμικούς ρυθμούς συνεχίζεται η ανάπτυξη της λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα. Το σύνολο των χορηγήσεων κατά το πρώτο 6μηνο 2008 ανήλθε σε 27,7 δισ. Σημειώνοντας αύξηση κατά +20% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 17% καταγράφεται στα στεγαστικά δάνεια έναντι του Ιουνίου του 2007 το ύψος των οποίων διαμορφώθηκε σε €17,6 δισ. Οι εκταμιεύσεις νέων στεγαστικών δανείων το πρώτου 6μηνο του 2008 ξεπέρασαν τα €1,7δισ. (εκ των οποίων σχεδόν €1 δισ. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους) διατηρώντας την υπεροχή της Εθνικής στο σημαντικό αυτό τμήμα της εγχώριας αγοράς.¹²³

¹²³ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Πίνακας Νο 12

- Αύξηση 27% σημείωσαν τα υπόλοιπα των καταναλωτικών δανείων και καρτών τα οποία ανήλθαν σε €6,3 δις. Το πρώτο 6μηνο του 2008 οι εκταμιεύσεις νέων καταναλωτικών δανείων υπερέβησαν τα €600 εκατ., αυξημένες κατά +95% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. παράλληλα αυξήθηκε και ο αριθμός των νέων πιστωτικών καρτών ως αποτέλεσμα των επιτυχημένων προωθητικών ενεργειών των τελευταίων μηνών.
- Αυξημένες κατά 22% ήταν και οι χορηγήσεις της Τράπεζας προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και επαγγελματίες οι οποίες ανήλθαν σε €3,9 δις. τον Ιούνιο του 2008, με παράλληλη διεύρυνση του αριθμού των συνεργαζομένων επιχειρήσεων.

Εγκώριμες δραστηριότητες		
€ εκ	Α'6μ.08	± %
Στεγαστικά	17550	+17%
Καταναλωτικά	6259	+27%
Μικρομεσαίες επιχ.	3872	+22%
Λιανική	27681	+20%
Επιχειρηματικά δάνεια	14502	+17%
Σύνολο Ελλάδας	42183	+19%

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

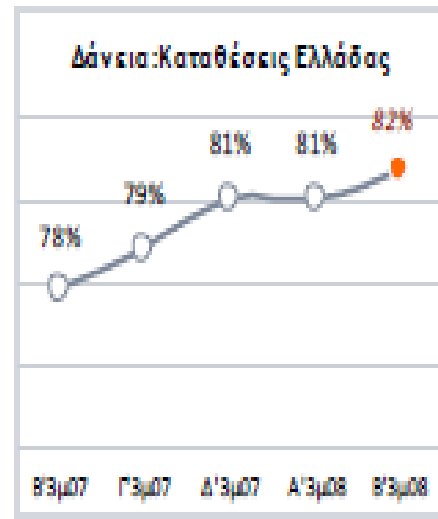
Εντυπωσιακή αύξηση κατά +17% σε €14,5 δις. σημείωσαν οι χορηγήσεις προς μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Ιούνιο του 2007, προσεγγίζοντας για πρώτη φορά τους ρυθμούς ανάπτυξης της λιανικής τραπεζικής.

Καταθέσεις

Αυξημένες κατά 7% έναντι του Δεκεμβρίου 2007 και 5% έναντι του πρώτου 3μηνου του τρέχοντος έτους ήταν οι καταθέσεις πελατών στην Ελλάδα οι οποίες διαμορφώθηκαν στα €51,7 δις. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Όμιλος της ΕΤΕ αυξήθηκε από το Δεκέμβριο του 2007 το μερίδιο αγοράς του στις καταθέσεις ταμειυτηρίου κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες στο 32,6%, παρά τον εντεινόμενο ανταγωνισμό. Η επίδοση αυτή υπογραμμίζει την άρρηκτη σχέση της Εθνικής Τράπεζας με τα Ελληνικά νοικοκυριά, ως κατεξοχήν τράπεζα της ιδιωτικής αποταμίευσης.

Παράλληλα, τα αμοιβαία κεφάλαια υπό διαχείριση ανήλθαν σε €5,9 δις. Η Τράπεζα βρίσκεται σταθερά στην πρώτη θέση με συνολικό μερίδιο 30,6% αυξημένο κατά +0,2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον Ιούνιο του 2007. Εξαιρουμένων των κεφαλαίων διαχείρισης διαθέσιμων το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας ανήλθε σε 18,8% παρουσιάζοντας αύξηση +2 ποσοστιαίων μονάδων σε ετήσια βάση.¹²⁴

Διάγραμμα Νο 21

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

¹²⁴ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Finansbank

Αυξημένα κατά +22% ήταν τα καθαρά κέρδη της Finansbank το πρώτο 6μηνο του 2008, τα οποία ανήλθαν εξαιρουμένης της εφάπαξ δαπάνης της φορολογικής περαίωσης που εφαρμόστηκε στο σύνολο των τραπεζών της Τουρκίας, σε €238 εκατ. (TRY 448 εκατ.), αντιπροσωπεύοντας το 29% των συνολικών κερδών του Ομίλου.

Η βελτίωση της κερδοφορίας οφείλεται στην εντυπωσιακή αύξηση της οργανικής κερδοφορίας. Συγκεκριμένα +28% αύξηση σημείωσε το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα το οποίο ανήλθε σε TRY 815 εκατ. ενώ παράλληλα αύξηση κατέγραψαν τα έσοδα από προμήθειες που ανήλθαν σε TRY 262 εκατ.

Το δανεικό χαρτοφυλάκιο της Finansbank συνεχίζει να αναπτύσσεται με εντυπωσιακούς ρυθμούς. Στο τέλος του πρώτου 6μηνου του 2008 διαμορφώθηκε σε TRY 20.8 δις. (€10,8 δις.) σημειώνοντας αύξηση κατά +38% σε ετήσια βάση.

Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή της αναπτυξιακής πορείας της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται με εντυπωσιακούς ρυθμούς της τάξης του +60%. Τον Ιούνιο του 2008 ανήλθαν σε TRY 8.3 δις. (€4,3 δις.). ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν οι χορηγήσεις στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 49% και 62% αντίστοιχα σε σχέση με τον Ιούνιο του προηγούμενου έτους. Οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης ανήλθε σε try 12.4 δις. (€6,4 δις.) σημειώνοντας αύξηση +26% σε ετήσια βάση.

Η ραγδαία αύξηση των χορηγήσεων δεν επηρέασε την ποιότητα του χαρτοφυλακίου με το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων να παραμένει αμετάβλητος στα επίπεδα του Δεκεμβρίου 2007 (μόλις 2,4% του συνολικού χαρτοφυλακίου).

Εξαιρετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν στα υπόλοιπα **καταθέσεων** της Finansbank τα οποία εξακολουθούν να αυξάνονται με εξαιρετικούς ρυθμούς, ιδίως όσον αφορά τις καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα οι οποίες ανέρχονται σε TRY 7.2 δις.(€3,7 δις.) έναντι TRY 5.1 δις.(€2,9 δις.) τον Ιούνιο του 2007, καταγράφοντας αύξηση +41%.

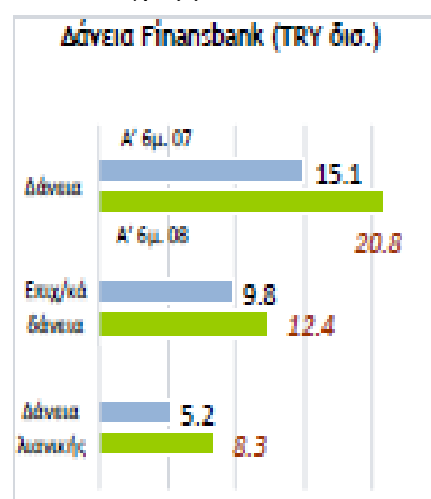
Η προγραμματισμένη επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finansbank πλησιάζει στη ολοκλήρωσή της με την προσθήκη 66 νέων καταστημάτων τους τελευταίους 12 μήνες, με αποτέλεσμα τον Ιούνιο του 2008 το δίκτυο της Finansbank να αριθμεί 418 καταστήματα.¹²⁵

Πίνακας Νο13

Finansbank		
TRY εκ	Α'6μ.08	± %
Επιτοκιακό έσοδο	815	+28%
Προμήθειες	262	+28%
Λειτουργικά έξοδα	(503)	+21%
Οργανικά κέρδη	574	+34%
Καθαρά κέρδη ελ.εφάπαξ φορ. δαπανών	448	+22%

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 22

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 23

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

¹²⁵ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

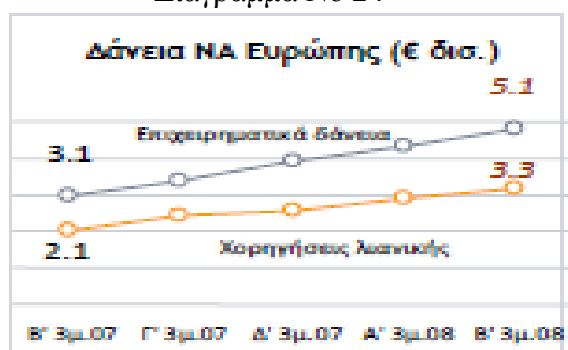
Νοτιοανατολική Ευρώπη

Εντυπωσιακή αύξηση της τάξης του +74% στα €107 εκατ., σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη από την ΝΑ Ευρώπη. Όλες οι χώρες της περιοχής εμφάνισαν ισχυρή κερδοφορία γεγονός που υπογραμμίζει την αποδοτικότητα της στρατηγικής της πειθαρχημένης οργανικής ανάπτυξης και του ελέγχου όλων των συντελεστών κόστους, με τον δείκτη αποδοτικότητας να βρίσκεται για πρώτη φορά κάτω του 50%.

Με την προσθήκη νέων μονάδων το δίκτυο του Ομίλου στη ΝΑ Ευρώπη περιλαμβάνει πλέον 695 καταστήματα, 127 περισσότερα από τον Ιούνιο του 2007 και 9046 εργαζόμενους, 11% περισσότερους από την αντίστοιχη περίοδο του 2007.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων στη ΝΑ Ευρώπη διαμορφώθηκε σε €8,4 δις. σημειώνοντας αύξηση 62% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2007. το ύψος των χορηγήσεων λιανικής αυξήθηκε κατά +56% και ανήλθε σε €3,3 δις. Η δυναμική ανάπτυξη των χορηγητικών χαρτοφυλακίου είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του μεριδίου αγοράς του Ομίλου κατά μία ποσοστιαία μονάδα (από 7,5%) σε 8,5%, πολύ κοντά στο στόχο του 10% σύμφωνα με το 3ετές επιχειρηματικό σχέδιο 2007-2009.

Διάγραμμα Νο 24

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Παράλληλα παρά την δυναμική ανάπτυξη των χορηγήσεων και τις επικρατούσες συνθήκες δημοσιονομικής πειθαρχίας, η ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου στη περιοχή βελτιώνεται. Συγκεκριμένα, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αντιπροσωπεύουν μόλις το 2,2% των συνολικών χορηγήσεων, με τον αντίστοιχο δείκτη να είναι βελτιωμένος σημαντικά κατά 0,4 της ποσοστιαίας μονάδας από τα Επίπεδα του Μαρτίου 2008.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας μετά και την έκδοση προνομιούχων μετοχών συνολικού ύψους \$625 εκατ. τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους διαμορφώνεται σε 9,9% και ο συνολικός σε 10,7%, επίπεδα που κατατάσσουν την Εθνική μεταξύ των πλέον ισχυρών κεφαλαιακά ομίλων στην Ευρώπη. Ο συνδυασμός υψηλής ρευστότητας και ισχυρής κεφαλαιακής βάσης αποτελεί τη βάση για την ομαλή ανάπτυξη του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη σταθερότητα του Ομίλου απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο επιδείνωσης της σημερινής διεθνούς συγκυρίας.¹²⁶

¹²⁶ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Πίνακας Νο 14

Νοτιοανατολική Ευρώπη		
€ εκ	Α'6μ.08	± %
Επιτοκιακό έσοδο	217	+49%
Έσοδα προμηθειών	52	+15%
Λειτουργικά έξοδα	(140)	+22%
Οργανικά έσοδα	129	+70%
Καθαρά κέρδη	107	+74%

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

5.3.3 Αποτελέσματα 9μήνου 2008:

Πίνακας Νο 15 Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το 9μηνο 2008

σε € εκατ.	9μηνο 2008	9μηνο 2007	Δ
Καθαρά κέρδη μετόχων ΕΤΕ	1235	1158	+7%
Καθαρά κέρδη στην Ελλάδα	732	788	-7%
Καθαρά κέρδη Finansbank	363	300	+21%
Καθαρά κέρδη ΝΑ Ευρώπης	169	103	+64%
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	25%	26%	-1%
Συντελεστής αποτελεσματικότητας (C/I)	47%	49%	-2%
Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL ratio)	3,1%	3,6%	-0,5%
Σύνολο ενεργητικού (€ δισ.)	102	84	+21%
Δάνεια / Καταθέσεις	95%	88%	+7%
Βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)	10,4%	8,5%	+1,9%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)	10,9%	10,2%	+0,7%

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Σε 1.235 εκατ. € διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του ομίλου της ΕΤΕ το 9μηνο του 2008, σημειώνοντας αύξηση κατά 7% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 25% για το 9μηνο του 2008, οριακά μειωμένη κατά μία ποσοστιαία μονάδα έναντι του 9μήνου 2007.

Οι παραπάνω επιδόσεις του ομίλου είναι αποτελέσματα της συνεχιζόμενης ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών τόσο στην Ελλάδα όσο και στις αγορές της Τουρκίας και της νοτιοανατολικής Ευρώπης, παρά τη δυσμενή διεθνή συγκυρία. Συγκεκριμένα:

- Μείωση κατά 7% σε σχέση με το 9μηνο του 2007 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα, τα οποία ανήλθαν σε 732 εκατ. €
- Αύξηση κατά 21% σημείωσαν τα κέρδη της Finansbank στην Τουρκία για το 9μηνο του 2008, τα οποία ανήλθαν σε 363 εκατ. €, ποσό που αντιστοιχεί στο 29% της συνολικής κερδοφορίας του ομίλου.¹²⁷

¹²⁷ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

- Εντυπωσιακή αύξηση κατά 64% σημείωσαν τα καθαρά κέρδη των μονάδων που δραστηριοποιούνται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα οποία ανήλθαν στα 169 εκατ. €, συνεισφέροντας 13% στη συνολική κερδοφορία του ομίλου.

Ανάλογη τάση καταγράφεται στην κερδοφορία του 3^{ου} τριμήνου 2008. Τα καθαρά κέρδη του ομίλου διαμορφώθηκαν σε 400 εκατ. €, παραμένοντας στα επίπεδα των δύο προηγούμενων τριμήνων, παρά την εποχικότητα των θερινών μηνών και τη ραγδαία επιδείνωση της πιστωτικής κρίσης κατά το μήνα Σεπτέμβριο. Τα καθαρά κέρδη του 3^{ου} τριμήνου στην Ελλάδα σημείωσαν κάμψη κατά 13% έναντι του 2^{ου} τριμήνου. Αντίθετα, αύξηση κατά 11% και 12% σημείωσαν τα καθαρά κέρδη του ομίλου στη ΝΑ Ευρώπη και την Τουρκία αντίστοιχα.

Η ΕΤΕ παρουσιάζει ανθεκτική κερδοφορία σε συνθήκες πιστωτικής κρίσης με ορθολογική ανάπτυξη, αμείωτο ρυθμό χρηματοδοτήσεων, αύξηση καταθέσεων και περιστολή δαπανών.

- ❖ Η ορθολογική ανάπτυξη αμβλύνει τις επιπτώσεις της συρρίκνωσης των περιθωρίων.

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα του ομίλου διαμορφώθηκε σε 2635 εκατ. €, αυξημένο κατά 19% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Η βελτίωση του επιτοκιακού αποτελέσματος επετεύχθη παρά τις αρνητικές επιπτώσεις της διεθνούς πιστωτικής κρίσης και αποδίδεται στην ορθολογική επέκταση των δανειακών χαρτοφυλακίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση του κόστους άντλησης κεφαλαίων.

Παρά την άνοδο των διατραπεζικών επιτοκίων διεθνώς, την όξυνση του ανταγωνισμού στην προσέλκυση καταθέσεων, τη συνεπακόλουθη αύξηση του περιθωρίου τιμολόγησης καταθέσεων και γενικότερα του κόστους χρήματος, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο του ομίλου διατηρήθηκε στο 4,25%, στα επίπεδα του 9μηνου του 2007.

Οι παραπάνω επιδόσεις και ειδικά η ανθεκτικότητα του επιτοκιακού αποτελέσματος καταδεικνύουν τα ισχυρά θεμελιώδη του ομίλου τα οποία αμβλύνουν τις επιπτώσεις της πιστωτικής κρίσης που πλήττει τις αγορές παγκοσμίως.

Εν τούτοις, οι ακραίες συνθήκες που επικράτησαν στις αγορές χρήματος κατά το Σεπτέμβριο είχαν ως αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του επιτοκιακού περιθωρίου του ομίλου κατά 10 μονάδες βάσης μεταξύ του 2^{ου} και 3^{ου} τριμήνου 2008. Η τάση αυτή δεν αναμένεται να αναστραφεί στο βαθμό που η διατραπεζική αγορά χρήματος συνεχίζει να υπολειτουργεί και οι πρόσφατες μειώσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ δεν αντανakλώνται στο πραγματικό κόστος άντλησης κεφαλαίων.

- ❖ Συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό οι χρηματοδοτήσεις στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή.

Αύξηση κατά 26% κατέγραψε το συνολικό ύψος χορηγήσεων του ομίλου, οι οποίες στο τέλος του 9μηνου 2008 ανήλθαν σε 65,8 δις. € έναντι 52 δις. € στο τέλος του 9μηνου 2007, επιβεβαιώνοντας την υποστήριξη του ομίλου στην αναπτυξιακή δυναμική της Ελλάδας και των χωρών της περιοχής, παρά τις συνθήκες δημοσιονομικής πειθαρχίας στις περισσότερες χώρες της ευρύτερης περιοχής.

Συγκεκριμένα, η αύξηση των χορηγήσεων τους τελευταίους 12 μήνες ανήλθαν στην Ελλάδα σε 7,8 δις. € (+21%), στην Τουρκία σε 2,9 δις. € (+31%) και στην ΝΑ Ευρώπη σε 3,2 δις. € (+55%).¹²⁸

¹²⁸ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

- ❖ Αύξηση των προβλέψεων ενόψει περαιτέρω επιδείνωσης της διεθνούς οικονομικής συγκυρίας

Παρά τη μεγέθυνση που παρουσιάζει ο όμιλος κατά το 2008, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων βελτιώθηκε περαιτέρω. Η σχέση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων διαμορφώθηκε στο ιστορικό χαμηλό του 3,1%, βελτιωμένη κατά 50 μονάδες βάσης έναντι του Σεπτεμβρίου 2007. Παρά τη θετική αυτή εξέλιξη, ο όμιλος, ενόψει της επιδεινούμενης διεθνούς συγκυρίας, αύξησε τις προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου στο 3ο τρίμηνο κατά 21% σε 112 εκατ. €.

Ο όμιλος συνεχίζει να παρακολουθεί τις εξελίξεις τόσο στις διεθνείς πιστωτικές αγορές όσο και στο μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή και βρίσκεται σε ετοιμότητα για τη λήψη πρόσθετων προληπτικών μέτρων για την περαιτέρω θωράκιση της ποιότητας του ενεργητικού του. Η υψηλή κερδοφορία του ομίλου της ΕΤΕ, με τα κέρδη προ προβλέψεων να υπερβαίνουν τα 1,5 δις €, παρέχει την απαραίτητη ευελιξία για τη λήψη τέτοιων μέτρων.

- ❖ Η αύξηση καταθέσεων χρηματοδοτεί την επέκταση των χορηγήσεων

Ανάλογη με τις χορηγήσεις αύξηση κατά 17% σημείωσαν οι καταθέσεις του ομίλου οι οποίες στο τέλος του 9μηνου 2008 ανήλθαν σε 67,2 δις €. Ως αποτέλεσμα, το σύνολο των χορηγήσεων του ομίλου υπερκαλύπτεται από καταθέσεις, με τη σχέση δανείων προς καταθέσεις να ανέρχεται σε 95% στο τέλος Σεπτεμβρίου. Ήδη, λόγω της σημαντικής εισροής καταθέσεων κατά το μήνα Οκτώβριο, η σχέση αυτή διαμορφώνεται σε μόλις 91%.

Η υψηλή ρευστότητα της τράπεζας αλλά κυρίως η σταθερότητά της αποτελούν ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως στην τρέχουσα συγκυρία που περιορίζει τις δυνατότητες άντλησης ρευστότητας από τις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.

- ❖ Συνεχίζεται η προσπάθεια περιστολής δαπανών

Παρά την ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στην Τουρκία κατά τον προηγούμενο χρόνο (+ 150 καταστήματα τους τελευταίους 12 μήνες, + 2100 εργαζόμενοι) και τις επενδύσεις για τη λειτουργική ενσωμάτωση των θυγατρικών εξωτερικού, η αύξηση των λειτουργικών δαπανών του ομίλου περιορίστηκε σε μόλις + 3%.

Η επίδοση αυτή είναι ιδιαίτερα θετική αν ληφθούν υπόψη οι έντονες πληθωριστικές πιέσεις στην ευρύτερη περιοχή και αποτελεί επιβράβευση της επίμονης προσπάθειας του ομίλου για την περιστολή των εξόδων. Ως αποτέλεσμα, ο λόγος κόστους προς έσοδα βελτιώθηκε περαιτέρω στο 47% (έναντι 49,1% το 9μηνο του 2007).¹²⁹

¹²⁹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

❖ Αύξηση των χρηματοδοτήσεων στην Ελληνική οικονομία

Παρά τις συνθήκες στενότητας ρευστότητας διεθνώς, η τράπεζα, αξιοποιώντας το πλεονέκτημα ρευστότητας, αύξησε τους ρυθμούς χρηματοδότησης των Ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Συγκεκριμένα, η καθαρή αύξηση των χορηγήσεων στην Ελλάδα στους πρώτους 9 μήνες του 2008, ανήλθε σε 5,5 δις €, που αντιστοιχεί σε ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 20%. Ειδικά κατά το 3^ο τρίμηνο η τράπεζα χρηματοδότησε το 32% των νέων χορηγήσεων του συστήματος στην Ελλάδα, υπογραμμίζοντας την προσήλωσή της στην απρόσκοπτη χρηματοδότηση της εθνικής οικονομίας, παρά τη ραγδαία επιδείνωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης από τις αρχές Σεπτεμβρίου

Με δυναμικούς ρυθμούς συνεχίζεται η ανάπτυξη της λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα. Το ύψος των χορηγήσεων λιανικής το Σεπτέμβριο του 2008 ανήλθε σε 28,6 δις €, σημειώνοντας αύξηση κατά 19% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 16% καταγράφεται στα στεγαστικά δάνεια έναντι του Σεπτεμβρίου 2007, το ύψος των οποίων διαμορφώθηκε σε 18,2 δις €. Οι εκταμιεύσεις νέων στεγαστικών δανείων το 9μηνο του 2008 προσέγγισαν τα 2,7 δις €, διατηρώντας την υπεροχή της Εθνικής στο σημαντικό αυτό τμήμα της εγχώριας αγοράς.
- Αύξηση 26% σημείωσαν τα υπόλοιπα των καταναλωτικών δανείων και καρτών τα οποία ανήλθαν σε 6,5 δις €. Το 9μηνο του 2008 οι εκταμιεύσεις νέων καταναλωτικών δανείων υπερέβησαν τα 1,5 δις €, αυξημένες κατά 43% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Παράλληλα, αυξήθηκε και ο ρυθμός των νέων πιστωτικών καρτών ως αποτέλεσμα των επιτυχημένων προωθητικών ενεργειών των τελευταίων μηνών.
- Αυξημένες κατά 21% ήταν και οι χορηγήσεις της τράπεζας προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και επαγγελματίες οι οποίες ανήλθαν σε 3,9 δις € το Σεπτέμβριο του 2008, με παράλληλη διεύρυνση του αριθμού των συνεργαζομένων επιχειρηματιών.
- Επίσης εντυπωσιακή αύξηση κατά 26% σε 15,8 δις σημείωσαν οι χορηγήσεις προς μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με το Σεπτέμβριο του 2007, υπερβαίνοντας για πρώτη φορά τους ρυθμούς ανάπτυξης της λιανικής τραπεζικής, επιβεβαιώνοντας τον ηγετικό ρόλο της τράπεζας στη χρηματοδότηση της Ελληνικής επιχείρησης.

Αυξημένες κατά 16% έναντι του Σεπτεμβρίου 2007 και έναντι του 2^ο τριμήνου του 2008 ήταν οι καταθέσεις πελατών στην Ελλάδα οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 53,4 δις €. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο όμιλος της ΕΤΕ αύξησε από το Δεκέμβριο του 2007 το μερίδιο αγοράς του στις καταθέσεις ταμειωτηρίου κατά 70 μονάδες βάσης στο 32,8%, παρά τον εντεινόμενο ανταγωνισμό. Η επίδοση αυτή υπογραμμίζει την εμπιστοσύνη των ελληνικών νοικοκυριών προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

Παράλληλα, τα υπό διαχείριση αμοιβαία κεφάλαια ανήλθαν σε 5 δις €. Ο όμιλος βρίσκεται σταθερά στην πρώτη θέση με συνολικό μερίδιο 29%, παρά τις εκροές που παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια του 3^{ου} τριμήνου. Εξαιρουμένων των κεφαλαίων διαχείρισης διαθέσιμων, το μερίδιο αγοράς της ΕΤΕ ανήλθε σε 18,7%, παρουσιάζοντας αύξηση 80 μονάδες βάσης από την αρχή τους έτους.¹³⁰

¹³⁰ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Finansbank

Αυξημένα κατά 21% ήταν τα καθαρά κέρδη της Finansbank το 9μηνό του 2008, τα οποία, εξαιρουμένης της εφάπαξ δαπάνης της φορολογικής περαιώσεως που εφαρμόστηκε στο σύνολο των τραπεζών της Τουρκίας, ανήλθαν σε 363 εκατ. € (TRY675 εκατ.), αντιπροσωπεύοντας το 29% των συνολικών κερδών του Ομίλου.

Η επίδοση αυτή οφείλεται στην εντυπωσιακή αύξηση της οργανικής κερδοφορίας (30% έναντι του 9μηνού 2007). Συγκεκριμένα αύξηση κατά 25% καταγράφεται στο καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα, το οποίο ανήλθε σε TRY203 εκατ. €. Παράλληλα, 30% αύξηση κατέγραψαν τα έσοδα από προμήθειες που ανήλθαν σε TRY 403 εκατ. €.

Το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Finansbank συνεχίζει να αναπτύσσεται με ρυθμούς ταχύτερους της αγοράς. Στο τέλος του 9μηνου 2008 διαμορφώθηκε σε 12,2 δις € (TRY22,2 δις) σημειώνοντας αύξηση κατά 36% σε ετήσια βάση.

Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή της αναπτυξιακής προοπτικής της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται με εντυπωσιακούς ρυθμούς της τάξης του 56%. Το Σεπτέμβριο του 2008 ανήλθαν σε 5,2 δις € (TRY9,4 δις). Ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν οι χορηγήσεις στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 37% και 61% αντίστοιχα σε σχέση με το Σεπτέμβριο του προηγούμενου έτους. Οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης ανήλθαν σε 7,1 δις € (TRY12.8 δις) σημειώνοντας αύξηση 25% σε ετήσια βάση.

Η αύξηση των χορηγήσεων δεν επηρέασε την ποιότητα του χαρτοφυλακίου με το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων να παραμένει σχεδόν αμετάβλητος στο 2,6% του συνολικού χαρτοφυλακίου.

Εξαιρετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν στα υπόλοιπα καταθέσεων της Finansbank τα οποία εξακολουθούν να αυξάνονται σαν αποτέλεσμα της στρατηγικής της τράπεζας να διευρύνει την καταθετική της βάση, ιδίως όσον αφορά τις καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα, οι οποίες στο τέλος του τρίτου τριμήνου ανήλθαν σε 5 δις € (TRY9,1 δις) έναντι 3,4 δις € (TRY6,2 δις) το Σεπτέμβριο του 2007, καταγράφοντας αύξηση 46%.

Η προγραμματισμένη επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finansbank πλησιάζει στην ολοκλήρωσή της με την προσθήκη 42 νέων καταστημάτων τους τελευταίους 12 μήνες, με αποτέλεσμα τον Σεπτέμβριο του 2008 το δίκτυο της Finansbank να αριθμεί 421 καταστήματα.

Τα αποτελέσματα της επέκτασης αυτής στη δυνατότητα άντλησης καταθέσεων, πρόσκτησης πελατείας και χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων μόλις γίνονται ορατά. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Finansbank αύξησε τον αριθμό των πελατών της κατά 15% σε 4,4 εκατ. μέσα στους πρώτους 9 μήνες του 2008.¹³¹

NA Ευρώπη

Εντυπωσιακή αύξηση της τάξης του 64% στα 169 εκατ. €, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη από τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Όλες οι χώρες της περιοχής εμφάνισαν ισχυρή κερδοφορία γεγονός που ελέγχου όλων των συντελεστών κόστους, με το δείκτη δαπανών προς τα έσοδα να βρίσκεται στο ιστορικό χαμηλό του 48%. Είναι

¹³¹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

χαρακτηριστικό της ισόρροπης ανάπτυξης του Ομίλου στην περιοχή ότι η απόδοση των επενδεδυμένων ιδίων κεφαλαίων ανέρχεται ήδη σε 28%.

Με την προσθήκη νέων μονάδων δίκτυο του Ομίλου στη ΝΑ Ευρώπη περιλαμβάνει πλέον 700 καταστήματα, 105 περισσότερα από το Σεπτέμβριο του 2007, και 9357 εργαζομένους, 10% περισσότερες από την αντίστοιχη περίοδο του 2007.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη διαμορφώθηκε σε 9,2 δις € σημειώνοντας αύξηση 55% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2007. Το ύψος των χορηγήσεων λιανικής αυξήθηκε κατά 46% και ανήλθε σε 3,6 δις €. Η ανάπτυξη των χορηγητικών χαρτοφυλακίων είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του μεριδίου αγοράς του Ομίλου κατά 110μβ σε 8,9%, προσεγγίζοντας το στόχο του 10% σύμφωνα με το τριετές επιχειρηματικό σχέδιο 2007-2009.

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη παραμένει σε ιδιαίτερα ικανοποιητικά επίπεδα, μα τα δάνεια σε καθυστέρηση να αποτελούν μόλις το 2,4 % του συνολικού χαρτοφυλακίου, επίδοση που αντανακλά την αμυντική διάρθρωσή του.

Χαρακτηριστικά:

- Τα δάνεια με εξασφαλίσεις αποτελούν τα 2/3 του συνολικού χαρτοφυλακίου.
- Τα δάνεια προς ιδιώτες σε ξένο νόμισμα αποτελούν μόνο το 18% του συνολικού χαρτοφυλακίου, ενώ μόλις το 5% αφορά σε καταναλωτικά δάνεια και το 13% σε στεγαστικά.
- Το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη έχει ευρεία διασπορά στους κλάδους της οικονομίας, με 18% στον κατασκευαστικό κλάδο, 26% στο εμπόριο και 17% στη βιομηχανία.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, μετά και την έκδοση προνομιούχων μετοχών συνολικού ύψους 625 εκατ. € τον Ιούνιο του 2008 και λαμβάνοντας υπόψη την οργανική αύξηση των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου, εκτιμάται σε 10,4% και ο συνολικός σε 11%. Τα επίπεδα αυτά κατατάσσουν την Εθνική μεταξύ των πλέον ισχυρών κεφαλαιακά ομίλων στην Ευρώπη.

Ο συνδυασμός υψηλής ρευστότητας και ισχυρής κεφαλαιακής βάσης εξασφαλίζει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή ανάπτυξη του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και εγγυάται τη σταθερότητα του Ομίλου απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο επιδείνωσης της σημερινής διεθνούς συγκυρίας.¹³²

¹³² Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

5.3.4 Αποτελέσματα για το έτος 2008:

Πίνακας Νο 16 Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το 12μηνο 2008

σε € εκατ.	12μηνο 2008	12μηνο 2007	Δ
Καθαρά κέρδη μετόχων ΕΤΕ	1546	1625	-5%
Καθαρά κέρδη στην Ελλάδα	920	1019	-10%
Καθαρά κέρδη Finansbank *	470	407	+15%
Καθαρά κέρδη ΝΑ Ευρώπης	202	157	+28%
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	26,2%	26,1%	+0,1%
Συντελεστής αποτελεσματικότητας (C/I)	46,6%	51,0%	-4,4%
Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL ratio)	3,3%	3,4%	-0,1%
Σύνολο ενεργητικού (€ δισ.)	101	90	+12%
Δάνεια / Καταθέσεις	95%	90%	+5%
Βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)	10,4%	9,2%	+1,2%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)	10,9%	10,2%	+0,7%
*μη συμπεριλαμβανομένων των έκτακτων αποτελεσμάτων από φορολογικές υποθέσεις της Finansbank			

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Σε 1546 εκατ. € διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του Ομίλου της ΕΤΕ το 2008, μειωμένα κατά 5% σε σχέση με το 2007.

Προ των κερδών από την πώληση της ΑΓΕΤ το 2007 και των εκτάκτων δαπανών για φορολογικές υποθέσεις της Finansbank, τα κέρδη διαμορφώνονται σε 1592 εκατ. €, αυξημένα κατά 8% έναντι του 2007. Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 26,2% για το 2008, ελαφρώς αυξημένη έναντι του 2007 (26,1%).

Οι επιδόσεις αυτές του Ομίλου είναι αποτέλεσμα της ορθολογικής ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών τόσο στην Ελλάδα όσο και στις αγορές της Τουρκίας και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης παρά τη δυσμενή διεθνή συγκυρία. Συγκεκριμένα:

- Τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα ανήλθαν σε 920 εκατ. € μειωμένα κατά 10% έναντι του 2007¹³³

¹³³ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

- Αύξηση κατά 15% σημείωσαν τα κέρδη της Finansbank για το 2008, σε 470 εκατ. € προ εκτάκτων αποτελεσμάτων. Η συνεισφορά της Finansbank στα κέρδη του Ομίλου ανέρχεται στο 27%.
- Τέλος, αύξηση κατά 28% σημείωσαν τα καθαρά κέρδη των μονάδων που δραστηριοποιούνται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα οποία ανήλθαν στα 202 εκατ. €, συνεισφέροντας 13% στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου.

Τα παραπάνω αποτελέσματα επιτεύχθηκαν μέσα σε ένα ιδιαίτερα αρνητικό περιβάλλον, ιδίως κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους, το οποίο οδήγησε τον Όμιλο να αυξήσει τα επίπεδα των τριμηνιαίων προβλέψεων διπλασιάζοντας τα με αντίστοιχη επιβάρυνση της κερδοφορίας του τετάρτου τριμήνου. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος ενόψει της επιδεινούμενης διεθνούς συγκυρίας, αύξησε τις προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου κατά 57% σε 520 εκατ. € για το έτος και 228 εκατ. € για το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Μετά τις προβλέψεις αυτές, στο 4^ο τρίμηνο του 2008 τα καθαρά κέρδη του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε 332 εκατ. € μειωμένα κατά 17% έναντι του 3^{ου} τριμήνου.

Παρά τη ραγδαία επιδείνωση των μακροοικονομικών προσδοκιών στις οικονομίες της περιοχής και παρά την πιστωτική επέκταση του παρουσίασε ο Όμιλος κατά το 2008, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων παραμένει σε υψηλό επίπεδο. Η σχέση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων διαμορφώθηκε σε 3,3%, βελτιωμένη κατά 14μβ έναντι του 2007.

Η συντηρητική και συνεπής πολιτική προβλέψεων του Ομίλου σε όλη τη διάρκεια του ανοδικού κύκλου είχε σαν αποτέλεσμα ο Όμιλος να βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση από πλευράς ύψους προβλέψεων, οι οποίες καλύπτουν πάνω από τα 3/4 των απαιτήσεων σε καθυστέρηση, πριν συνυπολογιστεί η αξία των κάθε είδους εξασφαλίσεων.

Περαιτέρω, η συστηματική διαχείριση κινδύνου του Ομίλου είχε ως αποτέλεσμα η συγκέντρωση του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου να εντοπίζεται σε κλάδους χαμηλού κινδύνου όπως τα στεγαστικά δάνεια και η χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά το 75% του συνολικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου.

Επίσης, η επιλογή της τράπεζας να δραστηριοποιηθεί ισόρροπα σε όλους τους κλάδους της οικονομίας έχει ως αποτέλεσμα το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο του Ομίλου να παρουσιάζει διασπορά αποφεύγοντας τη συγκέντρωση σε κλάδους που ενδέχεται να επηρεαστούν από τη διεθνή οικονομική κρίση όπως η ναυτιλία όπου η έκθεση του Ομίλου περιορίζεται σε 17 δις €, ποσό που αντιστοιχεί μόλις στο 3% του συνολικού χαρτοφυλακίου.

Το επίπεδο της προ προβλέψεων κερδοφορίας του Ομίλου η οποία διαμορφώθηκε το 2008 σε 2,6 δις €, επιτρέπει στην τράπεζα να απορροφήσει σημαντικού ύψους προβλέψεις, εάν αυτό απαιτηθεί από την περαιτέρω επιδείνωση των μακροοικονομικών συνθηκών, καθώς η κρίση αρχίζει να πλήττει την πραγματική οικονομία¹³⁴

¹³⁴ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Χρηματοδοτήσεις στην Ελλάδα

Αύξηση κατά 18% κατέγραψε το συνολικό ύψος χορηγήσεων του Ομίλου οι οποίες στο τέλος του 2008 ανήλθαν σε 66,1 δις € έναντι 56,3 δις € στο τέλος του 2007, επιβεβαιώνοντας την υποστήριξη του Ομίλου στην αναπτυξιακή προοπτική της Ελλάδας και των χωρών της περιοχής, παρά τις δυσμενείς επιπτώσεις της πιστωτικής κρίσης και τις υφιστάμενες πιέσεις στις περισσότερες χώρες της ευρύτερης περιοχής.

Σημειώνεται ότι ακόμα και στη διάρκεια του 4^{ου} τριμήνου ο Όμιλος κατάφερε να επιτύχει περαιτέρω πιστωτική επέκταση έναντι του 3^{ου} τριμήνου κατά 4% στην Ελλάδα, 3% στην Τουρκία και 2% στη ΝΑ Ευρώπη.

Παρά τη διεθνή συγκυρία, η τράπεζα, αξιοποιώντας το πλεονέκτημα ρευστότητας, αύξησε τους ρυθμούς χρηματοδότησης των Ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Οι συνολικές χορηγήσεις στην Ελλάδα στο τέλος του 2008 ανήλθαν σε 46 δις € ποσό που αντιστοιχεί σε ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 19% (+7,2 δις € έναντι του 2007 εκ των οποίων ποσό 1,8 δις € αφορά στο τελευταίο τρίμηνο του έτους).

Η επίδοση αυτή θεωρείται εξαιρετική υπό το πρίσμα των συνθηκών υπογραμμίζοντας την προσήλωση της ΕΤΕ στην απρόσκοπτη χρηματοδότηση της εθνικής οικονομίας, παρά τη ραγδαία επιδείνωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης από τις αρχές Σεπτεμβρίου. Στις επιδόσεις αυτές πρωταγωνιστικό ρόλο είχε ο επιχειρηματικός τομέας (+26%) υπερβαίνοντας τον ηγετικό ρόλο της τράπεζας στη χρηματοδότηση των Ελληνικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 14% καταγράφεται στα στεγαστικά δάνεια έναντι του 2007 το ύψος των οποίων προσέγγισε τα 3,5 δις € διατηρώντας την υπεροχή της Εθνικής στο κρίσιμο αυτό κλάδο της εγχώριας αγοράς.
- Στο τελευταίο τρίμηνο του έτους τα νέα στεγαστικά δάνεια ανήλθαν σε 800 εκατ. €, ποσό που αντιστοιχεί στο 1/3 όλων των νέων στεγαστικών δανείων στην χώρα. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένου ότι ιστορικά το αντίστοιχο μερίδιο κυμαίνονταν στο 1/4.
- Αύξηση 18% σημείωσαν τα υπόλοιπα των καταναλωτικών δανείων και καρτών τα οποία ανήλθαν σε 6,7 δις €. Το 2008 οι εκταμιεύσεις νέων καταναλωτικών δανείων υπερέβησαν το 1,9 δις €, αυξημένες κατά 10% σε σχέση με το 2007.
- Αύξηση κατά 13% σημείωσαν τα υπόλοιπα των χορηγήσεων σε επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, υπερβαίνοντας τα 4,1 δις €. Ιδιαίτερα σημαντική άνοδος κατά 6% καταγράφηκε το τελευταίο τρίμηνο.

Η καθαρή αύξηση των υπολοίπων προς μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με το 2007 ανήλθαν σε 3,4 δις € (+0,8 δις € στο 4^ο τρίμηνο), ποσό που αντιπροσωπεύει πιστωτική επέκταση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου κατά 26% μέσα σε ένα έτος.¹³⁵

¹³⁵ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Οι καταθέσεις

Αύξηση κατά 12% σημείωσαν οι καταθέσεις του Ομίλου οι οποίες στο τέλος του 2008 ανήλθαν σε 67,7 δις €. Ως αποτέλεσμα, το σύνολο των χορηγήσεων του Ομίλου υπερκαλύπτεται από καταθέσεις, με τη σχέση χορηγήσεων προς καταθέσεις να ανέρχεται σε 95% στο τέλος του Δεκεμβρίου 2008.

Η υψηλή ρευστότητα της τράπεζας αλλά κυρίως η σταθερότητα της ρευστότητας αυτής αποτελούν ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως στην τρέχουσα συγκυρία που περιορίζει τις δυνατότητες άντλησης ρευστότητας από τις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.

Αυξημένες κατά 14% έναντι του 2007 ήταν οι καταθέσεις πελατών στην Ελλάδα οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 55,3 δις €. Είναι χαρακτηριστικό ότι η τράπεζα προσέλκυσε 7 δις € νέων καταθέσεων και αύξησε από το Δεκέμβριο του 2007 το μερίδιο αγοράς της στις καταθέσεις ταμειυτηρίου κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες περίπου στο 34,1%, παρά τον ισχυρό ανταγωνισμό. Η επίδοση αυτή υπογραμμίζει την εμπιστοσύνη των ελληνικών νοικοκυριών προς την Εθνική τράπεζα.

Η ισχυρή καταθετική βάση του Ομίλου σε συνδυασμό με τα αποθεματικά ρευστότητας ύψους 12 δις € που διαθέτει η τράπεζα και το μικρό ύψος αναχρηματοδότησης των υποχρεώσεων που λήγουν κατά το 2009 (μόλις 1,8 δις €), επιτρέπουν στον Όμιλο να συνεχίσει απρόσκοπτα ομαλή ροή χρηματοδότησης κατά το 2009 με στόχο την υποστήριξη της υγιούς επιχειρηματικότητας, τη χρηματοδότηση των στεγαστικών και καταναλωτικών αναγκών των νοικοκυριών ώστε να αντιπαρέλθουν τις δυσμενείς επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης.

Καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου διαμορφώθηκε σε 3,6 δις € αυξημένο κατά 17% σε σχέση με το 2007 ακολουθώντας την αύξηση των χορηγήσεων. Το επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου επετεύχθη σε ακραίες συνθήκες διεθνούς στενότητας ρευστότητας και αποδίδεται στην ορθολογική επέκταση των δανειακών χαρτοφυλακίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση του κόστους άντλησης κεφαλαίων.

Παρά την άνοδο των διατραπεζικών επιτοκίων διεθνώς, ιδιαίτερα κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους, την όξυνση του ανταγωνισμού στην προσέλκυση καταθέσεων, τη συνεπακόλουθη αύξηση του περιθωρίου τιμολόγησης καταθέσεων και γενικότερα του κόστους χρήματος, η ΕΤΕ επέλεξε τη συνετή τιμολόγηση του καταθετικού της προϊόντος με αποτέλεσμα το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο του Ομίλου να παραμένει σταθερό σε 4,25%.

Δαπάνες

Παρά την ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στην Τουρκία κατά τον προηγούμενο χρόνο (+137 καταστήματα ή +9%) και τις επενδύσεις για τη λειτουργική ενσωμάτωση των θυγατρικών εξωτερικού, η αύξηση των λειτουργικών δαπανών του Ομίλου περιορίστηκε σε +2%.¹³⁶

¹³⁶ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η επίδοση αυτή είναι ιδιαίτερα θετική αν ληφθούν υπόψη οι πληθωριστικές πιέσεις στην ευρύτερη περιοχή και αποτελεί επιβράβευση της επίμονης προσπάθειας του Ομίλου για την περιστολή των εξόδων. Ως αποτέλεσμα, ο λόγος κόστους προς έσοδα βελτιώθηκε περαιτέρω στο 47% (έναντι 51% το 2007).

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερα δυσμενή συγκυρία στην οποία εισέρχεται ο τραπεζικός κλάδος, συνεχίζει από μηδενική βάση την προσπάθεια περαιτέρω περιστολής των δαπανών στοχεύοντας στη ριζική αναδιάρθρωση των κοστολογικών του δεδομένων.

Finansbank

Αυξημένα κατά 15% ήταν τα καθαρά κέρδη της Finansbank το 2008, τα οποία, εξαιρουμένων των ρυθμίσεων και προβλέψεων για φορολογικές υποθέσεις, ανήλθαν σε 470 εκατ. € (TRY 890εκατ.), αντιπροσωπεύοντας το 27% των συνολικών κερδών του Ομίλου.

Η επίδοση αυτή οφείλεται στην κατά 24% αύξηση των κερδών προ προβλέψεων έναντι του 2007. Συγκεκριμένα αύξηση κατά 17% καταγράφεται στο καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα το οποίο ανήλθαν σε 874 εκατ. € (TRY 656 εκατ.). Αύξηση 17% κατέγραψαν και τα έσοδα από προμήθειες που ανήλθαν σε 292 εκατ. € (TRY553 εκατ.).

Στο τέλος του 2008 οι χορηγήσεις της Finansbank μετά από προβλέψεις ανήλθαν σε 10,4 δις € (TRY 22,3 δις) σημειώνοντας αύξηση κατά 27% σε ετήσια βάση.

Ο χαμηλότερος ρυθμός ανάπτυξης της Τουρκικής οικονομίας κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2008 είχε σαν αποτέλεσμα την ανάσχεση της τάσης ανάπτυξης των χορηγήσεων της Finansbank (μόλις 3% κατά το τελευταίο τρίμηνο). Η αποκλιμάκωση αυτή κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2008 αντανακλά τη γενικότερη αναπροσαρμογή της τιμολόγησης των πιστωτικών κινδύνων και των πιστοδοτικών κριτηρίων που εφαρμόζει ο Όμιλος στη χώρα.

Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή της αναπτυξιακής προοπτικής της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται με εντυπωσιακούς ρυθμούς της τάξης του 41%. Το 2008 ανήλθαν σε 4,7 δις € (TRY 10,0 δις). Ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν οι χορηγήσεις στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 35% και 46% αντίστοιχα σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης ανήλθαν σε 5,9 δις € (TRY 12,8 δις) σημειώνοντας αύξηση 17% σε ετήσια βάση. Οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που επικράτησαν κατά το τελευταίο τρίμηνο επηρέασαν την ποιότητα του χαρτοφυλακίου με το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων να διαμορφώνεται σε 3,2% του συνολικού χαρτοφυλακίου, αυξημένος κατά 0,6% έναντι του προηγούμενου τριμήνου αλλά χαμηλότερος του μέσου όρου της Τουρκικής αγοράς.

Εξαιρετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν στα συνολικά υπόλοιπα καταθέσεων της Finansbank τα οποία εξακολουθούν να αυξάνονται (+23% έναντι του 2007) σαν αποτέλεσμα της στρατηγικής της Τράπεζας να διευρύνει την καταθετική της βάση, ιδίως όσον αφορά τις καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα, οι οποίες στο τέλος του 2008 ανήλθαν σε 4,9 δις € (TRY 10,5 δις) έναντι 2,9 δις € το 2007 (TRY 6,2 δις), καταγράφοντας αύξηση 70%.¹³⁷

¹³⁷ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η ανάπτυξη της καταθετικής βάσης της Finansbank σε τοπικό νόμισμα είχε σαν αποτέλεσμα η σχέση χορηγήσεων προς καταθέσεις να διαμορφωθεί σε 140%, εξέλιξη ιδιαίτερα θετική αν ληφθεί υπόψη ότι το υπερβάλλον ύψος χορηγήσεων χρηματοδοτείται από μεσοπρόθεσμο δανεισμό από τις διεθνείς αγορές (εκτός Ομίλου) με λήξεις που εκτείνονται έως το 2013.

Ο συνδυασμός πελατειακών καταθέσεων και μεσοπρόθεσμου δανεισμού έχει καταστήσει τη Finansbank πρακτικά αυτοχρηματοδοτούμενη, με αποτέλεσμα ο διασυνοριακός δανεισμός της από τον Όμιλο να παραμείνει αμετάβλητος κατά τη διάρκεια του έτους. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα στο τέταρτο τρίμηνο η Finansbank αναχρηματοδότησε στις διεθνείς αγορές κοινοπρακτικό δάνειο ύψους 470 εκατ. € προσελκύοντας τη συμμετοχή 20 διεθνών τραπεζών.

Η προγραμματισμένη επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finansbank ολοκληρώθηκε με την προσθήκη 48 νέων καταστημάτων τους τελευταίους 12 μήνες, με αποτέλεσμα στο τέλος του 2008 το δίκτυο της Finansbank να αριθμεί 458 καταστήματα.

NA Ευρώπη

Σημαντική αύξηση της τάξης του 28% στα 202 εκατ. €, σε σχέση με το 2007 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη από τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Όλες οι χώρες της περιοχής εμφάνισαν ισχυρή κερδοφορία γεγονός που υπογραμμίζει την αποδοτικότητα της στρατηγικής της πειθαρχημένης οργανικής ανάπτυξης και του ελέγχου όλων των συντελεστών κόστους, με το δείκτη δαπανών προς έσοδα να βρίσκεται πλέον κάτω του 50%.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη διαμορφώθηκε σε 9,4 δις € (συμπεριλαμβανομένων των υπολοίπων ύψους 1 δις € της Κύπρου) σημειώνοντας αύξηση 38% έναντι του 2007 και 2% έναντι του τριμήνου του 2008. Το ύψος των χορηγήσεων λιανικής αυξήθηκε κατά 33% και ανήλθε σε 3,6 δις € ενώ τα υπόλοιπα επιχειρηματικής πίστης αυξήθηκαν κατά 42% στα 5,7 δις €. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται και 700 εκατ. € προς ελληνικές και δυτικοευρωπαϊκές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη παραμένει σε ιδιαίτερα ικανοποιητικά επίπεδα με τα δάνεια σε καθυστέρηση να αποτελούν το 2,6 % του συνολικού χαρτοφυλακίου, επίδοση που αντανακλά την αμυντική διάρθρωσή του (δεδομένου ότι το 80% των συνολικών χορηγήσεων στην περιοχή καλύπτονται από εξασφαλίσεις). Με την προσθήκη 89 νέων μονάδων μέσα στο 2008, ολοκληρώνεται η προγραμματισμένη επέκταση του δικτύου του Ομίλου στη NA Ευρώπη, το οποίο περιλαμβάνει πλέον 746 καταστήματα και 9596 εργαζομένους (+12% έναντι του 2007).

Κεφαλαιακή επάρκεια

Παρά την περαιτέρω πιστωτική επέκταση κατά το τέταρτο τρίμηνο και την υποτίμηση των νομισμάτων των χωρών της περιοχής όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος, ο βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώθηκε σε 9,9% και ο συνολικός σε 10,3%. Η διατήρηση των εποπτικών κεφαλαίων στα επίπεδα αυτά οφείλεται στη διατήρηση κερδοφορίας του Ομίλου, αλλά και σε προνοητικές ενέργειες του Ομίλου, όπως η έκδοση προνομιούχων μετοχών συνολικού ύψους 625 εκατ. € τον Ιούνιο του 2008.¹³⁸

¹³⁸ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Αν συνυπολογιστούν και 350 εκατ. € νέα κεφάλαια από τη συμμετοχή της τράπεζας στο πρόγραμμα στήριξης της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας, ο βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, εκτιμάται σε 10,4% και ο συνολικός σε 10,9%. Τα επίπεδα αυτά κατατάσσουν την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μεταξύ των ισχυρότερων κεφαλαιακά τραπεζών της Ευρώπης.

Ο συνδυασμός υψηλής ρευστότητας και ισχυρής κεφαλαιακής βάσης εξασφαλίζει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή ανάπτυξη του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και εγγυάται τη σταθερότητα του Ομίλου απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο επιδείνωσης της σημερινής διεθνούς συγκυρίας.

5.3.5 Αποτελέσματα πρώτου τριμήνου 2009:

Πίνακας Νο 17 Αποτελέσματα Ομίλου Εθνικής Τράπεζας για το πρώτο 3μηνο 2009

σε € εκατ.	Α΄3μηνο 2009	Α΄3μηνο 2008	Δ
Καθαρά κέρδη μετόχων ΕΤΕ	317	401	-21%
Καθαρά κέρδη στην Ελλάδα	177	245	-28%
Καθαρά κέρδη Finansbank	103	106	-2%
Καθαρά κέρδη ΝΑ Ευρώπης	37	50	-26%
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	22%	28%	-600 bps
Συντελεστής αποτελεσματικότητας (C/I)	46%	46%	-
Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL ratio)	3.7%	3.5%	+20 bps
Σύνολο ενεργητικού (€ δισ.)	107	90	+19%
Δάνεια / Καταθέσεις	95%	92%	+300 bps
Βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)	10.4% ^(*)	9.2%	+120 bps
(*) Περιλαμβανομένης της έκδοσης προνομιούχων μετοχών υπέρ του Δημοσίου ύψους €350 εκατ.			

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Σε €317 εκατ. διαμορφώθηκαν τα καθαρά κέρδη του Ομίλου της ΕΤΕ το 1^ο 3μηνο 2009, μειωμένα κατά 4% σε σχέση με το προηγούμενο 3μηνο κατά 21% σε σχέση με το αντίστοιχο 3μηνο του 2008. Τα προ προβλέψεων κέρδη διαμορφώθηκαν σε €662 εκατ., αυξημένα κατά 9% έναντι του αντίστοιχου 3μήνου 2008.¹³⁹

¹³⁹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Συγκεκριμένα:

- Τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα ανήλθαν σε €177 εκατ. μειωμένα κατά 19% έναντι του προηγούμενου 3μήνου. Εν τούτοις τα κέρδη προ προβλέψεων ανήλθαν σε €397 εκατ., σημειώνοντας αύξηση κατά 6% έναντι του αντίστοιχου 3μήνου του 2008.
- Αύξηση κατά 33% σε σχέση με το προηγούμενο 3μηνο και 17% σε σχέση με το 1^ο 3μηνο του 2008 σημείωσαν τα κέρδη της Finansbank, τα οποία ανήλθαν σε TRY 224 εκατ. (€103 εκατ.). Η επίδοση αυτή της Finansbank αντιστοιχεί στο 1/3 των συνολικών κερδών του Ομίλου. Τα κέρδη προ προβλέψεων αυξήθηκαν 39% έναντι του πρώτου 3μ.ηνου του 2008 και 15% έναντι του προηγούμενου 3μήνου.
- Τέλος, κάμψη κατά 26% σε σχέση με το 1^ο 3μηνο του 2008 αλλά αύξηση κατά 14% έναντι του προηγούμενου 3μήνου σημείωσαν τα καθαρά κέρδη των μονάδων που δραστηριοποιούνται στη ΝΑ Ευρώπη, τα οποία ανήλθαν στα €37 εκατ., συνεισφέροντας 12% στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου. Παρά τη δυσμενή συγκυρία της οικονομίας της περιοχής, τα κέρδη προ προβλέψεων των θυγατρικών του Ομίλου στη ΝΑ Ευρώπη σημείωσαν αύξηση 6% έναντι του αντίστοιχου 3μήνου του 2008.

Τα παραπάνω αποτελέσματα επιτεύχθηκαν μέσα σε ένα αρνητικό περιβάλλον, με τα επίπεδα των προβλέψεων στο πρώτο 3μηνο του έτους να διατηρούνται στο υψηλό επίπεδο το οποίο διαμορφώθηκε στο τελευταίο 3μηνο του 2008 ενόψει της επιδείνωσης της διεθνούς οικονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος διενέργησε προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου ύψους €235 εκατ. για το πρώτο 3μηνο έναντι €88 εκατ. στο αντίστοιχο 3μηνο του 2008.

Επισφάλειες

Παρά την εξελισσόμενη κρίση, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων παραμένει σε υψηλό επίπεδο. Η σχέση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων διαμορφώθηκε σε 3,7% έναντι 3,5% το 1^ο 3μηνο του 2008. Η συντηρητική και συνεπής πολιτική προβλέψεων του Ομίλου έχει σαν αποτέλεσμα οι προβλέψεις του Ομίλου να καλύπτουν πάνω από το 70% των απαιτήσεων σε καθυστέρηση, πριν συνυπολογιστεί η αξία των κάθε είδους εξασφαλίσεων.

Περαιτέρω, η συστηματική διαχείριση κινδύνου του Ομίλου έχει ως αποτέλεσμα η συγκέντρωση του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου να εντοπίζεται σε κλάδους χαμηλού κινδύνου και υψηλής εξασφάλισης όπως τα στεγαστικά δάνεια και η χρηματοδότηση επιχειρήσεων και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που υπερβαίνουν αθροιστικά το 83% του συνολικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Οι χρηματοδοτήσεις

Αύξηση κατά 18% σε ετήσια βάση κατέγραψε το συνολικό ύψος χορηγήσεων του Ομίλου οι οποίες στο πρώτο 3μηνο του 2009 ανήλθαν σε €67,6 δις. έναντι €57,1 δις. στο πρώτο 3μηνο του 2008, παρά τις δυσμενείς επιπτώσεις της πιστωτικής κρίσης και τις υφιστάμενες πιέσεις στις περισσότερες χώρες της ευρύτερης περιοχής.

Κατά το πρώτο 3μηνο ο Όμιλος αύξησε τις χορηγήσεις του έναντι του τέταρτου 3μήνου κατά 3% στην Ελλάδα, 2% στην Τουρκία ενώ στη ΝΑ Ευρώπη οι χορηγήσεις παρέμειναν σταθερές.

Ελλάδα

Παρά την διεθνή συγκυρία, η Τράπεζα, αξιοποιώντας το πλεονέκτημα ρευστότητας, αύξησε τους ρυθμούς χρηματοδότησης των Ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Το δανειακό χαρτοφυλάκιο στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά €1,6 δις. μέσα στο πρώτο 3μηνο και ανήλθε σε €47,7 δις., σημειώνοντας ρυθμούς αύξησης της τάξης του 14% σε ετησιοποιημένη βάση.

Η επίδοση αυτή υπερβαίνει τον στόχο πιστωτικής επέκτασης στην Ελλάδα που είχε θέσει ο Όμιλος υπογραμμίζοντας την προσήλωσή της ΕΤΕ στην απρόσκοπτη χρηματοδότηση της εθνικής οικονομίας, παρά την ραγδαία επιδείνωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης από τις αρχές Σεπτεμβρίου. Στις επιδόσεις αυτές πρωταγωνιστικό ρόλο είχαν οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου τα υπόλοιπα αυξάνονται με ετησιοποιημένο ρυθμό της τάξης του 32%.

Η ανάπτυξη της λιανικής τραπεζικής συνεχίστηκε με θετικούς ρυθμούς παρά την αρνητική συγκυρία. Το ύψος των χορηγήσεων λιανικής το πρώτο 3μηνο του 2009 ανήλθε σε €30,4δις. Η αύξηση στα υπόλοιπα δάνεια λιανικής ειδικά στο πρώτο 3μηνο του 2009 ανήλθε σε €850 εκατ., καταγράφοντας θετικό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης τη τάξης του 12% σε ετησιοποιημένη βάση.

Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 13% καταγράφεται στα στεγαστικά δάνεια το πρώτο 3μηνο του 2008 το ύψος των οποίων υπερέβη τα 19 δις €
- Οι εκταμιεύσεις νέων στεγαστικών δανείων το πρώτο 3μηνο του 2009 υπερέβησαν τα €645 εκατ. με αποτέλεσμα ο ρυθμός αύξησης των στεγαστικών δανείων το 2009 να προσεγγίζει το 10%. Οι εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων από την Εθνική αντιπροσωπεύουν το 41,1% των συνολικών εκταμιεύσεων στην Ελληνική αγορά κατά το πρώτο 3μηνο του έτους, γεγονός που αποδεικνύει τη βαρύτητα που αποδίδει η Εθνική Τράπεζα στη διατήρηση της ομαλής ροής χρηματοδότησης στη στεγαστική πίστη.
- Αύξηση 13% έναντι του πρώτου 3μήνου του 2008 σημείωσαν τα υπόλοιπα των καταναλωτικών δανείων και καρτών τα οποία ανήλθαν σε €6,8 δις. Το πρώτο 3μηνο του 2009 η καθαρή αύξηση καταναλωτικών δανείων ανήλθε σε €113 εκατ. διαμορφώνοντας τον ρυθμό αύξησης του τρέχοντος έτους στο 7%, γεγονός ιδιαίτερα θετικό ενόψει της ανάσχεσης της ζήτησης.¹⁴¹

¹⁴¹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

- Θετικό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης κατά 32% σε ετησιοποιημένη βάση καταγράφηκε κατά το πρώτο 3μηνο στα υπόλοιπα των χορηγήσεων σε επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τα οποία ξεπέρασαν τα €4,4 δις. Με τα ταχύτερους ρυθμούς εξελίσσονται μέσω ΤΕΜΠΜΕ, οι οποίες μέχρι τα τέλη του Απριλίου είχαν υπερβεί τα €840 εκατ.
- Τέλος, η καθαρή αύξηση των υπολοίπων προς μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις στο πρώτο 3μηνο του 2009 υπερέβη τα €700 εκατ., ποσό που αντιπροσωπεύει πιστωτική επέκταση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου κατά 17% σε ετησιοποιημένη βάση.

Οι καταθέσεις

Η αύξηση καταθέσεων χρηματοδοτεί την επέκταση των χορηγήσεων.

Καθαρή αύξηση κατά 14% σημείωσαν οι καταθέσεις του Ομίλου οι οποίες στο τέλος Μαρτίου 2009 ανέρχονται σε €69 δις. Ως αποτέλεσμα, το σύνολο των χορηγήσεων του Ομίλου υπερκαλύπτεται από καταθέσεις, με τη σχέση χορηγήσεων προς καταθέσεις να παραμένει στο 95%.

Η υψηλή ρευστότητα της Τράπεζας αλλά κυρίως η σταθερότητά της αποτελούν ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως στην τρέχουσα συγκυρία που περιορίζει τις δυνατότητες άντλησης ρευστότητας από τις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.

Αυξημένες κατά 14% έναντι του πρώτου 3μηνου του 2008 ήταν οι καταθέσεις πελατών στην Ελλάδα οι οποίες διαμορφώθηκαν στα €56,3 δις.

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου διαμορφώθηκε σε €945 εκατ. αυξημένο κατά 11% σε σχέση με το πρώτο 3μηνο του 2008. το επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου επετεύχθη σε συνθήκες διεθνούς στενότητας ρευστότητας και αποδίδεται στην ορθολογική επέκταση των δανειακών χαρτοφυλακίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση του κόστους άντλησης κεφαλαίων. Η ορθολογική ανάπτυξη αμβλύνει τις επιπτώσεις της συρρίκνωσης των περιθωρίων

Ιδιαίτερη συμβολή στη διατήρηση των επιτοκιακών εσόδων σε ιστορικά υψηλά επίπεδα είχε η συμμετοχή της Τράπεζας στη χρηματοδότηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, τομέα στον οποίο παραδοσιακά η Εθνική Τράπεζα διαδραματίζει ηγετικό ρόλο.

Ως αποτέλεσμα, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο του Ομίλου διαμορφώθηκε σε 4,10%, σημειώνοντας κάμψη έναντι του 4,21% στο τελευταίο 3μηνο του 2008, αλλά σταθερά άνω του 4%.¹⁴²

¹⁴² Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Δαπάνες

Παρά την ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων στη ΝΑ Ευρώπη και στην Τουρκία κατά τον προηγούμενο χρόνο (+137 καταστήματα ή +9%) και τις επενδύσεις για την λειτουργική ενσωμάτωση των θυγατρικών εξωτερικού, η αύξηση των λειτουργικών δαπανών του Ομίλου περιορίστηκε σε +8% σε σχέση με το πρώτο 3μηνο του 2008 ενώ σε σχέση με το προηγούμενο 3μηνο παρουσιάζει μείωση κατά 14%.

Ως αποτέλεσμα, ο λόγος κόστους προς έσοδα διαμορφώθηκε στο 46%.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη δυσμενή συγκυρία στην οποία εισέρχεται ο τραπεζικός κλάδος, συνεχίζει από μηδενική βάση την προσπάθεια περαιτέρω περιστολής των δαπανών στοχεύοντας στην ριζική αναδιάρθρωση των κοστολογικών του δεδομένων⁷

Finansbank

Αύξηση κατά 33% σημείωσαν τα καθαρά κέρδη της Finansbank έναντι του προηγούμενου 3μήνου, τα οποία ανήλθαν σε TRY 224 εκατ. (€103 εκατ.).

Η επίδοση αυτή οφείλεται στην αύξηση των κερδών προ προβλέψεων η οποία ξεπέρασε το 15% σε σχέση με το προηγούμενο 3μηνο, γεγονός που υπογραμμίζει τα ισχυρά θεμελιώδη της Τράπεζας τα οποία της επέτρεψαν να αυξήσει την οργανική της κερδοφορία παρά τη δυσμενή συγκυρία που αντιμετωπίζει η γειτονική χώρα.

Στο τέλος του πρώτου 3μήνου του 2009, οι χορηγήσεις της Finansbank ανήλθαν σε TRY 23.4 δισ.(€10,5 δισ.) σημειώνοντας αύξηση κατά +16% σε ετήσια βάση.

Ο χαμηλότερος ρυθμός ανάπτυξης της Τούρκικης οικονομίας και κατά το πρώτο 3μηνο του 2009 είχε σαν αποτέλεσμα την συγκροτημένη ανάπτυξη των χορηγήσεων της Finansbank (μόλις 2% κατά το τελευταίο τρίμηνο). Η συνεχιζόμενη αυτή αποκλιμάκωση αντανακλά τη γενικότερη αναπροσαρμογή της τιμολόγησης των πιστωτικών κινδύνων και των πιστοδοτικών κριτηρίων που εφαρμόζει ο Όμιλος στη χώρα. Ειδικότερα:

- Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή της αναπτυξιακής προοπτικής της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται με εντυπωσιακούς ρυθμούς της τάξης του 33% ετησίως. Το πρώτο 3μηνο του 2009 ανήλθαν σε TRY 10,5 δισ.(€4,7 δισ.). Ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν οι χορηγήσεις στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης οι οποίες αυξήθηκαν κατά 28% και 37% αντίστοιχα σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- Οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης ανήλθαν σε TRY 12.9 δισ.(€5,8 δισ.) σημειώνοντας αύξηση 5% σε ετήσια βάση.

Οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που συνέχισαν να επικρατούν και κατά το πρώτο 3μηνο του 2009 επηρέασαν την ποιότητα του χαρτοφυλακίου με το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων να διαμορφώνεται σε 3,8% του συνολικού χαρτοφυλακίου, αυξημένος κατά 0,6% έναντι του προηγούμενου 3μήνου αλλά σημαντικά χαμηλότερο του μέσου όρου της Τουρκικής αγοράς.¹⁴³

¹⁴³ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Εξαιρετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν στα συνολικά υπόλοιπα καταθέσεων της Finansbank τα οποία εξακολουθούν να αυξάνονται (+25% έναντι του πρώτου 3μήνου του 2008) σαν αποτέλεσμα της στρατηγικής της Τράπεζας να διευρύνει την καταθετική της βάση, ιδίως όσον αφορά τις καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα, οι οποίες στο πρώτο 3μηνο του 2009 σε TRY 10.0 δις.(€4,5 δις.) έναντι TRY 6,8 δις.(€3,3 δις.) το πρώτο 3μηνο του 2008, καταγράφοντας αύξηση 48%.

Η ανάπτυξη της καταθετικής βάσης της Finansbank σε τοπικό νόμισμα είχε σαν αποτέλεσμα η σχέση χορηγήσεων προς καταθέσεις της Τράπεζας να διαμορφωθεί σε 12%, εξέλιξη ιδιαίτερα θετική αν ληφθεί υπόψη ότι το υπερβάλλον ύψος χορηγήσεων χρηματοδοτείται από μεσοπρόθεσμο δανεισμό από τις διεθνείς αγορές (εκτός Ομίλου) με λήξεις που εκτείνονται έως το 2013.

Ο συνδυασμός πελατειακών καταθέσεων και μεσοπρόθεσμου δανεισμού έχει κατακτήσει τη Finansbank πρακτικά αυτοχρηματοδοτούμενη, με αποτέλεσμα την δραστική μείωση του διασυννοριακού δανεισμού της από τον Όμιλο κατά τη διάρκεια του έτους.

Η προγραμματισμένη επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finansbank έφτασε σε σημείο ωρίμανσης κατά το 2008, με αποτέλεσμα να προστεθεί μόνο ένα νέο υποκατάστημα κατά το πρώτο 3μηνο του 2009, φέρνοντας το σύνολο στα 459 καταστήματα.

NA Ευρώπη

Σε €37 εκατ. ανήλθαν τα καθαρά κέρδη στη NA Ευρώπη το πρώτο 3μηνο του 2009 συγκρινόμενα με €50 εκατ. το αντίστοιχο διάστημα του 2008 καθώς επιβαρύνθηκαν με υψηλές προβλέψεις. Τα κέρδη προ προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις ανήλθαν σε €73 εκατ. σημειώνοντας αύξηση +6% έναντι του πρώτου 3μήνου του 2008. όλες οι χώρες της NA Ευρώπης συνεχίζουν να είναι κερδοφόρες το πρώτο 3μηνο του 2009, τόσο σε επίπεδο λειτουργικό όσο και καθαρών κερδών, απορροφώντας τις αυξημένες προβλέψεις για επισφαλή δάνεια.

Η αύξηση των λειτουργικών εξόδων περιορίστηκε στο 10% έναντι του πρώτου 3μήνου του 2008. στο ποσοστό αύξησης αυτό συντέλεσε η ολοκλήρωση της ανάπτυξης του δικτύου καταστημάτων του Ομίλου στην περιοχή, το οποίο περιλαμβάνει πλέον 751 καταστήματα και 9,600 εργαζόμενους.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων στη NA Ευρώπη διαμορφώθηκε σε €9,4 δις.(συμπεριλαμβανομένων χορηγήσεων ύψους €1,1 δις. της θυγατρικής του Ομίλου στην Κύπρο) σημειώνοντας αύξηση 25% έναντι του πρώτου 3μήνου 2008, ενώ σημείωσε στασιμότητα από την αρχή του έτους με τις αποπληρωμές δανείων να ισοσκελίζουν τη νέα παραγωγή. Κάμψη σημειώνεται στο χαρτοφυλάκιο δανείων χωρίς εξασφαλίσεις (καταναλωτικά), στο οποίο ο Όμιλος ελαττώνει συστηματικά την έκθεσή του στην περιοχή.

Το συνολικό ύψος των καταθέσεων διαμορφώθηκε σε €5 δις., παρουσιάζοντας αύξηση κατά +7% έναντι του πρώτου 3μήνου του 2008 και παραμένοντας στα ίδια επίπεδα από την αρχή του έτους, γεγονός που χαρακτηρίζεται ως θετικό καθώς η συνολική αγορά καταθέσεων στις χώρες αυτές μειώθηκε κατά -6% το αντίστοιχο διάστημα.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου στη ΝΑ Ευρώπη παραμένει σε ικανοποιητικά επίπεδα με τα δάνεια σε καθυστέρηση να αποτελούν μόλις το 3,3% των συνολικών χορηγήσεων, επίδοση που αντανάκλα την αμυντική διάρθρωση του χαρτοφυλακίου του Ομίλου στην περιοχή το οποίο κατά 79% αφορά χορηγήσεις με υψηλό βαθμό εξασφαλίσεων. Σημειώνεται ότι στις κύριες αγορές δραστηριοποίησης του Ομίλου στην ΝΑ Ευρώπη (Ρουμανία ,Βουλγαρία) ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση είναι σημαντικά χαμηλότερος εκείνου της αγοράς.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο Βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Tier I) λαμβανομένων υπόψη των προνομιούχων μετοχών του Δημοσίου και τις πωλήσεις των ιδίων μετοχών, διαμορφώνεται σε 10,4%. Ο Βασικός Δείκτης Κύριων Κεφαλαίων (Equity Tier I), στο οποίο δεν περιλαμβάνονται τα υβριδικά κεφάλαια, εκτιμάτε σε 8,3%. Τα επίπεδα αυτά κατατάσσουν την Εθνική μεταξύ των ισχυρότερων κεφαλαιακά τραπεζών της Ευρώπης.

Ο συνδυασμός υψηλής ρευστότητας και ισχυρής κεφαλαιακής βάσης εξασφαλίζει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή ανάπτυξη του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και εγγυάται την σταθερότητα του Ομίλου απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο επιδείνωσης της σημερινής διεθνούς συγκυρίας.

5.3.6 Αποτελέσματα πρώτου εξαμήνου 2009:

Ο Όμιλος της Εθνικής βρίσκεται ανάμεσα στις κορυφαίες Ευρωπαϊκές τράπεζες όσον αφορά στην επάρκεια και ποιότητα κεφαλαίων, την ρευστότητα και τη λειτουργική κερδοφορία. Τα αποτελέσματα του εξαμήνου του 2009 είναι η απόδειξη των δυνατοτήτων της.

Σε 708 εκατ. € διαμορφώνονται τα καθαρά κέρδη του Ομίλου της ΕΤΕ το πρώτο εξάμηνο του 2009, σημειώνοντας απόκλιση κατά 13% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008. τα καθαρά κέρδη του δεύτερου τριμήνου ανήλθαν σε 391 εκατ.€ αυξημένα κατά 23% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.

Η διατήρηση της κερδοφορίας του Ομίλου στα προ-κρίσεως επίπεδα και η τάση περαιτέρω ενίσχυσης που καταγράφεται στο δεύτερο τρίμηνο του έτους προήλθε από τη βελτίωση όλων των πηγών εσόδων του, συμπεριλαμβανομένων και των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων. Η δυναμική αυτή της οργανικής κερδοφορίας του Ομίλου αποτυπώνεται στην εξέλιξη των προ-προβλέψεων κερδών του Ομίλου, τα οποία στο πρώτο εξάμηνο του 2009 προσέγγισαν το 1,5 δις € καταγράφοντας αύξηση κατά 21% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2008.

Η ανάκαμψη αυτή της κερδοφορίας του Ομίλου στα προ-κρίσεως επίπεδα αποδεικνύει τη σταθερότητα του επιχειρηματικού του μοντέλου και επιβεβαιώνει την αξία της διαχρονικά συνεπής διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, της ισόρροπης ανάπτυξης αλλά και της έγκαιρης προσαρμογής του Ομίλου στις συνθήκες της κρίσης.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Συγκεκριμένα:

- Τα καθαρά κέρδη από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα σημείωσαν αύξηση κατά 41% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και ανήλθαν σε 249 εκατ.€. η βελτίωση κατά το δεύτερο τρίμηνο διαμόρφωσε την κερδοφορία του εξαμήνου σε 426 εκατ. € περιορίζοντας την απόκλιση σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2008 σε 13%, κυρίως λόγω των αυξημένων προβλέψεων στην τρέχουσα περίοδο. Χαρακτηριστικά, τα προ-προβλέψεων κέρδη στην Ελλάδα ανήλθαν στο πρώτο εξάμηνο του 2009 σε 933 εκατ. €, αυξημένα κατά 252% έναντι του 2008.
- Αύξηση κατά 10% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και 15% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008 σημείωσαν τα κέρδη της Finansbank, τα οποία το πρώτο εξάμηνο του 2009 ανήλθαν σε 219 εκατ. €, παρά τις αυξημένες προβλέψεις της τρέχουσας χρήσης. Η επίδοση αυτή αντιστοιχεί στο 31% των συνολικών κερδών του Ομίλου. Η σταδιακή σταθεροποίηση και οι προοπτικές βελτίωσης της οικονομικής συγκυρίας επέδρασαν θετικά στην οργανική κερδοφορία του τραπεζικού κλάδου στην Τουρκία, με αποτέλεσμα η προ-προβλέψεων κερδοφορία της Finansbank να αυξηθεί κατά 40% έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2008 και 5% έναντι του προηγούμενου τριμήνου.
- Τέλος, κάμψη κατά 40% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2008 σημείωσαν τα καθαρά κέρδη των μονάδων που δραστηριοποιούνται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τα οποία ανήλθαν σε 64 εκατ. €, συνεισφέροντας 9% στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου. Παρά τη δυσμενή συγκυρία στις οικονομίες της περιοχής και τις αυξημένες προβλέψεις, ο Όμιλος συνεχίζει να καταγράφει κέρδη σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες που δραστηριοποιείται. Τα κέρδη προ-προβλέψεων των θυγατρικών στη ΝΑ Ευρώπη παραμένουν σταθερά στα προ-κρίσεως επίπεδα, στοιχείο που προοιωνίζει τη σταδιακή ανάκαμψη της κερδοφορίας τους καθώς το ύψος των προβλέψεων για καθυστερήσεις αναμένεται να αποκλιμακωθεί στα προσεχή τρίμηνα.

Τα παραπάνω αποτελέσματα διαμόρφωσαν την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου στο δεύτερο τρίμηνο του 2009 σε 24%, 2 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το προηγούμενο τρίμηνο, σε επίπεδο συγκρίσιμο με την προ-κρίσεως περίοδο. Η επίδοση αυτή επιτεύχθηκε εν μέσω δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας η οποία συνεχίζει να επηρεάζει αρνητικά τον τραπεζικό κλάδο, παρά την τάση σταθεροποίησης κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους που ακολούθησε μια περίοδο ακραίας αβεβαιότητας. Η εξέλιξη της κρίσης συνεχίζει να επιβαρύνει τις δραστηριότητες του Ομίλου και να απαιτεί μέγιστη ετοιμότητα.

Παρά την εξελισσόμενη κρίση, το ύψος των καθυστερήσεων εξελίσσεται ομαλά επαληθεύοντας τις προσδοκίες για περιορισμένη επίδραση στην ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων. Η σχέση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των χορηγήσεων διαμορφώθηκε σε 4,4%, έναντι 3,7% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει τη διαχρονικά συνεπή διαχείριση κινδύνων του Ομίλου η οποία είχε ως αποτέλεσμα την επικέντρωση του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου σε κλάδους χαμηλού κινδύνου και υψηλών εξασφαλίσεων (όπως τα στεγαστικά δάνεια και η χρηματοδότηση επιχειρήσεων και του ευρύτερου δημόσιου τομέα) που υπερβαίνουν αθροιστικά το 85% του συνολικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου. Η περιορισμένη έκθεση του Ομίλου στα πλέον ευάλωτα στις συνέπειες της κρίσης χαρτοφυλάκια (καταναλωτική πίστη, κάρτες κ.λ.π.) εξομαλύνει τις επιπτώσεις της στην ποιότητα του χαρτοφυλακίου της.

Παρά τη διαφαινόμενη σταθεροποίηση του ρυθμού των καθυστερήσεων, ο Όμιλος συνεχίζει με συνέπεια τη συντηρητική πολιτική προβλέψεων. Συγκεκριμένα, στο πρώτο εξάμηνο ο Όμιλος σχημάτισε προβλέψεις ύψους 494 εκατ. € (εκ των οποίων 260 εκατ.€ στο δεύτερο τρίμηνο) έναντι 180 εκατ. € στην αντίστοιχη περίοδο του 2008.

Το παραπάνω ύψος προβλέψεων αντιστοιχεί σε 1,5% περίπου επί του μέσου υπολοίπου χορηγήσεων σε ετησιοποιημένη βάση και καλύπτεται 3 φορές από την προ-προβλέψεων κερδοφορία του Ομίλου, η οποία στο πρώτο εξάμηνο διαμορφώθηκε σε 4,5% επί των μέσων υπολοίπων χορηγήσεων.

Η συντηρητική, συστηματική και συνεπής πολιτική προβλέψεων έχει ως αποτέλεσμα οι συσσωρευμένες προβλέψεις του Ομίλου να ανέρχονται σε 2 δις € και να καλύπτουν ήδη τα 2/3 των χορηγήσεων σε καθυστέρηση, πριν ληφθεί υπόψη το ύψος των πάσης φύσεως εξασφαλίσεων.

Η υπερκάλυψη των καθυστερήσεων από συσσωρευμένες προβλέψεις και εξασφαλίσεις, σε συνδυασμό με την ισχυρή προ-προβλέψεων κερδοφορία του Ομίλου στην Ελλάδα και το εξωτερικό επιτρέπει την αντιμετώπιση και των πλέον δυσοίωνων εξελίξεων στο ύψος των επισφαλειών στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή, χωρίς να θιγεί στο παραμικρό η υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου.

Οι Χορηγήσεις

Παρά τις επιπτώσεις της πιστωτικής κρίσης και τις υφεσιακές πιέσεις στις περισσότερες χώρες της ευρύτερης περιοχής, το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων του Ομίλου συνεχίζει να αναπτύσσεται, κυρίως λόγω της περαιτέρω πιστωτικής επέκτασης στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αύξηση κατά 12% σε ετήσια βάση κατέγραψε το συνολικό χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων του Ομίλου, το οποίο στο πρώτο εξάμηνο του 2009 διαμορφώθηκε σε 68,5 δις €.

Πιο συγκεκριμένα, από την αρχή του έτους η αύξηση των χορηγήσεων στην Ελλάδα ξεπέρασε το 5%, ενώ στην Τουρκία σημειώθηκε οριακή αύξηση και στην ΝΑ Ευρώπη διατηρήθηκε αμετάβλητο το ύψος των χορηγήσεων παρά τη γενικότερη υποχρηματοδότηση των οικονομιών της περιοχής. Οι προοπτικές ανάκαμψης της διεθνούς οικονομία στα προσεχή τρίμηνα, δημιουργούν βάσιμες προσδοκίες για θετική πιστωτική επέκταση του Ομίλου στην ευρύτερη περιοχή κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Παρά την υποτονική ζήτηση, η τράπεζα, αξιοποιώντας το πλεονέκτημα ρευστότητας, αύξησε τους ρυθμούς χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2009 η καθαρή αύξηση του δανειακού χαρτοφυλακίου της Εθνικής Τράπεζας στην Ελλάδα ξεπέρασε τα 2,5 δις €, παρότι το συνολικό μέγεθος της αγοράς παρέμεινε σχεδόν σταθερό (+338 εκατ. €), διαμορφώνοντας το σύνολο των χορηγήσεων στην Ελλάδα σε 48,6 δις €.

Η επίδοση αυτή αντιστοιχεί σε ετησιοποιημένο ρυθμό πιστωτικής επέκτασης της τάξης του 11% που υπερβαίνει το στόχο πιστωτικής επέκτασης που είχε ο Όμιλος για την Ελλάδα, υπογραμμίζοντας μ'αυτόν τον τρόπο την προσήλωση της Εθνικής Τράπεζας στην απρόσκοπτη χρηματοδότηση της εθνικής οικονομίας ώστε να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της κρίσης σε σημαντικούς κλάδους της οικονομίας της χώρας. Στις επιδόσεις αυτές πρωταγωνιστικό ρόλο είχαν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου τα υπόλοιπα αυξάνονται με ετησιοποιημένο ρυθμό της τάξης του 37%.¹⁴⁶

¹⁴⁶ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η ανάπτυξη της λιανικής τραπεζικής συνεχίζεται με θετικούς ρυθμούς παρά τη γενικευμένη κάμψη της ζήτησης. Το ύψος των χορηγήσεων λιανικής το πρώτο εξάμηνο του 2009 ανήλθε σε 31,5 δις €. Η καθαρή αύξηση στα υπόλοιπα δανείων λιανικής στο διάστημα αυτό προσέγγισε τα 2 δις €, καταγράφοντας θετικό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης της τάξης του 13% σε ετησιοποιημένη βάση. Συγκεκριμένα:

- Αύξηση κατά 12% καταγράφεται στα στεγαστικά δάνεια έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2008, το ύψος των οποίων προσεγγίζει πλέον τα 20 δις €.
- Οι εκταμιεύσεις νέων στεγαστικών δανείων το πρώτο εξάμηνο του 2009 υπερέβησαν τα 1400 εκατ. €. Οι εκταμιεύσεις νέων στεγαστικών δανείων από την Εθνική αντιπροσωπεύουν το 43% των συνολικών νέων στεγαστικών δανείων στην Ελλάδα, γεγονός που αποδεικνύει τη βαρύτητα που αποδίδει η Εθνική Τράπεζα στη διατήρηση της ομαλής ροής χρηματοδότησης στη στεγαστική πίστη.
- Αύξηση 12% έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2008 σημείωσαν και τα υπόλοιπα των καταναλωτικών δανείων και καρτών τα οποία ανήλθαν σε 7 δις €. Το πρώτο εξάμηνο του 2009 η καθαρή αύξηση καταναλωτικών δανείων ανήλθε σε 324 εκατ. € διαμορφώνοντας το ρυθμό αύξησης του τρέχοντος έτους στο 10%, γεγονός ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ενόψει της ανάσχεσης της ζήτησης.
- Θετικό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης κατά 37% σε ετησιοποιημένη βάση καταγράφηκε στο πρώτο εξάμηνο στα υπόλοιπα των χορηγήσεων σε επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τα οποία προσέγγισαν τα 5 δις €.
- Με ταχύτετους ρυθμούς εξελίσσονται οι εκταμιεύσεις δανείων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσω του ΤΕΜΠΜΕ. Στο πρόγραμμα του ΤΕΜΠΜΕ η τράπεζα συμμετείχε από την πρώτη στιγμή πολύ δυναμικά, συνεπής στη δέσμευσή της προς την επιχειρηματική κοινότητα για την ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων και τη στήριξή τους στις τρέχουσες συνθήκες. Το συνολικό ποσό δανείων του προγράμματος που έχουν εγκριθεί από την τράπεζα και έχουν λάβει και την εγγύηση του Ταμείου ανέρχεται σε 1,6 δις € και αφορούν σε 16,616 επιχειρήσεις, αντιπροσωπεύουν δε μερίδιο 34% που φέρνει την ΕΤΕ στην πρώτη θέση της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Τέλος, η καθαρή αύξηση των υπολοίπων προς μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις στο πρώτο εξάμηνο του 2009 υπερέβη τα 500 εκατ. €, ποσό που αντιπροσωπεύει πιστωτική επέκταση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου της τάξης του 6% σε ετησιοποιημένη βάση, σύμφωνα με τους στόχους που η τράπεζα έχει θέσει για τη χρηματοδότηση των Ελληνικών επιχειρήσεων.

Οι καταθέσεις

Σταθερά συνεχίζουν να αυξάνονται οι καταθέσεις του Ομίλου οι οποίες στο πρώτο εξάμηνο του 2009 ανήλθαν σε 71 δις € αυξημένες κατά 7 δις € από τα προ-κρίσεως επίπεδα (+10%). Η τάση αυτή εξακολουθεί και στο δεύτερο τρίμηνο του 2009 στο οποίο ο Όμιλος πρόσθεσε σχεδόν 2 δις € νέες καταθέσεις, υπερκαλύπτοντας την αύξηση των χορηγήσεων στην ίδια περίοδο.¹⁴⁷

¹⁴⁷ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Είναι επίσης σημαντικό ότι η αύξηση αυτή προέρχεται κυρίως από τη μεταστροφή της ιδιωτικής αποταμίευσης προς τις καταθέσεις όψεως και ταμειυτηρίου, στις οποίες η τράπεζα στην Ελλάδα πρόσθεσε πάνω από 1,8 δις € μόνο στο δεύτερο τρίμηνο. Ως αποτέλεσμα, το σύνολο των χορηγήσεων του Ομίλου υπερκαλύπτεται από τις καταθέσεις, με τη σχέση χορηγήσεων προς καταθέσεις να βελτιώνεται περαιτέρω στο 94%, παρά την επέκταση του δανειακού χαρτοφυλακίου. Η υψηλή ρευστότητα της ΕΤΕ αλλά κυρίως η σύνθεσή της αποτελούν ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως στην τρέχουσα συγκυρία.

Καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα

Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου διαμορφώθηκε σε 1,9 δις € αυξημένο κατά 11% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2008. Το επιτοκιακό αποτέλεσμα του Ομίλου επετεύχθη σε συνθήκες σταδιακής εξομάλυνσης των διεθνών αγορών χρήματος και αποδίδεται κυρίως στην αποκλιμάκωση των αρνητικών περιθωρίων των προθεσμιακών καταθέσεων και την αύξηση των καταθέσεων όψεως και ταμειυτηρίου.

Ιδιαίτερη συμβολή στη διατήρηση των επιτοκιακών εσόδων σε ιστορικά υψηλά επίπεδα είχε η συμμετοχή της τράπεζας στη χρηματοδότηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, τομέα στον οποίο παραδοσιακά η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος διαδραματίζει ηγετικό ρόλο.

Τέλος, θετικά συνέβαλε η συνεχιζόμενη ανατιμολόγηση του ενεργητικού του Ομίλου στα νέα δεδομένα των περιθωρίων πιστωτικού κινδύνου. Ως αποτέλεσμα, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο του Ομίλου διαμορφώθηκε σε 408 μονάδες βάσης, παραμένοντας σταθερά άνω του 4%.

Δαπάνες

Η προσπάθεια συγκράτησης των λειτουργικών δαπανών του Ομίλου βρίσκεται σε εξέλιξη. Ήδη στο πρώτο εξάμηνο του 2009 η αύξηση των λειτουργικών δαπανών περιορίστηκε σε 6% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2008, τάση ιδιαίτερα θετική αν ληφθεί υπόψη η επέκταση του δικτύου καταστημάτων (+91) και οι επενδύσεις εκσυγχρονισμού που πραγματοποιήθηκαν στην Τουρκία και τη ΝΑ Ευρώπη κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2008.

Ως αποτέλεσμα, ο λόγος κόστους προς έσοδα διαμορφώθηκε στο 44%, που αποτελεί νέο ρεκόρ αποδοτικότητας του Ομίλου τοποθετώντας των μεταξύ των αποτελεσματικότερων πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρώπη.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τραπεζικός κλάδος, συνεχίζει από μηδενική βάση την προσπάθεια περαιτέρω περιστολής των δαπανών στοχεύοντας στη ριζική αναδιάρθρωση των κοστολογικών του δεδομένων για την μετά την κρίση εποχή.

Finansbank

Αύξηση κατά 10% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και 15% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2008 σημείωσαν τα κέρδη της Finansbank, τα οποία ανήλθαν σε 219 εκατ. € αντιπροσωπεύοντας το 31% περίπου των συνολικών κερδών του Ομίλου.¹⁴⁸

¹⁴⁸ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η επίδοση αυτή οφείλεται στην αύξηση της οργανικής κερδοφορίας της τράπεζας όπως αποτυπώνεται στα προ-προβλέψεων κέρδη τα οποία αυξήθηκαν κατά 40% έναντι της προ-κρίσεως περιόδου του πρώτου εξαμήνου του 2008 και 5% έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει τα ισχυρά θεμελιώδη της τράπεζας τα οποία της επέτρεψαν να αυξήσει τα οργανικά της αποτελέσματα παρά την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στη γειτονική χώρα και τη συνεπαγόμενη κάμψη της ζήτησης.

Στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2009, οι χορηγήσεις της Finansbank ανήλθαν σε 10,6 δις € σημειώνοντας αύξηση κατά 10% σε ετήσια βάση.

Ο αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης της Τουρκικής οικονομίας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009 είχε σαν αποτέλεσμα την σταθεροποίηση των χορηγήσεων της Finansbank σε σχέση με το τέλος του 2008. Ειδικότερα :

- Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή της αναπτυξιακής προοπτικής της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται με θετικούς ρυθμούς της τάξης του 32% ετησίως. Το πρώτο εξάμηνο του 2009 ανήλθαν σε 5,1 δις €. Ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν οι χορηγήσεις στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 32% και 33% αντίστοιχα σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- Αντίθετα, οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης, αντανakλώντας τη γενικότερη αναπροσαρμογή της τιμολόγησης των πιστωτικών κινδύνων και των πιστοδοτικών κριτηρίων που εφαρμόζει ο Όμιλος στη χώρα, σημείωσαν μείωση 5% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκαν σε 5,5 δις € στο τέλος του εξαμήνου.

Παρά τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που συνέχισαν να επικρατούν και κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2009, η εξέλιξη των καθυστερήσεων επαληθεύει τις εκτιμήσεις για σταδιακή αποκλιμάκωση του ρυθμού νέων επισφαλειών, με αποτέλεσμα ο δείκτης των δανείων σε καθυστέρηση να διαμορφώνεται σε μόλις 4,7% του συνολικού χαρτοφυλακίου, επίπεδο χαμηλότερο του μέσου όρου της Τουρκικής αγοράς.

Εξαιρετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν στην εξέλιξη των καταθέσεων της Finansbank οι οποίες εξακολουθούν να αυξάνονται (7% έναντι του πρώτου εξαμήνου του 2008) ως αποτέλεσμα της στρατηγικής της τράπεζας να διευρύνει την καταθετική της βάση, ιδίως όσον αφορά τις καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα, οι οποίες στο πρώτο εξάμηνο του 2009 ανήλθαν σε 4,4 δις € έναντι 3,7 δις € του πρώτου εξαμήνου του 2008, καταγράφοντας αύξηση 30%.

Η ανάπτυξη της καταθετικής βάσης της Finansbank σε τοπικό νόμισμα είχε σαν αποτέλεσμα η τρέχουσα σχέση χορηγήσεων προς καταθέσεις της τράπεζας να διαμορφωθεί σε 124%, εξέλιξη ιδιαίτερα θετική αν ληφθεί υπόψη ότι το υπερβάλλον ύψος χορηγήσεων υπερκαλύπτεται με μεσοπρόθεσμο δανεισμό από τις διεθνείς αγορές (εκτός Ομίλου) με λήξεις που εκτείνονται έως το 2013.

Ο συνδυασμός πελατειακών καταθέσεων και μεσοπρόθεσμου δανεισμού έχει καταστήσει τη Finansbank πρακτικά αυτοχρηματοδοτούμενη, με αποτέλεσμα τη δραστική απομείωση του διασυννοριακού δανεισμού της από τον Όμιλο κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους.¹⁴⁹

¹⁴⁹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η πρώτη φάση της επέκτασης του δικτύου καταστημάτων της Finansbank ολοκληρώθηκε κατά το 2008, με αποτέλεσμα να προστεθούν μόνο 3 νέα υποκαταστήματα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009, διαμορφώνοντας το σύνολο των καταστημάτων της Finansbank σε 461.

Η αναμενόμενη ανάκαμψη της Τουρκικής οικονομίας κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009 επιτρέπει στον Όμιλο να επανεξετάσει το χρόνο έναρξης της β' φάσης επέκτασης της παρουσίας της Finansbank στη χώρα.

ΝΑ Ευρώπη

Όλες οι θυγατρικές της τράπεζας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη ήταν κερδοφόρες το πρώτο εξάμηνο του 2009, τόσο σε επίπεδο λειτουργικών όσο και καθαρών κερδών, απορροφώντας τις αυξημένες προβλέψεις για επισφαλή δάνεια. Συγκεκριμένα, τα καθαρά κέρδη του Ομίλου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη το πρώτο εξάμηνο του 2009 ανήλθαν σε 64 εκατ. € έναντι 107 εκατ. € το αντίστοιχο διάστημα του 2008 καθώς επιβαρύνθηκαν με υψηλές προβλέψεις (77 εκατ. € το 2009 έναντι 25 εκατ. € το 2008). Αντίθετα, τα κέρδη προ-προβλέψεων ανήλθαν σε 146 εκατ. € παραμένοντας στα προ-κρίσεως επίπεδα έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2008.

Η αύξηση των λειτουργικών εξόδων περιορίστηκε στο 3% έναντι του πρώτου εξαμήνου 2008. Στη σημαντική αυτή επιβράδυνση συνετέλεσε η ολοκλήρωση της ανάπτυξης του δικτύου καταστημάτων του Ομίλου στην περιοχή, το οποίο περιλαμβάνει πλέον 751 καταστήματα και 9500 εργαζομένους.

Το συνολικό ύψος χορηγήσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη διαμορφώθηκε σε 9,3 δις € (συμπεριλαμβανομένων χορηγήσεων ύψους 1,1 δις € της θυγατρικής του Ομίλου στην Κύπρο) σημειώνοντας οριακή κάμψη από την αρχή του έτους κατά μόλις 71 εκατ. € με τις αποπληρωμές δανείων να ισοσκελίζουν τη νέα παραγωγή. Σταδιακή πτώση σημειώνεται στο χαρτοφυλάκιο δανείων χωρίς εξασφαλίσεις (καταναλωτικά), στο οποίο ο Όμιλος μειώνει συστηματικά την έκθεσή του στην περιοχή.

Το συνολικό ύψος των καταθέσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη διαμορφώθηκε σε 5,2 δις €, σημειώνοντας αύξηση 110 εκατ. € από την αρχή του έτους, τάση που χαρακτηρίζεται ως θετική καθώς η συνολική αγορά καταθέσεων στις χώρες αυτές μειώθηκε κατά 4% στο αντίστοιχο διάστημα.

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη παραμένει σε ικανοποιητικά επίπεδα μα τα δάνεια σε καθυστέρηση να αποτελούν μόλις το 3,8% των συνολικών χορηγήσεων, επίδοση που αντανάκλα την αμυντική διάρθρωση του χαρτοφυλακίου του Ομίλου στην περιοχή το οποίο κατά 80% αφορά χορηγήσεις με υψηλό βαθμό εξασφαλίσεων. Σημειώνεται οι στις κύριες αγορές δραστηριοποίησης του Ομίλου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Ρουμανία, Βουλγαρία) ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση είναι σημαντικά χαμηλότερος από εκείνον της αγοράς.¹⁵⁰

¹⁵⁰ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Κεφαλαιακή επάρκεια

Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου στο τέλος Ιουνίου 2009 διαμορφώθηκε σε 7,2 δις € αυξημένο κατά 725 εκατ. € έναντι του Μαρτίου 2009 χωρίς να περιλαμβάνεται η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου μέσω προνομιούχων μετοχών ύψους 350 εκατ. €.

Η αύξηση αυτή είναι αποτέλεσμα αφ' ενός της ισχυρής κερδοφορίας του 2^{ου} τριμήνου (391 εκατ. €) και αφ' ετέρου της βελτίωσης μετά το Μάρτιο του 2009 των αγορών χρήματος, κεφαλαίου και μετοχών, ιδίως δε του περιθωρίου της Ελληνικής Δημοκρατίας, που προσέθεσε πάνω από 300 εκατ. € στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου αυξήθηκαν περαιτέρω κατά το καθαρό ποσό της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο και την επιτυχή επαναγορά υβριδικών τίτλων Tier-I, με αποτέλεσμα να υπερβαίνουν πλέον τα 8,5 δις €.

Ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier-I) λαμβανομένων υπόψη της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου κατά 1250 εκατ. € και της επαναγοράς των προνομιούχων (υβριδικών) τίτλων, διαμορφώνεται στο ιστορικό υψηλό του 12,2% που τοποθετεί την ΕΤΕ στην κορυφή των Ευρωπαϊκών τραπεζών από πλευράς κεφαλαιακής επάρκειας.

Εξαιρουμένων των υβριδικών κεφαλαίων και των προνομιούχων μετοχών του Δημοσίου, ο δείκτης κύριων βασικών ιδίων κεφαλαίων (Equity Tier-I), υπολογίζεται σε 10,8%, επίπεδο που κατατάσσει την ΕΤΕ στην κορυφή των ισχυρότερων κεφαλαιακά τραπεζών της Ευρώπης και από πλευράς ποιοτικής διάρθρωσης των ιδίων κεφαλαίων της.

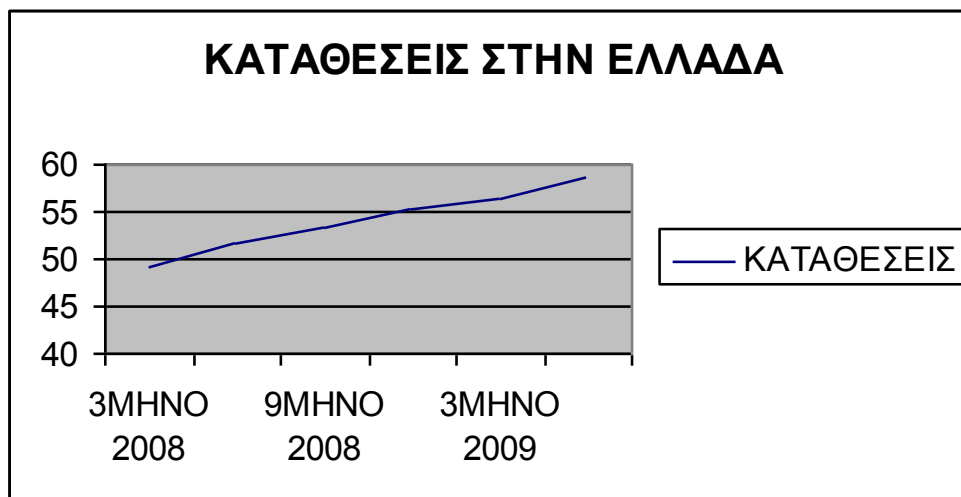
Ο συνδυασμός υψηλής ρευστότητας και ισχυρής κεφαλαιακής βάσης εξασφαλίζει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή ανάπτυξη του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και εγγυάται τη σταθερότητα του Ομίλου απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο επιδείνωσης της σημερινής διεθνούς συγκυρίας.¹⁵¹

¹⁵¹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

5.3.7 Συγκριτικά αποτελέσματα από την έναρξη της οικονομικής κρίσης έως σήμερα

Παρόλο τις δυσμενείς διεθνείς συγκυρίες, συνεχίζουν να αυξάνονται με θετικούς ρυθμούς οι καταθέσεις των πελατών της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, οι οποίες μαζί με το μερίδιο που αντιστοιχεί στην ΕΤΕ από το πρόγραμμα της κρατικής και ευρωπαϊκής ενίσχυση του τραπεζικού κλάδου, συνεισφέρουν στην αύξηση της ρευστότητας της Τράπεζας. Ενισχύοντας την ρευστότητά της, δημιουργούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις οι οποίες επιτρέπουν στην Τράπεζα την συνεχόμενη επέκταση των χορηγήσεων της.

Διάγραμμα Νο 25

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Από την αρχή της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης έως σήμερα, η ΕΤΕ συνεχίζει σχεδόν ανεπηρέαστη, της δραστηριότητές της. Το συνολικό ύψος χορηγήσεων δανείων ακολουθεί ανοδική πορεία καθ' όλη την διάρκεια του τελευταίου ενάμιση χρόνου.

Η Τράπεζα έχει σημειώσει αύξηση €4,2 δις στο συνολικό ύψος χορηγήσεων από τον Σεπτέμβριο του 2008 έως τον Ιούνιο του 2009. Αυτό φανερώνει την δυναμικότητα του Ομίλου ως προς την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Πίνακας Νο 18

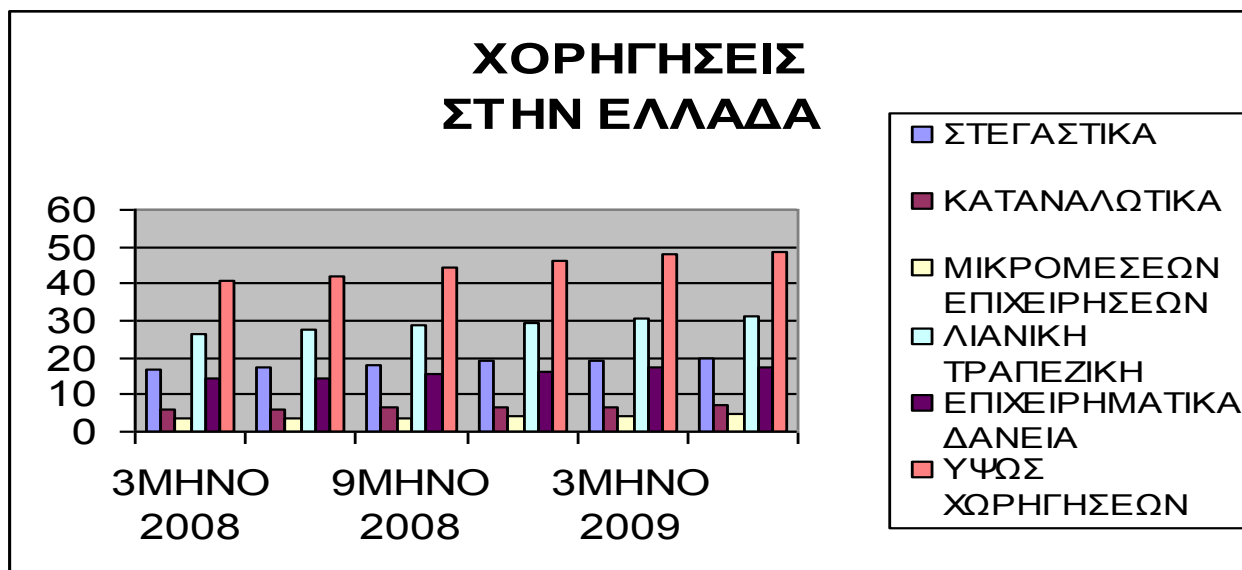
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ						
€ δις	3ΜΗΝΟ 2008	6ΜΗΝΟ 2008	9ΜΗΝΟ 2008	12ΜΗΝΟ 2008	3ΜΗΝΟ 2009	6ΜΗΝΟ 2009
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ	16,9	17,6	18,2	19	19	20
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ	6	6,2	6,5	6,7	6,8	7
ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	3,7	3,9	3,9	4,1	4,4	5
ΛΙΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ⁽¹⁾	26,6	27,7	28,6	29,6	30,4	31,5
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	14,3	14,5	15,8	16,4	17,3	17,1
ΥΨΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ⁽²⁾	40,9	42,2	44,4	46	47,7	48,6

(1) Λιανική τραπεζική = Στεγαστικά + Καταναλωτικά + Μικρομεσαίων επιχειρήσεων

(2) Ύψος χορηγήσεων = Λιανική τραπεζική + επιχειρηματικά δάνεια

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 26

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Η Finansbank από το πρώτο τρίμηνο του 2008 μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2009, γενικά, ακολουθεί ανοδική πορεία στον τομέα των χορηγήσεων, σημειώνοντας μικρή πτώση στο β' τρίμηνο του τρεχούμενου έτους κατά TRY 0,6, έναντι του ά τριμήνου του ίδιου έτους.

Πίνακας Νο 19

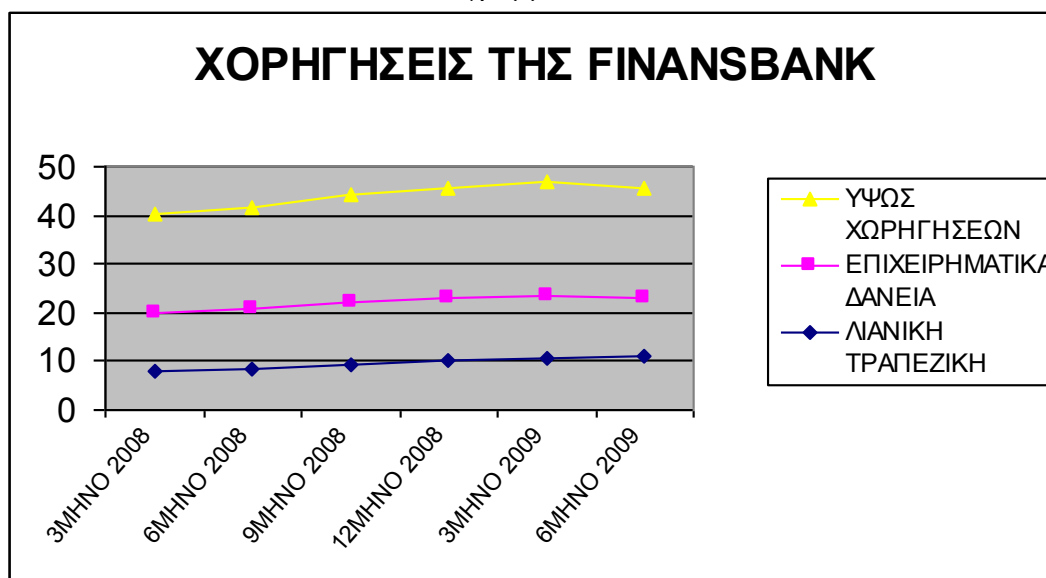
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ FINANSBANK

TRY δις	3ΜΗΝΟ 2008	6ΜΗΝΟ 2008	9ΜΗΝΟ 2008	12ΜΗΝΟ 2008	3ΜΗΝΟ 2009	6ΜΗΝΟ 2009
ΛΙΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ	7,9	8,4	9,4	10	10,5	11
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	12,2	12,4	12,8	12,8	12,9	11,8
ΥΨΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ(*)	20,1	20,8	22,2	22,8	23,4	22,8

(*) Υψος χορηγήσεων = Λιανική τραπεζική + επιχειρηματικά δάνεια

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

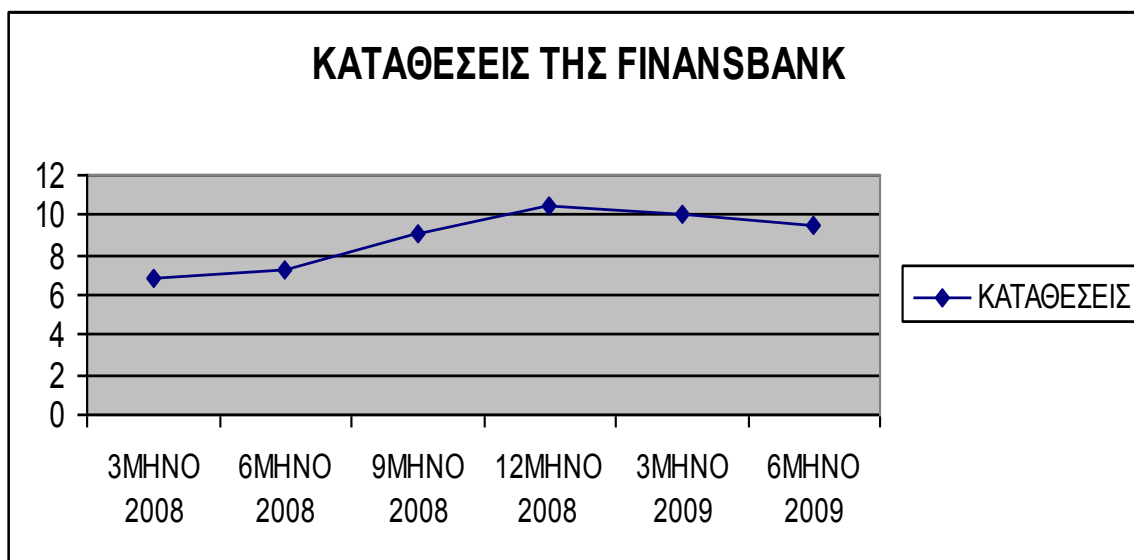
Διάγραμμα Νο 27

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Παρατηρείται πτώση των χορηγήσεων επιχειρηματικής πίστης (TRY -1,1 δις), το οποίο συμπαρασύρει και το συνολικό ύψος χορηγήσεων, αντίθετα το χαρτοφυλάκιο της λιανικής τραπεζικής εξακολουθεί να αποτελεί την αιχμή της αναπτυξιακής προοπτικής της Finansbank ακολουθώντας θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

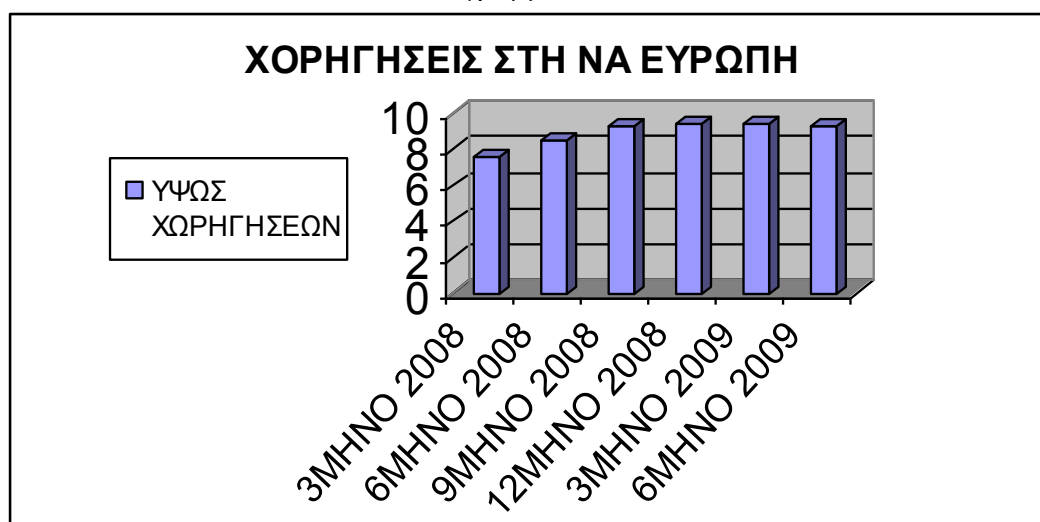
Διάγραμμα Νο 28

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Στον τομέα των καταθέσεων επικρατεί ανοδική πορεία, χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις καθ' όλη την διάρκεια του 2008. Με την έναρξη του τρέχοντος έτους διακρίνεται οριακή πτώση των καταθέσεων.

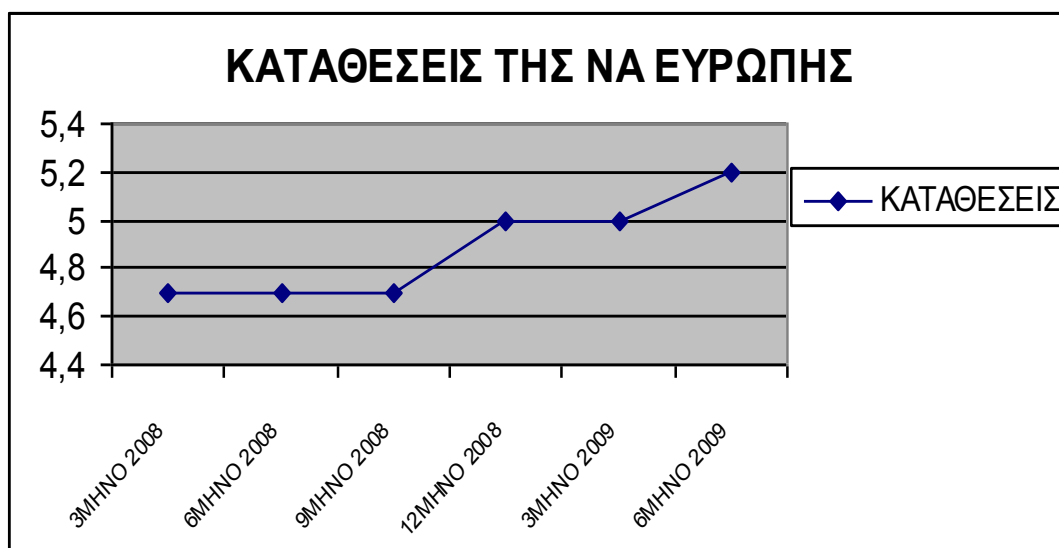
Διάγραμμα Νο 29

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

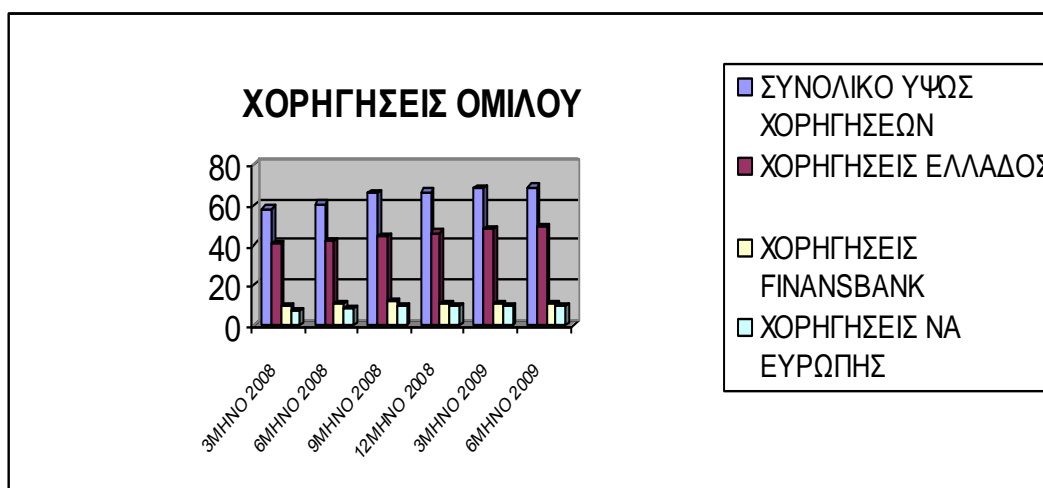
Ο Όμιλος στις χώρες της AN Ευρώπης χαρακτηρίζεται από μία γενικότερη σταθερότητα στον χώρο των χορηγήσεων, αποτελούμενη από οριακές διακυμάνσεις των τελευταίων τριών τριμήνων, δηλαδή κατά την έναρξη και διάρκεια της οικονομικής κρίση. Ενώ στις καταθέσεις παρατηρείτε μια ελάχιστη ανοδικά πορεία.

Διάγραμμα Νο 30

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Διάγραμμα Νο 31

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Το συνολικό χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων του Ομίλου παρουσιάζει μία συνεχή σταδιακή αύξηση, ανεπηρέαστη από τις διεθνείς δυσμενείς συγκυρίες, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της χρηματοοικονομικής κρίσης, ενισχύοντας με ρευστότητα τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

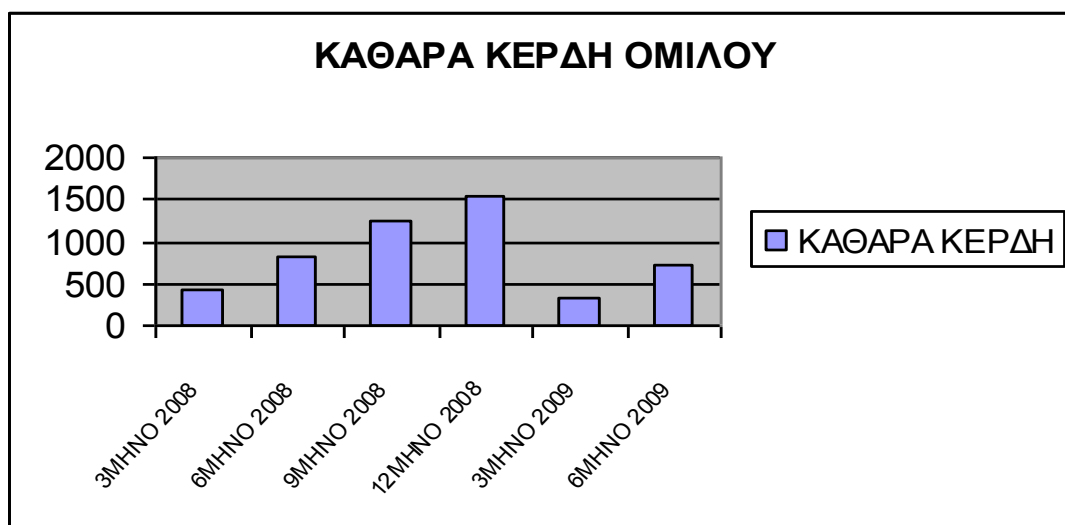
Πίνακας Νο 20

ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΟΜΙΛΟΥ						
€ δις	3ΜΗΝΟ 2008	6ΜΗΝΟ 2008	9ΜΗΝΟ 2008	12ΜΗΝΟ 2008	3ΜΗΝΟ 2009	6ΜΗΝΟ 2009
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	49,3	51,7	53,4	55,3	56,3	58,5
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ FINANSBANK	3,3	3,7	5	4,9	4,5	4,4
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΝΑ ΕΥΡΩΠΗΣ	4,7	4,7	4,7	5	5	5,2
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΥΨΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	60,4	63,9	67,2	67,7	69	68,1

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Επίσης παρουσιάζει ανοδική πορεία στις καταθέσεις, το οποίο οφείλεται στην έμπρακτη εμπιστοσύνη των πελατών προς αυτόν, όπως επίσης ανοδική τάση παρουσιάζουν και τα καθαρά κέρδη.

Διάγραμμα Νο 32

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί το μεγάλο ποσοστό συμμετοχής των καταθετικών δραστηριοτήτων του Ομίλου στον Ελλαδικό χώρο, το οποίο υπερκαλύπτει τις ανάλογες δραστηριότητες τόσο της Finansbank, όσο και της NA Ευρώπης. Η ΕΤΕ όλα αυτά τα χρόνια έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των Ελλήνων πολιτών και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι σε μία δύσκολη περίοδο οι πολίτες εμπιστεύονται τις αποταμιεύσεις του αλλά και τις δανειακές τους ανάγκες, στην ΕΤΕ, την στιγμή που παγκόσμια ο Τραπεζικό κλάδος κλονίζεται.

Ο Όμιλος της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, με την έναρξη της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης, αύξησε τις καταθέσεις του σε αντίθεση με το υπόλοιπο τραπεζικό κλάδο.

Πίνακας Νο 21

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ						
	3ΜΗΝΟ 08	6ΜΗΝΟ 08	9ΜΗΝΟ 08	12ΜΗΝΟ 08	3ΜΗΝΟ 09	6ΜΗΝΟ 09
FINANSBANK	413	418	421	458	459	461
NA ΕΥΡΩΠΗ	670	695	700	746	751	751

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

Η επέκταση του Ομίλου προς την NA Ευρώπη και την Τουρκία ολοκληρώθηκε σύμφωνα με το πλαίσιο λειτουργίας και στρατηγικής του Ομίλου της ΕΤΕ με την συνολική προσθήκη 48 καταστημάτων για την Τουρκία και 81 αντίστοιχα στις χώρες της NA Ευρώπης. Αθροιστικά ο Όμιλος της ΕΤΕ σε διάστημα ενάμιση χρόνου δημιούργησε συνολικά 129 νέα καταστήματα.

5.4 Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΕΤΕ:

Πραγματοποίησαν και οι υπόλοιπες τράπεζες τις αυξήσεις κεφαλαίου με την έκδοση προνομιούχων μετοχών, συμμετέχοντας έτσι στον αντίστοιχο πυλώνα του πακέτου των 28 δισ. ευρώ. Η Εθνική Τράπεζα ολοκλήρωσε την αύξηση ύψους 350 εκατ. ευρώ, η οποία καλύφθηκε από το Δημόσιο, ενώ η τράπεζα έλαβε το ισόποσο σε ομόλογα.

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εθνικής ανέρχεται πλέον στο ποσό των 2.840.771.345 ευρώ και διαιρείται σε 496.654.269 κοινές μετοχές, ονομαστικής αξίας 5 ευρώ εκάστη, σε 25 εκατ. εξαγοράσιμες προνομιούχες ονομαστικές μετοχές άνευ δικαιώματος ψήφου και άνευ σωρευτικού μερίσματος, ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ η καθεμία, τις οποίες είχε εκδώσει προηγουμένως η τράπεζα, και 70 εκατ. εξαγοράσιμες προνομιούχες ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 5 ευρώ η καθεμία, που εκδόθηκαν για τη συμμετοχή στο πακέτο.¹⁵²

Στις 16 Ιουνίου 2009 η ΕΤΕ ανακοίνωσε την απόφαση της να προχωρήσει σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους 1,250 εκατ. €. Η αύξηση υπερκαλύφθηκε κατά 2,25 φορές γεγονός που επιβεβαιώνει τη στήριξη των επιλογών της Διοίκησης από την επενδυτική κοινότητα.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου αποτελεί στρατηγική κίνηση που προσδίδει κεφαλαιακή ευελιξία και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην ΕΤΕ λαμβάνοντας υπόψη τις διαγραφόμενες αλλαγές στο διεθνές εποπτικό πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας και τις αντίστοιχες προσδοκίες του ευρύτερου επενδυτικού κοινού. Παράλληλα η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου επιτρέπει στην ΕΤΕ να αξιοποιήσει αναπτυξιακές ευκαιρίες στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής που αποσκοπεί στην ισχυροποίηση της ηγετικής παρουσίας του Ομίλου στην Ν.Α. Ευρώπη.¹⁵³

5.5 Στοιχεία μετοχής:

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος είναι χωρίς αμφιβολία η ναυαρχίδα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και κατ' επέκταση του Χρηματιστηρίου Αθηνών (ΧΑ). Γι' αυτό η μεγάλη πτώση της μετοχής της έχει συμβάλει στην επιδείνωση του κλίματος στο ΧΑ και σε μικρότερο βαθμό στην οικονομία, παρά το γεγονός ότι τα οικονομικά αποτελέσματα του Ομίλου είναι σε γενικές γραμμές καλά.

Αναλυτικότερα, η μετοχή της ΕΤΕ στο ΧΑ έχει επηρεαστεί αρκετά από την διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση. Παρατηρούμε από τον πίνακα Νο 22 και το διάγραμμα Νο 33 ότι από το δεύτερο εξάμηνο του 2003 έως και τα τέλη του 2007 η τιμή της μετοχής είχε ανοδική πορεία, το 2004 σε 22,6€, το 2005 σε 33,6€, το 2006 σε 34,9€ και το 2007 σε 47€. Το 2008 άρχισε η πτωτική πορεία και ειδικότερα μετά το δεύτερο εξάμηνο του 2008 όπου η τιμή της μετοχής έφτασε στα 13,2€. Η πτωτική πορεία συνέχισε και στο πρώτο τρίμηνο του 2009, όπου η τιμή της μετοχής έφτασε στο ελάχιστο σημείο της με 8,12€ ανά μετοχή στις 09/03/2009 και συνέχεια ακολουθεί μία ανοδική πορεία όπου στο κλείσιμο του ΧΑ στις 28/08/2009 η τιμή της μετοχής ανήλθε σε 23,32€ (Πίνακας Νο 23).

Παρατηρούμε ότι η μέση τιμή του έτους στο ΧΑ το 2008 έχει μειωθεί σχεδόν στο 1/3 της μέσης τιμής του 2007, από 35,9€ το 2007 σε 11,6€ το 2008. Με αρνητική πορεία της τάξης του -16,2% κυμαίνεται η μεταβολή της τιμής των 52 εβδομάδων (περίοδος από 28/08/2008 έως 28/08/2009) με μέγιστη τιμή στις 08/09/2008 στα 30,69€ και ελάχιστη στις 09/03/2009 στα

¹⁵² Εφημερίδα: Ναυτεμπορική, 23/05/2009

¹⁵³ www.nbg.gr

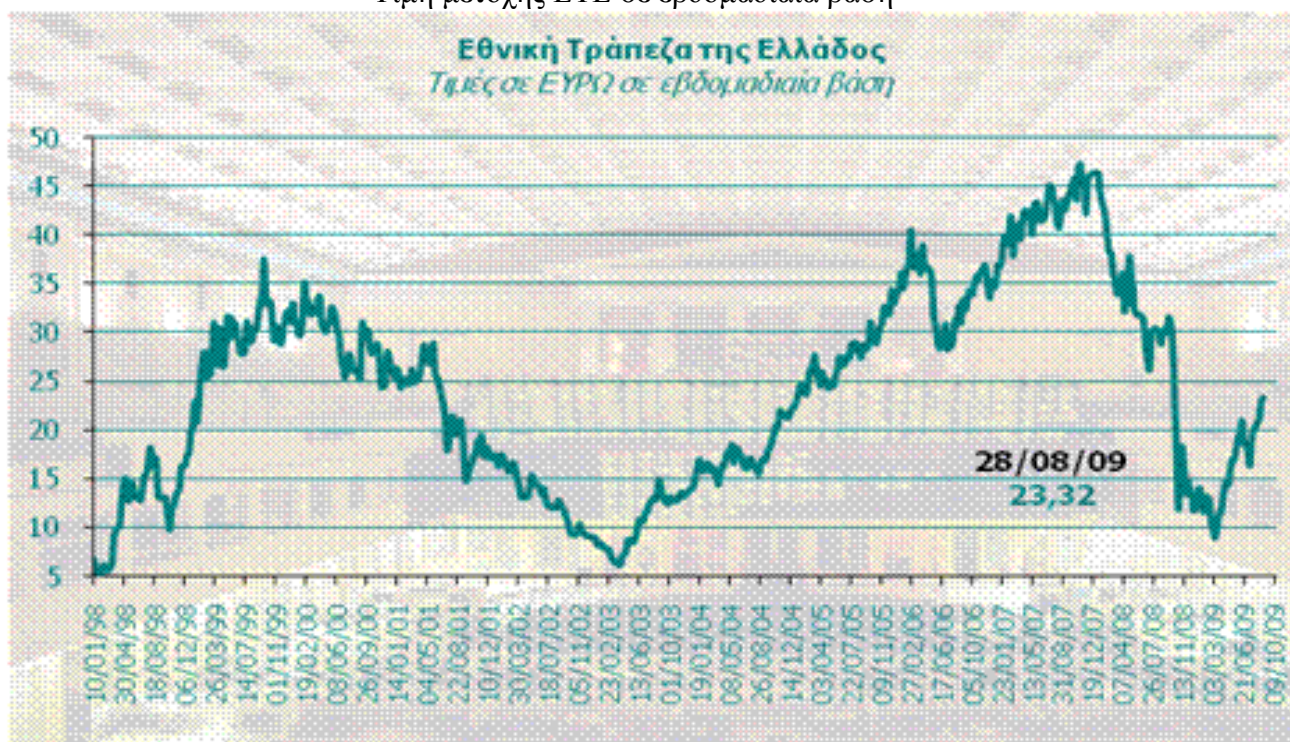
8,12€/ανά μετοχή. Η κεφαλαιοποίηση μέσα σε αυτό το διάστημα ανέρχεται σε 14.155.750.335€ και ο αριθμός των μετοχών σε 607.021.884 μετοχές.

Πίνακας Νο 22
Στοιχεία μετοχής ΕΤΕ σε ετήσια βάση

Στοιχεία μετοχής 2004 – 2008	2008	2007	2006	2005	2004
Τιμή τέλους έτους (σε €)	13,2	47,0	34,9	33,6	22,6
Μέγιστη τιμή έτους (σε €)	45,6	48,0	40,9	34,5	22,7
Ελάχιστη τιμή έτους (σε €)	11,6	35,9	26,5	23,0	14,2
Μέση τιμή έτους (σε €)	29,1	42,4	33,9	27,6	17,8
Τυπική απόκλιση ημερήσιων αποδόσεων ΕΤΕ (%)	4,4	1,7	2,2	1,5	1,6
Τυπική απόκλιση ημερήσιων αποδόσεων κλάδου (%)	3,4	1,3	1,5	1,2	1,4
Τυπική απόκλιση ημερήσιων αποδόσεων ΧΑ (%)	2,5	1,0	1,2	0,8	1,0
Χρηματιστηριακή αξία τέλους έτους (σε δισεκατ. €)	6,6	22,3	16,6	12,1	8,1
Λόγος χρημ/κής αξίας μετοχής τέλους έτους / ΧΑ (%)	9,6	11,4	10,5	9,9	8,8
Λόγος χρημ/κής αξίας μετοχής τέλους έτους / κλάδου (%)	31,1	26,3	25,2	26,4	25,4
Ετήσια αξία συναλλαγών (σε δισεκατ. €)	14,9	15,8	10,5	5,7	3,9
Λόγος ετήσιας αξίας συναλλαγών μετοχής / ΧΑ (%)	19,2	13,0	12,3	10,9	11,2
Λόγος ετήσιας αξίας συναλλαγών μετοχής / κλάδου (%)	38,8	29,6	28,5	31,5	36,1
Δείκτης ετήσιας ρευστότητας ΕΤΕ (%) ⁽²⁾	103,6	78,2	65,3	57,0	63,0
Δείκτης ετήσιας ρευστότητας κλάδου (%)	77,7	64,4	63,1	47,0	42,4
Δείκτης ετήσιας ρευστότητας ΧΑ (%)	62,7	65,7	54,0	49,0	41,5

Πηγή: Εθνική τράπεζα

Διάγραμμα Νο 33
Τιμή μετοχής ΕΤΕ σε εβδομαδιαία βάση

Πηγή: Εθνική τράπεζα

Πίνακας Νο 23

ΕΤΕ - Εβδομαδιαία χρηματιστηριακά στοιχεία μετοχής	
Κλείσιμο 28/08/2009 (ΕΥΡΩ)	23,32
Εβδομαδιαία μεταβολή	+1,8%
Μεταβολή 52 εβδομάδων	-16,2%
Κεφαλαιοποίηση (ΕΥΡΩ)	14.155.750.335
Αριθμός μετοχών	607.021.884
Εβδομαδιαία αξία συναλλαγών (ΕΥΡΩ)	285.176.561
Εβδομαδιαίος όγκος συναλλαγών	12.136.237
Μέγιστη τιμή 52 εβδομάδων (ΕΥΡΩ)	30,69
Ελάχιστη τιμή 52 εβδομάδων (ΕΥΡΩ)	8,12
Ημερομηνία μέγιστης τιμής	08/09/2008
Ημερομηνία ελάχιστης τιμής	09/03/2009

Πηγή: Εθνική τράπεζα

5.6 Μέτρα στήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων – νοικοκυριά και ανέργων:

Ήταν πρώτη η ΕΤΕ που ανακοίνωσε δέσμη μέτρων για την κοινωνία (στήριξη μικρομεσαίων και ανέργων) με την αναστολή των κατασχέσεων και των πλειστηριασμών για απαιτήσεις της από στεγαστικά δάνεια πρώτης κατοικίας μέχρι 300,000€ για 6 μήνες, καθώς επίσης και την αναστολή δόσεων στεγαστικών δανείων σε ανέργους του ΟΑΕΔ για 12 μήνες, ενώ προχώρησε και σε μείωση των επιτοκίων καταναλωτικών – στεγαστικών δανείων και καρτών. Επίσης, η ΕΤΕ είναι η μόνη τράπεζα που δεν διαφοροποίησε την πολιτική της στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές της οικονομικής κρίσης η ΕΤΕ συνεχίζει με την στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και με την ενίσχυση της απαραίτητης ρευστότητας στην πραγματική οικονομία που εγγυάται τα εισοδήματα των εργαζομένων και τις θέσεις εργασίας.

Συγκεκριμένα:

- Ανέστειλε τις ενέργειες πλειστηριασμού που αφορούν δάνεια πρώτης κατοικίας
- Ανέστειλε τις καταβολές δόσεων στεγαστικών δανείων και πιστωτικών καρτών για ανέργους
- Συμμετέχει στη νέα δράση του Υπουργείου Ανάπτυξης μέσω ΤΕΜΠΜΕ για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και θα προχωρήσει άμεσα σε νέα μέτρα διευκόλυνσης της χρηματοδότησής τους
- Προέβη σε μείωση των βασικών επιτοκίων στεγαστικών δανείων και πιστωτικών καρτών.

Η ΕΤΕ συμμετείχε στο πρόγραμμα του ΤΕΜΠΜΕ με 2000 περίπου εγκεκριμένες αιτήσεις από μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους 200 εκατ. €.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης ανακοίνωσε ότι το πρόγραμμα του ΤΕΜΠΜΕ θα συνεχιστεί με νέα χαρακτηριστικά. Όσοι επιχειρηματίες δεν πρόλαβαν θα υπαχθούν στα χαρακτηριστικά του νέου κύκλου του ΤΕΜΠΜΕ. Ο νέος κύκλος όπως διαμορφώθηκε από το Ταμείο Εγγυοδοσίας, έχει μια σειρά από ουσιώδεις αλλαγές με το προηγούμενο πρόγραμμα. Αυτές είναι:

- Κριτήριο επιλεξιμότητας κερδοφορίας: από τις 3 συνεχόμενες κερδοφόρες χρήσεις θα υπάρχει η προϋπόθεση να προκύπτει κερδοφορία από τον μέσο όρο τριετίας.
- Καταργείται η επιδότηση του επιτοκίου και άρα το πρόγραμμα είναι έντοκο για τους πελάτες με επιτόκιο euribor 6μήνου + 2,1% + 0,6% εισφορά
- Το μέγιστο ύψος δανείων διαμορφώνεται σε 125,000 από 350,000 ενώ το ποσοστό χρηματοδότησης παραμένει το 30% του κύκλου εργασιών.
- Μειώνεται η εφάπαξ προμήθεια του ΤΕΜΠΜΕ από το 1% στο 0.25%¹⁵⁴

5.7 Ενίσχυση στους ανέργους του ΟΑΕΔ:

Το ΔΣ της τράπεζας στην συνεδρίασή του αποφάσισε να συμβάλει έμπρακτα στην άμβλυνση των επιπτώσεων της ανεργίας των νέων και υιοθετεί πρόγραμμα απασχόλησης.

Η τράπεζα θα εφαρμόσει κυλιόμενο πρόγραμμα απασχόλησης ανέργων ηλικίας έως 30 ετών, πτυχιούχων ανωτάτων σχολών, σε ολόκληρη τη χώρα. Το πρόγραμμα αποτελείται από κύκλους διάρκειας 6 μηνών ο καθένας και προβλέπει την πλήρη αμειβόμενη απασχόληση 300 νέων ανέργων σε υπηρεσίες της τράπεζας για κάθε τέτοιο κύκλο. Πρόθεση της τράπεζας είναι να

¹⁵⁴ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

διατηρήσει το πρόγραμμα σε ισχύ καταρχήν για έναν χρόνο και για όσο διάστημα διαρκεί η τρέχουσα οικονομική κρίση. Οι αιτήσεις για τον πρώτο κύκλο άρχισαν από 11/05/2009 και θα πάρει ανέργους με εγγραφεί στον ΟΑΕΔ έως και 17/03/2009.

Στόχος του προγράμματος είναι η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για νέους ανέργους και ιδιαίτερα η απόκτηση γνώσεων και κατάρτισης που θα αποτελέσουν χρήσιμα εφόδια για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων θα οριστικοποιηθούν σε συνεργασία με τους συλλόγους των εργαζομένων της Εθνικής τράπεζας και φορείς της ακαδημαϊκής κοινότητας, ώστε να εξασφαλιστεί η διαφάνεια των διαδικασιών.

Αποτελεί πεποίθηση της Εθνικής Τράπεζας ότι η προσφορά της στην ελληνική κοινωνία πρέπει να είναι συνεχής και να προσαρμόζεται στις ανάγκες της. Στις σημερινές συνθήκες, οι νέοι της χώρας μας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα επαγγελματικής αποκατάστασης και με το πρόγραμμα της η τράπεζα φιλοδοξεί να συμβάλει στην εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών για το μέλλον τους.

Παράλληλα το ΔΣ αποφάσισε να διατηρήσει το ευρύ πρόγραμμα χορηγιών και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας, παρά την τρέχουσα οικονομική κρίση. Μέσω του προγράμματος αυτού η τράπεζα υποστηρίζει δράσεις και ενέργειες στους άξονες Άνθρωπος, Περιβάλλον, Πολιτισμός και παράλληλα διαθέτει πόρους για συνδρομή σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες του πληθυσμού, όπως οι πληγέντες από τις πυρκαγιές του 2007 (βλέπε σελ..94).¹⁵⁵

Αποτελέσματα

Η Εθνική Τράπεζα ανακοινώνει ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία επεξεργασίας των αιτήσεων και ο έλεγχος των δικαιολογητικών που υπέβαλαν για το πρώτο εξαμηνιαίο κύκλο του προγράμματος απασχόλησης ανέργων νέων.

Σύμφωνα με τους όρους της σχετικής προκήρυξης οι πίνακες κατάταξης των υποψηφίων της επιτροπής που έχει συσταθεί για την υλοποίηση του προγράμματος, η οποία και τους ενέκρινε. Η τράπεζα, τηρώντας τις διατάξεις του νόμου και τους όρους της προκήρυξης, αναρτά στην ιστοσελίδα της κατάλογο με τους αριθμούς πρωτοκόλλου των αιτήσεων των 308 νέων που επελέγησαν από 39 Νομούς (προέκυψαν ισοβαθμίες, πέραν των 300) και η απασχόληση των οποίων άρχισε τη Δευτέρα 15 Ιουνίου 2009.¹⁵⁶

Πίνακας Νο 24

Προσληφθέντες του προγράμματος της ΕΤΕ							
Νομοί	Άτομα	Νομοί	Άτομα	Νομοί	Άτομα	Νομοί	Άτομα
Αιτωλοακαρνανίας	1	Ευβοίας	3	Καρδίτσας	3	Πρέβεζας	3
Αργολίδας	2	Ευρυτανίας	1	Κέρκυρας	2	Σερρών	6
Αρκαδίας	3	Ζακύνθου	1	Κιλκίς	3	Τρικάλων	7
Άρτας	2	Ηλείας	1	Κοζάνης	5	Φθιώτιδας	5
Αττικής	83	Ημαθίας	4	Κορινθίας	3	Φλώρινας	3
Αχαΐας	10	Ηρακλείου	9	Λακωνίας	1	Φωκίδας	2
Βοιωτίας	3	Θεσπρωτίας	1	Λάρισας	15	Χαλκιδικής	3
Δράμας	4	Θεσ/κης	62	Μαγνησίας	12	Χανίων	5
Δωδεκανήσου	3	Ιωαννίνων	22	Ξάνθης	2	Χίου	2
Έβρου	3	Καβάλας	7	Πιερίας	1		

Πηγή: Εθνική Τράπεζα

¹⁵⁵ Εφημερίδα: Ημερησία, 12/05/2009

¹⁵⁶ Εφημερίδα: Ημερησία, 04/05/2009

5.8 Το επιχειρηματικό σχέδιο του Ομίλου της ΕΤΕ:

Εφαρμόζοντας με συνέπεια τη στρατηγική της, κατάφερε να δημιουργήσει ένα νέο στίγμα για την Εθνική Τράπεζα. Σήμερα, δίνει το δικό της δυναμικό παρόν στον τραπεζικό χάρτη της Ευρώπης. Τώρα πλέον δεν πρωταγωνιστεί μόνο στην ελληνική αγορά. Έχει ανοίξει νέους ορίζοντες και έχει εδραιώσει την παρουσία της σε μια διευρυμένη αγορά της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Έχει δίκτυο 1.400 καταστημάτων (περ. τα 850 εκτός Ελλάδος), 11 εκατομ. πελάτες, Πάνω από 30.000 εργαζόμενοι, 125 εκατομ. πληθυσμός.

Σήμερα, ανταγωνίζεται με ίσους όρους τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ευρώπης. Έχει κερδίσει, με την αποτελεσματικότητά της, την αναγνώριση και την εμπιστοσύνη της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας. Είναι 26η τράπεζα στην Ευρώπη σε κεφαλαιοποίηση. Έχει κέρδη που φτάνουν το 1 δις Ευρώ. Είναι μια από τις 4 κορυφαίες ευρωπαϊκές τράπεζες, σε κερδοφορία προερχόμενη από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.¹⁵⁷

Η στρατηγική του Ομίλου (ΕΤΕ) για την επόμενη τριετία είναι:

Για την Ελλάδα:

Διευρύνει την υπεροχή της σε μια αγορά που εξακολουθεί να αναπτύσσεται δυναμικά Με ένα πλέγμα στοχευμένων στρατηγικών κινήσεων αξιοποιεί κάθε της ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, για να διευρύνει την υπεροχή της Εθνικής Τράπεζας στην εγχώρια αγορά. Στη Λιανική Τραπεζική: επεκτείνει το μοντέλο των Συμβούλων Πελατείας Ευπόρων και ΜΜΕ και προωθεί προγράμματα σταυροειδών πωλήσεων σε πελάτες λιανικής, με στόχο την πληρέστερη αξιοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από τις σχέσεις με υφιστάμενους πελάτες.

Βελτιώνει τη συνολική εμπειρία του πελάτη μέσα στο κατάστημα: ενισχύοντας το δίκτυο μέσω της δημιουργίας νέων καταστημάτων σε όλη τη χώρα και της ανανέωσης της ταυτότητας και της εικόνας του. Αναβαθμίζοντας την εξυπηρέτηση, αξιοποιώντας έρευνες ικανοποίησης της πελατείας, προσφέροντας προηγμένα εναλλακτικά κανάλια εξυπηρέτησης (π.χ. phone banking με IVR) και αναλαμβάνοντας δράση για τη μείωση του χρόνου αναμονής εντός καταστήματος. Δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη και αξιοποίηση των ικανοτήτων του προσωπικού, μέσω συνεχούς και στοχευμένης εκπαίδευσης και σύγχρονων πρακτικών διαχείρισης απόδοσης. Δημιουργεί κινητές ομάδες πωλήσεων για προϊόντα λιανικής πίστης, αξιοποιώντας την εμπειρία των Τραπεζικών Συμβούλων, με στόχο τη αύξηση των πωλήσεων στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων μέσω τρίτων (π.χ. μεσιτικών γραφείων, εμπόρων αυτοκινήτων). Απελευθερώνει το χρόνο του προσωπικού των καταστημάτων για να διατεθεί στην εξυπηρέτηση των πελατών και τις πωλήσεις, μέσω απλοποίησης, κεντροποίησης και αυτοματοποίησης υποστηρικτικών διαδικασιών (back-office). Προσφέρει υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας ανά τμήμα πελατείας, αναπτύσσει εναλλακτικά δίκτυα και διευρύνει τη γεωγραφική κάλυψη των εργασιών της με στόχο την περαιτέρω ενδυνάμωση της ηγετικής θέσης στη Διαχείριση Διαθεσίμων. Στις Ασφαλιστικές Εργασίες, αξιοποιεί το μεγαλύτερο δίκτυο διανομής, με έμφαση στο δίκτυο των καταστημάτων της ΕΤΕ για την προώθηση προϊόντων bancassurance, με στόχο την ενίσχυση της ηγετικής της θέσης στην αγορά.

¹⁵⁷ www.nbg.gr

Στην Εταιρική Τραπεζική:

Ενισχύει το σώμα των Relationship Managers, δημιουργεί νέες περιφερειακές χρηματοδοτικές μονάδες και αναβαθμίζει τις διαδικασίες και τα εργαλεία διαχείρισης πελατειακών σχέσεων, με στόχο την ανάπτυξη στις Μεσαίες Επιχειρήσεις με ρυθμό σαφώς ταχύτερο της αγοράς. Εμπλουτίζει τα προσφερόμενα προϊόντα και αξιοποιεί το μοντέλο συνεργασίας μεταξύ RM και εξειδικευμένων προϊόντικών μονάδων με στόχο την αύξηση του μεριδίου της ΕΤΕ στο προϊόντικό χαρτοφυλάκιο των Εταιρικών πελατών της.¹⁵⁸

Νοτιοανατολική Ευρώπη:

Εδραιώνει την ηγετική της θέση, σε μια πολύ ελκυστική αγορά που συγκλίνει ταχύτατα με την Ευρώπη. Το τραπεζικό περιβάλλον της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, παρουσιάζεται σήμερα ιδιαίτερα ελκυστικό και εξακολουθεί να αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς. Επιδίωξη της για τα επόμενα τρία χρόνια είναι να εδραιώσει τη θέση της Εθνικής Τράπεζας σε κάθε αγορά της περιοχής:

Βουλγαρία: Εδραιώνει την ηγετική της θέση, επικεντρωνόμενοι στη λιανική τραπεζική και στη διεύρυνση των πιστοδοτήσεων προς ΜΜΕ, ενώ παράλληλα αξιοποιεί τα εναλλακτικά δίκτυα διανομής.

Ρουμανία: Ισχυροποιεί την παρουσία της μέσω δυναμικής επέκτασης του δικτύου των καταστημάτων, διευρύνει την καταθετική πελατειακή της βάση και εστιάζει στη λιανική τραπεζική και τις πιστοδοτήσεις προς ΜΜΕ.

Σερβία: Δημιουργεί μια ισχυρή ενοποιημένη οντότητα, ενσωματώνοντας στον Όμιλο τη Vojvodjanska και αξιοποιώντας το όνομα και τη μεγάλη καταθετική της βάση.

ΠΓΔΜ: Διατηρεί την κυρίαρχη θέση στην αγορά, ενώ συνεχίζει τις προσπάθειες εξορθολογισμού του κόστους και βελτίωσης της ποιότητας του χαρτοφυλακίου της.

Αλβανία: Δημιουργεί αξιοσημείωτη παρουσία ανοίγοντας νέα καταστήματα και δίνοντας έμφαση στην προσέλκυση πελατών.

Κύπρος: Ενδυναμώνει τη θέση της στην Εταιρική Τραπεζική εκμεταλλευόμενοι συνέργιες με το πελατολόγιο του Ομίλου, ενώ συνεχίζει τον εξορθολογισμό της παρουσίας της.

Τουρκία:

Διεκδικεί ηγετικό ρόλο σε μια χώρα με ταχεία οικονομική ανάπτυξη και συνεχιζόμενη ραγδαία επέκταση του τραπεζικού τομέα. Η εξαγορά της Finansbank στην Τουρκία, ήταν μια μεγάλη και απαιτητική προσπάθεια, που ολοκλήρωσε δουλεύοντας με σχέδιο και σοβαρότητα. Με την κίνηση αυτή, έχει τώρα τη δυνατότητα να διεκδικήσει πρωταγωνιστικό ρόλο σε μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη τραπεζική αγορά. Στόχος της είναι η ανάδειξη της Finansbank σε ηγετικό τραπεζικό όμιλο στην Τουρκία, με διψήφιο μερίδιο αγοράς στη λιανική τραπεζική και διπλασιασμό της κερδοφορίας μέχρι το τέλος της τριετίας. Υιοθετεί επιθετική στρατηγική πωλήσεων τόσο στη Λιανική όσο και στην Εταιρική Τραπεζική, με κύριους άξονες τη σαφή τμηματοποίηση της πελατείας και τα πολλαπλά κανάλια διανομής, προσφέροντας στην πελατεία της καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες. Επεκτείνει δυναμικά το δίκτυο των καταστημάτων της με στόχο την αύξηση του μεριδίου αγοράς στη Λιανική Τραπεζική μέσω της διεύρυνσης της κάλυψης του δικτύου και της εισαγωγής νέων τύπων καταστημάτων με εξειδίκευση σε συγκεκριμένες εργασίες λιανικής. Αναπτύσσει δυναμικά τις χρηματιστηριακές εργασίες, ενώ παράλληλα εμπλουτίζει το εύρος των προϊόντων της με την είσοδό της στις τραπεζοασφάλειες.

¹⁵⁸ www.nbg.gr

Ισχυροποιεί περαιτέρω τις πηγές χρηματοδότησής της, κυρίως μέσω διεύρυνσης και ενδυνάμωσης της καταθετικής βάσης σε τοπικό νόμισμα.¹⁵⁹

Βασική προτεραιότητα της στρατηγικής της για την επόμενη τριετία, είναι η ενσωμάτωση των πρόσφατων εξαγορών της Friansbank και Vojvodjanska. Στο πλαίσιο αυτό, εναρμονίζει τις πολιτικές και τον τρόπο λειτουργίας της και αξιοποιεί κάθε συνέργια που προκύπτει, ώστε να δημιουργήσει περισσότερη αξία για τον Όμιλό της.

Αξιοποιεί τις συνέργιες μεταξύ των Επιχειρηματικών Μονάδων με:

- Την υφιστάμενη εμπειρία του Ομίλου, μεταφέροντας τεχνογνωσία, ικανότητες και δεξιότητες.
- Την εκτεταμένη διεθνή παρουσία της για την πληρέστερη εξυπηρέτηση επιχειρηματικών πελατών με διεθνή δραστηριότητα.
- Ενοποίηση και ανασχεδιασμό του δικτύου καταστημάτων (όπου η Εθνική Τράπεζα είχε ήδη παρουσία προ μιας εξαγοράς).
- Αξιοποιεί τις συνέργιες μεταξύ των Υποστηρικτικών Μονάδων:
 - Δίνει έμφαση στην κεντρική διαχείριση και τον εξορθολογισμό των προμηθειών.
 - Εναρμονίζει τα πληροφοριακά της συστήματα και διαδικασίες, επιλέγοντας την κεντροποίηση όπου κρίνεται εφικτή και αποτελεσματική.
 - Εναρμονίζει τις διαδικασίες διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, διαχείρισης κινδύνου, εσωτερικού ελέγχου και οικονομικών υπηρεσιών.
 - Αξιοποιεί την πρόσβαση του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας σε ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης προς όφελος των θυγατρικών της.¹⁶⁰

Το πλαίσιο λειτουργίας

Διαχείριση κεφαλαίων: Διατηρεί το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στα επιθυμητά επίπεδα και αποδεσμεύει κεφάλαια από μη κύριες ή χαμηλής κερδοφορίας δραστηριότητες. Αναζητεί επιλεκτικά στόχους συγχωνεύσεων και εξαγορών στην περιοχή του στρατηγικού της ενδιαφέροντος με κριτήρια την καλή φήμη, την ορθή διαχείριση και τη δυνατότητα επίτευξης ελκυστικών αποδόσεων.

Διαχείριση κινδύνων: Εφαρμόζει βέλτιστες πρακτικές στη διαχείριση κινδύνων, σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας II. Συστήνει ανεξάρτητες λειτουργίες πιστωτικού κινδύνου ανά τομέα δραστηριότητας, αναθεωρεί τις πρακτικές και ενισχύει την ομάδα διαχείρισης κινδύνων. Συνεχίζει τη συντηρητική πρακτική διασφάλισης δανείων και υιοθετεί χαμηλή διάθεση ανάληψης κινδύνων αγοράς.

Κουλτούρα προσανατολισμένη προς στην αποδοτικότητα: Επενδύει σε σύγχρονα συστήματα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να καλυφθούν με επιτυχία οι μελλοντικές ανάγκες του Ομίλου σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Δίνει έμφαση στην εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων της, με στόχο τη δημιουργία αξίας στον Όμιλο. Δημιουργεί σχέσεις συνεργασίας και επικοινωνίας με τις μονάδες του Ομίλου, για άμεση ανταπόκριση στις ανάγκες του. Εναρμονίζει την πολιτική και τις διαδικασίες διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού. Βασίζονται σε σύγχρονα συστήματα διοίκησης απόδοσης και επιβραβεύει την αποδοτικότητα,

¹⁵⁹ www.nbg.gr

¹⁶⁰ www.nbg.gr

παρέχοντας πρόσθετες αμοιβές. Διενεργεί τακτικές επισκοπήσεις προόδου για τη σωστή υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Εταιρική Διακυβέρνηση: Έχοντας ήδη συστήσει Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης, θεσπίζει την πολιτική διακυβέρνησης του Ομίλου. Αναμορφώνει τις επιτροπές του ΔΣ, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του νόμου Sarbanes-Oxley (SOX), προσδιορίζοντας την ανεξαρτησία και το ρόλο του. Αναπτύσσει και εφαρμόζει πολιτική αξιολόγησης για το ΔΣ και την ανώτατη Διοίκηση. Τροποποιεί το πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου. Ενισχύει τη διαφάνεια.¹⁶¹

¹⁶¹ www.nbg.gr

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Δεν χωράει αμφιβολία ότι το έτος 2009 θα είναι ένα δύσκολο έτος με βασικά χαρακτηριστικά της μείωσης της παραγωγής, μείωση απασχόλησης, μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος, μείωση της οικοδομικής δραστηριότητας, μείωση του τουριστικού και ναυτιλιακού συναλλάγματος μείωση των εξαγωγών, κοντά σε όλες αυτές τις μειώσεις που ανέφερα θα έχουμε και μία αύξηση της ανεργίας.

Οι ενισχύσεις πρέπει να είναι προς την κατεύθυνση των χαμηλόμισθων ανέργων και προπάντων προς την κατεύθυνση της αύξησης της επιχειρηματικότητας, των μεσαίων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Πρέπει να υπάρξει έλεγχος ως προς την διαχείριση των πακέτων στήριξης, σε συχνές περιόδους, να διανεμηθεί το πακέτο στήριξης των 28 δις ευρώ μόνο όπου και όποτε χρειάζεται. Από την στιγμή που οι περισσότερες τράπεζες δεν ζημιώθηκαν από την οικονομική κρίση και εμφανίζουν καθαρά κέρδη κάποιων εκατομμυρίων ευρώ, τα χρήματα αυτά θα μπορούσαν να διανεμηθούν σε άλλους τομείς, όπως η ενίσχυση του πραγματικού εισοδήματος, στα έργα υποδομής, στην ενίσχυση της αντιμετώπισης της ανεργίας, στην βοήθεια των ΑμεΑ, κτλ.

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι μετά την κρίση και την ύφεση που θα έχουμε το φαινόμενο του αποπληθωρισμού που σημαίνει ταχεία αποκλιμάκωση τιμών. Το φαινόμενο όμως αυτό δημιουργεί ένα νέο φαύλο κύκλο στην οικονομία γιατί

"Όταν οι τιμές υποχωρούν, λόγω κάμψη της ζήτησης, τότε συρρικνώνεται η παραγωγή, μειώνονται τα εισοδήματα, χάνονται θέσεις εργασίας, επιβραδύνεται η ανάπτυξη, πέφτουν οι τιμές των ακινήτων και μάλιστα σε επίπεδα κάτω του κόστους των δανείων".

Στην Ελλάδα θα πρέπει να ενισχυθεί περισσότερο ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας, να μειωθούν οι υπέρογκοι μισθοί δημοσίων υπαλλήλων, να γίνει εξισορρόπηση των μισθών στον δημόσιο τομέα. Όπως επίσης να γίνονται περικοπές σε ασύστολες σπατάλες του δημοσίου κ γενικότερα μεγαλύτερος έλεγχος ως προς την διαχείριση του δημοσίου χρήματος και του κρατικού μηχανισμού, προκειμένου να εξαλειφθεί ή να απλοποιηθεί η γραφειοκρατία.

Ακόμη καλό θα ήταν να δοθούν περισσότερα φορολογικά κίνητρα στις επιχειρήσεις, αλλά και στην οικογένεια., η εξάλειψη της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας.

Το κράτος είναι απαραίτητο να διακόψει την ιδιωτικοποιήσεις των δημοσίων επιχειρήσεων, ώστε να αποκομίδη η ίδια άμεσα τα οφέλη αυτών. Βέβαια αυτό προϋποθέτει μεγαλύτερη υπευθυνότητα και έλεγχος. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα ήταν καλό η δημιουργία τμήματος μάρκετινγκ το οποίο θα εξυπηρετήσει τις επιχειρήσεις ή υπηρεσιών αυτών ως προς την βελτίωση και ενίσχυση τους, επίσης το κράτος θα πρέπει να δώσει μεγάλη έμφαση στον κρατικό υπερδανεισμό ο οποίος πραγματοποιείτε με μεγαλύτερα επιτόκια από ότι των άλλων κρατών.

Ένα επιπλέον μέτρο που θα μπορούσε να πάρει η κυβέρνηση της Ελλάδος θα ήταν η αύξηση του ΦΠΑ στα τσιγάρα, η οποία αν συλλογιστούμε την ετήσια εγχωρία κατανάλωση, θα μπορούσε μια μικρή αύξηση του ΦΠΑ να επιφέρει σημαντικά εισοδήματα στα ταμεία του Ελληνικού κράτους.

Η κρίση πέραν των άλλων χαρακτηριστικών που έχει, έχει και γεωπολιτικό χαρακτήρα (γεωγραφικό). Ο τρόπος, η ένταση και έκταση διαφοροποιείται από ήπειρο σε ήπειρο από περιοχές σε περιοχές και από χώρα σε χώρα. Έτσι, διαφοροποιείται και η συνταγή της θεραπείας

Το έργο βέβαια το έχουμε ξαναδεί. Το κράτος θα ξοδέψει κατά βάση πληθωριστικό χρήμα για να δημιουργήσει ρευστότητα και νέες οικονομικές δράσεις. Ο πληθωρισμός θα προκαλέσει από τα πράγματα αύξηση τιμών και μεγαλύτερες αυξήσεις. Αυτό θα επιχειρηθεί να αντιμετωπισθεί με αύξηση επιτοκίων που όμως θα κάνει το χρήμα ακριβότερο και θα «πνίξει» πολλές επιχειρήσεις. Η ανεργία θα αρχίσει να μεγαλώνει σαν φυσικό επακόλουθο και το κράτος θα προσπαθήσει να ξανά ξοδέψει για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο το Σύμφωνο Σταθερότητας δύσκολα θα παραμείνει σε ισχύ. Και πολλές χώρες του ευρώ θα αναγκασθούν να αποφασίσουν αν θα μείνουν μαζί του ή θα το εγκαταλείψουν.

Προκειμένου να αποτραπεί η προαναφερόμενη δυσμενή δημιουργία ενός ακόμη φαύλου κύκλου. Τα κράτη θα πρέπει να μελετήσουν προσεκτικά τις εξελίξεις αυτές και να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα τόσο σε παγκόσμιο, πανευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εγχώριο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πέτρος Τομάρας, 2003, *Τραπεζικό marketing* , ISBN, Αθήνα, σελ.14-15 & σελ. 237-238

ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ

<http://www.ana-mpa.gr/anaweb/user/showprel?service=3&maindoc=7590784>
<http://www.aske.gr/cgi-bin/fylla.cgi?f125&2>
<http://www.athina984.gr/node/35799>
<http://www.capital.gr/articles.asp?id=631567&pg=1>
<http://www.capital.gr/gmessages/default.asp?id=825541>
<http://www.capital.gr/News.asp?details=629856>
<http://www.capital.gr/news.asp?details=630170>
<http://www.capital.gr/news.asp?details=630101>
<http://www.capital.gr/news.asp?id=629426>
<http://www.capital.gr/news.asp?id=630960>
<http://www.capital.gr/news.asp?id=631340>
<http://www.capital.gr/news.asp?id=631661>
<http://www.capital.gr/news.asp?id=731135>
<http://www.capital.gr/wall.asp?id=625911>
http://www.economist.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=5707:2008-12-10-07-02-49&catid=23:2008-07-02-15-56-03&Itemid=31
<http://www.eleftheria.gr/viewarticle.asp?aid=8060&pid=5>
<http://blogs.eliamep.gr/petsas/pagkosmia-ikonomiki-krisi-i-eties-ke-i-antimetopisi-tis-2/>
<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11379&subid=2&tag=8334&pubid=2802738>
<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/411647/Article.aspx>
<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/412141/Article.aspx>
<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/413843/Article.aspx>
<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/415070/Article.aspx>
<http://www.futuresandoptions.gr>
<http://www.helleniccongress.com/hc/2009/03/everything-you-wanted-to-know-about-the-economic-crisis/>
<http://indy.gr/library/i-oikonomik-krisi-toy-1929>
<http://www.mnec.gr>
<http://www.plant-management.gr/index.php?id=14349>
http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=187059
http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=187252
http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=187678
http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=188583
http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=188916
http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=189205
<http://www.rnews.gr/el/news.php?n=854>
<http://www.siatastanews.gr/klasika/istoria.html>
<http://www.trtgreek.com/international/newsDetail.aspx?HaberKodu=25c3fdc9-f6b1-440d-9a19-0d9615aa0bb8>
www.nbg.gr
www.oktonia.com/download.php?file=942.pdf

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Αυριανή, 06/07/2009
Έθνος 03/06/2009
Ευρωοικονομία , 04/11/2008
Ημερησία, 14/04/2009
Ημερησία, 04/05/2009
Ημερησία, 12/05/2009
Ημερησία, 25/08/2009
Καθημερινή, 07/11/2008
Καθημερινή, 18/08/2009
Ναυτεμπορική, 23/05/2009
Τραπεζική, Δεκέμβριος 2008, αρ. φύλλου 635
Χρήμα Τρίτη, 23/12/2008

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εθνοτραπεζική Έρευνα και Γνώση, Δεκέμβριος 2008, Νο 7, σελ 7
Οικονομική Επιθεώρηση, Αύγουστος 2009, σελ. 10, 11, 22, 23 & 27,
Πρώτη εμείς, Οκτώβριος 2008, αρ. τεύχους 11, σελ 13
Focus magazine, Ιούνιος 2000 (τεύχος Νο 4), σελ 120-124

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης 2007
Ένθετο_Καθημερινής: Γιώργος Αυτιάς, *Όλα όσα θέλετε να ξέρετε για τα στεγαστικά δάνεια*, σελ. 6

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Αποκρατικοποιήσεις 2004 – 2005			
Οργανισμός	Δράση	Ημερομηνία	Έσοδα
Ελληνικά Πετρέλαια	Πώληση 8,21% των μετοχών σε στρατηγικό επενδυτή	Αύγουστος 2004	€192 εκατ.
Εθνική Τράπεζα	Διάθεση 7,46% των μετοχών	Νοέμβριος 2004	€562 εκατ.
ΟΠΑΠ	Διάθεση 16,44% των μετοχών	Ιούλιος 2005	€1.266 εκατ.
ΟΤΕ	Διάθεση 10,00% των μετοχών	Σεπτέμβριος 2005	€835 εκατ.
			Σύνολο: €2.855 εκατ.

Αποκρατικοποιήσεις 2006			
Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος	Διάθεση 7,18% των μετοχών	Μάιος 2006	€328 εκατ.
Ταχυδρομικό Ταμειτήριο	Κεφαλαιακή αναδιάρθρωση και μετοχική συνεργασία με ΕΛΤΑ	Μάιος 2006	€436 εκατ.
	Εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αθηνών με τη διάθεση 34,84% των μετοχών	Μάιος 2006	€612 εκατ.
Εμπορική Τράπεζα	Διάθεση 11,01% των μετοχών	Αύγουστος 2006	€364 εκατ.
			Σύνολο: €1.740 εκατ.

Αποκρατικοποιήσεις 2007			
ΟΤΕ	Διάθεση 10,7% των μετοχών	Ιούνιος 2007	€1.123 εκατ.
Ταχυδρομικό Ταμειτήριο (ΤΤ)	Διάθεση 20% των μετοχών	Ιούλιος 2007	€510 εκατ.
			Σύνολο: €1.633 εκατ.*

* Στο ποσό των €1.633 εκατ. δεν περιλαμβάνονται έσοδα €86 εκατ. που αφορούν την καταβολή της 2^{ης} & 3^{ης} δόσης από τα ΕΛΤΑ για την αγορά του 10% του ΤΤ που έλαβε χώρα το 2006

Αποκρατικοποιήσεις 2008			
ΟΤΕ	Διάθεση 3% των μετοχών	Μάιος 2008	€431 εκατ.**

** Το ποσό αυτό αναμένεται να εισπραχθεί έως το τέλος του 2008 με την ολοκλήρωση της συναλλαγής και την πώληση των μετοχών από το Δημόσιο στην Deutsche Telekom

Τα συνολικά έσοδα από το Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων (2004-2008) ανήλθαν σε €6,67 δις. Μέσα από τις νέου τύπου αποκρατικοποιήσεις η Ελλάδα ξαναμπήκε στο διεθνή επενδυτικό χάρτη. Το 77% περίπου των εσόδων προήλθε από εισροές ξένων κεφαλαίων.